ידיעות אחרונות
המוסף לשבת

מה צפוי במרכז „העבודה"

פנחס ספיר — יחזור בו או לא ?
יוסף אלמוגי — בעד ממשלת־חירום
אבא אבן — דחה נסיעה
שמעון פרס — תמיכת רפ"י
חיים צדוק — מועמדות „מתנדנדת"
יגאל אלון — חבר ה„מיטבח"
יצחק רבין — תמיכת אחה"ע

אם לא יחזרו בהם פנחס ספיר וחיים צדוק מסירובם „לרוץ" לראשות הממשלה, ואם לא תהיה אפתעה ברגע האחרון — יהיה עיקר ההתמודדות בין יגאל אלון, שמעון פרס ויצחק רבין, כשהראשון עשוי לוותר לטובת רבין * ההכרעה תיפול בהתאם לחלוקת הקולות של חטיבת מפא"י־לשעבר

מאת ישעיהו בן־פורת

…הסנה האלימה של אנשי קרית־שמונה, ביום … בחזית הכנסת, היא אות מבשר־רעות. אף … צריך ואפשר היה לחזות מזמן. כי בהזדמנות … שונה ינסו מפגינים „לעלות" על הכנסת … הטבח שנערך בקרית־שמונה גרם שתר־ … העיירה המוכה הם שפרצו ראשונים את … שומרי הכנסת, וניסו לפלוש פנימה. … אילמלא אנשי קרית־שמונה, היינו עדים … מ"ט־חוזים לקבוצה אחרת, שהיתה מפגינה … בליווי מעשי־אלימות, ברחבת הכנסת, … משרד ראש־הממשלה, או בכל מקום אחר, … משום סמל לשילטון. לפיכך נכונה, כי … ההנחה שהמסגנת תושבי קרית־שמונה … לתתנגשות בין אזרחים ממורמרים … שומרי־הכנסת, איננה סוף פסוק. נחפוך … זהו אולי אות לבאות. לא מן הנמנע כי … ואילך נהיה עדים לריבוי הפגנות אלימות … זה, מי יתן שלא מסוג יותר מסוכן.

…לגנות מעל דפי עתון את התפרצות־הזעם … נאה לבן־תרבות, או למי שמתיימר … כוח, להזהיר ולהתריע בעוד־מועד מפני … נוסף „לעלות בכוח" על הכנסת, או … מלכתי אחר. ואולם, מי בקרב הציבור, … של רמת תרבות והשכלה, לא נתפס … אלה למחשבה ולפיתויי הפסולים להרים … נגד מי שמייצגים את השילטון ב־ … מי, למראה חוסר־האונים, והאטימות ה־ … שהשתלטו על מי שמכונים מנהיגי… לא חש בליבה, כי שום הפגנות־מחאה … מרוסנות ומבוקרות, לא יניעו את החב־ … מכושלת לפנות את מקומה?

…אי על גבי טלאי

…דנים פנימיים, מוסריים ועקרוניים מונעים, … השם, מרוב הציבור, הדבק בכל נפשו ב־ … הדמוקרטי התקין, לתת ביטוי לרגשי ה־ … ההתקוממות, שנגדשו בלבו, על־ידי מע־ … אלימות פיזיים. אבל ההנהגה, שאיבדה … את הצפון, חייבת להיות ערה ומודעת, ל־ … שלא כל חלקי הציבור, על כל שכ־ … מחוסנים בנוגדנים המוסריים הדרושים. … שהנהגה זו המתח את החבל ותוסיף לנהל … המדינה כאילו היתה נחלתה הפרטית, כן … לחימצא מי שלא ייראו מפני שבירת … ידי־הברזל של הכנסת כדי להביע בצורה כזו … מחאתם.

…יגאל אלון הביע לפני ימים אחדים חרטת … העובדה, כי בבחירות האחרונות לא נפתחה … רישת חלק גדול בציבור, רשימות המועמדים … המפלגות. פינחס ספיר עוד עלה על עמיתו … כאשר חזר בו — שנה אחרי המעשה! — … מיכתו בעבר בחוק־העודפים על שם החה"כים … בדר־עופר. שני המיקרים הנזכרים — אי־פתיחת … רשימות, וחקיקת חוק בדר־עופר — הם סמל … לשטר, שהצליחה להשניא את עצמו על ה־ … לא במיקרה היו שותפים מלאים ומודעים … שנעשה, עסקני שני הגושים הפרלמנט־ … הגדולים, המערך והליכוד, שהמציאו, לטו־ … הבלעדית, את חוק העודפים, ודאגו לסגי־ … ההרמטית של רשימות המועמדים לכנסת, … הבחירות הקודמות.

…יאמר לשבחם של ח"ה אלון וספיר, שלא זה … בד שהם מצאו סוף־סוף, באיחור רב אבל בכל־ … את האומץ הדרוש כדי להתחרט בפומבי … משגיהם בעבר, אלא שהם גם הסיקו את … המסקנות: הדוגלים עכשיו, לאור המצב, בעריכת … בחירות חדשות.

ואולם חבריהם, ליתר דיוק: רוב הקובע ב־מוסדות העליונים של מפלגתם, עדיין אינם מת־חרטים על דבר, לא למדו דבר, ועל כן הם חוזרים לכפות על הציבור מערכת נוספת של התחבטות עצמית, תוך פירפורי גסיסה פוליטית, שאין עוד מנוס ממנה: לא בחירות, אלא נסיון להרכיב ממשלה חדשה — בניגוד לדעת־הקהל, להגיון הפשוט, ובניגוד לצורך הדחוף להבריא את האווירה במדינה. פירוש הדבר: לתפור טלאי על גבי טלאי, מבלי לפתור דבר.

תוצאות הבחירות הקודמות, שנערכו כאמור תוך עיוות שאין לו שיעור, גם על יסוד רשי־מות שלא נפתחו, וגם לפני שנודעו מסקנות ועדת־אגרנט — יצרו, כידוע, מבוי סתום בכנסת השמינית. זכותו של ח"כ אברהם עופר, דווקא הוא, שהיה הראשון שחזה, עוד בעיצומה של ספירת הקולות, שלא יהיה מוצא אלא בבחירות חדשות בזמן הקרוב. אבל עופר התעלם באותו לילה, מפני שהדבר לא נראה סביר בעיניו וכן מפני שידע שראש־הממשלה המיועדת, גב' מאיר, איננה רוצה בזה — מאפשרות שניה ש־היתה טבועה בתוצאות הבחירות, כלומר — כינון ממשלת־חירום לאומית, בהשתתפות שני הגושים הגדולים. גב' מאיר שללה אפשרות זאת מראש. חבריה בהנהגה חזרו אחריה על עמדה זו בלי עירעור, והאגף השמאלי במפלגה בכלל פסל כינון ממשלת חירום בטענה הבלתי־מבוססת ש־היא תחסום את הדרך להסדר עם הערבים.

סידרה של בזיונות

למן ה־1 בינואר, כאשר נודעו תוצאות הבחי־רות, ועד היום, כאשר שוב דנים בכל אותן ה־סוגיות, לא קרה דבר מלבד סידרה ארוכה של בזיונות בהנהגה ועל ידה, כולל משא־ומתן קו־אליציוני ארוך, מייגע ומתיש, איומים בהתפטרות, התפטרויות מדומות, ולבסוף — התפטרות אמיתית וסופית.

לכאורה, נפלה הממשלה כתוצאה מפירסום מסקנות ועדת־אגרנט. לאמיתו של דבר, נפלה הממשלה תחת לחץ הציבור, שלא נתן בה אמון עוד, לא הזדהה איתה, ולא רצה בהמשך קיומה. חזרנו, איפוא, לאותו מצב עצמו, בו עמדנו אור ליום ה־1 בינואר, כאשר ההגיון נותן שאין מוצא מן הסבך אלא באחד מן השניים: או כינון ממ־שלת־חירום בעלת בסיס רחב בציבור ובכנסת, או עריכת בחירות חדשות.

אפשר גם להעלות על הדעת שילוב של שתי האפשרויות, רוצה לומר — ממשלת־חירום וקב־לת החלטה על עריכת בחירות במועד סביר. סבירות מועד הבחירות נעוצה במילוי שלושה תנאים, שבלעדיהם אין טעם ואין הגיון בסיבוב־בחירות חדש:

● סיום עבודתה של ועדת־אגרנט וקבלת כל מסקנותיה;

● שינוי שיטת הבחירות, כדי שהבחירות ה־באות יתנהלו על יסוד שיטה שרוב הבית (61 קולות) תומך בה;

● שינוי שיטת הבחירות בתוך המפלגות, כדי להביא לריענון הנהגותיהן.

נדון מראש לכישלון

מטעמים השמורים עם ראשי מפא"י, והנעו־צים בשיקול מפלגתי צר, חזרו מוסדות המערך והתעלמו השבוע מן האפשרות הראשונה לכונן ממשלת־חירום, ושללו את האפשרות השניה, של עריכת בחירות. הם בחרו ללכת בדרך הסתומה של סבירות, והחליטו לנסות ולכונן ממשלה בדמות הממשלה היוצאת. אם לא יתרחש נס, זהו נסיון הנדון מראש לכישלון, שכן למפד"ל יש מה לומר ומה לתבוע במיקרה של כינון ממשלה חדשה בהשתתפותה, ואם תקום ממשלה בלי המפד"ל, בהשתתפות ל"ע ור"צ בצד המערך, תהיה זאת ממשלה עוד יותר רעועה מקודמתה ותחזות אמי־נה, שימיה בהכרח ספורים, משבר ירדוף מש־בר, והבחירות בין לה ובין כה על הסף...

בתנאים המתוארים, אין משמעות קביעת ה־מועמד ה„מוסכם" מטעם מרכז „העבודה" בשבוע הבא, בחמצת ביכולתו או באי־יכולתו של ה־מועמד הנבחר להרכיב ממשלה חדשה, אלא ב־סיכוייו של מועמד זה לעמוד, בעתיד, בראש רשימת המערך בבחירות הבאות, אם וכאשר ייערכו. מבחינה זו ההצבעה במרכז תהיה גם רלוואנטית ביחס לקבוצת הצמרת שתעמוד, ב־עתיד, בראש המערך.

בשעת כתיבת שורות אלו, עדיין לא ידועה הרשימה הסופית של המועמדים, שיתמודדו על קולות המרכז. יתרונו של ראש עירית חיפה, יוסף אלמוגי, אם ירוץ, נעוץ בזה שבניגוד לשאר המועמדים הוא הביע בפומבי ובצורה חד־מש־מעית את דעתו בעד ממשלת־חירום. בחושיו הבריאים, ובזכות אי־תלותו בגושים המרכזיים, הבין אלמוגי שאין מוצא טוב מן הסבך ואין דרך לחזק את אמון הציבור בהנהגה, אלא על־ידי כינון ממשלה רחבה. שמאל, מרכז וימין יכהנו בה ביחד, על יסוד קווי־מדיניות מוסכמים. אך יתרונו של אלמוגי, במישור הממלכתי, מועל ל־רעתו במישור המפלגתי, בו מתנהלת בחירת ה־מועמד. אלמוגי, שיכול היה להיות מועמד מקובל על ציבור רחב מאוד, ספק אם יתקבל כמועמד מטעם מפלגתו.

פינחס ספיר, אם לא יחזור בו ברגע האחרון מסרובו, פרש מן המירוץ. גם מועמדותו של שר־המשפטים, חיים צדוק, „מתנדנדת" ומוטלת ב־ספק. אבא אבן דחה נסיעה חשובה ללונדון, ככל הנראה לא רק כדי להיות נוכח בהצבעה, אלא גם ואולי בעיקר כדי לנסות בה את מזלו. אין ספיקות ביחס למוצאו המפא"יי, בפחית ה„דם הכחול" הדרוש, זורם בעורקיו. אך נשאלת השאלה אם מפא"י כולה תתמוך במועמדות שר־החוץ, שהיה חבר בממשלת המחדל, ושכוח־משי־כתו, אם וכאשר יוצב בראש הרשימה בבחירות, מוגבל.

נזילות ואי־ודאות

נותרו, להלכה, ואם לא נהיה עדים להפתעות של הרגע האחרון, הח"ה יגאל אלון, יצחק רבין ושמעון פרס. מאחר ששני הראשונים נחשבים על־ידי אותו מחנה שבמרכזו עומדת אחדות־ה־עבודה, ובאחר שאלון, להבדיל מרבין, היה הגבר קבוע, פעיל ומשפיע, ב„מיטבח" של גולדה, לפ־ני, בזמן ואחרי המלחמה, לא מן הנמנע כי אלון, הוותיק, יוותר בסופו של דבר לטובת רבין, ה־צעיר ממנו.

כך עלול להיווצר מצב בו יתמודדו זה מול זה, יצחק רבין ושמעון פרס. לראשון מובטחים קולות אחה"ע. לשני — קולות רפ"י. וההכרעה תיפול, בתנאים אלה, בהתאם לחלוקת הקולות של חטיבת מפא"י־לשעבר. אילו היה הרוב ב־מפא"י דוגל היום בכינון ממשלת־חירום, היה שמעון פרס ולא יצחק רבין נחשב ל„פייבוריט". בהיעדר נכונות להרכיב ממשלה רחבה, סיכויי רבין ופרס שווים, אם אכן העימות האחרון ייערך ביניהם, דבר שלפי שעה הוא בגדר ספ־קולציה בלבד.

יתרונותיהם בולטים לעין בהשוואה לשאר המועמדים: צעירים יחסית (בני 50), משכילים, מקובלים, מצויים היטב בענייני מדיניות וביט־חון, מצליחים בתפקידיהם הקודמים, ובלתי נגו־עים, באורח ישיר, בנגע מחדלי יום־הכיפורים. שניהם „חשודים" בעיני מפא"י, זה בגלל קיר־בתו לאחה"ע, וזה — בגלל מעמדו בראש רפ"י. לעומת זה, שניהם זוכים בתמיכה מצד הציבור שמחוץ למפלגה. הידקדק ראשי מפא"י ויגחמו את בחירתם עלולי האכזבה הזקה מי מהם מקובל יותר, לדעתם, על מפא"י היום.

נניח כאן לביוגרפיות ולספקולציות, שאמור אינן מבוססות לאור הנזילות הרבה ואי־הוודאות הכרוכה ברשימת המועמדים וסדר עדיפותם. בכל מיקרה, גם אם ייבחר המועמד הטוב ביותר, מרכז „העבודה" לא שם לו למטרה, בראשית השבוע הבא, למצוא מוצא למצוקת המדינה, אלא למצוקתה שלה, כשהוא מנסה, על־ידי חש־בון מפלגתי צר, למנוע ריענון בהנהגה הדרושה על יסוד שיטות בחירה חדשות, בארץ ובמפל־גות, וכינון ממשלת־חירום, עד הבחירות.

הלוח הכפול · ידיעות אחרונות · הארץ

המשרד הראשי: שדרות רוטשילד 76, תל־אביב. טלפונים: מחלקת מודעות 611141.
המחיר: יום חול: 1.90 ל"י לשורה / יום ו': 2.50 ל"י לשורה

דרוש
מהנדס בנין
בעל נסיון
לתיאום ופיקוח על בניני מגורים
באיזור תל־אביב
הגיל לא חשוב
טלפון 236737, 246993

למפעל טכסטיל
דרושה
פקידה כללית
הכישורים:
● נסיון קודם בעבודה משרדית.
● לאחר שירות צבאי.
● מקום מגורים חולון.
שעות העבודה מ־7.00—16.00.
על המועמדות לפנות
„שמיכות ישראל"
בר־כוכבא 10 (רסקו ב') חולון

המועצה המקומית יבנה
מכרז פומבי 2/74
בהתאם לסעיף 13 לצו המועצות המקומיות (שירות עובדים) תשכ"ב 1962, מכריזה בזה המועצה על משרה פנויה כדלקמן:
מכרז מס' 2/74
תואר המשרה — **טכנאי כללי**
דרגת המשרה — ד—ה — הטכנאים
שעור המשרה — 1.0
תיאור תפקידים: 1. פיקוח על עבודות החו… המועצה; 2. פיקוח על עבודות ציבוריות במת…; 3. הכנת מפרטים טכניים לביצוע עבודות; 4. … ראי על נכסי המועצה ורישומם; 5. ביצוע עב… בכפיפות למהנדס המועצה.
נתונים אישיים: בעל תעודה של טכנאי; בעל … יון בעבודה דומה של 3—5 שנים; בעל ר… נהיגה.
דרישות מיוחדות למילוי המשרה: קבלת הקב… מותנית במגורים ביבנה. העובד יידרש לע… גם מחוץ לשעות העבודה הרגילות.
בקשות למכרז יש להגיש להנהלת המועצה עד… שלישי 30.4.74 שעה 12.00. טפסים אפשר לה… במשרדי המועצה ובמינהלים המחוזיים והנפתיים של משרד הפנים.
מאיר שטרית, יו"ר המועצה

למפעל מתכת גדול
באזור פתח־תקוה
דרוש
מחסנאי טכני
בהצעות נא לפנות ת.ד. 4011
רמת־גן, עבור מחסנאי

למפעל בטחוני
בחיפה
דרושים:
מהנדס רכב
(נסיון במנועים)
טכנאי מכונות
טכנאי רכב
שרטט מכונות
מחסנאי מתכות
מחסנאי כלי עבודה
פקיד חשבונות
(רצוי נסיון בשכר)
פקיד למחלקת כח־אדם
(גיוס, ראיון עובדים רצוי. בעל נסיון בהיגה).
שעות העבודה 06.45—16.00
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, השכלה ונסיון קודם לת.ד. 2639 …
לנו הסעה לנהריה, כרמיאל, נצרת, עפולה, חדרה.

לרגל הרחבת פעולתנו
דרושים לנו

מנהל חשבונות סוג ד'
בעל השכלה תיכונית. גיל 25—35, בעל ידע ובעל נסיון בהנה"ח, בחברה מסחרית.

מוכר (SALESMAN) למכוניות
בעל השכלה תיכונית, שליטה בשפה העברית וידיעה טובה באנגלית ו/או צרפתית. בעלי רשיון נהיגה ונסיון בעבודה.

פקידות כלליות
בעלות השכלה תיכונית ושליטה מלאה בשפה העברית כולל הדפסה במכונת כתיבה. שפות נוספות וידע בהנה"ח יתרון. שעות העבודה מ־8.00 עד 16.30.

פקידי מכירות טכניים לחלקי חילוף למכוניות
בעלי השכלה תיכונית מקצועית במגמת מכונאות רכב, שליטה בעברית, אנגלית ו/או צרפתית. גיל 25—30 בעלי נסיון במקצוע.
הוראות כלליות:
1. על כל המועמדים להיות לאחר שרות צבאי.
2. הפניות חייבות להיות בכתב יד עם פרוט מלא של קורות חיים ונסיון קודם.
3. נא לציין את המשרה המבוקשת.
בני משה קרסו
ת.ד. 001, ת"א

המועצה המקומית יבנה
מכרז פומבי 3/74
בהתאם לסעיף 13 לצו המועצות המקומיות (שירות עובדים) תשכ"ב 1962, מכריזה בזה המועצה על משרה פנויה כדלקמן —
מכרז מס' 3/74
תואר המשרה — **מנהל חשבונות ראשי**
דרגת המשרה — י"ד
שעור המשרה — 1.0
תיאור תפקידים: — אחראי על מערכת הנהלת חשבונות של המועצה הכוללת חשבונות תקציבים בלתי רגילים, חשבונות מסים ומים, עריכת דו"חות כספיים תקופתיים ושנתיים, אחראי על צוות עובדים של 4—5 עובדים, אחראי על מעקב ביצוע התקציבים.
דרישות המשרה: בעל תעודה בהנהלת חשבונות סוג ד', ידיעת השפה העברית על בוריה רצויה גם שפה זרה. בעל כושר ניהול משא ומתן עם קהל. בעל כושר סיגנון ותכתובת. בעל נסיון של 2—3 שנים בתפקיד דומה.
המועמדים יעברו בחינה פנימית כנהוג.
המועמד יצטרך לגור ביבנה עם קבלת קביעות.
בקשות למכרז יש להגיש להנהלת המועצה עד יום שלישי 30.4.74 שעה 12.00.
טפסים אפשר להשיג במשרדי המועצה ובמינהלים המחוזיים והנפתיים של משרד הפנים.
מאיר שטרית, יו"ר המועצה

סינגלור בע"מ ת"א
תעשיית רמזורים,
בקרה ותאורה
דרושים מיד:
אלקטרונאים
חשמלאים
עובדי/ות הרכבה
לפנות טל': 37038 בין 8.00—16.0

לחברה יצרנית
דרושים
בענף הסריגה וההלבשה
1) מפקח על ייצור במתפרות חוץ
2) מבקר טיב להלבשת נשים ובדים סרוגים.
3) סוכני מכירה
לכתוב: „אדקו", דיזנגוף 82, ת"א, עבור 150.

עירית ראשון לציון
משרה פנויה של
קצין ביקור סדיר
עירית ראשון לציון מכריזה בזה על קבלת הצעות למשרה פנויה של קצין ביקור סדיר במחלקת החינוך והתרבות.
מתפקידו של נושא המשרה הנ"ל לטפל בחיובי יישום לבתי ספר וגני ילדים ולוודא מילוי ההוראות של חוק חינוך חובה.
הכישורים: מורה מוסמך או עובד סוציאלי מוסמך, בעל נסיון, תושב(ת) ראשון לציון.
דרגת המשכורת: בהתאם לכישורי המועמד(ת).
את ההצעות יש להגיש למזכיר העיר במעטפה סגורה הנושאת ציון „הצעה למשרת קצין ביקור סדיר" בצירוף העתקי תעודות וקיצור תולדות חיים עד יום שלישי, ח' באייר תשל"ד, 30.4.74.
חנניה גיבשטיין
ראש העיריה

דרוש/ה
עוזר/ת למנהל חשבונות
בדרגה ג'—ד', אפשרי גם משרה חלקית
מקום העבודה בתל־אביב
דרושים/ות מוכרים/ות
לחנות תיירים בנמל התעופה בן־גוריון
ידיעת השפה האנגלית הכרחית.
לפנות לת.ד. 262 תל־אביב.

לחברת שרותים ארצית
דרוש
מנהל מחלקת נקיון
באיזור תל־אביב
הכישורים:
✱ בעל נסיון בניהול צוות עובדים גדול בענף המוצע, או בתפקידים דומים.
✱ כושר ביטוי בכתב ובע"פ, ונסיון במו"מ עם לקוחות.
✱ גיל: 30—50.
✱ בעל רכב פרטי וטלפון.
תנאים מצויינים למועמד המתאים
נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים ונסיון בעבודה בעבר, לת.ד. 7069 רמת־גן.
— פניות מובטחות —

מרכבים
מפעלי מתכת בע"מ
פתח־תקוה — קרית אריה
דרושים:
✱ חשמלאי רכב
✱ חמ"מ
✱ מכונאי רכב
✱
על המעונינים לפנות טל' 913044 או ישירות למפעל למנהל כח אדם.

תע־שביט
דרושות
✱ פקידה למח' חשבונות
עם נסיון קודם
שעות העבודה מ־8.30—16.00
✱ פקידה כללית
למחלקת השרות
בעלת נסיון; שעות העבודה מ־8—16
לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית 475111
רמת החייל.

לבית־מלון באילת
דרוש/ה
מנהל/ת
חשבונות
נא לפנות בצרוף קורות־חיים וכישורים לתפקיד לת.ד. 2306 ת"א
(עבור 146)

דרושים
יועצי־מס
לנהול סוכנות מקומית
של חברה בינלאומית
נא לפנות לטל. 728021
בין השעות 18—21.

קריסטל תעשית מכונות
רח' החלון 12, רמת־גן
דרושה:
פקידה
למחלקת השרות
אחרי שרות צבאי
לשם קביעת ראיון לפנות אישית לפי הכתובת או טלפונית 729331

למלון קרלטון
בעל 4 כוכבים
נהריה
דרושים:
✱ פקיד/ה קבלה
✱ פקיד לילה
✱ מרכזנית
נא לפנות למנהל הקבלה
טלפון 04—922211

לחברה ארצית להנדסה
דרושה
מזכירה מנוסה
הכישורים הדרושים: נסיון קודם בחברת הנדסה, שליטה והדפסה בעברית, ידיעת אנגלית רצויה.
מקום העבודה בירושלים
נא לפנות בכתב לת. ד. 36615 למספר 37 ת"א
או לטלפון 02—39843
תנאים טובים למועמדת המתאימה

גוטסמן — וגשל — פיש — קדר
מהנדסים יועצים בע"מ
דרושים לעבודות
תכנון מעניינות:
1) מהנדס אזרחי
עם נסיון בקונסטרוקציות פלדה
2) שרטטי קונסטרוקציה.
לפנות טלפון 281141 ת"א.

אהרן שניר | זו דעתי

אל תשמיצו את צה"ל!

עם ישראל שרוי עתה בעידן של השמצות. לאחר תקופה ארוכה של איפוק באה מלחמת יום־הכיפורים ופרצה את כל סכרי הטעם הטוב, השיקול והתבונה. הכל משמיצים את הכל.

אני רוצה להדגיש שאני מדבר על השמצות, לא על ביקורת.

ביקורת היא דבר לגיטימי בחברה דמוקראטית בתנאי שהיא מתייחסת לעניינים מוגדרים שאפשר להוכיחם. כשהיא נזרקת לחלל סתם כך, משום שהיא באופנה, הופכת הביקורת להשמצה, שלרוב אין לה על מה להסתמך.

אין אני מתכוון לטפל הפעם בנושא ההשמצה בכללה, אלא להתעכב רק על שטח אחד שהיא פוגעת בו, מזיקה לו ועלולה לסכן את עצם קיומנו במדינה הזאת.

אני מתכוון לצה"ל.

נכון הוא שצה"ל היה שנים רבות מוסד סגור, שיד הביקורת הציבורית לא חדרה לתוכו, והוא נהנה מאמון־יתר לעומת מוסדות ממלכתיים אחרים.

מחדלי המלחמה האחרונה פתחו את צה"ל בפני הביקורת.

• • •

לכל מי שהאמין קודם לכן, כי בצה"ל, בבת עינינו, לא ייתכנו ליקויים ויש עין פקוחה עליו כדי שיענה על כל צורכי הבטחון של המדינה, נסתבר לפתע, בתדהמה רבה, שגם בצה"ל, כמו בכל מוסדות המדינה, לא הכל כשורה.

התחלנו לקבל בהבנה דברי ביקורת שהוטחו בצה"ל על־ידי מפקדים בכירים שפרשו משירות; התחלנו להתייחס בכובד־ראש לתלונות קצינים והחיילים על ליקויים שאותם חשו על בשרם.

עתה, לא זו בלבד שאסור לנו להתמרמר על שגם צה"ל פתוח לביקורת, אלא על כולנו — אנשי ציבור, עמך, כלי־התיקשורת — לדרוש ללא הפוגה שיגבר הפיקוח על צה"ל, שייחקרו תלונות ביסודיות ושיוסקו מסקנות. אבל — להבדיל אלף אלפי הבדלות בין ביקורת עניינית, לטובת צה"ל, לטובת המדינה כולה, לבין השמצות.

אחטא לדעת עצמי אם אמנה כאן דוגמאות להשמצות הרבות המהלכות בציבור, ואף זכו לפירסום באמצעי־התיקשורת.

השמצות אלו לא זו בלבד שהן מזיקות לכולנו. הן עלולות להחליש את צה"ל בכך שהן ימאיסו את השירות בו; הן ירחיקו ממנו את הטובים, את הקצינים והחיילים הרואים בו את עתידם, למרות האחריות הרבה והסכנה שבשירות זה, לקריירות אחרות הקורצות להם מחוץ לצבא.

• • •

אני, כשלעצמי, מוכן לסלוח לקצינים מצטיינים, שהוכיחו את עצמם בקרבות, שדאגו לשלום פיקודיהם, העושים ימים כלילות ביחידותיהם ואינם חוזרים ערב ערב לבתיהם כדי להימצא בחיק משפחותיהם, אם מפעם לפעם הם מעמידים את רכבם הצמוד לרשות הרעיה, כדי שתוכל לנסוע מן השיכון המרוחק לשוק, לקנות מיצרכים במחיר זול יותר.

- ראשית, משום שמשרתי־ציבור אחרים משתמשים גם הם ברכבם הצמוד לצרכים אישיים.
- שנית, משום שמצבם הכלכלי של מפקדי צה"ל אינו מן המבוהירים ביותר במדינה ולרובם אין מקורות הכנסה אחרים, ולעומת רוב הציבור אין שעתם פנויה למצוא השלמה לשכר בשעות נוספות.
- שלישית, השירות בצבא, במצבה המדיני הכלכלי והבטחוני של המדינה, הוא שירות לאומי ממדרגה עילאית, שאין לו אח ורע בשום שטח אחר.

אם החליטה, או תחליט, הממשלה לאסור שימוש ברכב ממלכתי צמוד לצרכים אישיים, הייתי מציע שאת מפקדי צה"ל תוציא מכלל איסור זה, משום שלהם מגיעות יותר זכויות מאשר לכל עובד מדינה אחר.

דוגמת הרכב היא, כמובן, שולית. מעשיו והתנהגותו של מפקד וחייל בצה"ל חייבים להיות מבוקרים. אבל מתוך הכרה שהעם חייב להם תודה והוקרה, ואפילו פינוק־יתר מאשר לכל משרת־ציבור אחר.

אם חפצים אנו ביוקרתו של צה"ל, בפנים ובכלפי חוץ, חובה עלינו לאהוב את ה־אנשים, לא להמאיס עליהם את השירות בו. למתוח ביקורת עניינית, אך בשום־פנים־ואופן לא להיתפס להשמצות אישיות וכלליות, המפלפות את דימויו של צה"ל.

מ"מ הרמטכ"ל היוצא, אלוף יצחק חופי, בראיון ל"ידיעות אחרונות"

„מוטה ואני ביחסים טובים אך אנו לא על אותו גל"

„כשנתמניתי ראש אג"ם כבר ידעתי שדיין לא יציע אותי כרמטכ"ל ✶ מוטה רצה שאש... אך רציתי לחסוך לו ולי את חילוקי־הדעות ✶ החזרת קצינים שפרשו, כמוה כהכרזה על פשיטת־רגל ✶ חיילים ראו את המפקדים בתכונות הכי שליליות שלהם — וזה שבר מש... שקשה להחזיר ✶ נעשה לי קר, כשדמיינתי שטיפת שריון סורי מעבר ל'קו הירוק' ✶ לאריק שרון תכונות רבות מאד המתאימות לרמטכ"ל, אך הוא פסול בגלל יחסו לאנשים"

שלושים שנות שירות בשחוני הגיעו השבוע לקיצן, כאשר אלוף יצחק (חקה) חופי הודיע על פרישתו מצה"ל. חקה, שנודע בצניעותו הרבה, זכה בשבועות האחרונים לפירסום נרחב, במלאו את תפקידו של הרמטכ"ל, רב־אלוף דוד אלעזר, שהתפטר מתפקידו, כתוצאה ממסקנות דו"ח־הביניים של ועדת אגרנט. פחות משלושה שבועות לאחר־מכן, הלך חקה בעקבות מפקדו והתפטר, אף כי לא בגלל דו"ח אגרנט.

האיש ששירת בפלמ"ח ובשורה ארוכה של תפקידים בכירים בצה"ל — בהם מפקד חטיבת הצנחנים; מפקד בית־הספר לקצינים; עוזר ראש אג"ם במלחמת ששת הימים; ואלוף פיקוד הצפון במלחמת יום־הכיפורים — לא נענה להפצרות הרבות להישאר מספר 2 בהיררכיה הצבאית. הוא הלך הביתה, אל מעונו שבשיכון הצנחנים, המוקף בעצים וב־שיחים ירוקים. קצת עצוב, ניאות אלוף יצחק חופי לסכם את דרכו הצבאית.

שאלה: בציבור נוצר הרושם, שפרשת מן השירות הצבאי, כיוון שלא נתמנית כרמטכ"ל. האם התרשמות זו היא נכונה?

חופי: כאשר נתמניתי ראש אג"ם כבר ידעתי ששר הבטחון לא יציע אותי כרמטכ"ל. באופן מעשי, גם לא נקפתי אצבע כדי לקבל את התפקיד הזה. לא דיברתי ולא פעלתי, לא עם אנשי צבא ולא עם אזרחים, כדי להתמנות רמטכ"ל. יתר על כן: לעצמי ולחברי הקרובים אמרתי, כי אני בכלל לא בטוח שאני רוצה בתפקיד הזה, ואקבל אותו כמשימה רק אם יטילו אותה עלי ויחשבו שאני צריך לעשות את זה. גם אני, גם שר הבטחון וגם אחרים, ידעו שלא אשאר בתפקידי כראש אג"ם, אם מוטה גור יהיה רמטכ"ל. כך שבסך־הכל לא היתה כל הפתעה.

אינני עוזב מתוך כעס־של־רגע וגם לא נעלבתי. שמעתי שאנשים אומרים: „מה הוא חושב לעצמו? הוא שירת שבועיים כממלא־מקום הרמטכ"ל וכבר התפקיד הזה מגיע לו?" לא השליתי עצמי לרגע, שמגיע לי להיות רמטכ"ל. כיוון שהייתי ממלא־מקום. בתקופה שהייתי מ"מ רמטכ"ל התייחסתי לתפקיד כאל מילוי־מקום. עסקתי רק באותם נושאים דחופים שלא היתה ברירה אלא לעסוק בהם; ולא עסקתי באותן החלטות עקרוניות, שיש להן השלכה לטווח ארוך.

„בניגוד למצפוני"

לעצם העניין: אפשר לחלק זאת לשתיים. החלק הראשון הוא בהחלט אישי ואי־אפשר להתעלם ממנו. אדם בגיל שלי מגיע לסוף הקריירה שלו, בשלב זה — במידה שמישהו מתקדם על פניו, אז אין לו יותר מה לחכות ואין לו יותר שאיפות שיכולות להתממש. זה ייראה צבוע מצידי לומר, שאני מוציא זאת לגמרי מחשבון.

הסיבה האמיתית לפרישתי היא, שאני יכול להיות סגן למישהו שהוא שותף לי ואני לו באורח־המחשבה. ביני לבין מוטה גור קיימת מערכת־יחסים טובה מאוד; אבל אנחנו לא על גל אחד. בהחלט לא על גל אחד.

אני חושב, שהצבא זקוק היום — יותר מאשר אי־פעם בעבר — למערכת־יחסים בצמרת שתהיה טובה, תוך שיתוף פעולה מלא בין הרמטכ"ל לבין סגנו. מריבות בין לישכת ראש אג"ם לבין לישכת הרמטכ"ל אפשר היה לקיים בשנים שלא היתה צפויה מלחמה. אינני יכול לעשות דברים או להתנהג בניגוד למצפוני. איני יכול לעשות את זה. זה לא הטבע שלי. רציתי לחסוך גם לי וגם למוטה גור את חילוקי־הדעות. בסופו של דבר, אני חושב שהשיקול שלי אינו אגואיסטי והוא לטובת הצבא. למוטה יהיה הרבה יותר קל לכוון את הדברים כשאני לא נמצא במטכ"ל.

אני רוצה לציין, שמוטה גור רצה שאשאר בצבא. כלומר אין כאן עניין של יחסים לא טובים בינינו. יותר מזה: הוא גם אמר שהוא מוכן להיות ראש אג"ם אם אני אהיה רמטכ"ל. אבל יש הבדל גדול בין להיות רמטכ"ל ולקבוע, לבין להיות סגן־רמטכ"ל. כאשר אתה יכול להשפיע על דברים אבל אתה לא קובע אותם.

„איני סחטן"

שאלה: אתה שלם עם ההחלטה שלך?

חופי: בהחלט. יש נקודה אחת שגרמה לי להרהר בעניין מחדש. היו אלה פניות בטלפונים ובשיחות בעל־פה של שכבות רבות מאוד של קצינים בצה"ל. התברר לי, שזה איכפת להם הרבה מעבר למה שאני תארתי. אבל השיקול שלי היה נכון. אני חושב, שהמערכת הצבאית שלנו חזקה ויכולה להתגבר על העניין. היא לא בנויה על איש אחד.

שאלה: מה אמרו לך ראש הממשלה ושר הבטחון?

חופי: שר הבטחון דיבר איתי פעמיים. פעם אחת הוא אמר לי שהוא מתכוון להציע את מוטה

אלוף יצחק חופי
„לא נעלבתי"

מאת איתן הבר

כרמטכ"ל. הוא הוסיף: „תישאר, זקוקים לך". השבתי לו, שאין לי כוונה להישאר. למחרת הוא טילפן אלי. אמר לי שאהיה סגן הרמטכ"ל. אמרתי לו, שאני לא עושה הפגנות בשביל לסחוט משהו, ולתואר הזה אין שום משמעות לגבי. הוא ביקש ממני, שלא אסרב לראש הממשלה, אשר תבקש ממני להישאר.

ראש הממשלה דיברה בשם הציונות ובשם המצב. היא היתה מודאגת מאוד מהמשמעות שתהיה לעזיבה שלי על הצבא. אמרתי לה, שלפי דעתי, המערכת הצבאית היא כזאת ששום דבר לא יקרה לה. למוטה יש אוטוריטה בשביל לנהל את הצבא. מלכתחילה לא רציתי ללכת לגברת מאיר, כי ידעתי שאסרב לה. רציתי למנוע זאת ממנה וממני.

שאלה: מה הן התוכניות שלך לזמן הקרוב?

חופי: בגלל היציאה החפוזה מהתפקיד עוד לא הספקתי לתכנן דבר. בינתיים, אני נח. לא היה לי לפחות מאז המלחמה אפילו רבע יום חופש. בשלב זה אני נח וחושב.

שאלה: איך זה לקום בבוקר ולא למהר לשום מקום? לא לקבל טלפונים?

חופי: גמרתי 30 שנות שירות בשחוני רצוף. התגייסתי לפלמ"ח ב־44 ואני אפילו יותר ותיק מדדו מבחינת השירות הצבאי. מה לומר לך? — ברגע הראשון יש הרגשה של נטל גורא שיורד לך מהכתפיים ומהראש. אוסף אותך איזשהו שקט כזה. זה לא חסר לי, לא הלחץ ולא הטלפונים.

„נשברו המיסגרות"

שאלה: היו באחרונה הצעות להחזיר לשירות קצינים ותיקים שפרשו מהצבא. מה דעתך על הרעיון הזה?

חופי: שלילית. אני חושב שבתוך הצבא יש מספיק כוחות שיכולים למלא את כל התפקידים. אפשר להיעזר באנשים שעזבו את הצבא לתפקידים של שעת־חירום, אבל אי־אפשר לקחת אנשים שפרשו מהצבא לפני שנים ולהחזיר אותם למערכת. לפי דעתי, זו הכרזה על פשיטת־רגל, בעוד שלפי מיטב הכרתי — ואני מכיר את האנשים — אין שום הצדקה עניינית לעשות את זה.

שאלה: למה זקוק היום צה"ל?

חופי: אני חושב, שהצבא זקוק קודם כל להחזרת האמון. גם בתוך הצבא יש משבר־אמון, שנובע ממה שקרה במלחמה, ממה שקרה במדינה, מהמלחמות הפנימיות שהיו בתוך הצבא. אין דבר שהזיק לנו במלחמה הזאת בתוך המערכת הצבאית יותר מאשר המלחמות הפנימיות שהיו בתוך הצבא. זה שבר את המיסגרות. חיילים ראו את המפקדים הבכירים בתכונות הכי שליליות שלהם. ונשבר בהם משהו שקשה מאוד להחזיר אותו. הדבר העיקרי שצריך לעשות הוא להחזיר להם את האמון. הדבר קשור בעיקר בדוגמה אישית, קודם כל של הרמטכ"ל. אם לא יוחזר האמון — יהיה המצב, לפי דעתי, חמור מאוד.

שאלה: אלוף חופי. האם יכול להיות שאדם אחד יקבע גורל מערכה שלמה?

חופי: תיאורטית — לא. באופן מעשי — זה יכול לקרות.

שאלה: האם זה קרה, למשל, במלחמת יום־הכיפורים?

חופי: אני לא חושב שמה שקרה הוא תוצאה של מעשה או מחדל של אדם אחד. גם בהצלחה וגם בכישלון. המערכת הצבאית אינה בנויה כך, זה שאדם מבריק עושה משהו — וזהו לתת את הרעיון הגדול ביותר, אך אם הוא לא מוגשם הלכה למעשה, שום הבריקה לא תעזור.

שאלה: ומחדל של אדם אחד, האם הוא יכול להשפיע?

חופי: מובן. שכמה שהאיש נמצא בדרג גבוה יותר, המחדל שלו יכול להיות יותר מסוכן. מפקד־מחלקה עושה שגיאה, אז רק המחלקה יכולה להינזק. אם אלוף עושה שגיאה, יש לה השפעה הרבה יותר רחבה גם על אנשים על מרחב.

„הכרתי בסכנה"

שאלה: בדו"ח־הביניים של ועדת אגרנט מ... נים את העובדה, שהיית עירני יותר מן ה... בכל הקשור להיערכות הצבא הסורי. איך זה...

חופי: מאז שבאתי לפיקוד צפון, ואולי לפני זה, חדרה למוחי ההכרה, שקיימת סכנה פוטנציאלית בהיערכות הקבועה של הצבא הסורי אשר נימצא בין דמשק לבין קו הפסקת־האש בכוחות גדולים מאוד. באותה תקופה גם ה... שתעלת־סואץ היא מיכשול לצבא המצרי, ברמת־הגולן לא היה שום מיכשול קרקעי. ברמת הגולן היו יישובים קרובים מאוד לגבול, היישובים שאינם ברמה אלא לרגלית, לא רחוקים. זה מרחק של מה בכך, כאשר מדובר במהלכים צבאיים בעוצמה כזו, כפי שנבנתה בצבא הסורי. ברמת־הגולן גם לא היה לנו מרחב־זמן באוויר. מרחקי־התקיפה רק התקצרו. עלידי מט... סים יותר משוכללים.

הדבר האחרון שנתן לי מכה על התודעה היה בניית מערך־הטילים הסורי. אחרי התקריות של חורף 72, החלו לבנות מערך־טילים. כאן התחלתי לדאוג. באפריל העליתי דרישה של ... עים מהמטכ"ל — וקיבלתי אותה. דרשתי ל... את הקו מבחינת ביצורים והשלמנו את ה... תעלת הנ.ט. בניגוד למערך התקפה־פתע כ... אין לנו שום התרעה, אבל היה ברור לנו ש... סיוע אווירי מסיבי בשעות הראשונות למלחמה.

ברגע שהתחילו לבנות את מערך־הטילים ה... חלתי להבין, שיש לעניין הזה משמעות על ... הסיוע היעילה של חיל־האוויר. הבנתי, ש... והולך מידינו האמצעי המיידי העיקרי ל... בנוסף לכוחות הסדירים שהחזיקו את הקו ה... הללו היו ביחסי־כוחות לא מקובלים על ... למקרה של התקפה של ממש. עשינו הרבה ... לא התחלתי מאפס. היתה כבר תשתית ב... הגולן. בנינו עמדות לטנקים, תעלה נ.ט., ... 140 דרכי־עפר, פיתחנו דרכים, תיגברנו ... קשר, ובמשך הקיץ ביצענו את ההכנות.

בניגוד לנוהג שלהם, נשארו הסורים ... החירום שלהם בחורף 72. בדרך כלל, ... היו יוצאים לעורף, כדי להתאמן (ובין ... חוזרים למערך. בגלל התקריות הם ... במערך־החירום. ראינו זאת. הם התחילו ... למערך־החירום עוד לפני תפלה 13. ... בספטמבר.

לשובם בספטמבר אל קו־החזית לא היה ... הסבר ענייני, היה רק הסבר פשוט, ש... את האימונים והם חוזרים למערך־החירום. ... כך התעצם הקו בחזית בהיקף שלא ידענו ... קודם. צירוף כל הדברים האלה גרם ... שנידנדתי בתחום ההתרעה המודיעינית. זה ... לחשוב, שעומד לקרות פה משהו לא שיגרתי.

שאלה: מתי היה ברור לך שתפרוץ מלחמה?

חופי: בבוקר יום שבת.

שאלה: איפה היית אז?

חופי: הייתי כבר ברמת־הגולן ונקראתי ... רמטכ"ל, הוא אמר לי, כן יש ידיעה ... שעומדת לפרוץ מלחמה ב־6 בערב.

שאלה: כיצד הגבת?

חופי: קשה לי לשחזר. חששתי, שזה ... לקרות אצלנו. אך בסופו של דבר מה ... היה פה שהצטייר אצלי במחשבה והדמיה.

„חששתי שנתפורר"

שאלה: מה האפשרי, אצלך ברפיון?

חופי: כאשר קבלנו את דרכי־הפעולה ... הסורים, ידענו את הציוויים לטריכה של ... צירי הכבישים והיעדים בשטח, שלנו ... הללו מכתיבים את דרכי־הפעולה האפשריות ... האוויר, אבל לא תיארתי לעצמי, ... את כל הערכה הזאת שלהם בבת־אחת. ... שידעתי עד כמה היא גדולה. בסופו של דבר ... חושב שהפעלת כל העוצמה בבת־אחת ... סיבה אחת לכישלון שלהם; אם מי ... לחישג הראשוני שלהם. אני בהחלט ... לתת לעצמי קרדיט, שכך ראיתי את ...

בשעה 2.00 בצהריים הייתי אצל ... לתאם, לבדוק, להתעדכן. ב־2.00 ... צפון שניפתחה אש. עליתי במסוק ... הוד הצקרה אלי. היתה איזו ...

(המשך בעמוד 11)

„שבע הפרשיות" המרתיעות את ספיר מראשות הממשלה

„מועמד שלא היה מקובל על 'קבוצה' במפלגה — ירדו לחייו, ביזו אותו ואכלוהו בכל פה" ✡ במעגל המצומצם של „הגוש" נדלק אור אדום לאחר התפטרות גולדה ✡ חבריו של ספיר כינוהו „המועמד הסרבן" ✡ מדוע נמנעו צדוק, רבין, יריב ובר־לב מלהשתתף במשלחת לשר־האוצר ✡ בנו של ספיר גרס, שעל אביו לעמוד בראש ממשלת ליכוד לאומי ✡ ברחבה שליד מלון „דן" ניסה אבן לשכנע את ספיר ✡ צדוק: „איך אגיד מה יהיה כאשר אנשים משנים דעתם כל יומיים?"

משה דיין

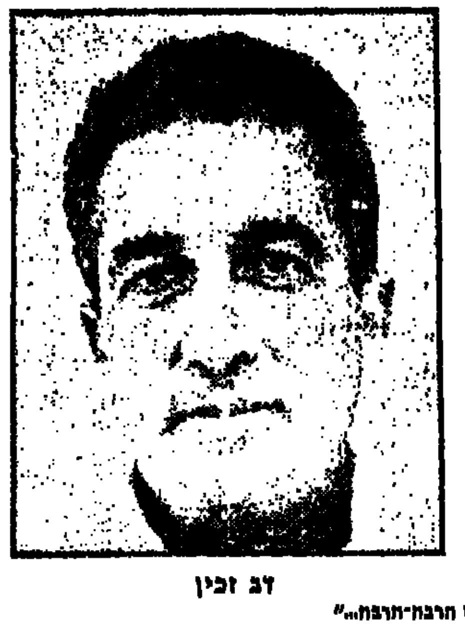

דב זכין

„עוד תתגעגע אלי הרבה־הרבה..."

מאת שלמה נקדימון

השבוע, כשנימק פנחס ספיר מדוע אין הוא חפץ בראשות הממשלה, הוא נזקק לסיפורן של „שבע הפרשיות", פרשיות הבאות להוכיח עד כמה חמור הגורל לראשי ממשלות ושרים בכירים בישראל.

„פרשיותיו" של ספיר — אותן הוא מעלה מדי פעם בפעם בראשי־פרקים על פתק ומשחזרן מחדש — ראשיתן בשנת 1954.

- פרשה א': „עסק הביש" במצרים, פרשה המסתיימת בהתפטרות פנחס לבון ממשרד־הבטחון — שנת 1955.
- פרשה ב': עניינה הוא „פרישתו" שלא־מרצון של משה שרת מראשות הממשלה.
- פרשה ג': מתמקדת ב„סיום" מאולץ של משה ...ה כשר־חוץ.
- פרשה ד': התפרצותה המחודשת של פרשת־לבון, המסתיימת בהדחתו בשנת 1961 מכהונת מזכ"ל ההסתדרות.
- פרשה ה': הפילוג במפא"י בשנת 1964 — בעקבות עמדו השלכות פרשת־לבון — כאשר המפלגה נחצתה בין לוי אשכול (שריכז מאחוריו 60 אחוז) לבין דוד בן־גוריון (שריכז 40 אחוז).
- פרשה ו': הדחת אשכול מכהונת שר־הבטחון — ...ני 1967.
- פרשה ז': התפטרותה של גולדה מאיר — בשבוע שעבר.

לדעת ספיר יש מכנה משותף לשבע פרשיות אלה: מועמד שלא היה מקובל על „קבוצה" במפלגה, ירדו לחייו, ביזוהו, אכלוהו בכל פה, ולא נתקררה דעתם עד שהודח. ודאי שאי־אפשר לומר שאנשי „קבוצה" זו עשו הכל כדי שיצליח בתפקידו.

הנפשות הפועלות בכל הפרשיות האלה — חוטים ...ר — ידועות. הוא „נמנע מלפרט למי, בעצם, התכוון בדברו על „קבוצה". כשראה את החיוכים שעלו ... מני תריסר מאזיניו — משלחת „המשכנעים" שנועדה עמו ביום ראשון בלישכתו בירושלים — ...ע, כי הם הבינו, למי, בעצם, התכוון!... מסתבר, ...שא, כי אותם אנשים קשורים בצורה זו או אחרת, בכל „שבע הפרשיות".

למי בכל זאת התכוון ספיר בדברו על „קבוצה"? ...זה שלא אמר — איננו רשאים לשום דברים בפיו ...ומר, למשל, כי הוא התכוון לחטיבה או גורם ...שהו ממרכיבי מפלגת־העבודה. אבל בהחלט ניתן לגמור דבר מתוך דבר. הוא טען, כי אי־התפטרותו של משה דיין מכהונת שר־הבטחון היתה — לדעת שר־האוצר — הטיפה האחרונה שנוצקה אל כוס התמרורים של גולדה, והיא שהביאה, למעשה, להתפטרותה, כיוון שקשר את התפטרות ראש־הממשלה (פרשה ז') באי־התפטרות שר־הבטחון; ניתן להניח, לדעתו אותה קבוצה איננה אלא חטיבת רפ"י.

במוסגריים יאמר, כי באותם חוזרת־הכתר קבעה גולדה, כי אין להתפטרותה ולא כלום עם אי־התפטרות דיין („אילו היה מתפטר לא היה הדבר משנה כחוט־השערה את החלטתי"). אבל „גולדהיולוגים" ב„עבודה" ספק בנושא זה כדעתו של ספיר.

שלילה רועמת

השבוע התמקד למעשה סביב השאלה: האם „ירוץ" ספיר לראשות הממשלה? תגובות הרוחות ... היא, שספיר יכול למצוא שפה משותפת עם כל מרכיבי „העבודה", ועתיד להתקבל על דעת כולם כראש־ממשלה. הוא היה (ועודנו!) המועמד בה"א הידיעה של חטיבת מפא"י במפלגת־העבודה. היה זה, בעצם, דבר כנכון מאליו, שכאשר תשליך גברת מאיר את הגט שלה, באו ויציעו את הכתר לפנחס ספיר.

אבל מהרגע הראשון הגיב ספיר בשלילה רועמת. לחברה, כי אמת רצופה היתה זו כאשר הכריז כל השנים חוזר ושנו, כי איננו מועמד. אור אדום נדלק בחטיבת מפא"י — שספיר מנהיגה — או יותר נכון בקבוצת האישים („הגוש") המתמקדת את החטיבה ... שר־השיכון, יהושע רבינוביץ, הוא העומד בראשה.

חבר־הכנסת אברהם עופר — הנימנה עם „המעגל המצומצם" של צמרת „הגוש" — שהה באירופה בענייני חברת „שיכון עובדים" שהוא מנהלה, והתכונן לצאת לארצות־הברית בהמשך לשליחותו. אלא כאשר קיבל דיווח מבוהל על שלילת ספיר, מיהר לחזור ארצה.

כיותר לומר שעופר בירך על המוגמר. ... כחוזרו הביתה מצא את הנהגת „הגוש" במצב היכון. „המעגל המצומצם" קיים מחזור מקיף של שיחות טלפוניות ואחר־כך גם פגישות בזוגות, אישיות ובדומה, בהן נטלו חלק, בין השאר, יהושע רבינוביץ ודוד קלדרון, אברהם עופר ומשה ברעם, עופר שריר ואברהם זילברברג, צבי גרשוני וצבי אלדרוטי, אורי סלאג ואפילו לובה אליאב. ... כי נותקו החוטים המקשרים בינו לבין חטיבת מפא"י.

כולם היו תמימי־דעים שאין מועמד מלבד „ספיר, רק ספיר, אך ורק ספיר". יש, איפוא, לנקוט בצעדים מיידיים ... את העם לספיר כראש־ממשלה. הדרך לכך ...: ספיר ירכיב את הממשלה החדשה, הוא יבצע שינויים מרחיקי־לכת בתיפקודות, דיין (ואולי ...) יושתו או מישהו) משרד „המיטבחי" לא יימנו ... תקופה מסויימת יעמוד ספיר בראש הממשלה. ... — וכמובן ספיר עצמו — יעשו הכל כדי ... אי־אז יהיה מותר אפילו להקדים את הבחירות, כשספיר לא יהיה בחזקת „עולה חדש" בראשות הממשלה.

אבל, עמוס, בנו של שר־האוצר גרס, כי על ספיר לעמוד בראש ממשלת־ליכוד־לאומי. הוא הניח, כי תהיה רוב במפלגה להקמת ממשלה כזו. ולבד מכך אפשר הדבר למועמד להתמחות משך שנתיים־שלוש בכהונת ראש ממשלה, אך האב השיב בשלילה. עמוס התנגד, כי אביו יתייצב בראש ממשלה במתכונת הנוכחית.

אבל החבורה, כי חישובים אלה נעשים בלי „בעל־הבית". אט־אט הגיעו הדים ללאומים ולעמים של המועמד, שחשף עד מהרה לחיות „המועמד הסרבן". אישים המקובלים על ספיר, אשר „עלו לרגל", לביתו בכפר־סבא, כמו, למשל, בכירי המשק ההסתדרותי כאשר ידלין ועקיבא לווינסון, שמעו אחד מלאומים מתנגנים אלה. דוד קלדרון — בן־שיח קרוב לגולדה ונאמן־בית של ספיר — היה מלכתחילה חסר תקוות שיצליחו להוציא את שר־האוצר מסרבנותו. בעצמו למד על כך משיחות או שיחות עם ספיר. אף שהניח כי המצב הוא כלאחר ייאוש, גרס כי יש לעשות את המקסימום ולשגר לספיר משלחת מצומצמת בת 3־4 חברים, כדי לשאול במישרין „את פי הנערה...". אבל כשהתחילו לערוך את הרכב הרשימה, החברו כי משלחת כזו לא תוכל למלא את התפקיד די הצורך. החליטו להרכיב משלחת ייצוגית, שתבוא אליו לשוחח עימו, וכמובן לדבר על ליבו.

מובן מאליו שרצו בשר־המשפטים, חיים־יוסף צדוק, שמניותיו החלו עולות במפלגתו, בעיקר בעת המשא־ומתן הקואליציוני שניהל עם המפד"ל ערב הקמת הממשלה הנוכחית. ואולם עוד בשבת שחלפה הודיע צדוק, כי התמיכה נתונה לספיר. והוא, בשמחה, יכהן כשר־משפטים בממשלה, אך במשלחת לא יבוא. לחברים שביקשוהו לנמק את אי־השתתפותו, השיב בפשטות: „לא הלכתי — למה לנמק?"

חתך מאפיין

שר־המסחר והתעשיה, חיים בר־לב, אמר לספיר, אישית, כי הוא מצדד בו כראש־ממשלה. אבל למשלחת, פשוט, „לא הלכתי". ומדוע? — כי בר־לב סבור היה, שמועמדותו איננה מעשית, כפי ששר־האוצר עצמו אמר. מדוע אם כן להכביר על נשמתו?

כאשר קיבל יצחק רבין את הפנייה להשתתף במשלחת, חשב שהמדובר הוא בשיחה או משהו מעין זה. כמותו גרס שר נוסף, אהרון יריב, המקיים קשרים הדוקים עם רבין. אבל כאשר נודע להם שמשלחת זו תהיה, לאמיתו של־דבר, משלחת־שדולנים, ואפילו תצולם בידי הטלוויזיה, החליטו השניים בעצה אחת שלא לבוא.

אחרי שהשתתף במשלחת־השידולים לגולדה, מיד לאחר שהודיעה על אפשרות שלא תרכיב את הממשלה (לפני למעלה מחודש), החליט רבין שיותר לא ישתתף במשלחות־שידולים. על טעות, אמר רבין לידידים, אין חוזרים בשנית. באוזני ספיר אמר רבין, כי הוא (ספיר) עדיף בעיניו על פני כל מועמד אחר, „בשום פנים לא אשמש באיזושהי צורה כמכשול בדרכו". ויריב? — הוא צידד בעריכת בחירות מוקדמות וחשש, כי הפרשנות שתהיה להשתתפותו במשלחת־השידולים תהיה, שהוא מעוניין בבחירות — שהרי הכוונה היסודית של המשלחת היתה להבטיח תקופה לא־קצרה בראשות הממשלה ודחיית הבחירות.

שר־החוץ, אבא אבן, קיבל את הפנייה להשתתף במשלחת, בישיבת הממשלה שנתקיימה ביום ראשון. בפתק שנמסר לו נאמר, כי תהיה זו משלחת רצינית. אבן, מבלי להסס, השיב בחן. שהרי עמדתו, בתמצית, היא זו: בינו לבין ספיר קיימת הרמוניה של השקפות. שנינו — כפי שהתבטא שר־החוץ באוזני חברים קרובים, בערך בלשון זו — איננו יונים קיצוניות, אין דעותינו כדיעות הקיצוניות של לובה אליאב ויצחק בן־אהרון או המשמרת־הצעירה של המפלגה...

אבל, בערב, בפגישת המשלחת עם ספיר, התרשם שר־החוץ שהרכבה יכול היה להיות יותר מלא וייצוגי. שר־האוצר עצמו חשב כך, ואף ביטא זאת בשיחה עם חבר־הכנסת עדי יפה, כאשר אמר שאבא אבן הרים למשלחת את המשקל המגולי שבהיגת הייצוג הד־מרתי...

הבאים ללישכתו של ספיר, היוו בעצם החתך מאפיין של חטיבת מפא"י. אבקים ונאמנים לשר בכל נימי נפשם וליבם. את הביטוי הבולט לכך ביותר נתן אברהם עופר, בפנייתו הישירה לספיר, בעת ששהה בלישכתו, במשלחת־המשדלים.

אמר עופר: „תראה ספיר, אנחנו חייבים לעשות דבר שהוא לפי מצפוננו והכרתנו, ומתוך נאמנות לעצמנו. יכול להיות שיש מועמדים יותר מצוידים ופופולריים. אבל אתה, ספיר, הינך המועמד המבטא והאמיתי שלנו. אני מאמין שאם נעשה דבר מבטא ואמיתי, מתוך כוונה מלאה עם עצמנו, אזי נצליח. אם נעשה דבר ני ומלאכותי, איני בטוח שהתוצאות תהיינה טובות יותר. אף אם יהיה זה מועמד מושך. אתה צמחת להיות מנהיגה של המפלגה והמפלגה צמחה יחד איתך. עכשיו זו שעתך, וכל בחירה אחרת שנעשה, תהיה לא מבטאת ובגלל זה גם לא נכונה".

פנייתו של עופר, שעלתה בלבביותה על זו של כל האחרים, ריגשה את שר־האוצר. ספיר עצמו לא הסתיר זאת כאשר נפרד מעם תריסר חברי המשלחת. „מהפגישה הזו היה לי לפחות רווח אחד: חוזר אלי חבר שחשבתי שכבר הלך לי לאיבוד". שכן, עופר התבדל בשבועות האחרונים מעל חבריו לעדת „הגוש", ולו משום שחשב שאינם נוהגים בהקיפות ראויה כלפי סרבנותה של גולדה מאיר וחבריה לחולל שינויים באיוש התיקים הבכירים בממשלה. הוא גם עלה חיציו בספיר. אבל עתה, משהשיבה גברת מאיר את המנדט לנשיא, נשתנה, כמובן, פני הדברים. ועופר (ואפילו לובה אליאב שהרחיק לכת ממנו) חזר לחיק „הגוש".

הודאות עם גולדה

אבן בא למעשה לדבר על ליבו של ספיר גם מפני שחשב שהחברים השלימו יותר מדי עם החלטתו שלא לרוץ. וחבר־הכנסת אברהם זילברברג „התהמכ־ואמר" באוזניו... „כל זמן שאינך אומר לנו מי הוא המועמד — אתה הוא המועמד".

כאן השף ספיר עצמו מעט במעמד חבריו המבקשים. הוא פירט את מר גורלם של ראשי ממשלה ושרים בכירים (ראה בראש הרשימה). ולא נענה למבוקשם לא ביחס לעצמו ולא ביחס לתביעה לומר, לפי הבנת המיכתם. הוא דיבר באורח סתמי על שמונה מועמדים — שתם, כנראה — לפי סדר א־ב — אלה: אבן, אלון, אליאב (שאמר לספיר כי הוא רואה עצמו מועמד לכהונה זו), אלמוגי, בר־לב (שאינו ח"כ, ויוכל לכן להיות מועמד רק לאחר בחירות חדשות), צדוק, רבין ואיש רפ"י (דיין או פרס).

„אלה ואחרים יכולים להיות ראש ממשלה, אבל יש מועמדויות שאני מתבייש בהן!", קבע ספיר ולא פירט למי, בעצם, התכוון.

בכנישת א' במעט ולא היה חבר שלא מתח ביקורת על ראש־הממשלה, בעיקר בשל כך שלא אמרה דברה מי, לדעתה, צריך להתייצב בראש הממשלה. „המשמיעים" העריכו, כי סיבת סירובו של ספיר לומר הן, יונקת משתיקתה הלא־מובנת של גברת מאיר. ספיר, כך סבורים הם. גמל לגולדה אפילו כאשר היה הדבר בניגוד לעמדתו, הוא אימץ ידיה, ניצב לימינה בשעות קשות, ועתה לא פנתה אליו ולא אמרה לו מאומה.

לבד מכך העריכו, כי ספיר בעצמו „מסתר" מהתפקיד ומעוצמתו. כמעט תמיד היה נתון רובו ככולו בנושאים הכלכליים, והתערבותו בעניינים המדיניים היתה רק במדינה פנימה. מעטות מאוד פגישותיו המדיניות עם אישי־חוץ, ובהוכם ד"ר קיסינג'ר, וה"ה סיסקו ושולץ, ועם זאת נקשרה ביניהם מערכת יחסים שהיא למעלה מקורקטית. אבל מניחים, כי יש לו חשש גם מפני העבודות שתפקיד ראש־הממשלה מחייב „בפני מלכים יתייצב" וספיר איננו מנוסה בכך די הצורך.

השבוע, לאחר שלישכת־הצמרת של „העבודה" וסיעתה בכנסת החליטו להמליץ בפני מרכז המפלגה לעשות ניסיון להקים ממשלה חדשה, שוחחו השניים ספיר ואבן שעה ארוכה, ברחבה שליד מלון „דן" בתל־אביב. אבן אמר לספיר שלדעתו עליו ליטול על עצמו את כהונת ראש־הממשלה. הוא אף פירט באוזניו את מעלותיה של ממשלה שהוא יעמוד בראשה, כשלצידו יכהנו טובי הכוחות שהמפלגה יכולה להעמיד בהווה (אבן, אלון, יריב, פרס, צדוק, רבין).

אבל ספיר עמד בסירובו. „אני בעד בחירות...", השיב. פירושו־של־דבר הזדהות מוחלטת של שר־האוצר עם ראש־הממשלה. שהרי היא מצדדת בהליכה לבחירות. ועד אז תמשיך הממשלה הנוכחית, בראשותה, לכהן כממשלת־מעבר. מתנגדי השקפה זו גורסים, כי עריכת בחירות בחודש אוקטובר — כפי שמציע ספיר — תביא לכך שבישראל תשלוט ממשלת־מעבר בתקופה שהיא מעל ומעבר לתקופת־זמן סבירה, כשנה.

מירוץ המועמדים

אבן עצמו שמע השבוע מפי שר זר שביקר בארץ, כי אם יחליטו בארצו לערוך בחירות בטרם זמנן — כפי שהדבר נראה עתה בעין — יעשו זאת במשך החודשים. בצרפת, למשל, החליטו על עריכת בחירות לנשיאות זמן קצר ביותר לאחר מותו של הנשיא פומפידו. גולדה עצמה דיברה על אפשרות שהבחירות ייערכו באוגוסט.

המועד המוצע על־ידי ספיר, סבורים רבים, אינו עומד במיבחן הצורך הדמוקרטי. שכן, אי־אפשר לתת לממשלת־מעבר לנהל עניינים ולקבל הכרעות חשובות במעלה, פרק זמן כה ארוך (שבעה חודשים עד אוקטובר, ואחרי זה משא־ומתן קואליציוני שהוא בודאי כלל ממושך).

ובינתיים, נוכח סירובו של ספיר, החל כמובן מירוץ המועמדים. אבן, למשל, רואה עצמו כאיש „הקו השני", כלומר: אם ספיר יאמר לא, יהיה הוא המועמד. ידידי אבן סבורים, כי מטבע הדברים יעניק לו ספיר את ברכתו, הם מצביעים על כך ששר־החוץ נהנה מיוקרה בינלאומית, והיום מהווה ישראל חלק מהמדינית הגלובאלית.

לבד מכך גרמו לאבן מגורמים רציניים ברפ"י, כמו, למשל, אהוד אבריאל, שאין הוא פסול בעיניהם. יחסיו עם דיין הם הדוקים מאז המלחמה. כשחזר אבן מארצות־הברית, טילפן אליו דיין לשאלה, אם הביא עימו מידע מסויים שעליו לדעתו. כשחזר דיין מארצות־הברית, טרח לדווח לאבן על שיחותיו ותוצאותיהן. כשנפטרה אמו של שר־החוץ הקפיד דיין לנחם את אבן. ושר־החוץ עצמו, כפי שאמר בחוג מקורבים, לא עשה מסעים להזוות דיין.

גם יצחק רבין התרשם משיחה עם ספיר, שאם האחרון לא ישנה את עמדותיו יפנה שר־האוצר אליו. ידידי השגריר לשעבר מצביעים על כך כי לרבין קשרים טובים לארצות־הברית, ויחסיו הדוקים ביותר עם הגורמים השונים בה. גם בישראל הוא נהנה ... רבות, ו„העם יקבל אותו".

ועל צדוק אומרים, כי הוא „הכרכה המולחת" של המפלגה (ובעיקר של חטיבת מפא"י). אדם שחיבר עצמו „לא ירד בין המשברים" שפקדו את „העבודה" חדשות לבקרים. לבד מכך יש לו נסיון בענייני חוץ וביטחון בתוקף תפקידו כיושב־ראש ועדת החוץ והבטחון של הכנסת משך שנים, וכשר בעבר.

שמעון פרס, הנתמך כמובן בידי חטיבת רפ"י (וקיבל ברכת הגמר מאת משה דיין), קיבל עידוד ...

(סוף עמוד 11)

שר-העבודה יצחק רבין:

„ברצון רב אהיה מוכן לכהן כשר בממשלה בראשות פנחס ספיר"

„על הצגת מועמדותי לראשות הממשלה אחליט רק אם יהיה ברור מעל לכל ספק שספיר לא יקבל עליו את הכהונה ☆ עלינו להתחייב לבחירות — אך אחרי פירסום הדו"ח המלא של ועדת-אגרנט ☆ בממשלה חדשה צריכים להיות חילופי אישים, ולא רק חילופי תיקים ☆ אני מקווה שהגענו לבגרות ציבורית, שתמנע בעתיד בניית אלילים וניפוצם ☆ כשם שנתבע מצה"ל ציות מלא לממשלה, כך מצפה הצבא לשותפות באחריות מצד הממשלה ☆ תקוותי שרפ"י אינה פוסלת מועמדותי לראשות הממשלה"

רפאל בשן מראיין

סקרי דעת-הקהל הוכיחו השבוע, כי הפופולארי מכל המועמדים האפשריים של מפלגת-העבודה לכהונת ראש הממשלה הוא שר העבודה, יצחק רבין. הלכתי השבוע אליו, כדי לשמוע מה דעתו על המתרחש. יצחק רבין כדרכו מימים-ימימה: שקט, שקול, צלול-מחשבה, בהיר-ביטוי, חד-ניתוח. אינו נתפס למליצות, נמנע מפגיעות אישיות ביריבים פוליטיים.

אני: מה דעתך על החלטת מפלגת העבודה לנסות לכונן ממשלה חדשה בלי ללכת בהקדם לבחירות?

רבין (במתינות): לפני שאענה לך על שאלה זו, ברצוני להעיר שלוש הערות כלליות. אל"ף, כשם שאין אנו יכולים לנתק את עצמנו מן העבר, ובוודאי שלא נשכח את כל אשר התנסינו בו בשנה האחרונה, כן אל לנו להתעלם מחובתנו לעסוק בהווה. ויותר מזה: להתכונן או להיערך לקראת העתיד. בי"ת, כאשר אנו נוגעים לבעיות העיקריות בחיינו בתחומים השונים, (מטעים) חייב כל אדם להסתכן לעיתים באמירת דברים לא נוחים לאיש זה או אחר. אבל הדברים חייבים להיאמר, ובוודאי להיעשות, כדי לענות בצורה נכונה ומוכחת לבעיותינו האמיתיות: המציאות שלנו מעמידה בפנינו בעיות קשות, ולעיתים אין אפשרות להתחמק מתשובה חדה וברורה, גם אם היא יוצרת מתיחות ביחסים בין אנשים. לפעמים חייב אדם, העוסק בחיים הפוליטיים, לומר דברים הנראים כ„מזיקים לו" פוליטית. אך אם הוא רוצה להישאר שלם עם עצמו ועם מצפונו, הוא חייב להגיד אותם! גימ"ל, אנו נמצאים בתהליך מתמיד ומזורז של חילופי אישים בצמרת החיים הפוליטיים. כפי שכבר ציינתי, בהרכב האנשי ביכולתו. בצד הזיכרון העגיני, מיפגע מישטוש, אך גם לא להיקלע למערכת ניגודיות אישיות מעל המידה הסבירה. שתאפיל על האפשרות של עבודת-צוות.

להחזיר את המנדט לציבור

שאלה: אתה גורס עבודת צוות?

רבין (בנימה קולו מעט): לדעתי, בלי יכולת לפתח עבודת-צוות אין סיכוי להנהגת לאומית בתנאים של היום. ותכליתי לגופו של עניין: בעיקבות התפטרות ראש הממשלה, ואיתה הממשלה כולה, עומדים מפלגת-העבודה והמערך בפני הצורך להחליט שתי החלטות. אחת, האם לקיים בחירות ומתי; והשנייה, האם לנסות להרכיב ממשלה במקום זו שהתפטרה. שתי השאלות אלה שלובות זו בזו. (בהחלטיות) לדעתי, הפתרון העדיף הוא לנסות ולהרכיב ממשלה בהקדם. יכולתי להיות מעורב במכונות המפלגתיות של הממשלה היוצאת. גם אם תוקם ממשלה כזו, עלינו להתחייב לבחירות, אך מועדן צריך יהיה להיקבע רק אחרי פירסום דו"ח ועדת אגרנט הסופי והשלם.

אני: מדוע?

רבין: ראשית, אין זה בריא למערכת דמוקרטית כי ממשלה שהתפטרה בנסיבות ובהרקע שהביאו לכך תמשיך לכהן חודשים רבים, מבלי שתהיה נתונה לביקורת הכנסת. ייתכן מאוד, כי אחד הדברים, שהממשלה החדשה תצטרך לעשות, יהיה לבחון מדוע עריכה הכנתן של בחירות להימשך זמן כה רב. האנגלית, כידוע, הכריזו חשנה על בחירות, וקיימו אותן שלושה שבועות אחרי התפטרות הממשלה. (בהדגשה) וזאת במיוחד שבחודשים הקרובים תצטרך כל ממשלה לקבל הכרעות בעלות השפעה לטווח ארוך בתחום המדיני והבטחוני! יחד עם זאת, אי-אפשר להתעלם מן הצורך להחזיר את המנדט לציבור.

שאלה: דחיינו?

הציבור נסער בעיקבות הדו"ח

רבין: דחיינו, לקרוא לבחירות. (מטעים) אף כי בשיטת-הבחירות שלנו מצביעים בעד רשימה, אני מכיר להתעלם מכך שהציבור קובע את עמדתו גם לפי אלה העומדים בראש הרשימה. בסיכום, אם תקום ממשלה חדשה, אינני מציע להחליט על מועד בחירות בשלב זה. לפני פירסום הדו"ח המלא של ועדת אגרנט. כי נכונה, שאנו חיים עדיין בצל מלחמת יום-הכיפורים. הציבור הישראלי נסער בעיקבות ממצאי הביניים של דו"ח הוועדה, ומוטב שלא לחזור על השגיאה שנעשתה כאשר קיימו בחירות לפני פירסום הדו"ח. אחרי כן: לציבור תינתן בדרך זו גם האפשרות להכיר את הצוות שייבחר על-ידי מפלגת העבודה לתפקידים המרכזיים לאחר תקופת-נסיון מסויימת. (בהיגיון) אם לא תימצא אפשרות להקים ממשלה שלא פיסוק הכנסת הנוכחית, צריך יהיה לחפש דרכים להקדים את מועד הבחירות.

שאלה: מהו יחסך לרעיון ממשלת-חירום לאומית?

רבין (בחיוך): ממשלת-חירום או לא ממשלת-חירום. כל ממשלה היא תוצאה ממצב-חירום, בו אנו נתונים. כאשר אתה אומר ממשלת-חירום, אני מבין למשלה. שבנוסף למפלגות המשתתפות בה יהיה בה חלק גם הליכוד. (מהרהר) מתוך ידיעתי

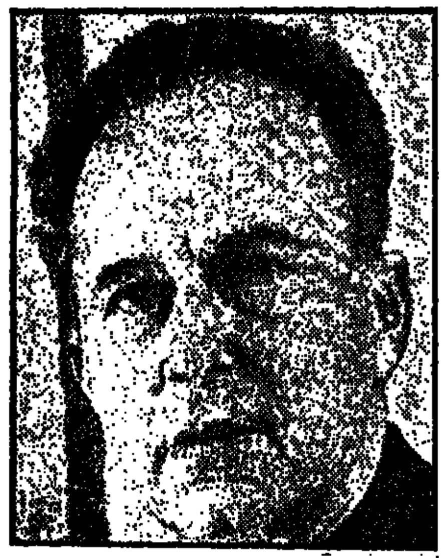

יצחק רבין
„להשתכל ולהיערך לקראת העתיד"

את עמדת הליכוד בנושאי חוץ ובטחון, מאז אוגוסט 1970 ועד היום הזה, קשה לי להאמין, כי הגורם המרכזי בליכוד, שהוא מפלגת חרות, יקבל עליו שינוי כל עמדותיו, עליהן נאבק בבחירות האחרונות, ואותן הוא ממשיך לייצג בכנסת. דבר נוסף, (בהקיפות) אינני מאמין שהמערך רשאי להקים ממשלה, שהוא לא יהווה בה הכוח המרכזי, המכוון את מדיניות הממשלה בנושאים החיוניים למדינה.

שאלה: אם אומנם תוקם ממשלה חדשה במתכונת הנוכחית בלי בחירות, האם אתה גורס חילופי תיקים בין השרים?

רבין (בלי היסוס): קודם כל צריכים להיות חילופי אישים. כידוע, התפטרות ראש הממשלה והודעת שהיא לא תמשיך לכהן, וזהו השינוי הראשון והמרכזי, שיחית בממשלה, אם תקום. אני גם מניח כי בעיקבות הליכתה של הגברת מאיר יבואו שינויים נוספים בהרכב הפרסונאלי ובאיוש של תיקים מסויימים בממשלה.

אני נגד פסילת אישים

שאלה: האם צריך, לדעתך, משה דיין לכהן כשר בממשלה הבאה?

רבין (בלי היסוס): אני נגד פסילת אישים! יחד עם זאת, אני חושב כי המועמד שייבחר על-ידי המפלגה להרכיב את הממשלה, צריך שיינתן לו חופש בהרכבת הממשלה הבאה ללא כל קשר מה היו תפקידי השריב בממשלה הנוכחית.

שאלה: האם אתה מוכן לכהן בממשלה שפנחס ספיר יעמוד בראשה?

רבין (בהחטמות): ברצון רב!

שאלה: מתקבל הרושם, כי פנחס ספיר אינגו רוצה באמת ובתמים לקבל את כהונת ראש הממשלה, האם תסכים, במיקרה כזה, להציג את מועמדותך לראשות הממשלה?

רבין (שקול): אחליט על כך כאשר יהיה ברור מעל לכל ספק, שפנחס ספיר לא יקבל עליו בשום פנים ואופן את כהונת ראש הממשלה.

אני: האם אתה בעד ביטול החטיבות במפלגת העבודה?

רבין (בלהט): אני חושב שמפלגת העבודה צריכה לחתור, בלי חרף, לבוטול החטיבות. דבר זה הוא חיוני לעתידה של המפלגה וליכולתה למלא את ייעודה בגוף מרכזי בחיי המדינה. אחת הסיבות, המביאות אותי להציע אותו שילוב של הקמת ממשלה חדשה בהקדם, אך קביעת בחירות למועד מאוחר יותר אי"שם ב-1975, הוא בין היתר כדי לתת אפשרות למפלגה למצוא דרכים להגיע להבנה מוסכמת בין הגורמים השונים לקראת ביטול החטיבות. הדרך היא, לדעתי, היערכות לבחירות חדשות, תוך בניית סניפי המפלגה בהתוות חשונים, במגמה לעודד את פעילותם.

שאלה: אתה מצדד בבחירות פנימיות במפלגה?

לא בחיפזון ובלי כפייה

רבין: כן. אבל בשכולם בוחרים את כולם. בלי סט-לית ובלי כל מיני ותנו.

אני: כלום נראה לך ביטול החטיבות בהבר חגיוני לאור כל החיכוכים, המריבות ומישבי העבר במפלגת העבודה?

רבין (באופטימיות, מטעימה): אני חושב. שאם המפלגת תצליח להתגבר על המשבר הפוקד אותה כעת, ולהקים עכשיו ממשלה תוך כדי שינויים פרסונאליים מחד גיסא, אך שילוב דורות מאידך — ייווצרו תנאים הנוחנים סיכוי רב יותר בפרק-זמן של שנה וחצי להגיע לביטול החטיבות. (אחרי הירהור) ועוד לעניין הבחירות הפנימיות: צריך לערוך אותן, אך לא בחיפזון ובלי כפייה, תוך כדי הבנה מוסכמת בין החטיבות לא מתוך התנגשויות, אלא במאמץ עליון להימנע מכל קרע שהוא.

שאלה: מדוע מתנגדת חטיבת רפ"י-לשעבר למועמדותך לכהונת ראש-הממשלה?

רבין (בשקט): אני מקווה שאינם מתנגדים, ואינני רואה סיבה מדוע יעשו זאת. שמעתי אומנם שמועות, אך קשה לי להאמין כי אכן נכונים הדברים. (בפיסוק) רק בימים האחרונים נזדמן לי לשמוע את דברי שר ההסברה, שמעון פרס, בישיבת סיעת מפלגת העבודה בלישכתה בכנסת. כאשר טען נגד פסילות והטלת וטו על בחירת אישים על בסיס חטיבתי או אחר. אם אינני טועה, השתמש שמעון פרס אפילו בביטוי שבארח-ב „מותר עכשיו גם לכושים להיבחר". (חד משמעי) אינני מקבל עקרונית שלמישהו יש זכות להטיל וטו, או לפסול אדם אחר לכהונה כלשהי. אם אותו אדם ייבחר לכך על-ידי הגורם המוסמך במפלגה או בממשלה.

אני צופה קשיים גדולים

שאלה: בוודאי ידוע לך כי ממישאלי דעת-הקהל מתברר שהינך כיום המועמד הפופולארי ביותר ברחוב הישראלי לכהונת ראש הממשלה. יש טוענים, כי אתה עכשיו „האליל התורני". מה דעתך על כך?

רבין (לאט-לאט): קודם-כל, אני שמח אם אכן חלק ניכר מן הציבור מאמין בי וביכולתי לשרת את המדינה. (כרגש חום) יחד עם זאת, נדמה לי שהגענו לבגרות ציבורית, שתמנע בעתיד בניית אלילים וניפוצם! כולנו בני-תמותה, עם מעלות ועם חולשות. למיכך חשוב לקיים במערכת כמו שלנו הנהגה העובדת כצוות, שבה משלים אחד את חברו.

אני: האם יהיה זה נכון לומר שמפלגת העבודה פשוט פוחדת ללכת לבחירות?

רבין (בנילוי-לב): אני חושב שמפלגת העבודה, במצבה הנוכחי, צריכה ללכת לבחירות רק אם לא תצליח להרכיב ממשלה. המפלגה שרויה במשבר מסיבות רעיוניות וארגוניות, והיא חייבת להעמיד לעצמה פרק-זמן של התארגנות והתגבשות מחודשת. אם אכן היא רוצה להצליח בבחירות ולקבל אמון נרחב בעם, יחד עם זאת, אין צורך לפחוד מבחירות, אם לא תורכב ממשלה חדשה.

שאלה: אילו סיכויים ריאליים אתה רואה להרכבת ממשלה חדשה?

רבין: אני צופה קשיים גדולים בהרכב הממשלה. יחד עם זאת, מחובתה של המפלגה לציבור ולעצמה לנסות להרכיב ממשלה כזו. היתי מציע, שאם תוך פרק-זמן קצר, שבועיים עד שלושה, מתחילת המשא-ומתן הקואליציוני, לא תורכב ממשלה — תיזום מפלגת העבודה חקיקה לפיזור הכנסת השמינית ולעריכת בחירות חדשות.

שאלה: האם אתה מודע למגמה הרווחת בציבור, כי על כל השרים שישבו בממשלה ערב מלחמת יום-הכיפורים ללכת?

רבין: אני מודע למגמה זו. אני חושב שצריכים להיות חילופים, אבל בשום פנים ואופן לא שיהיו כלליים!

הזרוע הצבאית של האומה

אני: אומרים, כי הצעת להחזיר את דו"ח ועדת אגרנט לוועדה, מדוע?

רבין (בזוועות): התפרסמו כמה דברים לא מדוייקים בקשר למה שאמרתי בישיבת הממשלה. ובכן, זה היה כך: שאלתי את שר המשפטים, האם ניתן להחזיר את דו"ח אגרנט לצורכי הבלמה בקטע שנראה היה לי כי חסר בדו"ח.

שאלה: למה מדייק אתה מתכוון?

רבין: הנה אסביר, כאשר פינתה הממשלה הקודמת את הוועדה, היא ביקשה ממנה לחגיש תיאור העובדות והמסקנות באשר להליכים מצבאיים והאזרחיים בכל הקשור בקבלת ההחלטות ערב מלחמת יום-הכיפורים. מתוך קריאת הדו"ח נתברר, שהוועדה נמנעה מלהיכנס לתחומי האחריות המיניסטריאלית-פרלמנטרית של הממשלה. הוועדה קבעה, למעשה, כי על הממשלה להחליט בעצמה בנושא זה. (בגזרות-רוח) התוצאה היתה, לפי עניות דעתי, שנוצרה מידה מסויימת של הוסר-איזון בין ציות מלא חומר הדין עם הדרג הצבאי ואי-טיפול בממשלה. אני רוצה להדגיש, כי בדבור עקרוני במשלה כנוך. שר המשפטים השיב לי, כי אין כל אפשרות להחזיר את הדו"ח, ובכך נסתיים העניין. אבל, ברצוני להרחיב כאן קצת את היריעה, ולהסביר מדוע נראו לי כך פני הדברים: (מאופק) במשך שנים רבות שירתתי בצה"ל בתפקידי פיקוד מרכזיים. צה"ל, כידוע, עוצב על-ידי ראש הממשלה ושר הבטחון הראשון, דוד בן-גוריון ז"ל, אשר הטביע את חותמו על דרך המחשבה וערכי צה"ל כצבא העם בשביל העם ובמרות העם. בן-גוריון נאבק בשנותיו הראשונות של צה"ל קשות, כדי להפוך את צה"ל לזרוע הצבאית של האומה, וזרוע הסרה למרותו המוחלטת של הדרג הנבחר, קרי: הממשלה. תפיסה זו היתה בנויה על קבלת מרות מוחלטת, תוך ידיעה כי הדרג הממשלתי נושא באחריות המלאה, ומתפקידה של הממשלה לשאת באחריות למתרחש. (בתמורה) כשם שנתבע מצה"ל ציות מלא לכל החלטה וסיכום של הממשלה, כך מצפה הצבא לשותפות באחריות להחלטות מוסכמות מצד הממשלה. ראיתי כפגם, שיכולות להיות לו השלכות שליליות כרחיקות-לכת, מצב, שבו לא תיטול הממשלה אחריות למחדל, שבו מואשמת ועלית נוהגת את הדין צמרת צה"ל. אינני רוצה להיכנס לשאלה כיצד צריכה להתחלק האחריות בין שר או קבוצת שרים, שיטפלו באופן אינטנסיבי יותר בנושא הבטחון, לבין האחריות הקולקטיבית של הממשלה. אבל לא ראיתי כאפשרי שרק צמרת צה"ל תישא באחריות מבלי שהממשלה תהיה שותפה לכך. התפטרות הממשלה, בנסיבות הללו, תיחה לשיבך נכונה. לדעתי, תצטרך הממשלה לגבש ולעגן בעתיד בחוק בבחירות מוחלטת את נושא האחריות המיניס-טריאלית. יהיה זה בלתי סביר לתבוע אותה מידת אחריות משר העבודה לגעשה במשרד החקלאות כפי שהדבר ייתבע משר החקלאות עצמו.

שאלה: יש טוענים, כי כל הקונצפציה הבטחונית שלנו לפני מלחמת יום הכיפורים היתה מוטעית מיסודה.

רבין: אינני שייך לאלה הסבורים כי לישראל היתה אפשרות ריאלית לנקוט במדיניות חוץ ובטחון שונה מזו שננקטה בשנים שקדמו למלחמת יום-הכיפורים.

שאלה: מדוע?

שני תנאים שחסמו את הדרך

רבין: השאלה הראשונה היא, האם ישראל היתה המכשול לקיום הידברות ערבית-ישראלית בדרך להסדר מדיני. (בהחלטיות) לא. המכשול היה בעמדה הערבית, כזכור, תבעו סדיגות-ערב, ומצרים בראשן, שני תנאים. המכשיל ביניהם היה שעל ישראל להתחייב מראש לנסיגה כוללת מכל סנטימטר שנכבש במלחמת ששת הימים. וזאת — עוד בטרם יגשו בכלל לשולחן המשא-ומתן. שנית, הערבים עמדו על כך שלא יהיה משא-ומתן ישיר כלשהו ביניגו לביגם. אינני רואה הנהגה אחראית בישראל, שהיתה יכולה לקבל תנאים אלה! (בלי כחל ושרק) אינני רוצה לומר שלא נעשו מישגים במהלך כזה או אחר על-ידי ישראל, אבל בשום פנים לא היה בהם משום השפעה על שני תנאי-היסוד ערביים אלה, שחסמו את הדרך. והראייה: אחרי מלחמת יום-הכיפורים הסירו מצרים את שני התנאים האלה. דבר שאיפשר את המשא-ומתן בז'נבה ובקילומטר ה-101 ואת ההסכם להפרדת-הכוחות. אני עדיין משוכנע, כי קווי הפסקת-האש שהושגו בתוצאת ממלחמת ששת הימים היו קווי-ההגנה הטובים ביותר שהיו אי-פעם לישראל.

אני: מיקרה היה בהקשת כוננתך כשגריר ישראל בארה"ב וגם אחר-כך בדידות אישית עם שר החוץ האמריקני, הנרי קיסינג'ר. יש הרגשה בציבור, כי בסופו של דבר הוא „יסדר אותנו". מה דעתך?

רבין: הנרי קיסינג'ר הוא שר החוץ של ארצות-הברית, ולא של ישראל. (בהדרה) בהשוואה לשרי חוץ אמריקניים בעבר, הוא מגלה פתיחות לבעיותינו בפעילות שתשיגת תוצאות חיוביות. יחד עם זאת, בוודאי לא הייגו מגיעים למה שהגענו לולא נכונותו לעמוד עמידה תקיפה בפניו בנושאים מסויימים ובתקופות מסויימות.

שאלה: איך אתה רואה את המצב בגבול הסורי?

רבין: בשתי המדינות שלחמו נגדנו ביום-הכיפורים חלו התפתחויות נוגדות: במצרים מסתמנת, באפור, מגמת מתונה יותר, ולעומת זה בסוריה נוגדת הדינק הכיס עם ארצות-הברית והתרחקות מבר-ת-המועצות. בסוריה אין שום סימן לשינוי בעמדה הקיצונית, והיא מושקת את היסיה עם ברית-המועצות. יחד עם זאת, לא הייתי מציע לעצמנו להפסיק במאמצים להביא להפרדת-כוחות, בזירה הסורית, בשיתוף ארה"ב בתיווכו של ד"ר קיסינג'ר. כדי להצליח במשא-ומתן זה, אנו חייבים לנקוט עמדה תקיפה ומציבות בהקריות, בגולן. (מטעים) ואני חושב כי פעילות צה"ל, כפי שהתבטאה בתקריות סביב השלישה בשיא החרמון באחרונה, היתה דוגמה טובה כיצד עלינו לנהוג.

קולות במפ"ם בעד הופעה עצמאית בבחירות הבאות

ראשי המפלגה מאוכזבים מאי שיתופם בהכרעות ומאי הפעלת מוסדות המערך ☆ גולדה וספיר נמנעים מלתת „ברכת-הדרך" למועמדים לראשות-הממשלה ☆ דיין פעל אישית לשכנע את השרים לאשר את מינוי מוטה גור לרמטכ"ל ☆ ספיר מעוניין להחליף בבחירות הבאות 15 חברי-כנסת ממפלגת-העבודה

אין לחוציא מכלל אפשרות שמפ"ם תופיע בבחירות הבאות לכנסת התשיעית ברשימה עצמאית. זאת, אם לא יחול שינוי חדי-משמעי ביחסים בין חלקי המערך.

שר-הבריאות, מר ויקטור שם-טוב, רמז על כך בחוג-בית מטעם מפלגתו, שהתקיים בירושלים, באומרו: „על מפ"ם לחזק את שורותיה, לגייס את פעיליה, כדי שתוכל למשוך אליה כוחות חדשים של צעירים, אינטליגנציה מתקדמת, חיילים משוחררים, ולהבטיח לעצמה אופציות פתוחות עם מבט לעתיד". הוא הוסיף, כי מפ"ם ניסתה לתרום את תרומתה להתלכדותן של מחנה העבודה ונתנה יד להקמת המערך. אלא שמהלך זה הגיע לפרשת-דרכים.

גם מנהיגה הוותיק של מפ"ם, מר מאיר יערי, רמז על כך במאמר שפירסם ב„על המשמר", בו נאמר בין השאר: „מפ"ם חקיים את השותפות באחריות לגורל המדינה, התסתדרות והעם עד קצה הגבול. אם לא תהיה לפנינו ברירה, מאמין אנוכי שמפ"ם לא תרתע מלהוציא סביבה את כל אלה שיקרים להם עקרונות השלום, של בטחון ואחוות-עמים, משטר של צדק סוציאלי ושיטת-בחירות שיש עמה שוויון הזכויות הדמוקרטיות לכל התושבים".

אין זה סוד שראשי מפ"ם הביעו באחרונה לא פעם את אכזבתם מאי-שיתופם בהכרעות בתחומים שונים ומאי הפעלת מוסדות המערך. הם לא הסתירו את מורת-רוחם מחוסר התחשבות חברית בהם מצד הנהגת מפלגת-העבודה השותפה למערך.

בחלונות הגבוהים
מאת אריה צימוקי

הושמעו דעות בהנהגת מפ"ם בדבר בירור האפשרות של הליכה עצמאית בבחירות לכנסת התשיעית, תוך שיתוף אישים מתוך התנועה-העבודה, שאינם משלימים עם דרכה של מפלגת-העבודה.

אין ספק, כי התתפתחויות האחרונות במפלגת-העבודה מעודדות אותם חוגים במפ"ם, המבקשים להינתק מהשותפות עם מפלגת-העבודה במסגרת המערך.

□ □ □

קיסינג'ר ביקש לדעת מעמדה של ממשלת-מעבר

ד"ר הנרי קיסינג'ר גילה מידה לא מעטה של דאגה לגורל המשך השיחות להפרדת-כוחות, כשהוודע לו דבר התפטרותה של גב' גולדה מאיר ואפשרות אי הצטרפותו של משה דיין לממשלה הבאה.

שר-החוץ האמריקני שאל את השגריר שמחה דיניץ מהו התוקף החוקי לממשלת מעבר. כן ביקש קיסינג'ר לדעת, האם ניתן לנהל עכשיו שיחות מעשיות עם ראשי המדינה בישראל, אשר יחייבו גם את הממשלה הבאה.

שגריר ישראל בארה"ב הרגיע את קיסינג'ר והבהיר לו, כי אין כל מניעה מצד ירושלים לביקורו המתוכנן בישראל. הוא גם הסביר לו, כי הממשלה הקיימת, אף אם תהיה ממשלת-מעבר, מוסמכת לנהל שיחות בשאלת הסכם הפרדת-הכוחות, וכל החלטה שתתקבל על-ידה היא בעלת תוקף חוקי.

□ □ □

„דדו" מוצף הצעות לתפקידים בכירים

ביתו של הרמטכ"ל הפורש, רב-אלוף דוד אלעזר, הפך למקום „עליה לרגל" של עשרות ידידיו, הבאים אליו ללחוץ את ידו, לחזק את רוחו, להפגין חברות ווידי-דות.

אחדים מחבריו אינם מסתפקים רק בי-לחיצות-ידיים, אלא מציעים לו תפקידים לעתיד.

אין ספק, כי „דדו" מתרגש מהפגנות החברות והידידות העמוקה והכנה, שמגלים חבריו וכן רבים מאזרחי ישראל, המרחשים לו כבוד והערכה. בינתיים, הוצע לו לשמש יו"ר הדירקטוריון של „צים" וכן תפקידים בכירים בהנהלות חברות ציבוריות שונות. נראה, כי „דדו" יכריע בקרוב בבחירת תפקיד.

□ □ □

גולדה נמנעת לדבר על יורשה

כדרכם של ראשי ממשלות דפורשים מ-תפקידם, נמנעת גם גולדה מאיר מלהצביע מי האיש המתאים, לדעתה, לרשת את מקו-מה בכהונה הרמה.

יודעי דבר גורסים, שאחת הסיבות לסירובו של פנחס ספיר לקבל על עצמו את „דיון התנועה" ולהציג את מועמדותו לראשות הממשלה — נעוצה בשתיקתה של גולדה בנידון. אומנם, זכור כי לא פעם בעבר התבטאה הגב' מאיר בזכותו של ספיר לשמש ראש ממשלה, אך הפעם מעדיפה היא שתיקה בנושא זה.

גם המועמדים האחרים, שהוזכרו באחרונה לראשות הממשלה, נמנעים להביע נכונות להתמודד על כהונה זו, באשר הם מחכים, כנראה, ל„ברכת הדרך" מפי גולדה מאיר או פנחס ספיר.

□ □ □

ביצד גוייסה התמיכה למינוי „מוטה" גור

שר הבטחון, משה דיין, השקיע בסוף השבוע שעבר מאמץ אישי מיוחד להחטיח את תמיכת רוב הממשלה לאישור מינויו של האלוף מרדכי גור לרמטכ"ל.

הוא שוחח אישית עם רובם של חברי הממשלה והסביר להם את הצורך במינויו. ואכן, ראשית, הצליח דיין לזכות בתמיכת גב' גולדה מאיר בדעה האומרת כי הר-רמטכ"ל חייב לבוא מקרב הקצינים הב-כירים, שהם עדיין בשירות.

עם השגת תמיכה בדעה זו מנע דיין מחבריו בממשלה להעלות שמות מועמדים של קצינים בכירים, אשר פרשו משירות, כגון אריאל שרון, עזר וייצמן, ישראל טל ואחרים.

□ □ □

דיין בשיבחו של בר-לב כרמטכ"ל

שר הבטחון, משה דיין, הרעיף שבחים, באחת מישיבות הממשלה האחרונות, על השר חיים בר-לב כרמטכ"ל.

הוא אמר, כי כלל לא חשוב היה לדידו אם היתה התחייבות מצד ראש-הממשלה דאז, לוי אשכול ז"ל, למנות את בר-לב לרמטכ"ל, שכן הוא עצמו היה מציע אותו לתפקיד זה. מר דיין הוסיף, כי בר-לב הצטיין במילוי תפקידו זה.

דברים אלה נאמרו במסגרת הוויכוח שהתנהל באחרונה בשאלה מי ראשי להציע מועמד לרמטכ"ל של צה"ל. דיין טען, כי

שמחה דיניץ
תוקף חוקי

ויקטור שם-טוב
אופציות פתוחות

אומנם לפי הנוהג בעבר היה זה שר הבטחון, אשר הציע את המועמדים לתפקיד זה לאישור הממשלה, אך לדעתו אין כל נימוק נגד לכך שכל חבר ממשלה יעשה זאת.

שר המשפטים, חיים צדוק, חלק על דעה זו והסתייע בחוות-דעתו של היועץ המשפטי, אשר נתקבלה על דעת רוב חברי הממשלה והאומרת כי שר הבטחון הוא הרשאי להציע את המועמד לתפקיד הרמטכ"ל.

שרים אשר תמכו בגישה זו מצאו נימוק נוסף להצדקת דעתם. המחייבת את שר הבטחון באחריות מיניסטריאלית-פרלמנטרית-אישית לפעילות הרמטכ"ל וקציני הבכירים.

□ □ □

השר שמעון פרס „ירד מהגדר"

דבריו של שר ההסברה, מר שמעון פרס, בכנס רפ"י, שנערך ביום ג', הבליטו את עצמאותו והתנגדותו לכל נסיון של פסילה על רקע בחירת מועמד לראשות הממשלה.

פעמים מספר חזר והדגיש השבת שמעון פרס, כי לא יתן ידו לפילוג, ויקבל את המועמד שייבחר על-ידי הרוב ב„עבודה".

הוא דחה, איפוא, גישת אולטימטיבית בבחירת מועמדים לראשות הממשלה, והדגיש כי אם מסכימים להשתתף בהצבעה חשאית או גלויה, חייבים גם לקבל את תוצאותיה. ידידיו של פרס העירו בעקבות זאת, כי הוא „ירד סופית מהגדר".

זו הפעם הראשונה בלט השוני בגישות שני ראשי רפ"י — השרים דיין ופרס. אגב, קבוצת אנשי רפ"י קיבלה את ברכתו של דיין להצגת מועמדותו של פרס לראשות הממשלה וכניסתו להתמודדות.

□ □ □

הציע לשמש יועץ לגולדה — והתקיפה

גולדה מאיר לא הסתירה בשבוע שעבר את רוגזה על שיח הפרופסורים בתוכנית „מוקד" בטלוויזיה, אשר שודרה ערב צאת הסיעה, בה הודיעה על התפטרותה.

בצאתה מישיבת הסיעה, בה מסרה את הודעתה הדרמאטית, התקיפה הגב' מאיר לחשמיע דברי-ביקורת חריפים על אחד הפרופסורים, אשר השתתף בתוכנית. היא סיפרה, כי אחד מהם נפגש עימה לפני ימים מספר והציע לשמש לה כיועץ לענייני ברה...

□ □ □

מנהיגים יהודים בארה"ב מבקשים חיזוק המורל

מנהיגים יהודים בארה"ב הביעו באחרונה מידה רבה של דאגה מהתפתחות המוראל בציבור היהודי שם, חשוררים מקהילה היהודית האמריקנית בעיקבות המשבר המדיני והפוליטי בישראל.

הם פנו בבקשה לשגר להם אישים ממלכתיים, שתבהיר להם את התהליכים בארץ ותסייע לחזק ולהרים את המוראל הירוד של יהודי ארה"ב.

באחרונה התכנסו בניו-יורק כמה עשרות מנהיגים יהודים ודנו בסוגיה זו.

□ □ □

15 הח"כים שספיר רוצה להחליפם

באמתחתו של שר האוצר, פנחס ספיר, מצוי פתק, הכולל שמות של 15 חברי כנסת ממפלגת-העבודה, שאותם לא ירצה לראות בבחירות לכנסת התשיעית.

השר ספיר, המסרב לקבל עליו את ראשות הממשלה, רואה את עצמו זאת איש האחראי לגורל המפלגה, כי הוא מתכנן את מערכת הבחירות הקרובה. את עצמו הוא רואה לפרישה מהממשלה והיות מעין „הוא" בנושא הקרוב וכראש ראשות ליכוד ותרבות.

GENERAL ELECTRIC

הודעה לציבור

לאחרונה הגיעו לארץ מקררים הנושאים את השם
GENERAL ELECTRIC

הננו רואים חובה לעצמנו להודיע לציבור, שמקררים אלה לא נשלחו ארצה ע"י חברת ג'נרל אלקטריק - גדול יצרני המקררים בעולם, ולא הגיעו ארצה באמצעותנו.

מקררים אלה אינם נושאים את האחריות של חברת „ג'נרל אלקטריק", או כל אחריות שהיא, ולא יוכלו ליהנות בארץ מתיקונים וחלפים ע"י שרות מוסמך של היצרן.

מחירם של מקררים מקוריים „ג'נרל אלקטריק" משקף את איכותם והננו מודים לצבור על האמון שהוא נותן בהם, ומייעצים לצבור לבדוק היטב את אשר הוא קונה ולדרוש תעודת אחריות רשמית של חברתנו.

הודעה זו מוגשת לקהל כשרות ציבורי.

ג'נרל מהנדסי קרור וחשמל בע"מ

נציגים בלעדיים של GENERAL ELECTRIC בישראל

אולמי תצוגה: תל-אביב, רח' אחד העם 11
ירושלים, רח' יפו 70

ברית נאט"ו חגגה בימים אלה 25 שנים לקיומה בסימן של משבר־יחסים בין שותפותיה, על רקע מלחמת יום־הכיפורים ✱ אולם למרות חילוקי־דיעות — הביאה „המטרייה הגרעינית" שהעניקו האמריקניים, לפריחתן הכלכלית של שותפותיה האירופיות

הברית שנועדה לחסום כוונות התפשטות רוסיות

מאת יעקב ברוז

אנו שקועים עמוק־עמוק בבעיותינו ואיננו מתפנים להסתכל בנעשה ברחבי תבל. אנו נוהגים כאילו היינו באמת „עם לבדד ישכון" ושוכחים, כי בעידן של תקשורת־הבזק ושל הטילים הבין־יבשתיים הפך העולם לכפר עצום אחד, שבו תמורות ביחסים שבין שתיים או שלוש המשפחות הגדולות — כלומר, מעצמות־העל — משפיעות מיד על המתרחש.

כך, למשל, לא הושם לב בישראל ליום השנה העשרים־וחמש ללידתו של נאט"ו — הוא אירגון האמנה הצפון־האטלנטית — שחל לפני שבועיים, ב־4 באפריל. אומנם, גם במערב נחוג המאורע, אולם בצניעות יתירה, למרות שתחילה אמור היה להיות מצויין ברוב פאר — אפילו בהשתתפותו של הנשיא ניכסון. אל הטקס, שנמשך שלושים דקות, במטה הברית בבריסל, באו רק שגרירי המדינות החברות בה; והנואם היחידי בו היה מזכירה הכללי, ג'וזף לונס ההולנדי.

להצנעת המאורע גרם לא־מעט כל אשר אירע מאז מלחמת יום־הכיפורים. סירובן של רוב חברות האירגון להרשות העברת משלוחי נשק לישראל בשטחן, או בשמיהן והתנהגותן עם פרוץ משבר־הנפט — שיבשו באורח חמור את היחסים בין ארצות־הברית, שהיא מנהיגת נאט"ו, ובין בנות־בריתה האירופיות. מצידה „שכחה" וושינגטון להתייעץ עם בנות־בריתה על צעדי הכוננות שנקטה באותם הימים.

היו אלה סימפטומים חדשים של מחלה ישנה, שנובעת מעצם מהותה של הברית. מבלי לקרוא לה בשמה תיאר אותה בטקס בבריסל המזכיר הכללי של נאט"ו. הוא קרא לאירופה ולאמריקה גם יחד לעשות מאמצים מיוחדים, כדי למנוע שנקודות־מחלוקת — כגון אופי ההתייעצויות וההדיוות, הסחר, מימון החזקת הכוחות והזהות האירופית — יעוררו את הברית.

עתידה של זו מותנה, לדעתו, בנכונותם של חברותיה האירופיות לשאת בהוצאות ההגנה, הנופלות בחלקן של ארצות־הברית ושל קנדה וביכולתן לעמוד נגד הלחצים המופעלים עליהן להוציא את כוחותיהן מהיבשת הישנה.

רגישות יתר

האמנה הצפון־אטלנטית נחתמה ב־4 באפריל 1949, בנוכחותו של הנשיא טרומן בוושינגטון, על־ידי שרי־החוץ של שתים־עשרה מדינות: ארצות־הברית, קנדה, בריטניה, צרפת, איטליה, בלגיה, הולנד, לוכסמבורג, דנמרק, נורבגיה, איסלנד ו־פורטוגל. ב־1952 הצטרפו לאמנה טורקיה ויוון; ושנתיים לאחר־מכן גם גרמניה ה־מערבית.

מראש לא היתה זאת, איפוא, ברית בין שווים. בקצה האחד ניצבה מעצמת־על כארצות־הברית; ובקצה השני — מיני מדינות כאיסלנד ולוכסמבורג. אי־השוויון בלט עוד יותר בימים בהם נתכוננה ה־ברית. אותה עת טרחו מדינות אירופה המערבית, בעזרת תוכנית מרשל, להת־אושש מחורבן מלחמת־העולם השניה, וזאת בשעה שברית־המועצות נראתה כמאיימת על בטחונן. האמנה היוותה ערבות מצד ארצות־הברית, מבוססת על עוצמתה הגר־עינית, לעצמאותן של שאר החותמות עליה.

ההחלטה לקבוע מתי נוצר מצב שמחייב את הפעלתה, הושארה בידי נותנת הערו־בה. מבחינה זו — לא נשתנה, למעשה, דבר עד היום הזה. העובדה, כי לארצות־הברית אינטרסים גלובאליים ולא רק אירו־פיים, לא נעלמה, כמובן, מעיני שותפו־תיה. היא אף לא נסכה בהן תחושת בטחון, כי אכן תפעל ביום שייראה להן כיום־פקודה. במידה מסויימת נבעו הקש־יים שנתגלו במרוצת־הזמן בתוך נאט"ו, מצד אחד מרגישותן היתרה של המדינות המעורבות — ובראשן צרפת — להיות תלו־יות; ומצד שני מאי־להיטותן לתרום להגנת עצמן — בכסף ובכוחות — בשל הסתמ־כותן על תגובה אמריקנית אוטומטית, במקרה של תוקפנות רוסית. אי־להיטות זו היתה במיוחד כצנינים בעיניהם של ראשי כל הממשלים — דמוקרטי ורפובליקני — בוושינגטון.

לחץ כבד

בימיו הראשונים של נאט"ו הושם ה־דגש העיקרי על תכנון־הגנה משותף של חברותיו ועל הצטיידותם של צבאות אי־רופה בנשק אמריקני. המיבחן האמיתי — איחוד הפיקוד ושילוב הכוחות — בא בשלב מאוחר יותר, אחרי הצטרפותה של גרמניה הפדראלית לאמנה. להגשמת מטרתו של נאט"ו — הרתעת הסובייטים מפני התקפה ישירה על מערב־אירופה — נועדו שני כלים. האחד — כוח קונבנציונאלי אירופי ואמריקני, אם לשם השהיית התקדמות סובייטית עד הפעלת נשק־הגרעין, או משום שלא כל איום רוסי עתיד להזדקק כגורר פעולת־גמול גרעינית [illegible] השני — הכוח הגרעיני האמריקני, [illegible] בימים כתיקנם, להכרעה במקרה [illegible] חמה.

בניית הכוח הקונבנציונאלי האירופי צלעה מראשיתה. ההחלטה שנתקבלה בליסבון, ב־1952, על הקמתן של לא פחות מתשעים־ושש דיביזיות, [illegible] ומעולם לא הוגשמה. [illegible] דבר — כפי שנרמז כבר קודם — [illegible] מדינות אירופה מאמצים מיוחדים [illegible] כיוון זה. עמדתן הבסיסית, אם [illegible] השמיעוה תמיד בקול רם, היתה כזאת: אם תילחם ארצות־הברית [illegible] אירופה בנשק גרעיני, מה טעם [illegible] כוח קונבנציונאלי גדול?

בהקשר זה היווה כינונו של צבא [illegible] מערב־גרמני בעייה מיוחדת במינה, אשר [illegible] ב־1954 מצאה פתרונה. האמריקנים [illegible] לחץ כבד בעניין זה, אולם באירופה [illegible] היו חזקים הלבטים הפסיכולוגיים [illegible] שות המעשיים מפני הקמתו של [illegible] גרמניה מחדש. צרפת, בעיקר, ניסתה [illegible] חות, או להגבילו ככל האפשר. היא [illegible] עם תוכנית משלה, לפיה צריכה היתה [illegible] קום קהיליית־הגנה אירופית, שבמסגרתה ייכון צבא אירופי מאוחד, בתקציב [illegible] ובפיקוד על־לאומי, כשכל אחת מ[illegible] מדינות החברות בה תעמיד לרשותו [illegible] לאומי מוגבל. צבא אירופי זה אמור [illegible] לסור למשמעתה של מיפקדת נאט"ו.

אחרי היסוסים קיבלו וושינגטון [illegible] מרבית המדינות האירופיות את התוכנית הצרפתית. לבסוף, היא נידחתה, באוגוסט 1954, דווקא על־ידי הפרלמנט בפאריס, בקולותיהם של הקומוניסטים ושל [illegible] ליסטים. זמן־מה לאחר מכן הציעה [illegible] טניה השתתפות גרמנית ישירה בנאט"ו. כדי לאזן את הפחד מפני המיליטריז[illegible] ציות של גרמניה, התחייבו הבריטים [illegible] זיק כוחות משלהם ביבשת לתקופה בלתי מוגבלת. פאריס נאלצה להשלים עם [illegible] נית זו.

דה־גול „התמרד"

דרכה של הברית האטלנטית לא היתה סוגה בשושנים. זהו מצב טבעי [illegible] אשר מדובר בברית, שמשתתפות בה [illegible] עשרה מדינות, עם שלל אינטרסים שונים ולעתים מנוגדים. היא החזיקה מעמד [illegible] רים־וחמש שנה, מבלי שאף אחת [illegible] תית תיטוש אותה. וזוהי תופעה, שאין לה דוגמה בהיסטוריה. אחד המשברים [illegible] שונים שפקדו אותה קשור אף הוא [illegible] כאחרון שבהם — במזרח־התיכון.

היה זה בימי מלחמת־סואץ, בנובמבר 1956, כאשר בריטניה וצרפת פלשו למצרים, ללא תאום עם ארצות הברית [illegible] הסכמתה. משבר אחר, שנימשך [illegible] זו או אחרת עד עצם היום הזה, החל [illegible] שובו לשלטון של הגנרל דה־גול, ב־1958. כבר בספטמבר אותה שנה — [illegible] בין השאר, אחרי נחיתת כוחות אמריקניים בלבנון ובירדן — תבע [illegible] בתזכיר חשאי, כי יכול להיווצר מצב, [illegible] תיגרר צרפת למילחמה כוללת למען [illegible] טורית כלשהי, שלא נכללת באמנה. [illegible] דרש הקמת גוף משולש — מורכב [illegible] צות־הברית, צרפת ובריטניה — [illegible] דו יהיה לקבל את כל ההחלטות [illegible] לרבות הפעלתו או אי־הפעלתו של [illegible] גרעיני.

תביעתו לא נתקבלה. כדי להפגין [illegible] מורת־רוחו [illegible] הוא הורה, במרס 1959, להוציא מפיקוד [illegible] הים־תיכוני של נאט"ו את יחידות הצי הצרפתיות.

במרס 1966 עשה דה־גול צעד נוסף [illegible] שעה שהוציא את כוחותיו מהאירגון [illegible] צבאי של הברית, אך מבלי לעזוב את הגופים המדיניים שלה. בסיסי נאט"ו [illegible] רו מצרפת, והמטה שלו הועתק מפאריס לבריסל. נשיא צרפת אף נקט בשורה יוזמות ספקטקולאריות בתחום מדיניות החוץ, כגון הכרה בסין־העממית, [illegible] בות למוסקבה והתגרות בקנדה בעניין מחוז קוויבק, שאוכלוסיו דוברי צרפתית.

[illegible] — והסבירות — כי הגנת ארצות־הברית מובטחת גם לארצה, בכל מקרה של התקפה על מערב־אירופה, איפשרה [illegible] לנהל מדיניות משלו [illegible] דה־גול [illegible] — בהצלחה — [illegible] שיווין קלפים בידיו. „כוח ההרתעה" [illegible] כפי שהוא קרא לנשק הגרעיני שפיתחה צרפת — [illegible]

על אף המשברים שפקדו אותה, [illegible] מדינה לא עזבה, כאמור, את הברית. [illegible] המטריה הגרעינית האמריקנית פרחה [illegible] כלת אירופה המערבית בצעדי־ענק. [illegible] זו לא נתלוותה בהתפתחות צבאית [illegible] — דבר שהגביל את חופש־הפעולה המדיני של מדינות־הברית [illegible] מות לתוקפנות. אין להניח, [illegible] על כוחו המרתיע של נאט"ו. [illegible] ריקנים מצידם — אפילו אלה, [illegible] החזרת כוחותיהם מאירופה — אינם [illegible] בביטול האמנה הצפון־אטלנטית [illegible] שעה, לא נמצא שום הסדר [illegible] האינטרסים ההדדיים [illegible] על הגורמים המפרידים בין [illegible] האינטרסים — יוסיפו לקיימה [illegible] הנראה לעין. בנסיבות הקיימות, [illegible] ישראל אין להצטער על כך.

הנוחות של "המגפר"

נעלי היגואר המקוריות של "המגפר", לגברים, נשים וילדים.
מיוצרות בהסכם־ידע עם SALAMANDER
תפירת יד, מעור משובח.

יגואר המקורי

בינג־ליאל־כרמל

האתגרים הבינלאומיים שנכונו לראש־הממשלה הבא

מאת אראל גינאי

מדינאים ועתונאים זרים גורסים, כי טוב שמנהיגה החדש של ישראל יהיה אדם חדש בממשלה — אדם אשר ייטיב להלביש צורה ומהות חדשות לרעיונות הישראליים למען הסדר באיזור

[illegible] ראש־ממשלה בכל ארץ היא הפריבילגיה [illegible] אזרחי אותה ארץ, ורק לעתים רחוקות יקרה [illegible] שים יתעניינו בכך מקרוב. קביעה זו נכונה, [illegible] באשר הנדובר במעצמה אדירה מאד, [illegible] השפעתה גדולה על ענייני העולם, כמו ארצות־הברית, למשל. יוצא מן הכלל אחר הוא: ארץ [illegible] קטנה זו או אחרת, משפיעה בתקופה [illegible] על ההיסטוריה ועל מהלך ההתפתחויות, [illegible] שאינה עומדת ביחס ישיר למימדיה [illegible] של מדינה זו על לוח־השחמט העולמי.

כזאת היא ישראל, שההתעניינות בעניניה הפנימיים היא עתה גדולה ברחבי העולם. [illegible] התפטרותה של הגב' גולדה מאיר; הדיונים [illegible] בחירת יורש לה בראשות הממשלה; הרכב [illegible] של ממשלה קואליציה, או של ממשלת ליכוד לאומי; הבחירות שנועדו לעוד מספר חודשים, [illegible] השנה — כל אלו הן בעיות שאינן [illegible] אך ורק לישראלים ואינן מעניינות רק [illegible] ואים זרים.

[illegible] מעוררות עניין — אצל מי יותר, אצל מי [illegible] — בקרב המעצמות הגדולות והקטנות גם [illegible], כי גורל השלום והמלחמה באיזור זה, זרימת [illegible] הערבי וענייניים אחרים — תלויים, ואפילו [illegible] מוגבלת, בבחירה שתיעשה בישראל, [illegible] ובחודשים הקרובים.

סדר העדיפויות

[illegible] הפלא כי בתנאים כאלה עוקבים הדיפלומטים, העיתונאים, והמשקיפים הזרים־המקצועיים [illegible] הלא־מקצועיים — אחר ההתרחשויות בזירה המדינית הפנימית בישראל... ואגב, ללא יכולת, [illegible] להיחלץ מהמבוך של הזירה הישראלית [illegible]

[illegible] כן ראינו עניין בהצגת שאלות לאחדים [illegible]. לאו דווקא מי מהמועמדים האפשריים [illegible] להם כרצוי — כי קרוב לוודאי שהיו [illegible] להצביע על מישהו, אפילו היה להם „מו־[illegible] משלהם — אלא מהם הערכותיהם על התכונות הרצויות וחוקי הרצוי למועמד האפשרי, למען [illegible] להיטיב ולהשיט את הסירה הישראלית בין [illegible] המדיניות, לפחות בשנה שלפנינו.

קודם כל — הם אומרים — נבחר כזה חייב להיות בעל תחושה בריאה לגבי סדר העדיפויות, מה חשוב יותר ומה חשוב פחות, מה עיקר ומה טפל. [illegible] הם מוסיפים, עליו להיות מוכן לעמוד [illegible] ולא להסתבך במעגלי־סרק מכוערים [illegible] על בעיות כמו „מיהו יהודי", למשל.

אין עוד דבר שתרם כה רבות לחלשת יוקרה [illegible] בחו"ל — וגרוע מזה, שתרם לעידוד אויבינו [illegible] המהות של מנהיגינו המרשרשים [illegible] בעיות מסוג זה, בעיות שיכולות בהחלט [illegible] לפתרונן לשעות מתאימות יותר — לא [illegible] סכנות כה חמורות מאויימות עלינו ואויבים [illegible] מתדפקים בשערינו. כך אומרים [illegible] שוחחתי.

אם כן, המועמד החדש למישרת ראש־הממשלה צריך להימנע מעיסוק מגוחך בבעייה זו, תוך [illegible] שההסדר־הפשרה אשר עליו הוסכם לפני [illegible], לפני ההתנקשות החדשה בירושלים, [illegible] והקשחות העמדה הסורית והסובייטית, ולפני [illegible] המוגבלת, עדיין, בחזית הסורית — צריך להיות מקובלת עתה, בהכרח.

[illegible] איפוא, שהמועמד לראשות־הממשלה צריך לקחת לעצמו תקופת־זמן סבירה להרכבת הממשלה החדשה. זמן קצר מ־42 הימים שהחוק [illegible] לה, כי בין שנרצה בכך ובין שלא נרצה [illegible] ואפילו לממשלת־מעבר בישראל אותן הסמכויות כמו לממשלה „נורמלית" — הרי שלמעשה, [illegible] המדיניים הפרקטיים, אין לה אותה אוטו־[illegible].

„אמת ונכון, שר־החוץ שלכם הבהיר לנו, כי [illegible] דבר לא נשתנה מבחינה זו, וכי אם ממשלת מעבר יכולה היתה לחתום על הסכם להפרדת כוחות [illegible] עם מצרים, הרי שממשלת־מעבר דומה תוכל לחתום גם על הסכם־הפרדה דומה עם הסורים. [illegible], זה אינו נכון, או, על כל פנים, זה אינו [illegible]".

כך אמרו לנו בשגרירויות הזרות כאן.

חוסר בטחון

[illegible] הם מסבירים את טיעונם כך: בינואר היה [illegible], כי גולדה מאיר היא אשר תרכיב ממשלה [illegible] והכל היו משוכנעים כי מר דיין יישאר בתפקיד שר־הבטחון, וכי מר אבא אבן ימשיך להיות כשר־החוץ, וכו'.

אם כן, ממשלת־המעבר שד"ר הנרי קיסינג'ר [illegible] עימה היתה, למעשה, העתק כמעט [illegible] של הממשלה, אשר צפוי היה כי תחליף [illegible] עתה, שונה המצב.

על כן, שורר חוסר־בטחון ממשי יותר מזה [illegible] בתשעת השבועות שחלפו בין הבחירות [illegible] הרכבתה והקמתה של הממשלה הנוכחית, [illegible] כממשלת־מעבר.

על כן היום יש להחיש את הקצב, וכמובן — [illegible] להקמתה של ממשלה איתנה, נוכח ההתפתחויות הבלתי־צפויות שהמצב עלול להוליד, [illegible] נודעת משמעות מיוחדת לאור העובדה, [illegible] המעולה והאמריקני־סובייטי לגבי שאלות [illegible] המזרח־התיכון, נחלש במידה ניכרת. אם לא [illegible], ולאור העובדה שוועידת־השלום בז'נבה [illegible] זמנית, אם אינה מוקפאת בכלל, כתוצאה [illegible] ההרעה הניכרת במצב.

אם כך — אמרתי לדיפלומטים הזרים שעימם שוחחתי — הרי שכשלב ראשון, וכדי להבטיח ממשלה איתנה, רצוי יהיה לכונן ממשלה של ליכוד לאומי.

בשעה שהסובייטים לוחצים על הסורים [illegible] את הלחץ הצבאי, ובשעה שמדברים גלוות על טילי קרקע־קרקע ארוכי־טווח המכוונים אל עריה הראשיות של ישראל — האם אין אתם, הדיפלומטים הזרים, סוברים, כי ממשלת ליכוד לאומי מתחייבת מהמציאות? והאם אין אתם חוש־בים, כי אפילו מבחינה של תדמית ישראל בחו"ל, מהצורך של ניהול משא־ומתן מעמדה של עוצמה, רצויה ממשלה כזאת, של ליכוד לאומי?

לשאלה יסודית זו קיבלנו, כמובן, תשובות שו־נות.

אולם, הטיעון העיקרי של האישים הזרים היה נגד ממשלה ליכוד לאומי. לפחות כזאת היתה דעתם של הדיפלומטים המצויים יותר בענייננו הפנימיים ובענייני האיזור, והמכירים בצורה יסו־דית יותר את אופיים של מאמצי שר־החוץ ה־אמריקני, ד"ר הנרי קיסינג'ר, לארגעת האיזור.

„רואה אתה", אמר לי דיפלומט אחד, „שר־החוץ קיסינג'ר מבקש לטפל בעניינים בצורה פרג־מטית, ואילו הסובייטים, לעומת זאת, עושים כל שביכולתם כדי להכשילו. יתכן אפילו שהם שמו לעצמם למטרה להכשיל כל נסיון להביא להסדר חלקי, ברצותם להביא להסדר גלובאלי — דבר שפירושו כי לא יהיה שום פתרון, כי הסדר גלו־באלי, כידוע, כל כך קשה להשגה, עד שניתן לומר כי אינו אפשרי, לפחות בתקופה הנראית לעין.

„אולם, כדי להבטיח שהערבים, המצרים, הסו־רים והאחרים, יהיו מוכנים להסכים, בשלב ראי־שון, להסדר חלקי — חיוני הדבר, שלא ייעשה ולא ייאמר כל דבר שהוא, אשר יצור את הרושם שדוחים את תביעותיהם לטווח ארוך יותר. כך יכול היה סאדאת לחתום על הסכם להפרדת־כו־חות עם ישראל בתעלת־סואץ, תוך שהוא יכול לטעון כי לא ויתר על אף לא אחת מתביעותיו, בקשר להסדר סופי של הסכסוך. לגביו, פירוש ה־דבר, כי הוא לא ויתר על תביעתו בדבר נסיגה ישראלית מלאה מכל השטחים שנכבשו במלחמת ששת־הימים, וכי הוא עומד גם עתה על תביעתו בדבר החזרת זכויות הפלשתינאים".

חזית ה„סרבנים"

האישים הזרים שעימם שוחחתי הבהירו לי את עמדתם כך: קידום הסדרים לא ייתכן כל עוד תשרור אצל הערבים הרגשת חוסר־ודאות לגבי כוונותיה רחוקות־הטווח של ישראל. יש צורך ב־כך, שעמדתה המוצהרת לא תחסל אותו ענן, שבו נאלץ ד"ר קיסינג'ר להסתיר את הכוונות סביב הפתרון האפשרי של הסכסוך הישראלי־ערבי. כ־לומר, של ההסדר כפי שהוא ילבש צורה באותו יום שבו ייעלמו כל סיבות היסוד לסכסוך.

על כן — הם המשיכו — אנו מצטערים על הצהרות כמו זו שהשמיעה הגב' גולדה מאיר, לפני מספר שבועות, שהגולן כל־כולו יישאר בידי יש־ראל.

על כן גם, הם הוסיפו, נראה לנו כקשה ב־מיוחד לצפות שממשלה ערבית, ואפילו הממשלה המצרית, שתהיה מוכנה לחתום על הסכם־ביניים עם ישראל, תוך הכרזה כי לא ויתרה על שום דבר בעניין התביעות הסופיות — אם הממשלה ה־ישראלית, שעימה היא תנהל משא־ומתן, תהיה ממשלה שבה תהיה שותפה מפלגת הליכוד, ואשר גם תהיה לליכוד נציגות מקבילה לכוחה בכנסת.

עמדות מפלגת הליכוד ועמדות מנהיגיה — הם אמרו — ידועות כל־כך טוב, לפחות במה ש־נוגע לבעייה הפלשתינאית, ששום מנהיג ערבי לא יוכל להרשות לעצמו לבוא להסכם כלשהו, ואפילו הסכם־ביניים, עם ממשלה שהמפלגה הזאת תשב בה. כי ממשלה ערבית לא תוכל לטעון, במידה של סבירות, כי בהסכימה להסדר־ביניים היא ויתרה על תביעותיה היסודיות, ובעיקר על תביעותיה ב־עניין זכויות הפלשתינאים.

האנשים עימם שוחחתי הזכירו לי הצהרה של מארגן הטבח המתועב בקרית־שמונה, אחמד ג'יבריל: „טוב יהיה אם פעולה זו תחזק את מפלגת הליכוד ותעלה אותה לשלטון בישראל. אז, לפחות, העניינים יהיו ברורים תכלית הבהירות, ושוב לא תהיה אפשרות לשאת ולתת ולהגיע לפשרה, ש־מטבע הדברים תהיה כרוכה בהפקרת הפלשתי־נאים וזכויותיהם החוקיות לגבי השליטה על פלש־תין כולה".

בסיכום, גורסים האישים הזרים, כי תומכי „חזית חוסר־הפשרה" בעולם הערבי מקדמים ל־עליית הליכוד לשלטון, כדי שחזית ערבית קשוחה זו תוכל להצדיק טוב יותר את עמדותיה הנוק־שות, הבלתי־מתפשרות, „כפי שהליכוד מנצל, ל־עתים בצדק, את חוסר־הפשרנות של הערבים לשם הצדקת המדיניות שהוא גורס."

הקמת ממשלת ליכוד לאומי בתקופה קריטית זו תקדם את ענייניה של חזית ה„סרבנים" — הנתמכת, פחות או יותר, על־ידי הסובייטים, אשר לשם הכשלת צעדיו של קיסינג'ר מתנגדים למדי־נות הריאליסטית ביותר שקהיר ניהלה עד כה. הקמתה של ממשלה כזאת בישראל — כך טוע־נים המדינאים עימם שוחחתי — תחזק את ידיהם של כל אלה המתנגדים למאמציו של הנרי קי־סינג'ר...

תיחכום וריאליזם

דמותו של ראש־ממשלה ישראלי חדש, כפי שהיא משתקפת בעיניהם, ברצונם ובתקוותיהם של ידידינו הזרים, תואמת, בראש ובראשונה, כ־מובן, את האינטרסים הלאומיים של ארצותיהם. אלא שרצונם הכן הוא להיות עדים לארגעה ב־איזור, ובסופו־של־דבר למצב של שלום־אמת, ש־יתבסס על פשרה, ומאחר שהאינטרס הזה שלהם אינו שונה, יסודית, מהאינטרס שלנו, אפילו אין אנו רואים את הפשרה באותה צורה דווקא — הרי שרצוי בהחלט כי נתחשב בגישותיהם.

האיש, כפי שדמותו מצטיירת בעיניהם של ה־דיפלומטים הזרים, של העתונאים הזרים ושל אנ־שים אחרים שנימנים עם ידידינו, צריכה להיות נחונה באומץ חזק כשל גולדה מאיר, וליהנות, במידת האפשר, מהסמכות שהיתה לה לפני מל־חמת יום־הכיפורים — אבל, עליו להיות גם בעל דמיון רב יותר ובעל גמישות רבה יותר.

בניגוד לגולדה מאיר ולמשה דיין, אין ראש־הממשלה החדש צריך לדגול בסטאטוס־קוו שינציח את המצב ואת המשבר, כאילו דבר זה משרת את האינטרסים של ישראל. דבר זה אינו נכון, כי הזמן אינו פועל לטובת פתרון של שלום.

ראש־הממשלה החדש צריך להיות ניחון ב־תיחכום ובריאליזם, תכונות ששר־הבטחון הוכיח לא אחת, אך תוך כושר לחפש פתרונות ברורים יותר לבעיה הפלשתינאית, פתרונות שונים משל מר דיין, שלגביו לא היו, לרוב, אלא פתרונות של סיפוח תוך הסוואה.

מובן שראש־הממשלה המיועד חייב להכיר את אורח־המחשבה של האמריקנים, וליהנות מאמונו של ד"ר קיסינג'ר — מבלי להיתפס כליל לטיעוניו ומבלי ללכת שבי אחר קיסמו של השר האמרי־קני.

הוא צריך להיות בעל כושר ביטוי כמו זה של אבא אבן ובעל הכרת העולם ובעיותיו כמו שר־החוץ של ישראל, תוך שיהיה מודע לכך, כי התבטאות נאה, כי נוסחה יפה, אין די בהן ל־מציאת פתרון לבעיות.

אבל, בצד התכונות החיוביות אלו — הלקוחות מאישים אשר עיצבו את תדמיתה של ישראל בעולם — מבלי שיהיו לו התכונות הרעות של כל־אחד מהם — טוב שמנהיגה החדש של ישראל יהיה אדם חדש בממשלה.

אדם חדש כזה ייטיב להלביש צורה חדשה לרעיונות הישראליים למען הסדר, ובמידה האפ־שר, יעניק להם גם מהות חדשה.

אולם — סיכמו האנשים עימם שוחחתי — ה־חשוב הוא כי נוכל לדווח למיניסטריונים שלנו, או לכתוב בעתונינו, כי איש זה נהנה מאמונו של חלק גדול של הנוער בישראל. כי, בחשבון הסופי, זה הדבר החשוב ביותר לגבי ראש־הממשלה ול־גבי הממשלות הזרות שישאו ויתנו איתו. ולכן, בסופו־של־דבר, זה הדבר שיצטרך לשמש כמועד העיקרי בעת הבחירה.

ד"ר הנרי קיסינג'ר
להיות מאמונו — ולא ללכת שבי אחר קיסמו

הודעה לבעלי רכב פרטי!!!
מבצע החודש בהנחות גדולות
נשיונל אטלנטיק — יצרני ציפויי חן למושבי רכב
מודיעה בזאת על
מכירה ישירה מהיצרן לצרכן
של ציפויים למושבי רכב
מבד מגבת סטרץ'
לרגל מבצע החודש ימכרו הציפויים במחיר מוזל
✱ ציפויי חן מיפה ומהדר את מכוניתך.
✱ ציפויי חן סופג את זיעתך ומונע התחממות מכוניתך — אידיאלי לאקלים החם של הארץ.
✱ ציפויי חן נצבע בצבעים יציבים ומרהיבים
✱ ציפויי חן מלווה בתעודת אחריות
„לאיכות וחן — אין כציפויי חן"
המכירה הקמעונאית תערך במחסן המפעל
תל־אביב, נשיונל אטלנטיק,
רח' מטלון (קודם רח' מרכז מסחרי) 61
(5 בנינים מזרחה מרח' העליה), בימים א'—ה' בין השעות 9.00—19.00 — בימי שישי עד 13.00.

קנה עוד השבוע אצלנו
במחיר פרסום 3800 ל"י לזמן מוגבל
חדרי שינה מפוארים ישר מהנגריה!
מחירי פרסום לזמן מוגבל
חדר שינה כולל: ארון 2 קומות, 12 דלתות, מיטה כפולה עם מזרוני גומי־אויר מרופדים, טואלט עם ראי קריסטל
חדרי סלון
מפוארים
במחירי פרסום
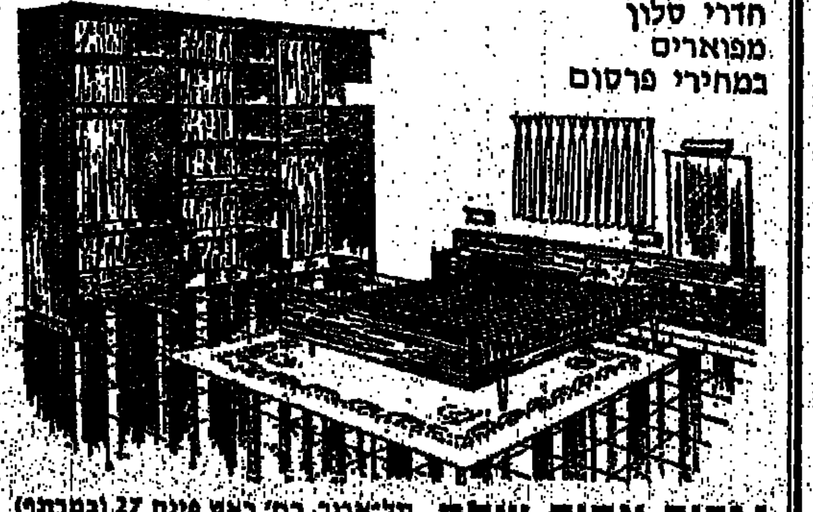
נגריה אחים שלם
תל־אביב, רח' ראש פינה 27 (במרתף)
התצוגה: רח' הגר"א 49, תל־אביב

„הטבח בקרית־שמונה יסייע בחשיפת פרצופם האמיתי של המחבלים"

— אומר משה גלבוע, האחראי החדש על ההסברה בסוכנות היהודית ✡ הוכן סרטון על העיירה ותושביה, שיופץ בעולם בליווי חומר על ישובי־הספר בישראל

הפשע המחריד, שבוצע על־ידי שלושה מחבלים ערבים בקרית־שמונה, העלה את העיירה הצפונית לכותרות העיתונים, והחל להחריד את מנוחתם של אורחי המדינה המזועזעים. לפתע נזכרו הכל, כי עיירה זו קיימת במפה הישראלית, ונזעקו אליה כדי להושיט לה עזרה במישורים שונים: הוחל בבניית גדרות־בטחון ומיקלטים; הובטח להגדיל את התמיכה הממשלתית ב־30 מיליון לירות נוספות; נמסר על שורת של תוכניות חדשות, שמגמתן להגביר את פיתוח האיזור; והוענק למקום מעמד של עיר.

קרית־שמונה תוסיף, כפי שמסתבר, להעסיק את דעת־הקהל בישראל ומחוצה לה במשך תקופה ממושכת, לאחר שמחלקת האירגון וההסברה של הסוכנות החליטה לנצל את הפשע המתועב, כדי לחשוף את אופיין האמיתי של תנועות־המחבלים. הנהגות מתמיכתן של ארצות־ערב.

מיברק בחמש שפות

„לדידנו, הרצח המתועב בקרית־שמונה הוא מעשה סימלי", אומר מר משה גלבוע, האחראי החדש על ההסברה בסוכנות היהודית. „עיירה זו קרויה, כידוע, על־שמם של מגיני תל־חי הסמוכה, ודווקא באיזור זה, שבו נשמעה קריאתו של טרומפלדור „טוב למות בעד ארצנו", נרצחו שמונה ילדים ועשרה מבוגרים. אנו רואים ברצח זה המשך שרשרת הרציחות של הטירור הערבי, שהחלה בתקופת המאורעות בשנות ה־20, ונמשכת בהפסקות עד היום".

בראשית השבוע שיגר גלבוע מיברק ארוך בחמש שפות (עברית, אנגלית, צרפתית, גרמנית וספרדית) אל הפדראציות הציוניות ברחבי תבל, האירגונים היהודים, הנציגויות הדיפלומטיות הישראליות בחו"ל ושליחי ההסברה, שבו הוא מיתווה את קו־ההסברה החדש בעיקבות פרשת קרית־שמונה.

במיברק נאמר בין היתר: „בעיקבות התקפת הרצח של הטרוריסטים הערבים על ילדים, נשים ואזרחים שלווים בקרית־שמונה, יש להסביר את מהות ואופי הטרור הערבי הרצחני והבלתי־אנושי. להדגיש שאירגון הטרור הערבי לקח על עצמו במפורש את האחריות למעשה ברוטאלי זה, ושהמדינות הערביות: לבנון, סוריה ועיראק, שמתוכן באו הטרוריסטים, אחראיות למעשה, המזכיר פעולות־השמדה נאציות. והתנהגות הטרור הערבי גם לפני הקמת המדינה במאורעות חברון, ירושלים העתיקה ועוד. לציין את האופי החלוצי והבטחוני של קרית־שמונה עיר עולים מצפון־אפריקה, רומניה ורוסיה, המגלמת העקרונות הקונסטרוקטיביים של הגשמת הציונות, קיבוץ־גלויות ופיתוח. רצוי לצטט את התגובה של יוסי, ילד בן שבע מקרית־שמונה, שרואיין בשידורי ישראל מייד לאחר מעשה הרצח ואמר: „ברור שיש פה גם פחד, אך בשום פנים ואופן לא נעזוב את המקום הזה כי זה מה שהטרוריסטים רוצים. לא ננטוש את קרית־שמונה וכל מקום אחר בארץ"".

צוות־הסרטה מיוחד

במקביל לפנייה הנ"ל, ביקש גלבוע לעשות מאמץ לערב את הקהילה היהודית והציבור הלא־יהודי, לדאוג לכך שהאזכרות לקורבנות תיערכנה בכל בתי־הכנסת ובאסיפות של התנועות הציוניות, ולשקול את האפשרות לערוך הפגנות ומחאות ליד הנציגויות הערביות („אף מדינה ערבית, אפילו לא ירדן, מדינתו של המלך חוסיין, לא טרחה לגנות את הרצח המתועב. נהפוך הוא, היו אפילו עתונים ערביים רשמיים במצרים ובארצות אחרות, אשר שיבחו את המרצחים, ועלינו להדגיש זאת בהסברה שלנו", אומר גלבוע).

פנייתו של הממונה על ההסברה זכתה לתגובות חיוביות מיידיות. מכמה קהילות, אשר הפכו את קרית־שמונה לנקודת־ציון לפעילות הסברתית עניפה לאחר תקופה ארוכה של שפל בעיקבות מלחמת יום הכיפורים על השלכותיה. נערכו אסיפות הזדהות, הופצו כרוזים והחלה התעוררות בדעת־הקהל בארצות שונות.

גם שר החוץ, מר אבא אבן, היה שבע־רצון מפעילותו של גלבוע, אשר שימש בשעתו למנהל לישכתו, ולאחר מכן כיהן בכמה תפקידים דיפלומטיים. „גם אני הופתעתי לרעה, כאשר התברר לי שהמרצח הברברי בקרית־שמונה לא זכה לגינוי כלשהו מצד מדינות־ערב", העיר שר החוץ.

אבל גלבוע אינו מסתפק בהנחיות ל־

משה גלבוע
„המשך לשרשרת הרציחות"

מאת אריה אבנרי

מטע־ההסברה, שהוא העביר לחו"ל. הוא שיגר אל קרית־שמונה צוות הסרטה מיוחד, כדי להכין סרטון על הפשע ועל תושבי המקום. על רקע החורים־למחצה ברחוב יהודה הלוי בו ביצעו שלושת המרצחים את מעשי הזוועה שלהם, רואיינו תושבי העיר, ותיקים וחדשים, מבוגרים וצעירים, ובפיהם סיסמה: „דם יהודי לא יהיה הפקר במדינת ישראל".

סרטון זה יופץ בימים הקרובים בכל תבל, ויתלווה אליו חומר־הסברה כתוב על עיירות־הפיתוח ועל מעמדם של יישובי־הספר למדינה.

הפכנו שאננים

פעולת־העונשין של צה"ל בכפרי הגבול הלבנוניים העניקה למחלקת ההסברה של הסוכנות אפשרות להשוות את שני סוגי הפעולות — הפעולה המרצחת של המחבלים, שכללה רצח אזרחים וחפים־מפשע, והפעולה הישראלית המוגבלת והמאופקת, שבמיסגרתה הוצאו אזרחים לבנונים קשישים על גבי אלונקות מבתים שהיו מיועדים לפיצוץ.

אומר על כך גלבוע: „מה שאירע בקרית־שמונה גרם לאזרחי המדינה להתעורר, אך גם החזיר אותנו אל המציאות. במרוצת הזמן הפכנו שאננים. והאשם בכך... ימים במדינת החלו לגלות סלחנות כלפי כנופיות־הטרור, ואפילו לראות בהן תנועות שיחרור לאומיות. עתה אנו יכולים לראות את המצב הבטחוני בפרספקטיבה ריאליסטית, ולהבין את המצב לאשורו..."

העובדה שברית־המועצות מעודדת את תנועות המחבלים תשמש, על כל הסימנים, נקודת־מוצא לפעילות עם אחר של אנשי ההסברה הציונית בחו"ל, שהיתה עד כה נחלתם הכמעט־בלעדית של פעילים יהודים בחו"ל.

המגמה היא „לרתום" חזית חדשה... חדשות על המתרחש בברית־המועצות ועל יחסה של מדינה זו כלפי פעילים יהודים המבקשים לעלות ארצה... „מדוע לא נזכיר לעולם את הטרגדיות הרבות, הקיימות בברית־המועצות?" שואל גלבוע ומוסיף: „קרית־שמונה היא עיר של עולים, והיא מוכנה לקלוט עולים מברית־המועצות כשם שקלטה מארצות אחרות, אם יאפשרו זאת שלטונות מוסקבה ויפתחו את השערים".

מכשולים לא מעטים

משה גלבוע נתמנה לתפקידו החדש רק לפני חודש ימים, לאחר שקודם כיהן כיועצו המיוחד של שר־ההסברה, שמעון פרס, בשעה שהלה כיהן כשר התחבורה. תודעת ההסברה עדיין לוקה בתנועה הציונית ובסוכנות, ולא מעטים המכשולים בדרכה.

יש לקוות שגורמים שונים לא יחסכו במאמצים להפוך את טרגדיית קרית־שמונה למנוף לא רק לחשיפת פרצופן האמיתי של תנועות המחבלים, אלא גם — ואולי בעיקר — כדי להצביע על אופיה של עיר־עולים ישראלית טיפוסית, שבה גרים בצוותא יוצאי מזרח ומערב, ומייחלים לשלום, משמעו כמשמעו.

חדש בחדר־המגורים

ידיעות אחרונות (14.4.1974)

„מודלר" רח' גורדון 26 ת"א טל: 222286

סוריה בסבך המתיחות הצבאית והבידוד המדיני

סטנלי מאייס מיוחד ל„ידיעות אחרונות"

„גיליתי בסוריה פחד אמיתי מפני כוונות התפשטות ישראליות ✡ במזג אוויר שקט נשמע רעם תותחי החזית בדמשק ✡ סאדאת מעוניין בהסדר מדיני, אך ב„גבולות נעולים" עם ישראל, שיביאו לחיסולה ✡ ואילו בעלי אינטרסים כלכליים במצרים משוכנעים כי בעתיד ייווצרו קשרים כלכליים תקינים עם ירושלים"

הדרך לדמשק אינה נוחה במיוחד לגבי אדם מערבי. בשגרירויות הסוריות בלונדון נאמר לי, במגודת־ימה של מבוכה, כי עליי להגיש את תוכנית ביקורי 28 יום מראש, כדי לזכות באישורה ובאשרת־כניסה. זו פורמליות, שבשגרירויות ירדן נמשכת ארוכה, למשל 24 שעות.

אולם, מיופה־הכוח הסורי נתן לי עצה טובה. הוא אמר, שאתקשר עם עמיתי בביירות, בטלפון; וכי הוא יתקשר בטלפון עם דמשק. ואכן, אחרי הטיפול המיוחד הזה הסדיר לי כתבנו בביירות את קבלתה של אשרת־הכניסה בנקודת־המעבר בגבול, בדרעא, בדרכי לדמשק מרבת־עמון.

הכל עבר ללא הפרעות. מעברי הובטח ללא קושי בגבול האמורי, הקודר. לא נחבטתי, ומצאתי עצמי עובר בשטח השומם, המשמים, שנמשך עד לאיזור הפורה בו שוכנת דמשק הבירה.

משלחות סחר

הכפרים מוכי־העוני שכאן, בדרום־סוריה, שונים מאוד ממה שרואה העין בצפון הסוריה, המשופע בחקלאות העשירה, ומפרי הגבעות המלבבות שעזבתי מאחורי ביירות.

בהתקרבנו לדמשק הסתכלתי בעגני הצפרה המאיימים של החרמון, מקום בו מתנגשים הכוחות הישראליים והסוריים מדי יום, עם טנקים וארטילריה.

דמשק הומה פעילות מכל הסוגים. בירה ערבית לכל דבר, כמו הבירות הערביות האחרות, שאני מיטיב להכירן. עיר זו רואה עצמה כמרכז האמיתי של המסחר והתרבות בעולם הערבי. דמשק היא חלב, לא ביירות או קהיר; כך, על־כל־פנים, סבורים הסורים.

לא ניתן היה להשיג חדר בבית־מלון ונאלצתי להתגורר עם אחד מעובדי השגרירות הבריטית. רוב המבקרים היו מארצות מזרח־תיכוניות. האירופים המעטים שנגנצי השתייכו ברובם הגדול, למשלחות־סחר, המבקשות לנצל את „פתיחת השערים" הנסיונית של דמשק כלפי המערב.

חלק לא מבוטל של חדרי־המלונות בדמשק — שמספרם קטן בלאו הכי — תפוס על־ידי יועצים סובייטיים. התשלום עבור מגורים אלה נעשה, ביד רחבה, על־ידי ממשלת דמשק, אך הסובייטיים אינם פופולאריים ביותר. הסורים, המתגוררים בבתי־דירות אפורים ועלובים למדי, מביטים ברוסים הללו בחשדנות, גדולה עוד יותר מזו שהם מסגינים כלפי זרים אחרים.

דמשק נמצאת במרחק 40 ק"מ בלבד מהחזית. אולם, למרות זאת, ולמרות העובדה שרעם התותחים נשמע בבירה הסורית ביום של מזג־אוויר שקט — אין ניכרת בבירה זו קדחת מלחמתית מיוחדת.

ראיתי יותר חיילים — באינסוף צורות של מדים — מאשר בקהיר או ברבת־עמון, או, כמובן, בירושלים.

שוחות מבוצרות

הסימן המובהק היחיד למלחמה הנמשכת הן השוחות. אולם הן נחפרו על־ידי הממשלה הסורית הקודמת, בתוצאה עצומה, מייד אחרי מלחמת יוני 67'. חפירות אלה נועדו, במקור, לשמש את החיילים במקרה של קרבות־רחוב. בחום מלחמת ששת הימים, השוחות מבוצרות היטב ולהן מיכסי־ברזל הדומים לאלה שעל בורות־שופכין. במרוצת הזמן נעלמו רבים מהמיכסים, והבורות פתוחים ומשמשים מלכודות מסוכנות להולכי־רגל בלתי־זהירים.

אנשי המימשל הסורי היו מוכנים, בחפץ־לב, להתראיין על־ידי, או להסדיר עבורי ראיונות עם אישים אחרים. עם זאת, הם מופתעים עדיין מהעניין שמגלים בהם במערב. על כל פנים, הם אינם ערוכים, כמו ישראל, למשל, לשירות רחב, הוגן ונוח, עבור עתונאים זרים.

סגן שר ההסברה, אחמד מדאנייה, היה מלא בטחון, כאשר ביקרתיו לפני כשבועיים, כי קרוב היום, לדבריו, שבו תבוא הפרדת הכוחות. הוא הסביר, שהקרבות היומיומיים נועדו רק למנוע בעד ישראל אפשרות של שיפור עמדות.

שאלתי את השר, אם נכון הדבר שבמשלחו דרישת התחייבות מצד ישראל לסגת מכל השטחים הסוריים הכבושים, בטרם יישלחו נציגים סוריים לז'נבה — כלומר: דרישה שלא תשאיר דבר וחצי דבר שניתן יהיה להתמקח עליו בשיחות ז'נבה. סגן שר ההסברה השיב, כי לא נצפה כל תביעה כזאת. אולם, הוא הוסיף, ישראל חייבת לוותר על כל רמת־הגולן.

בדומה לסורים אחרים, עימם נפגשתי, רואה מדאנייה את הצהרתה של הגברת גולדה מאיר, כי רמת־הגולן היא חלק בלתי־נפרד מישראל, כמכשול ממדרגה עליונה לכל הסדר אפשרי בין סוריה לבין ישראל. הבאתי לתשומת־ליבו את העובדה, כי הסורים פיגרו מאוד בקבלת ההחלטה 242 של מועצת־הבטחון של האו"ם, כולל נוסחת „שלום", ומכאן גם — כך אמרתי — ניתן להסביר את הסירוב הישראלי לוותר על רמת־הגולן.

מדאנייה טען לעומתי, כי הנשיא אסד קיבל, בצורה בלתי־ישירה, את ההחלטה 242, ב־1970 וב־1973, ועתה הוא מקבל במפורש את ועידת־השלום בז'נבה.

הלחץ יוסר

בשיחות עם דיפלומטים מערביים בדמשק הובעה לעתי, כי סוריה קיבלה רק את ההחלטה 338 של מועצת־הבטחון, ובדרך זו גם את ההחלטה 242, תוך הדגשה הצורך בנסיגה ישראלית מוחלטת; ויתוכמה, שהוחה מזה, לרעיון של גבולות בטוחים ובני־הגנה עבור ישראל

ילדים בדמשק משחקים בשברי מטוס ישראלי, שהוצגו לראווה בגן ציבורי
„התפגנות תשורות במובלעת נועדו למנוע מצה"ל אפשרות לשפר עמדותיו"

ויתר ארצות האיזור. הדיפלומטים המערביים הבטיחוני, כי חרף כל ההסתייגויות הפומביות ונסיונות הטישטוש, אין ספק שסוריה התחייבה מעשית לקבלת ההחלטה 242.

מאוחר יותר נפגשתי עם שלושה חברים בכירים של „האירגון לשחרור פלשתין" במשרדם בדמשק. היו אלה חאלד פחום, יו"ר המועצה הלאומית הפלשתינאית; מוחמד נשאשיבי, מזכיר כללי של הוועד־הפועל של „האירגון לשחרור פלשתין"; ואחמד אבו־סיטייה, חבר אותו ועד־פועל. שאלתי אותם, אם „האירגון לשחרור פלשתין" ישלח נציגיו לז'נבה.

תשובתם היתה, כי העניין נשקל עדיין. בכל זאת, הם יצרו אצלי את הרושם, כי לדעתם אין טעם ללכת לז'נבה.

זו לא היתה דעתן של ממשלות מצרים וירדן.

שר ההסברה של ירדן, עדנאן אבו־עודה, אמר לי, כי לדעתו קרובה הסכמה לגבי הנציגות הפלשתינאית לז'נבה. לדעתו, יתכן ש„האירגון לשחרור פלשתין" עשוי לשמש „אפוטרופוס" למשלחת פלשתינאית, מבלי „להסתבך" בהשתתפות ישירה בשיחות־השלום.

הוא הוסיף, כי סוריה תהיה מוכנה ללכת לז'נבה ברגע בו יגיעו לשם הפלשתינאים. אז יוסבו הזרקורים לשאלה הפלשתינאית והלחץ יוסר מעל סוריה. אז תהיה גם לדמשק השעות לנקוט עמדה גמישה יותר במשא־ומתן.

דובר מיניסטריון החוץ המצרי, תחסין בשיר, היה אופטימי אף יותר מזה לגבי הסיכויים של התקדמות במשא־ומתן לשלום. הוא אמר לי בקהיר, כי לדעתו ג'ורג' חבש, מנהיג „החזית העממית לשחרור פלשתין", יהיה מוכן עתה להסכים ל„חלוקה של פלשתין", בין ישראל לבין מדינה פלשתינאית חדשה.

אשליות פלשתינאיות

מנהיגי „האירגון לשחרור פלשתין", אותם פגשתי בדמשק — כולם „עצמאיים" ולא חברים של אירגון מסויים זה או אחר — היו בלתי־מתפשרים בדבריהם. הם אמרו כי לא יוכלו להציע לעם הפלשתינאי „פחות מהכל", כלומר מכל השטח של ארץ־ישראל. עם זאת, הם הביעו תקווה לכונן יישות פלשתינאית בגדה־המערבית של הירדן. „יישות" זו נועדה למטרה אחת בלבד: לבלוע את ישראל, בבוא העת. אולם, האנשים עימם שוחחתי לא גילו מידה רבה של בטחון־עצמי בשאלה זו, ואפילו היסוס כלשהו בהצהרותיהם הקיצוניות.

אנשי מימשל מצריים וירדניים, עימם שוחחתי בנדון, היו משוכנעים, שהמנהיגות הפלשתינאית תשנה את עמדתה וכי היא תקבל, בסופו של דבר, פתרון ריאלי, במקום שתמשיך לחיות באשליות ולחלום חלומות המנותקים מכל מציאות.

כל זה טוב ויפה, אבל אפילו התקוות הערביות הורודות וה„מתונות" ביותר, צריכות לבנות על הסכמה ישראלית להקמת מדינה עצמית. הרצה בגבולה המזרחי — דבר שאינו נראה כמתקבל על הדעת, לעדות לפי שעה. ישראל כבר הודיעה לא אחת על התנגדותה למדינה פלשתינאית כזאת. הגם שאני, אישית, לא ראיתי את ההתנגדות הישראלית הזאת כמשכנעת במיוחד.

בסוריה — יותר מאשר במצרים, או אפילו בקרב הפלשתינאים — גיליתי פחד אמיתי מפני כוונות התפשטות ישראליות, פחד שאינו מוצדק, כמובן.

אם כי עשיתי כמיטב יכולתי לשכנע, שהוויכוח בישראל הוא בשאלה, כמה שטחים תוכל המדינה היהודית להחזיר, מבלי לסכן את עצמה? — נוצר אצלי הרושם שישראל תצטרך להרחיק לכת הרבה יותר מפתם סיכונו העולם הערבי, בדבר נכונותה לרסן את שאפתנותה המדינית והכלכלית.

השאלה המרכזית לגבי ישראל היא, כמובן, האם שכנותיה הערביות רוצות בשלום, באמת ובתמים.

לי אין ספק, כי ממשלת מצרים מאמינה שהסדר מדיני הוא אפשרי, הגם שיש שני זרמי־מחשבה שונים במצרים לגבי העתיד. אחד הזרמים האלה — שהועלה בפני על־ידי עתונאי מקהיר — גורס, כי רעיונו של הנשיא סאדאת, בדבר אי־עויינות אך „גבולות נעולים" עם ישראל, יביא בהכרח, להתחסלותה של המדינה היהודית.

זרם־המחשבה השני — של בעלי אינטרסים מסחריים במצרים ושל אלה שעיקר עניינם בשיקום המדינה — גורס, כי מוקדם מדי לדבר על יחסים כלכליים עם ישראל, אך ברור כי יחסים כאלה יבואו בהמשך הזמן, בתנאי שישראל תוכל לעשות משהו לפתרון הבעייה הפלשתינאית.

יחס חשדני

סוריה, לעומת זאת, סבורה כי מצרים הרחיקה לכת והתקדמה במהירות גדולה מדי.

דבר זה הגביר את בידודה הטבעי של דמשק ואת היחס החשדני שלה כלפי כל שכנותיה. ואף החשדות של הסורים עצמם, זה כלפי זה. המחלוקות הרבות במדינה — הפוליטיות והדתיות — נוטות ליצור מצב של מתח מתמיד, בלתי־פוסק. המלה האחרונה היא בידי הצבא, שהוא השולט והמפקח; נראה, כי לנשיא האסד אין חילוקי־דעות עם פיקוד הצבא.

ביקורו האחרון במוסקבה, שמוסבר בדרך כלל כנסיון להבטיח לסוריה תמיכה סובייטית מוגברת, כוון גם, אולי, להבהרת מדיניותה העקלקלה של מוסקבה במזרח־התיכון.

סוריה עושה מאמץ גדול לשים קץ לבידודה הבינלאומי. היא עושה זאת בצורה פחות ראוותנית מאשר מצרים, אבל, בצורה יעילה לפרי. שר הכלכלה והסחר שלה, מוחמד אל־אימדי, הכריז באחרונה על מדיניות של ליברליזציה, שנועדה לעודד את היוזמה הפרטית.

כאשר נפגשתי עם אימדי, זמן קצר לפני צאתו למוסקבה, הוא הדגיש בפני, שכבר עם העלייה בהשקעות בסקטור הציבורי, במסגרת כוונות מפלגת הבעת' הסוציאליסטית — נפתח פתח ונוצרו הזדמנויות ליוזמות פרטיות ולהשקעות מערביות, „למילוי הפערים" שנוצרים במדיניות התומכת בסקטור הציבורי. לדעתו, יש עתה מקום בסוריה להשקעות פרטיות רציניות ולקידום הכלכלה הלאומית, בצורת השקעות כאלו, שיביאו לתועלת גם לסוריה וגם למשקיעים.

חזות עלובה

כלכלן ישראלי, ששהה לפני בירושלים, אמר לי, כי לסוריה אין אותם מניעים כלכליים שיש למצרים לעשיית שלום. הוא טען, למשל, כי עם הפעלת הסכר של הפרת, שניבנה בעזרת הסובייטים, תהיה בקרוב לסוריה תפוקת כוח־חשמלי גדולה פי עשרה מזו שדרושה לה עבור אוכלוסייתה.

יתכן שהוא טועה בהערכתו. לסוריה אחד הפוטנציאלים הכלכליים הגדולים ביותר בין מדינות ערב, פוטנציאל שלא נוצל מעולם בגלל חוסר־היציבות במדינה ערבית זו. לדמשק יש כיום חזות עלובה של התפתחות שקפאה לפתע. אם ייעשה מאמץ רציני לפיתוח כלכלי, ואם סוריה תיהנה משך תקופת זמן סבירה מיציבות פוליטית — עשויה חזות זו להשתנות מן הקצה אל הקצה. ואם יינתן לחקלאים הסוריים לשוב לרמת־הגולן, לאחר שדמשק תסכים לסידור כלשהו — כי אז יש להניח שסוריה תוכל לבוא לכלל הסכם עם ישראל.

לא עלה בידי לראות את הקהילה היהודית בדמשק, החיה בתוך גיטו, תחת פיקוח קפדני, ולדברי עד מסויים, בתנאים של רדיפות, אולם קיים לפחות רופא יהודי אחד המקבל לקוחות מחוץ לתחומי הגיטו, אולי מפני ששכרו נמוך כל כך.

הנשיא האסד ... לעבר מבקריו הסובייטים ... — אבל יותר מתוחה המצרי, הנשיא סאדאת. מכל זאת נראה לי, כי לא זה ולא זה מוכנים להקריב את תמיכתם ... הפלשתינאים. השניים גם אינם רוצים להרשות לעצמם להפקיר את העניין הפלשתינאי, עד אשר הפלשתינאים יהיו מסוגלים ליישב את עצמם.

הבנת הדבר הזה על־ידי ישראל ... אחרי הטבח בקרית־שמונה ... לקבלת מצרים וסוריה גם יחד ... על־הסף המדיני.

סורים מתגודדים באחד מרחובות הבירה ומעיינים בעתונים המביאים חדשות מהחזית
„הצהרת גולדה על עתיד רמת־הגולן — מכשול עליון בדרך להסדר"

התמורה

קרית שמונה - מה הלאה?

הרצח בקרית שמונה חוליה בשרשרת התכניות להכחדת ישראל ● מן התסיסה להתעוררות עממית ● הסיבה העיקרית לשנאת ישראל ● אויבנו הפנימי: היעדר ידיעת האמת ● התנאים להוצאת המסקנות ● התמורה — לחיי בטח ושלום אמת בארצנו.

מאת אברהם שיינר

הרצח בקרית שמונה אינו מעשה זוועה הגדול ביותר, וכפי הנראה לא האחרון בתכנוני המחבלים. בעת צרה משכיחה כל פורענות את הקודמות לה, ומעלה שאלה בלב: מה הלאה?

הפעם ישנה תסיסה. חיילים, שהיו נתונים בתופת אש נוראה במלחמת יוה"כ, מבקשים למנוע הישנות של הפקרת עם וארץ לאויב.

אולם לא די בדרישה לסילוק האחראים. כדי לתקן באמת יש לסלק את הגורמים והסיבות לכל שפיכות דמנו מן השואה באירופה, ועד הרצח הזה בקרית שמונה. שומה על כל נאמני העם להתלכד, כדי להביא מן התסיסה להתעוררות עממית אל התמורה המיוחלת.

כאשר אויבי ישראל ביקשו לפגוע בנו מזוית, כיוונו הם תחילה את כל חוסנם נגד אמונתנו ואורח חיינו המקודשים. אף הגרמנים, פעולתם הראשונה עם כיבוש עיר או עיירה היתה שריפת בתי כנסת ובתי מדרש. כי באמונתנו יכול היה ישראל להיחלץ מכל צרה, לבטל כל גזירה, ולעמוד מעטים מול רבים בניסים ובנפלאות.

כי זה הכלל: ניטלה מאתנו האידאה, התפקיד שלשמו נברא־נו, הופכים אנו טרף לחיית האדם, החותרת להחרבת העולם בפני כוחות החייתי.

✶

אף בגלות היו ישראל בני מלכים, בשמרם על אורח חייהם עפ"י התורה, ועל כן זכו להעק־רת הגויים, ודאי שלא היתה נופלת שערה מראשם ארצה, אלמלא השתלטות של גורמי מדיניות חילונית, שהחלו ב־החדרת הנציונליזם, הסוציאליזם וכל שאר האלילים המתריים, ועד לניצול התקוות המקודשות של עמנו לצורך ביסוס שלטון חילוני זה. רוחות זרות אלה הביאו עלינו את השואה הנוראה באירופה. קביעת סדרי־בית חילונית במדינת ישראל גוררת פורענויות ומסכנת בה את קיומנו.

✶

המדיניות החילונית פלגה והציבה מחיצות בתוך עמנו, ויצרה תוהו ובוהו בחיינו המדי־ניים. מושגים ברורים במשפט־ים, באורח החיים התורתיים, שובשו וסולפו. אם העזובה עדיין נמשכת, ואם טרם שב כל העם אל אמיתו, אין זאת משום היעדר אמונה או רצון ח"ו, כי אם, מצד אחד, בגלל היעדר ידיעה, ומצד שני, בגלל היעדר ארגון ותכנון מרכזי, שיטתי, להשבתם. כי לו ידע כל בית ישראל את אמיתו, היה שש כולו בשמחת לקראת כל מצוות מזומנת לו, מברך כל שעת עשייתה, והשלום והבטחון חיו בחלחו.

עם זאת מאמין בית ישראל כולו, ובעיקר הנוער הישראלי הנהדר, ביעודו הסגולתי ובקשר האלקי שלו לארצו, הוא בטוח בגאולתו השלמה, אף אם תתמהמה. רק מי שלא זכה להכיר את עמנו באמת, יפקפק בסגולתו זו.

יתירה מזו: בלבו פנימה מצפה העם כולו, וכל שכן הנוער, ליום השחרור והגדול של היציאה מן המועקה של המדיניות החילונית. אמנם, ה־מאבק בה עדיין סמוי מן העין, ואף טרם בא לביטויו המודע.

✶

המסקנה ההגיונית מהערכת מצבנו המדיני בכללו וכל שכן בשעת התרום הגורלית שאנו נתונים בה עתה, מחייבת אותנו להביא את עצמנו, ללא בושה מפני לעג, אל התשובה המיוחלה, ולקבל ולהסביר את שלושת העקרונות הבאים:

א. שזיקה היסודית והלגי־טימית של עם ישראל לארץ ישראל היא באמונתנו, על פי תורתנו, חוקתנו הנצחית;

ב. שקביעת מדיניות חילונית בכל צורותיה, בארצנו חסרה כל יסוד וקשר בריא לישראל, ושהיא היא הסיבה לשפיכות הדמים ולסכנות לקיומנו;

ג. שחובת כל יהודי בזמן זה, ללא הבדל מידת זיקתו המעשית לתורה ולמצוותיה, היא לתת ידו ככל יכולתו, להשתתת המדיניות של ארץ ישראל על תורת ישראל, חוקתנו הנצחית, בכל תחומי החיים של המדינה. אף הדרך להשגת תמיכה זו, המעבר המיוחל לחיי מדינה חדשים והממשל החדש יקבעו בכפיפות לחוקה שלנו. דרך זו היא ביטוי לשאיפת כל בית ישראל לחיי בטח ושלום, ולהשכנת שכינתו יתברך בתוך כל בני ישראל, ללא יוצא מן הכלל, לשמחת עולם.

הסברת נושאים אלה בעז"ה בגליונינו הבאים.

ישיבת דבר ירושלים
סנהדריה, טל' 02—287478
קורסים ליהדות
למבוגרים ולחיילים משוחררים,
למתחילים ולמתקדמים
אפשרות עם מגורים, מלגות

החילוניות תוצאה מרגש נחיתות גלותי

מאת הרב חיים ישראל שפלר

מטבע של גלות לגרום לרגש נחיתות אצל העם הנמצא בגלות בתוך עם אחר. כל זמן, שישראל ישבו בתוך הגטאות הם הרגישו את עצמם כציבור נפרד מהעם אשר הם היו בתוכו, ולא התעוררה אצלם כלל מחשבה או הרגשה שהם פחותי ערך בגלל שהם אינם דומים לאחרים. להפך, על אף שהגויים שלטו עליהם, הם הרגישו עליונות מצד רמתם המוסרית שהיתה גבוה אין ערוך מזאת של העמים מסביבם.

מצב זה נשתנה מאז פתיחת שערי הגטאות. היהודים הפסיקו להיות ציבור סגור ונפרד, וחלק מהם הפך ליחידים המפוזרים בתוך ציבור אחר, השונה מהם. אדם אשר שונה מסביבתו עלול לפתח רגש נחיתות, ושאיפה להיות דומה לסביבתו. על ידי כך התפתחה נטיה, להסתכל על כל דבר יהודי כאילו דרך עיני הגויים. קמה ספרות מלאה זלזול כלפי כל דבר יהודי. התחילו להשיב רק מה שהיה משותף לנו ולגויים ולפרוק כל דבר המייחד את עם ישראל ומבדיל אותו מכל העמים. התפתחה שאיפה לחיקוי הגויים ולהתבוללות.

ההתבוללות לא הצליחה, כי האנטישמיות מ נ ע ה את הצ־לחתה. חיפשו דרכים אחרות לפתרון „בעיית" היהודים — להיות יהודי שוב לא היה דבר חיובי בעיני אלה, כי אם בעיה — והגיעו לציונות. אבל רגש הנחיתות הגלותי לא נתרפא ע"י הרעיון הציוני. ההשקפות הזרות, שחדרו לתוך העם ע"י ההתבוללות נשארו. והנטיה להדמות לגויים לא פסקה, כי אם לבשה לבוש אחר. השאיפה של הרוב בתוך התנועה הציו־נית היתה „נחיה ככל הגויים". נטיה זו התבטאה בהרבה תח־ומים. הכלל היה: כל מה שנמצא אצל הגויים, טוב הוא גם בשבילנו, ומה שמיוחד לנו, יש לוותר עליו: שפה לאומית, מדינה יש גם לגויים, על כן מותר לנו לשאוף לזה; התנ"ך קבלו לכבוד גם הגויים, על כן מותר לנו לקבל אותו כמו דרך כביכול; תורה שבעל פה אין אצל הגויים, על כן יש לבטל אותה; בדת הנוצרים אין מצוות מעשיות, על כן גם אנחנו יכולים להיות יהודים טובים בלי זה. לא תמיד נאמרו דברים אלה בגלוי, אפילו ע"י מתנגדים הגדולים ביותר של דת היהודית, שהיו בתוכם הציונית. לא ידעו יותר מזה? הם כל כך שונאים כל מה שקשור בדת זו. נמצאו גם אחרים. אבל מי שמעיין בכתבים מאותה התקופה, יכול לגלות בקלות בין השורות את רגש הנחיתות הגלותי ואת השאיפה לחיקוי העמים, ליהודי אשר „מה יפית" לפני הפריץ, ולא הרגישו כלל, כי לעתים קרובות נשמעה „מה יפית" של סוניה שלימה של „מה יפית" להתרבויות זרות ולהשקפות מיתור כתבי הלועגים עצמם.

היום קם בארץ דור חדש אשר משוחרר מרגש הנחיתות הגלותי ומהשאיפה החולנית לחקות את הגויים. אם דור זה לרוב מרוחק עוד יותר מתורה היהדות הנצחיים מאשר הדורות שהיו לפניו, הרי זה בגלל שהוא גדל באווירה של עליונות ערכים אלה. אבל אם ישכילו להראות לו את הערכים האלו באור הנכון, אין ספק שהוא יחזור אליהם.

המשבר הקשה של היהדות בחוות והסכנה החמורה לבני המחר אינם מוחלטים במהותם. כל כולם, בהיווצרותם, בהתפתחותם ובהשפעתם אינם אלא תוצאה של גורמים, תנאים ומסיבות בעלי אופי של צירוף עניינים ארעי, שע"י פעולת נגד מתאימה, מקיפה, מתוכננת ושיטתית אפשר לחסלם לחלוטין, ולכל הדעות.

ישנם, למרות הנזק העצום, עדיין כוחות נחדרים בכמות ובאיכות, ליצור את ה־התעוררות, את החילוץ ואת התחיה של התורה־היהדות; ישנה האפשרות ליצור בעם את הצמאון למקור חיי האמת; את ההתפעלות לאידיאלים של אמת, לחיי תורה מעשיים — ליצור בעם את ההכרה הכללית, העמוקה והברורה, את השקפת העולם על פי התורה ואמתה; להחזיר ולעורר אצל העם את חובות התורה הנשכחות, שנשכחו אף אצל המאמינים, שהם כמגדלור לדרך של שלמות עליונה; ליצור אהירת ה מ צ י א ו ת של חובות התורה ומטרותיה למען גדולתה, רוממותה של האמת על מן השמים; ולבסוף ליצור תנועה לתיקון עליה ותשובה, שהיא מטרתנו הקדושה והחובה חוקית איתנה, אלקית — מעולם — להתמסרות עליה, להילחם עליה בכל הכוחות תמיד.

מתוך מצע אירגוני להצלה מן השואה לר' יוסף ביגון ז"ל, הי"ד

מערכת התמורה
דו־שבועון
גליון ב', כ"ז בניסן תשל"ד
ת"ד 2842, רמת־גן

מדינת ישראל
משרד הבטחון, אגף השקום
המחלקה להנצחת החייל

תכנית הסעה

למשפחות השכולות לבתי הקברות הצבאיים הארעיים

ביום הזכרון לחללי צה"ל ב' באייר תשל"ד (24.4.74)

למשמר הנגב

מקום היציאה		שעת היציאה
קרית שמונה	תחנת אגד	04.30
ראש פינה	" "	05.00
צפת	" "	05.15
טבריה	" "	05.30
בית שאן	" "	06.00
עפולה	" "	06.30
נהריה	" "	05.30
עכו	" "	06.00
חיפה	ליד קצין העיר (י.ל. פרץ 10)	06.30
ירושלים	בנייני האומה	08.00
תל־אביב	היכל הספורט (יד אליהו)	07.30
חדרה	תחנת אגד	07.30
נתניה	" "	07.30
הרצליה	" "	07.30
כפר־סבא	" "	07.30
פתח־תקוה	" "	07.30
רמלה	" "	08.00
ראשון לציון	" "	08.30
רחובות	" "	08.30
אשדוד	" "	08.30
אשקלון	רחבת העיריה	08.30
קרית גת	תחנת אגד	09.00
באר־שבע	" "	08.30
דימונה	" "	09.00

לבארי

מקום היציאה		שעת היציאה
קרית שמונה	תחנת אגד	04.30
ראש פינה	" "	05.00
צפת	" "	05.15
טבריה	" "	05.30
בית שאן	" "	06.00
עפולה	" "	06.30
נהריה	" "	05.30
עכו	" "	06.00
חיפה	ליד קצין העיר (י.ל. פרץ 10)	06.30
ירושלים	בנייני האומה	08.00
תל־אביב	היכל הספורט (יד אליהו)	07.30
חדרה	תחנת אגד	07.30
נתניה	" "	07.30
הרצליה	" "	07.30
כפר־סבא	" "	07.30
פתח־תקוה	" "	07.30
רמלה	" "	08.00
ראשון לציון	" "	08.30
רחובות	" "	08.30
אשדוד	" "	08.30
אשקלון	רחבת העיריה	08.30
קרית גת	תחנת אגד	09.00
באר־שבע	" "	09.30
דימונה	" "	00.00

לבאר־שבע

מקום היציאה		שעת היציאה
קרית שמונה	תחנת אגד	04.30
ראש פינה	" "	05.00
צפת	" "	05.15
טבריה	" "	05.30
בית שאן	" "	06.00
עפולה	" "	06.30
נהריה	" "	05.30
עכו	" "	06.00
חיפה	ליד קצין העיר (י.ל. פרץ 10)	06.30
ירושלים	בנייני האומה	08.00
תל־אביב	היכל הספורט (יד אליהו)	07.30
חדרה	תחנת אגד	07.30
נתניה	" "	07.30
הרצליה	" "	07.30
כפר־סבא	" "	07.30
פתח־תקוה	" "	07.30
רמלה	" "	08.00
ראשון לציון	" "	08.30
רחובות	" "	08.30
אשדוד	" "	08.30
אשקלון	רחבת העיריה	08.30
קרית גת	תחנת אגד	09.00
באר־שבע	" "	09.30
דימונה	" "	09.00

לעפולה

מקום היציאה		שעת היציאה
קרית שמונה	תחנת אגד	07.30
ראש פינה	" "	08.00
צפת	" "	07.30
טבריה	" "	08.30
בית שאן	" "	09.00
נהריה	" "	07.30
עכו	" "	08.00
חיפה	ליד קצין העיר (י.ל. פרץ 10)	08.30
ירושלים	בנייני האומה	06.30
תל־אביב	היכל הספורט (יד אליהו)	07.30
חדרה	תחנת אגד	08.00
נתניה	" "	08.30
הרצליה	" "	08.30
כפר־סבא	" "	08.30
פתח־תקוה	" "	08.30
רמלה	" "	08.00
ראשון לציון	" "	08.00
רחובות	" "	07.30
אשדוד	" "	07.30
אשקלון	רחבת העיריה	07.00
קרית גת	תחנת אגד	06.30
באר־שבע	" "	06.00
דימונה	" "	05.30

ללוחמי הגיטאות

מקום היציאה		שעת היציאה
קרית שמונה	תחנת אגד	07.30
ראש פינה	" "	08.00
צפת	" "	08.15
טבריה	" "	07.30
בית שאן	" "	07.00
נהריה	" "	09.30
עפולה	" "	07.30
עכו	" "	09.30
חיפה	ליד קצין העיר (י.ל. פרץ 10)	06.30
ירושלים	בנייני האומה	06.30
תל־אביב	היכל הספורט (יד אליהו)	07.30
חדרה	תחנת אגד	08.30
נתניה	" "	08.30
הרצליה	" "	08.30
כפר־סבא	" "	08.30
פתח־תקוה	" "	08.30
רמלה	" "	08.00
ראשון לציון	" "	08.00
רחובות	" "	07.30
אשדוד	" "	07.30
אשקלון	רחבת העיריה	07.00
קרית גת	תחנת אגד	06.30
באר־שבע	" "	06.00
דימונה	" "	05.30

לנהריה

מקום היציאה		שעת היציאה
קרית שמונה	תחנת אגד	07.30
ראש פינה	" "	08.00
צפת	" "	08.15
טבריה	" "	07.30
בית שאן	" "	07.00
עפולה	" "	07.30
עכו	" "	08.15
חיפה	ליד קצין העיר (י.ל. פרץ 10)	08.30
ירושלים	בנייני האומה	06.30
תל־אביב	היכל הספורט (יד אליהו)	07.30
חדרה	תחנת אגד	08.30
נתניה	" "	08.30
הרצליה	" "	08.30
כפר־סבא	" "	08.30
פתח־תקוה	" "	08.30
רמלה	" "	08.00
ראשון לציון	" "	08.00
רחובות	" "	07.30
אשדוד	" "	07.30
אשקלון	רחבת העיריה	07.00
קרית גת	תחנת אגד	06.30
באר־שבע	" "	06.00
דימונה	" "	05.30

הנאצים היו אחוזי חרדה מצבא יהודי שלא היה קיים

מאת מנחם ברש

ד"ר יוסף קרמיש
מו"מ אינטנסיבי

מהעתקי מיסמכים, שהועברו לארכיון השואה, מתברר כי הגרמנים אירגנו מערכת־מודיעין מסועפת, ותייקו כל חומר שיכלו לקבל על ההכנות לחישול כוח־מגן עברי בארץ־ישראל

[עם העלה מישהו על הדעת, שהצבא הגרמני האדיר, אשר בראשית מלחמת־העולם השניה עמד איתן בשתי חזיתות, נגד רוסיה הסובייטית ונגד הצבאות המאוחדים של בנות־הברית, היה אחוז אימה מהמחשבה שצבא יהודי גדול יקום באחד הימים ויסתער עליו בחמת זעם, כדי לנקום את נקמת הדם היהודי, שנשפך בימים ההם ברחבי אירופה?

לא, איש לא שיער דבר כזה.

ואף־על־פי־כן — זאת עובדה.

„יודנארמיי", הצבא היהודי, זאת היתה המלה, שהטילה את אימתה על הוורמכט הגרמני, והדירה שינה מעיני המפ־קדים הנאציים במשך חודשים ארוכים. ארכיון עשיר נשמר במפקדה הראשית של הוואפן־ס.ס. בברלין בתוך כספת־ברזל, אשר עליה הנוסחה כתובת־החיכור: „יודנארמיי, סודי ביותר". כאשר נחלו הנאצים את תבוסתם הניצחת והצבא הבריטי המנצח נכנס לברלין, גילו שם הגנרלים הבריטיים, בין היתר, גם ארכיון זה. הם העבירוהו ללונדון וצילמו כל מיסמך וכל פיסת־נייר. רק עם השלמת הסדרי־השלום בין המעצמות המנצחות לבין גרמניה המובסת, הוחזר לפני שנים אחדות הארכיון המקורי אל מיניסטריון־החוץ הגרמני בבון.

בעיקבות מו"מ אינטנסיבי בין ד"ר יוסף קרמיש, מנהל ארכיון־השואה, לבין מיניסטריון־החוץ הגרמני, הועברו צילומי־העתק של מיסמכי ה„יודנארמיי" לארכיון „יד־ושם" בירושלים. צוות חוקרים־מומחים שוקד עתה על חקר הארכיון, לקוויו ומסקנותיו.

שתי החזיתות

זהו חומר חדש ומפתיע שלא ידענו עליו עד כה מאומה — אמר לנו מר שמואל קרקובסקי, מהעובדים המדעיים בארכיון „יד־ושם". יש בו כדי לזקוף במידה רבה את קומתנו ולמלאנו גאווה לאומית. איש לא עמד בדרכם של הגרמנים בשנים ההן, ואילו הצבא היהודי, עוד בטרם קם למעשה, זרע בקירבם חרדה.

שנות הארבעים הראשונות. שנות אימים וזוועות. צבאות גרמניה הנאצית מתקדמים במהירות־הבזק בכל חזיתות המל־חמה, ומגיעים לשיא ניצחונותיהם. במגף מסומר וברגל גאוות הם רומסים כל מדינה, המנסה להתנגד ולעמוד בדרכם. 21 מדינות כורעות תחתן ומשתעבדות לנאצים. לעיתים נדמה שהניצחון הגרמני הסופי מובטח, וכי יעלה בידי הנאצים להגשים את חלום הרייך לאלף שנים. רכבות גרמניות מובילות יהודים למוות, למישרפות, לתאי־גאזים. יהודים לרבבות, על נשיהם וטפם, לאלפי אלפים, למיליונים. הגרמנים, שחצנים, חצופים, בוטחים בכוחם האדיר, נחפזים להגשים את תוכניו־תיהם בשתי החזיתות: בחזית האחת לשיעבוד אירופה, ובחזית השניה לחיסול היהודים.

יום אחד הגיעה לגרמניה שמועה, שזיעזעה את מנהיגיה: היהודים אומיים להקים צבא משלהם. צבא ממש, מזויין ומאומן כהלכה, שתפקידו המופרז יהיה לנקום נקמת דם אחיו היהודים המושמדים, לעזור לבנות־הברית למגר את גרמניה, ולהקים בארץ־ישראל מדינה יהודית.

בשלב הראשון — כך נאמר בידיעות שהגיעו אל המיפ־קדה הגרמנית העליונה — יימנה הצבא היהודי כשמונים אלף עד מאה אלף חייל, שיצויידו בידי האמריקנים ויאומנו בבריטניה, או באחת המדינות הנייטראליות הנוטות לבנות־הברית, וכוחו עתיד להגיע תוך זמן קצר עד כדי רבע מיליון איש, שיתפסו את עמדות הבריטים כדי שיוכלו להיפנות לפתיחתה של החזית השניה באירופה.

מיברקי־מודיעין

תחילה היתה המבוכה, ואת מקומה תפס תוך זמן קצר — הפחד. זאת מסתבר ללא צל של ספק מתוך קריאת הדו"חות והמיסמכים, שרמו והצטברו מיום ליום בתיק הסודי על ה„יודנארמיי". לא היה חומר מודיעיני שהנאצים ייחסו לו חשיבות רבה כל־כך, כפי שייחסו לידיעות על התוכנית להקמת הצבא היהודי. קשה מאוד להאמין בכך, אולם מיסמ־כים ארכיוניים רשמיים מעידים כמאה עדים, שפחד הגובל בבהלה אחז את הצמרת הנאצית מפני חרב היהודים, העתידה לנקום את נקמת אחיהם המובלים לטבח.

עלינו להיות ערים מאוד לידיעות אלו — זועק אחד המיסמכים שבארכיון — לוחמה יהודית בצידם של בנות־הברית עלולה להיות חרב סכנות לגרמניה, הן בחזיתות המלחמה והן כלוחמי־גרילה ברחבי אירופה. בנושא זה אנו נתבעים לדריכות עליונה ומיוחדת במינה.

פעולת „ההתגוננות" הגרמנית לא איחרה לבוא. קודם־כל, ביקשו מידע. אינפורמציה מדוייקת על „המזימות היהודיות" ועל כוונות עוזריהם האמריקנים והבריטים והגורמים האנטי־גרמניים האחרים בעולם. מאות, אם לא אלפי סוכנים הוצבו בכל מקום שיד הגרמנים הגיעה, שנדרשו לדווח לברלין „בשקידה ובקפדנות" על כל צעד של היהודים לקראת הקמת צבאם. כל נאום, כל אסיפה פומבית או חשאית, כל קטע בעתון, כל מלה שמגיעה לאוזניהם — על הכל יש להודיע ללא עיכוב לברלין, למיפקדה העליונה של הגיסטאפו, או במישרין לאגף־המודיעין של הוורמאכט. אישים כמו ירמיהו הלפרין, פיטר ואן־פאאסן, פיטר ברגסון (הלל קוק) ואף ד"ר חיים וייצמן ודוד בן־גוריון — היו מבוקשים מאוד וקוטלגו „כבעלי חשיבות ראשונה במעלה" בהגשמת התכניות להקמת הצבא היהודי. הסוכנים הנאצים נתבקשו לדווח על תנועו־תיהם, על כל צעד שהם עושים, על כל נאום שהם משמיעים, על כל הגה שהם מוציאים מפיהם, בעיקר כשהם קשורים לתוכניות הצבא היהודי.

כמעט מדי שבוע קיימו קצינים בכירים בוואפן־ס.ס. ובוורמאכט התייעצויות מיוחדות, שהוקדשו להערכת הדו"חות שהגיעו ולסיכול „המזימות היהודיות המסוכנות".

הסוכנים הגרמניים נכנסו לפעולה בכל המרץ. מיברקים ארוכים, אצו־רצו מכל בירות העולם לברלין, והסוכנים הגר־מנים, גלויים וחשאיים, דיווחו על ההכנות היהודיות. היהודים מארץ־ישראל, אוגרים נשק ומתכוננים לקראת יום־פקודה. אפילו מארץ־ישראל (המנדטורית) נתקבלו במישרין דו"חות על פעולות הגיוס להגנה ולפלמ"ח ולאירגוני המחתרת האחרים, ולאחר־מכן גם ליחידות היהודיות במסגרת הצבא הבריטי. דגש מיוחד הושם על הנגבות בריטיות ואמריקניות ויחסם לתוכניות־החימוש היהודיות.

במיבצעים מודיעיניים אלה שיתפו ערביי א"י, ובראשם המופתי הירושלמי, פעולה אמיצה עם הגרמנים. מיסמכים רבים מעידים שסוכנים ערביים דיווחו בתכיפות רבה על כל צעד של היהודים לחישול כוח־המגן שלהם בארץ־ישראל.

בקשה דחופה

ב־13 במאי 1941 מדווח סוכן גרמני מוושינגטון, כי ד"ר חיים וייצמן הגיע לשם מלונדון יחד עם רעייתו, כדי לדבר באסיפות פומביות על העזרה הצבאית, שיהודי ארץ־ישראל מוכנים להגיש לבריטניה במאבקה בנאצים. באחת האסיפות כבר סיפר ד"ר וייצמן שכ־10 אלפים יהודים כבר משרתים עם כוחות הגנרל וייול במידבר המערבי, והכל שהממשלה הבריטית אינה מנצלת במידה רבה יותר את הפוטנציאל היהודי בארץ־ישראל. ד"ר וייצמן הבטיח, כי מגוי ונמור עם יהודי ארץ־ישראל להתייצב עם כל הכוח שברשותם כדי להגן על ביתם הלאומי. גב' וייצמן הוסיפה לדברי בעלה, שחיילים יהודיים יוצבו בקרוב גם בלוב ובבלקן.

בראשית דצמבר של אותה שנה מדווח שוב הסוכן הגרמני מוושינגטון על גיבוש תוכניות להקמת צבא יהודי של 200 אלף חייל, שיועמדו תחת פיקוד בריטי ויצויידו במיטב הציוד החדיש על־ידי האמריקנים. ימים ספורים קודם־לכן הוחרדו הגרמנים מידיעה מלונדון, שדוד בן־גוריון הגיע לשם והגיש בקשה דחופה לקבינט המלחמה הבריטי להקים לאלתר כוח מזויין יהודי, שיילחם לימין צבאות הברית במזרח־התיכון. הוא הבטיח שנוסף על יהודי א"י עצמם, מוכנים רבבות יהודים בארה"ב ובארצות הנייטראליות להתגייס לאלתר כדי להילחם באויב הנאצי.

ידיעות על קשיים וכולות של התנגדות כבריטניה או באמריקה, עודדו את הגרמנים והריגעו את רוחם. בתרועת־ניצחון מודיע סוכן גרמני מטורקיה, באוגוסט 1942, שעל אף כל המאמצים לא הצליחו היהודים בא"י לגייס במשך כל חודש יוני יותר מ־714 גברים ו־186 נשים לכוחות המזויינים היהודיים, לאחר לחץ כבד עלו המיספרים במחצית הראשונה של חודש יולי ל־817 גברים ו־207 נשים. עוד 400 „מתנדבים יהודיים" עברו בדיקות רפואיות, אך נפסלו לשירות צבאי.

משא־ומתן מייגע

ב־12 בספטמבר מנחם סוכן גרמני ברומא את הממונים עליו בברלין, כי הצליח לקבל ידיעה מוסמכת, שהיחידות היהודיות לא יישלחו לחזית וימלאו תפקידי הגנה בארץ־ישראל גופה. הוא יודע לספר שהגברים נרתעים מלהתגייס לצבא, ורק אצל הנשים הצעירות השיגה פעולת ההתנדבות הצלחות מסויימות. בקורת־רוח מרובה מודגש בדו"ח מניו־יורק, מראשית נובמבר 1942, כי המומחה הצבאי האמריקני ג. פ. אליוט הביע התנגדות נמרצה לתוכניות הצבא היהודי בארץ־ישראל, נימוקיו: מצוקת הספנות והחשש שהיהודים ינצלו את השתתפותם במאמץ המלחמתי, כדי לקדם את שאיפותיהם הלאומיות בארץ־ישראל.

דו"חות ארוכים, המשתרעים על עשרות עמודים ומאות מיברקים, מספרים פרטים ופרטי־פרטים על המו"מ הארוך והמייגע בין ראשי התנועה הציונית והממשלה הבריטית על הקמת יחידות יהודיות במסגרת הצבא הבריטי, לשם הגנה על ארץ־ישראל מפני פלישה גרמנית, למלחמה במידבר המערבי או בכל חזית אחרת.

ושוב נתון מצב־הרוח של המיפקדה הגרמנית העליונה לתנודות תכופות: כל ידיעה על התנגדות בריטית או אמרי־קנית לצבא יהודי ולשאיפות היהודיות הלאומיות — מעודדת אותם; כל שמועה על התקדמות בהקמת היחידות הצבאיות היהודיות — מעכירה את רוחם. עמדתו של ד"ר וייצמן, המסכים לכוח יהודי מצומצם וסמלי מלוות באנגלו־הקלה גרמנית, ואילו תביעותיהם של וואן־פאסן, ירמיהו הלפרין ועסקני ההסתדרות הציונית החדשה (של הרביזיוניסטים) והוועד האמריקני למען צבא יהודי, התובעים בתוקף ובקול רם „ארמיה יהודית גדולה, אשר תדע להתמודד עם האויב הנאצי" — מסעירה את רוחם ומעוררת בהם המת־זעם.

שופרות־התעמולה הנאציים נצטוו באותם ימים להבליט את התגובות הערביות על כוונות מבריטים להקים צבא יהודי, ולתאר בצבעים קודרים ביותר את ממדי המרד הערבי, שללא ספק יפרוץ בארץ־ישראל וברחבי המזרח־התיכון, אם תוכניות אלה יומשו הלכה למעשה.

קרע עמוק

בדו"ח ארוך על פני 25 עמודים מתיימרים הגרמנים, שהודות להסברתם ולאזהרותיהם נרתעו הבריטים מלהקים צבא יהודי, בחשש למרד ערבי ברחבי המזרח־התיכון. היהודים לא הירפו, ועם כניסת אמריקה למלחמה ריכזו את מאמציהם בארה"ב. בכנסים לעזרתם אישים רבים בממשל ובציבור האמריקני, ביניהם הנשיא רוזבלט, מיניסטר־המלחמה סטימסון, אשת הנשיא, סנטורים וחברי קונגרס. הלוחצים על הממשלה הבריטית להקים צבא יהודי של רבע מיליון חיילים, כדי לשחרר כוחות של צבאות־הברית לפתיחת חזית שניה נגד גרמניה באירופה. נחמת הגרמנים: הקרע בין ההנהלה הציונית לבין הרביזיוניסטים לה עמוק, עד שאין להעלות על הדעת תמיכה ציונית רשמית במאמצי הוועד הרביזיוניסטי למען צבא יהודי.

את מטרות הוועד באמריקה מגדיר הדו"ח הגרמני כך: לגייס לקבע מיליון יהודים כדי לאפשר פתיחת חזית שניה באירופה; לגייס עוד 80 אלף לוחמי־גרילה בא"י למלחמה בערבים, התומכים במעצמות ה„ציר"; לגייס כוח יהודי גדול מתוך 4 מיליון היהודים, החיים בארצות הכבושות באירופה, כדי לפתוח בפעולות גרילה נגד הצבא הגרמני; להנחיל מפלה לגרמניה ולהושיע אחרי המלחמה בוועידת השלום כשותף שווה־זכויות; להרחיק את הערבים מא"י, ולהקים שם מדינה יהודית, שתקלוט עליה בלתי־מוגבלת של יהודים מכל קצווי תבל. מטרות אלה — מסיים הדו"ח הנאצי — עולות בקנה אחד עם שאיפותיו של הנשיא רוזבלט להקים בפלשתינה מדינה יהודית גדולה, שתקרה את האינטרסים של האימפריאליזם האמריקני במזרח־התיכון. מחברי הדו"ח מבטיחים שהערבים לא ישלימו לעולם עם שאיפות היהודים. הם יודעים יפה שצבא יהודי פירושו השתלטות יהודית על ארץ־ישראל. הערבים משוכנעים שרק הריסתה המוחלטת של אנגליה והשמדת יהדות העולם ישחררו את העולם המוסלמי מן הכורח לטפל בבעיה הפלשתינאית. על היהודים לדעת שככל שהם יקדמו את תוכניותיהם בא"י בעזרת הבריטים והאמריקנים, כן תלך ותגבר התנגדות הערבים ונתחזק תהיה החלטתם להיאחז בפלשתינה, שממנה רוצים הציונים לגרשם.

הדו"ח הנאצי אינו נמנע מלצטט באריכות דברים בפרלמנט הבריטי על רציחות הגרמנים ועל השמדת המוני יהודים בתאי־הגאזים. בין היתר, מובאים דבריו של חבר הפרלמנט קאזאלט, שאמר: הגרמנים משמידים את היהודים באירופה. אם הם, חלילה, יגיעו לארץ־ישראל יהיה גורל היהודים שם דומה לגורל אחיהם באירופה. על בריטניה למנוע זאת על־ידי הקמת צבא יהודי גדול ומצוייד כהלכה.

במכתב־לוואי של ראש המשטרה החשאית ושירותי הבטחון נאמר, כי דו"ח סודי זה על הצבא היהודי מיועד בשביל פיקוד הס.ס. והוורמאכט ובשביל המנהיגות המדינית של הרייך הגרמני.

אם האמנת כי שנים רבות דרושות כדי לפתח גוף גברי ונמרץ כמו, יש לנו חדשות בשבילך! מכון מכס פלנק במערב גרמניה המציא מכשיר לפיתוח גוף חדש ומהפכני ביותר הנקרא בשם בולוורקר 2. המסוגל לרסן בשרירים יצוקי כוח את כל גופך במהירות הגדולה פי כמה מכל שיטת פיתוח גוף רגילה! ואנו יכולים להוכיח לך זאת תוך 14 ימים בלבד.

גוף בו תוכל להתגאות!

רגליים מוצקות... חזה עמוק ורחב יותר... כתפיים רחבות יותר... שרירי זרוע של פלדה... כעת יכול גם אתה להתגאות בתכונות גוף גבריות אלה כמספר שבועות קצרים — ותהיה גילך או מצבך הגופני אשר יהיה, וכל זאת בחמש דקות תרגול ביום!

שיטות בדוקות ומדעיות!

מבוססות על עקרונות איסוטונים — איסומטרים מוסכמים בחידושם.

בולוורקר 2 כבר הוכח בהצלחה עצומה על אלפי ספורטאים וגברים רגילים בכל רחבי העולם. מכשיר זה הגדיל פלאים בגופם... הוא יכול לחולל פלאים גם בגופך אתה!

הוכח באמיתות הדבר בעצמך, ב־14 ימים בלבד — חינם!

כדי להוכיח את אמונתנו הבלתי מעורערת במכשיר בדוק ובעל שם עולמי זה, אנו מציעים לך לנצל את הזדמנות החינם! נסה את בולוורקר 2 חמש דקות ביום במשך 14 ימים, אם אחרי הנסיון, לא תרגיש ותראה חזק יותר... קשוח יותר, נמרץ יותר, נחזיר לך את כל כספך ללא כל היסוס.

אינך יכול להפסיד דבר! שלח את התלוש עכשיו וקבל את המכשיר לנסיון חינם בביתך למשך 14 יום ללא התחייבות כלשהי.

© Mallex (Israel) Ltd

שובר הזמנה לנסיון חינם

שלח עוד היום לנסות בביתך את הבולוורקר במשך 14 יום חינם
אל: מליקס (ישראל) בע"מ רח' המלאכה 3 איזור התעשיה, חולון 51—481 טל. 843183
סמן בחור המתאים איזה הצעת אתה בוחר!

☐ כן, אבקש לשלוח אלי את הבולוורקר לתקופת נסיון של 14 יום... [illegible]

☐ אני מצרף המחאה בסך ... ל"י ... [illegible]

התשלום: במשלוח כילקו או בהעברה בנק לאומי לישראל.

שם משפחה ______
שם פרטי ______ רחוב ______ עיר ______ מס' ______
מס' תעודת זהות ______ גיל ______ מיקוד ______

החתימה הפרטית

19.4.74 י.א.

ב"יום השואה" השנתי, ואחריו, בביום הממלכתי-תיאטרלי בעצרות הממוסדות אנו תובעים:

השרשת והעמקת תודעת השואה, לימודה ומחקרה במהלך כל ימי וערבי השנה

בכל אמצעי התקשורת, מעל גבי עדשת הטלוויזיה, בבתי-הספר, מועדוני נוער, כ„פרקי התנ"ך" — ו„פסוקי היום"!

משר החינוך ומוועדת-החינוך, כי יתמנה"ו לזאת, על צוות המפקחים; ומאלפי המורים-ות, כי יתנדבו למשימה לאומית-היסטורית זו! התלמידים — נוכחנו מתרצאות — אוזנם כרויה ב„בר-אילן", בראשות הפרופ'-ההיסטוריון ד"ר מ. דבורי-דבורז'צקי, מניצולי גיטו וילנה).
ב„בר-אילן", בראשות הפרופ'-ההיסטוריון ד"ר מ. דבורי-דבורז'צקי, מניצולי גיטו וילנה).
ליצור קרן ממלכתית לסופרים ומחזאים על השואה (לא רק י. רונגהסט, מברגן בלזן), למייב ולהנחות את יצרני הסרטים בישראל, ומחו"ל, המסובסדים בשפע להנציח מעל גבי תבד את השואה (ברומא — כן; בירושלים — לא!) רק „אמבטיא", „וורדה'לה", „חמורים" — — — וסרטי-זוהמה, („אלדורדו", „מלכת הכביש" וכד') או „ישו כוכב עליון", המעלילנו. בעזרת צה"ל ומשרד המסחר.

מכב' רבנינו הראשיים-הלאומיים לחבר ולשבץ תפילת שואה מיוחדת לכל ימי-ערבי השנה; לא לצאת ידי חובה, כביכול, ברגעי „קדיש כללי" בי' בטבת! לתקן נוסח היזכור, לחללי חורבן הבית השלישי שעל אדמת אירופה המגורמנה, הברברית והקניבלית, נושאת וסוגדת לצלב"ים למבניהם... יפקד במפורש „העם הגרמני" ו„גרמניה", ולא (בטישטוש וסילוף: הנאצים ועוזריהם)! כפי ש„יוון הרשעה" נזכרת לדראון לדורות בתפילת חנוכה.

משר החוץ ומשרדו; משר המשפטים ומשרדו; משגרירינו בבון, בווינה ובבירות אחרות, מהנהלת הקונגרס היהודי העולמי (ולא מנשיאו, אבי סולחת-הדמים); ממשלחות מפלגתיות (מחוגי „המערך" במיוחד) העירוניות, ההסתדרותיות והאחרות — להדגיש בכל מפגשיהם, מה כמארחים, ובצאתם לשם, את סלידתנו וזעמנו הלאומי, מעבר לחשקנות וגישות, על זיכויים, שיחרורם או הענשתם הלעגנית של אלפי ארכי-המרצחים, האייכמנים-„זוטא", כלבי הגיסטאפו והס.ס. (על שניים...), הגאולייטרים, ו„המתכנגים", המתהלכים חופשי, או „המוזכים", בגרמניה „האחרת", באוסטריה הסוציאליסטית, של בראנדט את קרייסקי, ובבירות וארצות דרום-אמריקאיות מרובות!

האם תפקיד לאומי-הסטורי זה של נקמת-זוטא במשמידי קהילותינו הקדושות מוטל רק על שמעון ויזנטל (בווינה) והאצילה ב. קלרספלד, שלא מב"ב, הבודדת במאבק זה?!

שר-הבריאות, מר ו. שם-טוב, ותגב' מיוחס, ח"מ עירית ים מסיעת המערך-מפ"ם, מה „יחוסכם" המתאומי כלפי הגב ביאטה ק., רודפת האכסנאצים „רמי המעלה"? מי הסמיך אתכם להעניק לחסידת אומות העולם, בשנים אלה, את אות הגבורה של לוחמי גיטו ורשה?! ו„להנציח" האירוע בפוטוגניות מרסומאית מעל גבי העיתונות והטלוויזיה; מי ומה לכם ולמורדי גיטו ורשה? והרי אשתקד, כשגב' ב. קלרספלד הגיעה ארצה להפגין נגד „החינגא" סביב ל„חבר וילי בראנדט", סירבתם אפילו לראותה! לולא חה"כים מ. בגין את ש. תמיר — היתה נשארת מנודה, ויוצאת בבושת פנים.

כב' ראש עירית ת"א-יפו, אלוף התהילה מר ש. להט: למה לא הענקת לגרמנית האצילה, האנטינאצית עד תום, את סיכת ת"א-יפו הכלת-לבן, כראויה לה, בעוד כה נחפזת להצמידה לדש בגדו של הער שיץ, ראש עירית ברלין (החצויה, כתקוותנו, לעולמים)? האם לכתפ"ה, תקעתיה עמוק בבשרו של „הגרמני הטוב"?

מהנהלת יד ושם, המוזיאון לטכסים, ומאיגודי שרידי הקהילות (שהקימו בנייני-פאר מרוקנים) להעלות אפר קדושינו ועצמותיהם השרופות והטחונות מגיאות ההריגה.

אנו דוחים בשאט נפש כל גילויי ההידרדרות, הנורמליזציה, ההתידדות וההתרפסות עם גרמניה ועמה (על שני חלקיה המבותרים, לנצח כתקותנו), בדורנו זה, מעבר לחובת היחסים המדיניים והכלכליים. כמחצית אלף השנים החרמנו את ספרד, על זוועות האינקוויזיציה ה„מיקרוסקופיות" יחסית...

יפסקו משלחות הבידורים (קרי: „לימוד" של נוער, ו„עסקונה" מכל הגילים (ומשפחות מקורבים) חברי וממוני העיריות והמועצות, מורים, קב' ספורט וכד', כל אותם המסעים, המוענקים כאתנן ביד רחבה ע"י מוסד' ועירי' גרמני, אגוד' מקצ', אוניברסיט', ארג' ספורט וכו' — למען טשטוש זכר השואה!

כל עוד מתהלכים חופשי הקניבלים מאושויץ, מפקדי הגיסטפו וס.ס. כלישקה וברברי-אלטמן, הקצבים מצרפת; מפקד הגיסטפו בגיטו ורשה; הגאולייטר בגיטו וילנה ומשמידו, פ. מורר, החי בגראץ באוסטריה, ועוד אלפי מרצחי המוני קדושינו כמוהם, ואנו משלימים עם זאת, באדישות חוטאת — —

כל עוד לא הוכרזו כבני ערובה, לחיים ולמות, אלפי החבלנים, הכלואים בפנסיונים בארצנו (ברמלה, ברמאללה, בשכם, באשקלון ועוד) ללא עבודת פרך כלשהיא, גם לאחר זוועות הטבח באביבים, במינכן, בלוד ובקרית שמונה, ועל רצח ילדינו, נשים ואבות חסרי-מגן, „גמול" בפיצוץ חירבות מעבר לגבול לא יחסום חיות-הטרף הנאצו-מוסלמיות ערביות להורידנו שאולה כהמשך ה„פתרון הסופי" (באזורנו).

מות לחבלנים, כבני ערובה! רק כך!

מתוך מכתב תשובה של שגריר ישראל בוינה מ-14.7.72: „אל דובר שרידי יוצאי וילנה בירושלים, מר י. שמואלי-רייזנברג. — — בעת בקורת תעלתה ראש הממשלה הגב' ג. מאיר, בבמות שונות, את הענין החמור שבשחרור פושעי מלחמה באוסטריה" (וכתוכם את משמיד קהילת יהודי וילנה, הנ"ד. פ. מורר, ישר"ו).

ב' / שרידי יוצאי וילנה ב"ים (ירושלים-דליטא)
הליגה „זכור את עמלק הגרמני"
סיעת האקטיביסטים בסניף חרות בירושלים
יצחק שמואלי

מחפשים יורשים
אחרי
אדולף פן
נולד בגומל, רוסיה
נפטר בארצות-הברית
בן של ז'ק סן ומינקה לבית כהן
נא לפנות
לת.ד. 4477, חיפה

חיפאית
ארונות מטבח עליוניים
מהיצרן לצרכן
—.350 ל"י המטר
אספקה מיידית
רהיטי „קרן"
יפו, 36, טל. 525321, חיפה

למכירה מכוניות
1. סוסיתא שנת יצור 1966
2. טנדר דודג' שנת ייצור 1971
לפנות:
לחב' „רמדור" חיפה
קרית נחום, כביש ראשי, טלפון 722542, 727174.

בראשון לציון
גוש 3939
למכירה מגרש
2 דונם, בייעוד לבניה
המחיר 750,000 ל"י
לטלפון: 261568, בשעות הערב.

משרד לתנהלת חשבונות
טפול במסים, תכנון המס, שכר עבודה, יעוץ וארגון מפעלים.
מעוניין בקבלת לקוחות
לפנות: ת.ד. 211, גבעתיים

נגנב אופנוע הונדה 50
צבע כחול 823-478
המוצא מתבקש להתקשר ל-03-882956 ויבוא על שכרו.

פרס למוצא מכונית
פורד אסקורט
מסחרית כחולה
מספר 130-121
טל. 869315 בשעות העבודה

אבד
תיק ג'ימס באנד
שחור עם מסמכים
ללא ערך למוצא.
המוצא הישר מתבקש להתקשר לטלפון 871037 ויבוא על שכרו.

* למכירת מחפרון
* דרוש מפעיל —
אפשרות שותפות.
לסביבות בית-שמש
לצלצל 053-23489 בערב, גם בשבת.

מגרשים למכירה
האם ידוע לך! שמשנת 1966 ועד היום, כלומר ב-8 השנים האחרונות, עלו מחירי המגרשים פי-60 ויותר, במקומות רבים בישראל!
לכן, גם לך כדאי לרכוש עוד היום מגרש.
ההשקעה הטובה ביותר היא רכישת מגרש!!! אנו מציעים לך מגרשים, לפני עליית המחירים:
* בזכרון יעקב —5,750 ל"י
* ליד רחובות —8,500 ל"י מזומן (היתרה בתשלומים נוחים)
* בחדרה — לבניה — —80,000 ל"י מזומן (היתרה בתשלומים נוחים)
לפרטים ויעוץ נאמן, פנה עוד היום: „השקעות כלליות", אלנבי 55, תל-אביב

מושב דקלה מודיע
חוף העשרה פתוח
חל מיום שבת, 20.4.1974
מזנון, שרותים, מקלחות, חסקות להשכרה
רכיבה על גמלים ומזכרות
(סגור ב-25.4 לרגל חגיגות העצמאות)

עירית תל-אביב-יפו
עירית תל-אביב—יפו האגף לתרבות, לנוער ולספורט / בית יד לבנים סניף ת"א
ביום א', כ"ט ניסן תשל"ד — 21.4.74, בשעה 7.30 בערב, בבית יד לבנים, רחוב פינקס 63, תל-אביב
ייערך דיון בנושא:
„גבורת ישראל"
משתתף: ד"ר ישראל אלדד
מנחה: מר לוי יצחק הירושלמי — עיתונאי
— הקהל מוזמן —

ב-1964 קניתי מגרש ב-2.000 ל"י
ב-1973 מכרתיו ב-76.000 ל"י
אל תגיד אילו הייתי קונה!
רכוש עכשיו ובעתיד תודה לעצמך!
* בזכרון יעקב 11,800 ל"י
* בבנימינה 10,000 ל"י
* ע"י רחובות, 8 מגרשים צמודים 23,700 ל"י
* בנס ציונה מגרש אחרון 38,800 ל"י.
הכנס עוד היום למשרדנו ואנו נסדיר עבורך הכל כולל רישום בטאבו.
הבינלאומית להשקעות, רחוב אלנבי 116, תל-אביב

למכירה או להשכרה
שטח 420 מ"ר
בשתי קומות
סביבת קולנוע „רמה"
לפנות משרד לב, ביאליק 30, רמת-גן
טלפון 721615

נגנבה בנצרת עלית מכונית כרמל דוכס
מס' 297—307 — בצבע לבן.
המודיע פרטים שיביאו למציאתה —
יבוא על שכרו — לפנות טל' 512288—04, למשה

עדי ראיה לקטטה בחיפה
ביום שישי, 12.4.74 בבוקר
במרכז הכרמל ליד המדרגים לפני הסופרסל
שבמהלכה נפצע אדם בראשו.
מתבקשים להתקשר דחוף לטלפון מס' 528157—04

צ.ת.ע. בע"מ CTA
ת.ד. 33024, תל-אביב
טלפון 5—4—03-284263
הודעה ללקוחותינו ברשויות המקומיות:
ההדגמות של רכב שטיפת רחובות „פוני"
תתקיימנה בימים:
ראשון, 21.4.74, בשעה 8.00
שלישי, 23.4.74, בשעה 11.00
בירושלים.
מקום המפגש: מוסך העיריה, רחוב שמואל הנביא 83.
נשמח לראותכם בהדגמה

הסתדרות הנוער הדתי העובד והלומד
מרכז מקצועי תיכוני, תורני
- נחלים -
בפקוח משרד החנוך והתרבות
נמשכת ההרשמה
לשנת הלימודים תשל"ה
לכתות ט', י', י"א.
למגמות:
* מסגרות מכנית מסלול מקצועי מעשי (מסמ"מ)
* אלקטרו מכניקה מסלול מקצועי תיכון רגיל (מסמ"ר)
שכר לימוד מדורג ותעודות גמר ממשלתיות.
תלמידי כתות ט' פטורים משכר לימוד (כתות י' לפי מקומות מגוריהם).
פרטים והרשמה: בבית-ספר המקצועי בנחלים (ע"י פתח-תקוה), בין השעות 8—12, טל. 919847.
תחבורה: אוטובוסים 84—78.

כך גייסה ההסתדרות לשורותיה אנשי צבא קבע

רשימת המגויסים ופרטיהם האישיים הגיעו לידיה בצורה הנוגדת את הסדר הטוב * אנשי לישכת המס מילאו במקום החייל את הטופס — ועליו היה רק לחתום עליו * בין היתר, הבטיחו ללובש המדים „הגנה מקצועית"...

שולמית אלוני: מחוץ לשעות הקבלה

אני חברת הסתדרות העובדים שנים רבות ומכירה בחשיבות המוסד ובי-שירותיו, אולם לא אחת החלטות ונוהלים של מוסד חשוב ובעל זכויות זה, מביאים אותי במבוכה ומעוררים תימה. פעמים, כאשר מפנים תשומת-לבם של האחראים, דברים באים על תיקונם, אלא שזה לא מספיק. יש ועניין אחד מתוקן; ולמחרתו — מתגלה פגם אחר. נראה, שכאילו המוסד עוכר על תגובות וגירויים מבחוץ, ואין אנשיו מתפנים לבדק-בית מבפנים גם כאשר מדובר בעניינים בעלי אופי עקרוני.

לפני מספר חודשים גילינו, שלהסתדרות העובדים דרך מיוחדת לעשות נפשות לחברות בה. חיילים שחתמו על שירות בצבא הקבע, בהיכנסם לקורס קצינים, קיבלו הודעות לביתם בזו הלשון:

„מאחר וטרם חתמת על ההמחאה לנכוי מיסי ההסתדרות, כמקובל לכלל המשרתים בצבא קבע, הנך מתבקש לחתום על ההמחאה המצ"ב ולהחזירה ללישכת המס מחוז ת"א, רח' ארלוזורוב 115 ת"א. עם קבלת ההמחאה, יובטח ניכוי מס ההסתדרות באופן סדיר, מדי חודש. בסך 7 ל"י, והבולים יומצאו לך אחת ל-3 חודשים. ע"י כך יוקנו לך — ובמידת והנך נשוי, גם לבני משפחתך — כל הזכויות של חברות בהסתדרות.

„אם טרם הצטרפת להסתדרות — אנא עשה זאת עתה. אתה, המעורה בחיים הציבוריים והכלכליים, נהיר לך, ללא כל ספק, מה חשיבותו של אירגון, מה חשיבותה של ההסתדרות על כל שלוחותיה, בשדה הבריאות, ההגנה על רמת חייו של העובד, החינוך, קרנות הגמל והעזרה ההדדית וכו' וכו' בחיי יום-יום. חיזוקה — משמע, חיזוקה של המדינה.

„הואיל, איפוא, לפנות לסניף לישכת המס הסמוך למקום מגוריך, לסידורים הקשורים בקיום החברות. בבואך תביא איתך 2 תצלומים ותעודת הזיהוי (אם הנך נשוי — גם של רעייתך). אף במקרה זה תואיל לחתום על ההמחאה המצורפת ולהעבירה אלינו".

למיכתב זה היתה צמודה הודעה מנוסחת למחלקת התשלומים של צה"ל לניכוי מיסים, שאנשי ההסתדרות כבר מילאו בה את המספר האישי בצבא, מספר ת.ז. שם וכתובת מלאים. החייל צריך היה רק לחתום.

ריח חנופה

הנוסח הוא כח מחייב, שרבים ראו חובה לעצמם לחתום בלא בדיקה ובלא שיקול נוסף. אך היו גם אחרים. גד ט., למשל, שאל: מנין ללישכת המס של ההסתדרות פרטים אישיים עליו ומספרו הצבאי? איזו עוד חברה וולונטארית מקבלת פרטים אלה? איזו מפלגה? איזה אירגון? איזו קופת-חולים?

שאלה אחרת שהתעוררה היתה: מה פירוש חשיבות האירגון המקצועי והגנה על האינטרסים של המשרתים בצבא הקבע? האם הצבא הוא איגוד מקצועי? האם מותר לחבריו לשבות, לנהל מאבק מקצועי, היש להם ועד עובדים? בנוסף לאלה, ריח של חנופה נודף מכל הענין. איזה בחור בן עשרים, ההולך לקורס הקצינים, „מעורה בחיים הציבוריים והכלכליים" „והכל נהיר לו „ללא כל ספק"?

אמו של גד ט. הפנתה שאלותיה לרב-אלוף (מיל.) חיים לסקוב, לשר הבטחון ולמזכ"ל ההסתדרות דאז, יצחק בן-אהרון, ובין השאר הקשתה:

„לפי איזה חוק, תקנה או הוראה, נמסרת רשימת מתגייסי צבא-קבע, על כל הפרטים האישיים של החייל, לידי מוסד אזרחי? באילו כללי בטחון זה נכלל?" כן קבלה אמו של גד את הנוסח המוליך שולל: „מאחר וטרם חתמת וכו'". כאילו ההסתדרות נותנת לחייל זכויות, בעוד שלמעשה אינו מקבל ולא כלום.

פעילותה של גב' ט. נשאה פרי. מר חסקין מההסתדרות, אליו הופנו הדברים על-ידי מר חיים לסקוב, הודיע, שמלאי החוזים מהנוסח הנ"ל הושמד. עם זאת, הוא מוסיף, כי „מובן מאליו שלישכת-המס תמשיך לשקוד ולפעול, בתוקף תפקידה, להרבות את מספר חברי ההסתדרות, ולמטרה זו היא זכאית לפנות לכל אזרחי המדינה המגיעים לגיל 18, כולל אזרחים המשרתים בצבא קבע, ולהציע להם להצטרף כחברים להסתדרות העובדים הכללית של העובדים בארץ-ישראל".

הצבא, כמובן, הסיק מסקנות ברורות. במיכתב מסכם בנדון מרשויות הצבא, נאמר:

„בעקבות פנייתך הנ"ל, נעשו סידורים גם בצבא וגם בהסתדרות, אשר ימנעו בעתיד שליחת חומר מהסוג האמור. כן יוקפד, כי אינפורמאציה על הפרטים האישיים של המועמדים לשירות קבע לא תימסר לאיגודים השונים, אלא באם תביע המועמד במפורש את רצונו להיות מסונף לקופת-חולים זו או אחרת".

מכלל ההתכתבות לא היה ספק, ששר הבטחון והרמטכ"ל לא ידעו על הנוהג שהיה קיים; ומשנודע להם — העניין הופסק. ההסתדרות מצידה, רוצה להמשיך ולזכות בחברותם של חיילים. תאלץ לפעול, בדרך מתוקנת.

הסדר מוזר

ומתי דרך מתוקנת? — החייל ג.א. הוא בן 18. גוייס כחצי שנה לפני הגיעו לגיל י"ח. הימים ימי מלחמה, ולמרות שהוריו חברי הסתדרות מאז הם היו בני י"ח, וכן אחיו הבכור — טרם נתן דעתו לעניין זה. ג.א. גר מחוץ לעיר. יחידתו נמצאת הרחק מהבית. זכה והגיע ל-24 שעות חופשה וחש ברע. כל הלילה התפתל בכאבים קשים. למחרת בבוקר החליט לגשת לסניף המקומי של קופת-חולים, שם הוא בטיפול מאז לידתו. למרות מיחושיו הקשים, למרות שהכירוהו, שלחוהו הביתה: „לך לקצין-העיר!" אפילו תרופה קלה להקלת המיחושים לא נתנו לו. מרפאת קצין-העיר נמצאת הרחק ומחייבת נסיעה בטרמפים.

איני יודעת את מי להאשים בהסדר מוזר זה. הבחור טילפן למירפאה ואמרו לו לבוא. הגיע בשעה 11 בבוקר, חיכה עד 12. ב-12 יצאו להפסקה. אמרו לו: „רק לשעה". בשעה 13.00 הודיעו, שההפסקה תימשך שעה נוספת. כואב וזועף וחולה, חזר הבחור הביתה. הוא לא חיכה שעה נוספת. הוא שכב בבית ואחר חזר ליחידתו. כשסיפר לחבריו, הם קיבלו את הסיפור כעניין ידוע. ככה זה!

למה ככה זה? — מדוע בקופות-החולים המקומיות, הנהנות מכספי המדינה, אין אפשרות להגיש עזרה לחייל, שניקלע הביתה וחלה. וזאת — לנער שמכירים אותו מילדות. בן למשפחת חברים. איזה סדר טוב מחייב אותו להיטלטל בדרכים, ואיזו אתיקה רפואית מחייבת לדחות אותו?!

אני מקווה, שגם סוגייה זו תזכה לטיפול מתאים, סביר ואנושי. מכל מקום, אם הסתדרות העובדים מעוניינת לקרב את בני הי"ח לשורותיה, הוראה דרקונית היוצרת ניכור ואכזבה, ודאי אין בה כדי לעשות זאת.

מי עדיף

ומעניין לעניין באותו עניין. מיכאל א. משרת במילואים, המלחמה פרצה זמן קצר לאחר שעבר עם משפחתו לגור ברעננה. הואיל ומיכאל עדיין למד ואשתו עבדה לפרנסת המשפחה, דאגו השניים למקום במעון-יום לילדם, בן ה-3. המעון הוא של אירגון אמהות עובדות.

כאשר נרשם הילד למעון החל ללכת אליו בחודש ספטמבר, לא הוזכר כלל תנאי בדבר חברות בהסתדרות. והנה, באמצע שנת-הלימודים, כשהאם עובדת, והאב מגוייס במילואים, מקבלת המשפחה מכתב חתום על-ידי מר דורון, מזכיר מועצת הפועלים ברעננה, המודיע להם בלשון קטגורית, בחוזר שנשלח, כנראה, לעוד מספר משפחות:

„קיבלנו את ילדכם בראשית השנה, כי היו מקומות פנויים, עתה פונות אלינו נשות חברים מגוייסים, חברי הסתדרות, בבקשה דחופה לקבל את ילדיהם למעון ארגון אמהות עובדות, ולא נוכל להמשיך יותר במתן שירות למשפחות שאינן חברות הסתדרות. על כן הנני פונה אליכם בבקשה להסדיר את חברותכם בהסתדרות או להעביר את הילד/ה מהמעון. להסדר מעשי של בקשתנו, נא לפנות למזכירת האירגון ברעננה, רח' אביחייל".

קראתי את המכתב חוזר וקרוא ולא יכולתי להירגע. אומנם, יש מסורת בישראל של גנון „המזרחי" וגנון „הציונים הכלליים" וגנון „אירגון אמהות עובדות". הפוליטיקה מתחילה מבטן. אך חשבתי, שזה רק שרידי העבר. סוף-סוף המעונות והפעוטונים בארץ נהנים מתקציבים ממלכתיים. הם מוקמים בשיתוף עם מישרד העבודה ומישרד החינוך. כל המיפעל באי כדי להקל על כלל אזרחי ישראל. כיצד אפשר, כך סתם, באמצע שנת-לימודים ועבודה, בעיצומם של ימי מלחמה, להודיע: קודם היה מקום, היום יש חברים שלנו שהם עדיפים. מה טיב העדיפות הזו בקבלת שירות ממלכתי ממדרגה ראשונה? פנקס החבר?

הפנינו את הפרשה כולה לגורמים האחראים. גברת ריבה טבצ'ניק, ממועצת הפועלות של הסתדרות העובדים, השיבה על כך:

„נכון שבקבלת ילדים למעונות של אירגון אמהות עובדות, ניתנת זכות קדימה לחברי ההסתדרות. אולם אין זה נהוג להוציא ילדים מהמעון, לאחר שהתחילו לבקר בו.

„אנו מצטערים, איפוא, שמפאת אי-הבנה פירסם מזכיר מועצת פועלי רעננה את חוזרו מה-8 בינואר.

„אם כי אנו חייבים להיענות לתביעות הרבות בדבר קבלת ילדים. בני חיילים שנפגעו, לא יוצאו לשם כך ילדים מהמעון, כדי לפנות מקומות (במידת הצורך — יתקבלו הילדים הנוספים מעל למיכסה הקבועה, והדבר יגרום מעט צפיפות בלבד).

„כמוסבר לעיל — יוסיף ילדם של משפחת א. לבקר במעון. נדגיש, עם זאת, שיהיה זה משביע רצון, אם אומנם בני הזוג א. הנהנים משירותיו של מוסד הסתדרותי, יצטרפו לשורות חברי ההסתדרות".

גב' טבצ'ניק רגישה יותר ממזכיר מועצת פועלי רעננה לדעת-הציבור ולהגינות. אך מסקנותיה, בעיקרו של דבר, אינן שונות משלו. גם היא דבקה בנוסחה של מתן שירות סקטוריאלי. מעולם לא הבנתי סוציאליזם, הקושר אליו חברים על-ידי מתן שירותים כקופת-חולים או מעונות לילדים — ולא על-ידי אידיאולוגיה וחברות מרצון ומבחירה. בדרך כלל, המטרה של תנועה סוציאליסטית היא לתת שירותים לכל דורש.

הסקת מסקנות

כנראה, שאני לא מבינה מספיק את אופי האידיאולוגיה. התבוייה בשיטה מיוחדת זו, שהתפתחה אצלנו. אך, אם אומנם הגב' טבצ'ניק והחבר דורון מייצגים נכונה את עמדת ההסתדרות, כי אז יש להפסיק לאלתר להקים את המעונות והפעוטונים, אותם מבטיחה הממשלה, ואשר את הקמתם היא מממנת באמצעות אירגון זה, הדואג רק לבעלי כרטיס-חבר.

כל ההורים העובדים זכאים לקבל שירות של פעוטונים ומעונות-יום לילדיהם ללא הבדל השקפה, דת, עדה ופנקס חבר. עם מלוא ההערכה למיפעל החלוצי של אירגון אמהות עובדות ולנשים המסורות המפעילות את המעונות, עליהם להבין שבעידן שלנו, כאשר אין חילוקי-דעות ששירות לגיל הרך ושיחרור הנשים לעבודה מקצועית הוא צורך חברתי-כלכלי של המדינה על כלל אזרחיה — אבד הכלח על השיטות של טרם-מדינה.

העניין כולו מחייב בירור עקרוני והסקת מסקנות, או שהשירות יהיה פתוח לכל, לפי קריטריונים אוביקטיביים ממלכתיים, או שעל המדינה להפסיק מייד את השותפות עם הסקטורים השונים ולגשת למתן השירות באמצעותה היא ובכוחה.

הנדון: נכוי מסים להסתדרות
יחידה ___ מס' אישי: ___ דרגה ___
שם המשפחה ___ שם קודם ___ שם פרטי ___
שם האב ___ מס' פנקס-חבר של ההסתדרות ___
מקום מגורים ___ רחוב ___ מספר ___
הנני מבקש בזה לנכות ממשכורתי מסים להסתדרות ___
החל מ- ___ בהתאם לפקודה מטכל מס' 36.0502.
מס' תעודת זהות ___ מצב משפחתי: נשוי ___ או רווק ___
תאריך ___ חתימה ___
הערה: בהתאם לפקודה עם מטכל מה"ש, בולים לחייל צבא קבע נכתבים אחת לשלושה חודשים ומועברים ליחידות — לפי מספר יחידה החשבון.

● זו ההודעה המודפסת למחלקת-התשלומים של צה"ל, שאנשי ההסתדרות מילאו בה את הפרטים האישיים. החייל צריך היה רק לחתום...

איסוף נתונים לצרכים חיוניים

(תשובה לשולמית אלוני)

ברשימתה של ח"כ שולמית אלוני („ידיעות אחרונות" מה-12 באפריל) נכתב על „השאלונים המתפרצים לרשות היחיד". בין היתר הועלה נושא סודיות הפרטים הנמסרים על-ידי האזרח לעורכי הסקרים. עניינים אלה נזכרו גם בהקשר ל„סקר בעלי השכלה על-תיכונית או אקדמית 1974", אשר הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה עורכת עתה.

הכל שהגב' אלוני לא בירדה עם הלישכה לסטטיסטיקה את השאלות שנתעוררו אצלה, וכך היתה נמנעת הרבה אי-הבנות.

שאלונים סטטיסטיים, המשמשים את הלישכה — כבורתה המדעית, אינם שאלונים המיועדים למטרות מינהליות כלשהן. כל הפרטים והאישיים הנמסרים בתשובה לשאלות, נשמרים בסודיות מוחלטת ורק סיכומים כלליים שלהם מתפרסמים ברבים. שמירת הסודיות מובטחת, בהתאם ל„פקודת הסטטיסטיקה", כלפי משרדי ממשלה, בתי-משפט וכל גוף אחר — כך שלא ניתן לשום גורם לקבל פרט אינדיבידואלי כלשהו המצוי בידי הלישכה.

הלישכה לסטטיסטיקה רגישה ביותר לנושא זה: היא משביעה כל עובד המתקבל לעבודה בלישכה על שמירת הסודיות; שומרת את השאלונים שבידה, שמירה קפדנית עד להשמדתם (לאחר העיבודים המפורסמים); מעבירה את הפרטים שבשאלונים לכרטיסי-ניקוב ולסרטים מגנטיים (לעיבוד במחשב) בצורת סימנים וסמלים המתאימים אך ורק לסיכומים סטטיסטיים. כן נבדק כל פירסום של נתונים אגרגאטיביים, כדי להבטיח שלא ניתן יהיה — אף בצורה עקיפה — להגיע לזיהוי נתונים על פרט זה או אחר, חברה, מפעל וכו'.

*

שמירת סודיות הנתונים ואבטחתם על פי חוק — הסטטיסטיקה מצויינת. אם על גבי השאלונים או במכתבי-לוואי המלווים את הסקר, הנושאים את שם הלישכה והמודפסים על גב השאלון עצמו או בדף נפרד — והמורים חלק בלתי-נפרד מהפנייה לציבור.

עוד נזכיר, כי ליד המועצה הציבורית לסטטיסטיקה פועלת ועדת מירחת, המייעצת ומנחה את עבודת הלישכה בכל הנוגע לכללי אבטחת הסודיות במצבים השונים.

פרטי זיהוי, המופיעים בשאלונים אינדיבידואליים, דרושים כדי להורא שכל הצריכים להיכלל בסקר, בהתאם לרשימות המדגם, אמנם נכללו בו. מספרי-הטלפון נועדים לאפשר בירורים טלפוניים עם המשיבים, כאשר חסרים פרטים בשאלון וכיו"ב — וזאת במטרה למנוע, ככל האפשר, הטרדת האזרחים על-ידי פנייה נוספת בדואר או על-ידי פוקדים; מאחר, לאחר גמר העיבודים במחשב, מושמדים השאלונים המקוריים.

שאלה אחרת שהועלתה על-ידי הגב' אלוני היא: האם השאלונים הקרנייים מדי? האם שאלון סקר בעלי השכלה גבוהה נכנס לתחום הפרט?

בשאלון הסקר מספר פרטים מוגבל, הנוגע להשכלתו של האדם שנכלל במידגם הסקר, תעסוקתו והכנסותיו. פרטים אלה מיועדים להביא מידע (שוב — בסיכומים כלליים ובלוחות בלבד) על היקף המועסקים במקצועות השונים. הנתונים שיספק הסקר ישמשו במשך העשור הבא את משרד החינוך והתרבות, משרד העבודה ואת המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח (אשר הזמינו ומימנו את הסקר) וכן מוסדות ממלכתיים וציבוריים אחרים המעוניינים בשאלות מרכזיות, כגון: מדיניות הפיתוח של מוסדות החינוך העל-תיכוני והאקדמי; צרכי המדינה בכוח-אדם מעולה ודרכי הניצול של משאבי כוח-האדם העומדים לרשות המדינה.

כן יאפשר הסקר לדעת, האם צפוי, בשנים הקרובות, מחסור או עודף במומחים לסוגיהם (כגון מורים, מהנדסים, אחיות, רופאים וכו'); כיצד ניתן לייעל את קליטתם של בעלי ההשכלה הגבוהה מקרב העולים החדשים או של הבוגרים החדשים של המוסדות הישראליים להשכלה גבוהה; כמה מדענים מצויים כיום בישראל; ומה הם כיווני הפיתוח הצפויים של הפעילות המדעית, בשים לב לפוטנציאל כוח-האדם המצוי ועוד.

*

לסיכום יאמר, כי השאלונים המשמשים את הלישכה, מיועדים לאסוף מידע שניתן לסכמו — בנושאים בהם יש חשיבות למידע — למתכנני המשק, לחוקרים ועוד.

הלישכה כלל איננה מעוניינת בפירוט על הפרט (אדם, מיפעל וכו') כשלעצמו, אלא בסיכום ממצאיו של תופעה. אולם ברור, שללא קבלת פרטים מן הפרט, לא ניתן להגיע לסיכומים אלה.

כל מי שמילא בעבר או ימלא בעתיד שאלון סטטיסטי של הלישכה, יכול להיות סמוך ובטוח שכל פרט הנמסר על ידו ללישכה נשמר בסודיות מוחלטת ואינו מאפשר שימוש לרעה. אינו יכול להימסר לרשות ממשלתית, פרטית, ציבורית או שימושית כלשהי — לכל מטרה שהיא. במשך כל שנות קיומה של הלישכה לא נתקבלה אפילו תלונה אחת על מקרה בו נמסרו פרטים אישיים על-ידי הלישכה.

מסירת פרט על-ידי והסובב בשיתוף בשטח בכל הארצות המתקדמות, יכול לאפשר הבנת ההשפעות החברתיות, הכלכליות וההרבותיות והשינויים והחלים בהם — דבר שהוא תנאי יסוד לניהול תקין של כל חברה ומדינה.

דוד נוימן
דובר הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה

ד"ר ישראל אלדד

בין יגון מלא לשמחה חסרה

לזכר תלמידי שנפלו.

אינני יודע אם עליפי חכמי הלשון זה משם, או שמא דרש ועניין שבמקרה: מה הקשר בין „שיכחה" ו„שכיחות"? נראה, על־כל־פנים, שככל שדבר שכיח יותר הוא גם שכוח יותר, והתוכחה מן החיפך, אם כי ללא מקביל לשוני: הנדיר — זכור.

כל מוות בדרך הטבע נשכח מהר. חז"ל אף קבעו זמן לכך: המת משתכח מן הלב לאחר י"ב חודשים. פשיטא, שכוונתם היתה למוות טבעי. על מוות טבעי אין אומרים „קורע לב", גם אם קורעים כדין „קריעה" בבגד, כנגד הלב.

אך ילד כי ימות על הוריו? וילדים כי יירצחו? ואב כי יפול במלחמה? ובנים כי יפלו? ועם כי יושמד?

לא שכיחים ולא שכוחים.

אך מי יודע אם אחד הטעמים להשמדת שליש האומה בדורנו לא היה התרגלותנו למציאות זו, לשכיחות זו של פרעות? כמעט חוק, טבע, חוק וגלות. טיבעה של גלות. ואם כן, אם זה גורל שכיח: למה לא ישתכח? ואם משתכח שמא חייב היה לבוא מעשה־תאימים, שלא היה כמותו בפרעות, כדי להזכיר, כדי להעריך? ואם לא על השתגרות זו של התגובה לפרעות זעק ביאליק „בעיר ההריגה"? מעין סיווג האימה לתוך המקובל. או שמא לתוך ההלכה, שהרי בנודע כי הלכה הוא: עשיו שונא ליעקב.

*

חרדה, אך חובה לומר:

שמא בא גם מעשה קרית־שמונה, שכה מרבים לתארו כבלתי־שכיח אפילו בשרשרת הרצח הערבי, להזכירנו, מי ומה הם אויבנו? והלא את טבח צפת וחברון ושפריר כמו שכחנו, ואחר ציוני וותיק ולא ישראלי צעיר כבר מתנה אחוה עם אחר הוואתמה, ורבים אצלנו „מוסרים נפשם" ממש על הרות פלשתינה, ווזהי פלשתינה, זו שבטחה בצפת ובחברון ובקרית שמונה, זו ואין אחרת. אף לא בחכור, כי אם בגלוי.

אך למה צריכים ילדי קרית־שמונה לשלם את מחיר השיכחה של ותיקי הקריה השלטת בישראל? ואם לבנון מקיימת את הפתחלנד ומרכזי רצח בביירות, למה לא יקים במו ידיו עראפת מרכזים ומחנות כאלה בשכם וברמאללה, שכבר התחלנו להקים בהם מרכזים שלטוניים לקראת מדינתם?

ומי שחשב שתחלות המרחלית בקיסינג'ר (למה לנו בעצם שר־בטחון ושר־חוץ חדש, קיסינג'ר הנו שרנו בכלל) הוא רצידיב לימי המנדט הבריטי. כדי לדעת שתגובת צה"ל על מעשה קרית־שמונה הוא רצידיב לימי ה„הבלגה" ו„ההתגוננות הצמודה" והפניות לאספיור ולאו"ם ולמצפון העולם הם רצידיב לשתדלנות גלותית, כולל מאבק תגבות(?).

ועשרות חבלנים, שנידונו משתחררים ומתנגנ(?) למצרים. והערב להם הוא סאדאת בכבודו ובעצמו ועתונו הצהיל ומהלל את הטבח בקרית־שמונה. סאדאת ערב למרצחים. ומשה דיין ערב לסאדאת. קיסינג'ר ערב לכולם. ודם ילדינו ערב להיכם של אויבינו וגם לא־כל־כך־אויבינו.

ואולי באמת גם השטן לא ברא עוד נקמת ילד קטן; אבל מו"מ ותרגי עם מרצחי ילד קטן מסגרת שטחי ארץ־ישראל והריה בגבולותיה לידי מרצחי ילד קטן, זהו מעשה־שטן ממש. עזור לכל היותר בכסילים שכיחים והרגשות(?) טרום־ממלכתיים, שאמרנו כי שכוחים הם, ולא רק הם צפים ועולים כסטריות מרצילות את(?) גשם הדמים.

*

עניין אחר הוא דם הנופלים במלחמה. דם נופלים, דם יקר מאין־כמוהו לאחר אוקיאנוס הדם שאבד לנו בגלות, ודם יקר מאין־כמוהו כי הוא דם על נפלו ישראל, שרק הוא, במלואה, תחית כיבשת הכבוד של אוקיאנוס זה שנקווה שם, ועדיין לא כופר. וכל כי כה יקר הוא, אין את כחנו כדי להשכיח, אך יש כדי לשכחו.

ועל כן, טוב היה דבר הצמדת יום־הזיכרון לחג־העצמאות. ולא צריך היה לב שכולים ויתומים להיפגע מצמידות זו, כי אם אדרבה, למצוא בה מרגוע ונוחם, כגילוי טעם הדם שנתנו.

וכן היה בדם הנופלים במלחמת־השיחרור של האנגלים: כל טיפת דם — צעד נוסף לחירות ישראל. וכך היה במלחמת ההגנה נגד הערבים בתשי"ח ותש"ט. כל טיפת־דם — ביסוס מדינת־ישראל; וכך היה גם בחמת ששת הימים הברוכים: כל טיפת דם — תוספת ארץ נוסף מאדמת ארץ־ישראל. שלוש מלחמות קדושות: גירוש השלטון הזר, הקמת מדינת־ישראל, שיחרור ארץ־ישראל. שלוש מלחמות פעריות נוטות הדם המפרה. וכבר העיר בצדק פרופ' יובל נאמן(?), שמצד הכמות עלה מספר הקורבנות בתשי"ח והש"ט על כל המלחמות האחרות, ואף על מלחמת יום־הכיפורים. ותמיד היה יגון, אך ככל שהוא כוס השמחה, פחת היגון, לא של האומה בלבד, כי גם של הנפגעים המקורבים.

וכבר הערתי, דומני, על עובדת שנעלמה עד מעיני חכמי המקרא, שאין נזכר בתנ"ך מספר הנופלים כל אימת שיש נצחון לישראל, אך יש ויש מספרים קשים של הנופלים כל אימת (ובכל האימה) של מפלה לישראל: הגיון מקראי מובהק.

מה, אם כן, הדבר המחריש היום? ולמה נגה הגיגון וכה מועטה השמחה? למה אין נכנס אל הנמת(?) שמכניסים בלי הרף בבית ובחוץ לתוך הגאוות והמות, שהיה נצחון לישראל? ואכן, הוו הנלחות לצבא ישראל בשלבים שלאחר הכשלונות ולא היה ניצחון, כי האויב לא הובס כראוי וכאשר האויב נהדף (לא בכל מקום), אך הדיפת התקפה זו היא שייכת לשיאים ולהישגים מתקופת „ההגנה" של טרום־ממלכתית והטרום־צבאית. והנה אף ההצלחות שהיו בוכבון(?) ועדיין עומדות להתבונן עד יום על־ידי אובדן העשתונות של מה שמכונה עדיין בזה ממשלת ישראל, וגבורת חיילי ישראל הפכה לבוז ואדמת ישראל לבז. ועוד היד המבובות נטויה. הל הוספות גם ההצלחות למפלה, ועוד מעט למפולת ממש ללא כל הכרות אובייקטיבי וללא כל יחס ללא שעדיין בידינו. ורק המות שנפגע כמו, שכח אם כל מה שנלמד מה בדם יקר כל־כך.

*

אילמלא נבלם מסע־הנצחון, ואין צריך לומר שלו גם הוהל כן בעוד־מועד, ייתכן שגם „המחדל" היה נשכח ונבלע. בכל המלחמות היו כאלה, אך הצד הוונות השכיחות. אילמלא נבלם הניצחון, אילו נשא(?) כוחות האויב עד קהיר ודמשק וגם תושמו בורס(?) בדיון וכאפשר, ולוא גם כתוספת מחיר דם — לא היו היגון והמרירות כבדים וקשים כל־כך, כי השמחה מיתה משכחת את הכאב מבלי להשכיחו.

האבל האמיתי הוא, אם כן, לא על הנופלים, כי אם על הנופלים־לשווא. בין אם נפילתם היתה נמנעת אילו היו השכל והעיניים פקוחים לראות, בין אם נפילתם ואף נפילת נוספים היו מבהילות ניצחון מלא, היתה השמחה מכריעה את היגון. כאשר היה בתש"ח, כאשר היה בששת הימים. ואין זה מן המצפ(?) ורבים וכן טובים סבורים שזה מן־החוזאי, שנכאב(?) זה היה הטעם מכריע יותר ומקרב יותר את הפלת, שהרי רק טועים או מטמטם־בזדון במצב הנוכחי ובנסיבות נוספות פתח לשלום, אם(?) פתח למעשי קרית־שמונה במימדים יסודיים ומסדים יותר. או שמא מן הראוי להזכיר אותו מיסמך שנמצא בידי קציני הלגיון של חוסיין „מסובב", הוראות להשמיד את קיבוץ שעלבים על הנשים והטף שבו.

אם כן, בעומקם של דברים מרצת או שלא־מודע לא דם הנופלים מעמעם את שמחת החג, ואף לא „המחדל" והידיעה שלא־מוכרח־היה־להיות־כך, כי אם המחדל המתמשך, גרוע מזה, כי לא מחדל מפשט, כי אם עשייה אקטיבית ומשה „בוערת" לבטל את כל מה שהושג לא רק במלחמת יום־הכיפורים, כי אם גם במלחמת ששת הימים, ובסופו של דבר, סוף של דבר, כל מה שהושג בעבר.

וזה המעמעם, המייגן גם את חג העצמאות שהושגה בתש"ח.

בתולדות הציונות צריך לא פעם כי היתה השמחה(?) בכיבוש ההר אף בימי ההתנחלות הקסי־ליות, תא(?) העמק — כן, ובהתנפחת; ההר נשכח, וה(?) כידוע.

מלחמת ששת הימים תיקנה את המעוות בהר(?) שומרון ויהודה והחרמון והגולן.

כל הירוד מהם חוזר לעמק ולחוף. של כל (?) תמע מזה לא רק בחתום הבטחוני, כי אם במשמ(?) תקיפו ממש, הירידה מכל ההרים היא, הלא יה ירידת המוראל, אם ירידה מן הארץ, אם ירידה המפח בכלל.

ועל זאת הוא בנו חרדה רבה בין היגון המלא והשמחה שאינה־מלאה.

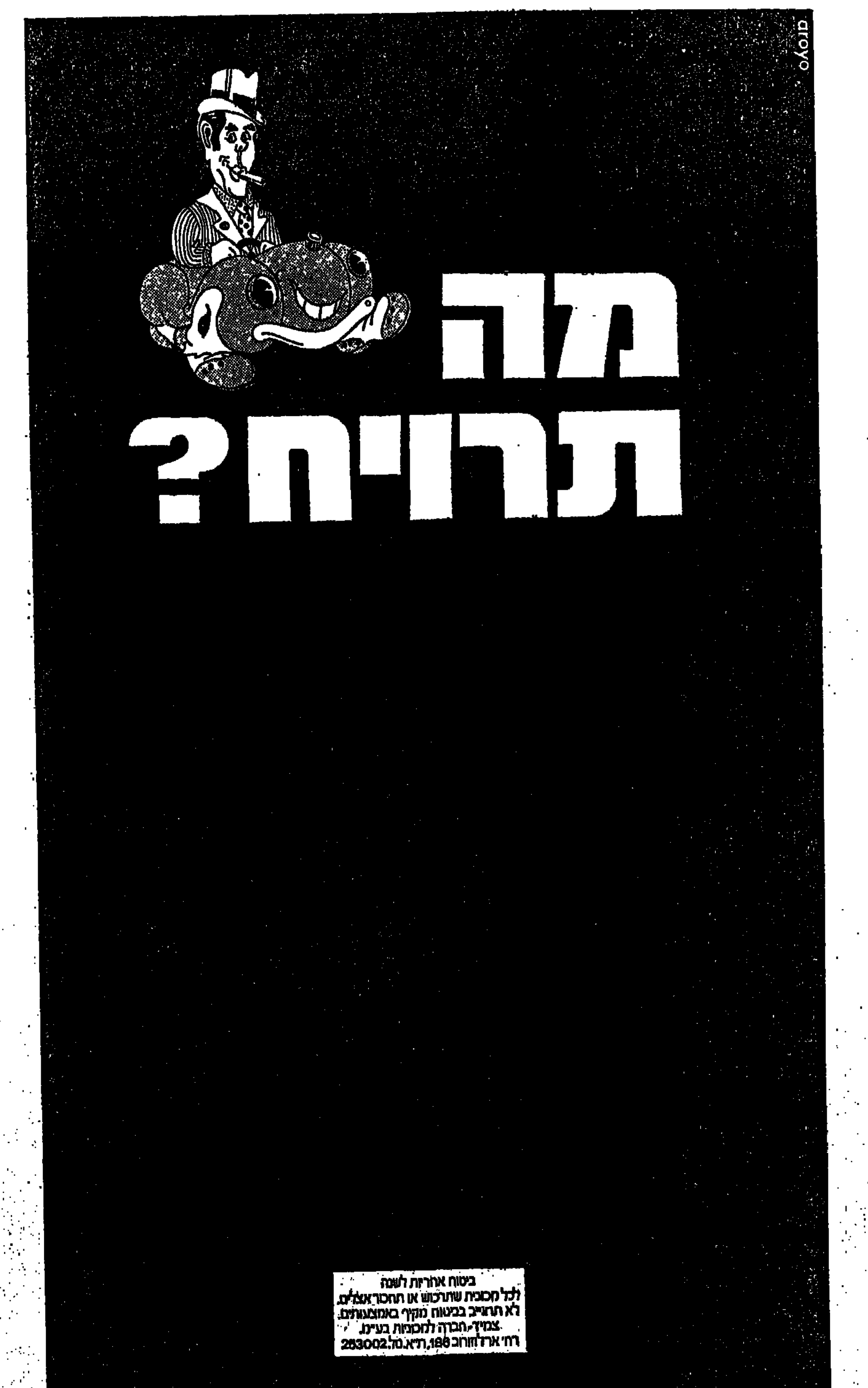

יהושע בר־יוסף

חלום נאה שחלף

מכל אותו ציבור של עסקנים ומנהיגים, שנתנו לנו העליות השנייה והשלישית, בלטה גולדה מאיר בייחוד אישי משלה. היא הביאה עימה ממילוואקי שבארצות־הברית לא רק את ההיגוי האמריקני שנשאר טיפוסי־זיכר אופייני שלה עד עצם היום הזה, אלא גם — ובעיקר — איזו כנות פשוטה וגלויה, שייחדה אותה מכל השורה הראשונה של המנהיגות הישראלית. את הדברים המסובכים ביותר ידעה לתרגם לשיח פשוט שבין אדם לחברו. היא דיברה על הסיכסוך הישראלי־ערבי ועל הכסף(?) המדיניות הבינלאומית לגבי המזרח־התיכון כמי שמדבר על בעיות אנושיות שבין שתי שכנות בבית־משותף, כשם שתשל אבא אבן, למשל, חושף בסיגנונו כל עניין פשוט ביותר למשהו מסובך. כך ידעה גולדה לעשות את ההיפך הגמור. ובכך הקסימה כל ישראלי מצוי ושאינו מצוי. שכן, רק כאשר אדם מבין בעיית מסויימת לאשורה ולעומקה, הריהו מסוגל להעבירה ללשון פשוטה ומובנת לכל שומע. בכך גם עוררה גולדה את האמון המלא של הישראלי הממוצע. זה היה סוד הכאריזמה שלה.

לו קסמך במיוחד הרורי ההומור־השובב, שריצדו בעיניה שעה שהשמיעה תשובה שנונה ומוחצת, או כשנתנה תשובה מתחמקת בכוונה תחילה. אדם בעל חוש־הומור רואה דברים בהיקף רחב וכללי. הוא אינו קנאי צר־אופק. ומכאן האמון שהוא מעורר בלב שומעיו.

שרט נוסף, ואולי החשוב שבקווי אופייה — גולדה האמינה בלב־ונפש במה שרצתה שאנו נאמין. היא חסרה את הסקפטיות ואת היחס הציני, המאפיין עסקנים מנוסים וותיקים, לדברים שבאמונה. קו זה הוא שנתן משנת־תוקף לדבריה.

*

אך מקור זה של כוחה היה גם מקור חולשתה. היא האמינה בצה"ל, במודיעין הבטחוני ובדו"חות שהוגשו לה. לא היתה בה הסקפטיות של לוי אשכול המנוח, שהביאה אותו להתות על קנקנם של דברים מקבלים על דעתם של מומחים. „מעותה האסטאלית" נגרמה לא בשל התרשלות או הזנחה מצידה, אלא נבעה מתוך־תוכה של תכונתה האישית. על־כן נשברה כל־כך בימים הראשונים למלחמת יום־הכיפורים. המחדלים שנתגלו לה, בזה אחר זה, מצד אלה שנתנה בהם אמון מלא, השמיטו את הקרקע מתחת לרגליה. לאחר אותה אכזבה לא ריצד עוד ההומור־השובב בעיניה. אמונתה בסובב אותה נתערערה.

*

התפכחות באה שלבים־שלבים. גולדה לא התמודדה למחרת פריצת המלחמה או עם הפסקת האש, מפני שהאמינה שהעם זקוק לה עדיין ושבכוחה להביא את ההסדר המדיני האופטימאלי במצב הקיים. כששמעה את הריטון בחלקים גדולים בציבור, זקפה זאת תחילה להתקפת נגד תנועת־העבודה. מאז ומתמיד ניסו אויבי תנועת־העבודה להתנכל לאידיאלים החברתיים שלה. היא לא ראתה את תנועת־העבודה כתנועה מסולג בתוך תוכו, כעדר של לוקחי־זאבים הנלחמים זה בזה ליתר טרף, כמחנה שבו מצויים פועלים המשתכרים 600—800 ל"י לחודש ופועלים בעלי זכויות־יותר המשתכרים פי־עשרה. בעיניה היתה זו עדיין התנועה התמימה מימי נעוריה, ושעל שלמותה ושלומה נלחמה בציפורניה.

והיא כשלה גם במאבק נואש זה. שכן, תנועת־העבודה שסועה ומפוררת לא רק מבחינה מוסרית־חברתית, אלא גם מבחינת ההשקפה המדינית של חבריה. עם תנועה זו נימנים אנשים כבן־אהרון מצד אחד וכבני מהרש"ק מצד שני. בתוך התנועה עצמה יש לגולדה יריבים קשים ביותר, אפילו הסיעות עצמן מפוררות בנושא המדיני, כל גוני הספקטרום הפוליטי בוערים בה. ולהביא לידי איחודה של התנועה במצבה זה — זהו מיבצע שהוא אפילו למעלה מכוחה של גולדה מאיר. הטעם לא הועילו כל אותם הלהטוטים המסורתיים והאופורטוניסטיים כל־כך לגישת המפא"ית הדיפלומאטית. המיבנה הסדוק והמעורער נחשף לנגד עיניה.

*

שיברונה של גולדה הוא שיברון האמונה בחלום נאה, שהיה ואיננו עוד. אינני יודע אם ייתכן מרפא חברתי־מוסרי לתנועה, שחברים בה אוכלי לחם־צר ואוכלי קאוויארים; אך מי יתן וזוכה גולדה לראות בהתנערותם של כל אותם כוחות שורשיים־עממיים־בריאים בתנועת־העבודה. נאחל לה כולנו שנים ארוכות־ארוכות של נחת־זקנים, וששביבי ההומור יוסיפו לרצד בעיניה הנבונות. כי היא אשה גדולה, אדם גדול, וראויה למעט נחת. אחרי כל עמלה למעננו.

תת־אלוף [מיל.] אורי בן־ארי

הבן היחיד של האומה

תוך כדי מלחמת יום־הכיפורים ולאחריה, חשף צבא ההגנה לישראל לשדה־המערכה של הביקורת הלאומית — לעיתים ביקורת בונה, ולעיתים קרובות ביקורת הרסנית.

בין־לילה חשף הבן הגאון לילד המפגר של המשפחה, מי לא ניסה את כוחו למצוא בו מומים, אמיתיים וכאלה שלא היו ולא נבראו? החל מבכירי העם, דרך מפעילי אמצעי־התיקשורת למיניהם, דרך רבים מתמיימו שהיו אי־פעם בצה"ל, ועד לאזרח מן השורה, לזה אשר נלחם ולזה שלא נלחם במלחמה הזאת.

הבה נעצור לרגע, תוך סערת המשברים הממשלתיים, המפלגתיים והחברתיים, תוך משברי־האמון והאמונה — ועם התמנותה של הצמרת החדשה לצה"ל, ניבחן את המצב ובעיקר ניבחן את פעולות ותגובות עצמנו.

*

הזרוע המבצעת של מערכת־הבטחון היא צבא ההגנה לישראל, ואת נטל העשייה נושא על כתפיו צבא־הקבע, אותה צמרת חדשה, אשר זה עתה נתמנתה, וכל מאות ואלפי אנשי־קבע אלמונים, העושים את מלאכתם בעילום שם, רובם תוך הרגשת ביצוע שליחות לאומית חשובה.

רוב אזרחי המדינה שירתו ומשרתים בצה"ל — שנים בשירות־חובה ושנים רבות בשירות מילואים, באימונים ובתעסוקה מיבצעית, בתימרונים ובארבע מלחמות עד כה. כל אחד מאיתנו יודע כי משימת התכוננות למלחמה ומשימת הכוננות המירבית לאפשרות פרוץ מלחמה בכל רגע — רובצות בעיקר על שיכמו של צבא־הקבע.

התכוננות, הכוננות וניהול המלחמה הם קודם־כל אמנות (ART) שלא כל אחד, — אפילו ילמד ויתנסה ככל האפשר — מסוגל להם; הם בדרגה שניה מקצוע, אשר יש ללמוד אותו ביסודיות, ולא רק בצורה חד־פעמית, אלא יש להמשיך ולהשתלם בו עד למועד הפרישה ממנו. ושניהם יחד, האמנות והמקצוע, מבוססים על נסיון, נסיון רב־שנים בנסיבות ובדרגים רבים ככל האפשר.

רק האמנות, המקצועיות והנסיון יחדיו מאפשרים לאדם, למפקד בכיר וזוטר, לשאת בעול האחריות האיומה, הכבודה לפעמים מנשוא, של החלטות גורליות, קביעת עדיפויות ומתן פקודות לשליחות אנשים לקרב לחיים ולמוות.

במלחמת יום־הכיפורים התברר, אולי יותר מאשר בכל המלחמות האחרות אשר עברו על מדינת־ישראל, עד כמה החלטה אחת, קביעת עדיפות נכונה ומתן פקודות תניחמות(?) בזמן ובמבט מרחיק־ראות — עשויות להכריע בין תבוסה לניצחון ולקבוע גורלה של אומה.

המלחמה בין ישראל לאויביה הולכת ונעשית כבדה יותר ויותר בין מלחמה אחת לבאה אחריה. בגלל היחסיות הבלתי־מאוזנת בין משאבי האויב ובין משאביה של מדינת־ישראל, גדל צה"ל ומתייקרת המלחמה בצורה בלתי פרופורציונאלית לגידול אוכלוסיית המדינה ולתוצר הלאומי שלה. חוסר־פרופורציה זה מתבטא לא רק בגודל המיספרי, אלא, ואולי בעיקר, ביוקר הכספי של אמצעי־הלחימה הסופר־מודרניים המופעלים במלחמה. ולא ירחק היום בו לחיצה לא מחושבת בדיוק על כפתור־הפעלה של משגרי־טילים תבזבז יותר ממיליון ל"י.

*

המסקנה והתשובה לכל אלה היא אחת ויחידה: טיב מעולה ביותר של כוח־האדם, אשר מדינת ישראל תהיה מסוגלת לגייס לצבא־הקבע בפרט, ולצה"ל בכלל.

אין זו עובדה חברתית מוכחת, כי צה"ל חייב להיות בבואה נאמנה של החברה הישראלית בכללותה. בתקופות שונות של טרום־המדינה ושל קיום המדינה לא תמיד היה הדבר כך. יש לעשות כל מאמץ על מנת שאירגון זה, מוסד זה, ששמו צה"ל, יהיה הטוב והמעולה מכל האירגונים והמוסדות האחרים, הקיימים במדינה.

במשך כל שנות קיום המדינה נתן צה"ל הרבה לעם היושב בציון. הוא נתן ככור־היתוך של קיבוץ־גלויות; הוא חינך את הנוער; הוא העניק גאווה לאומית ויהודית אין קץ; והוא נסך אמונה, הרבה אמונה בכל אחד מאיתנו; וכעת, לאחר רעידת־האדמה של מלחמת יום־הכיפורים, ולאחר המשבר החמור אשר פקד את צה"ל — הגיע הזמן להפוך את היוצרות:

יתן העם בישראל לצה"ל, יטפח העם את צה"ל כצמח גדיד החזק, אשר צומח על קרקע פוריה ואיתנה של אמון העם בו. יתן העם לצה"ל את ההרגשה ואת האמונה, כי הינו מושרש עמוק־עמוק בקרקע זו, ושורשים עמוקים אלה יאפשרו לצה"ל לעמוד בכל סערה חיצונית נגד כל מזיק.

יתן העם בישראל לצבא־הקבע את הרגשת האמון והאמונה בשליחות הקשה והנמשכת לאין קץ, כל יום, כל שעה וכל רגע; וירגיש צבא־הקבע, כי העם מוקיר ומעריך את המאמץ העילאי, את המסירות ללא גבול, את מידת הכוח(?) ואת מידת הויתור, שבהם הינו עומד.

יתן העם בישראל בקרה וביקורת לצה"ל — ביקורת ציבורית, אחראית, בונה ומחנכת, ויעקור ביד חזקה כל קוץ ודרדר אשר יצמח בו — אך יטפח העם בישראל את הבן הגאון, האנושי תכושל לפעמים — יטפח אותו, כי אין לו אחר. בן יחיד הינו, ובלעדיו אלמן ישראל.

*

מאמין אני באמונה שלמה שיש ליצור את התנאים שבהם עליית הנוער המוכשר ביותר שוב יתגייסו לצה"ל, לצבא הקבע, ויראו בשירותם בו שליחות לאומית עליונה, אשר בלעדיה אין קיום ואין תקומה לעם ישראל.

וכעת — לאחר שעצרנו לרגע — הבה נמשיך להיטחר מהמשברים; אך אנא, ניתן לצה"ל ולצמרתו החדשה מיקדמת־אמון מספקת, ובעיקר — זמן לנשום.

דידי מנוסי

העם הזה

בכל עצרת הסגנת
ספונטניות (חדש הקנה)
ממיל. מתורגני בע"מ
נושא דבריו בשם העם...

בכל סקירה על המצב
גם כל מנהיג עובר ושב
טוען בקול וממצה:
העם חושב... העם רוצה...

ובלשכת המפלגות
בכלל אין סוף לדאגות:
העם דורש... העם תוסס...
אסור מעם להסס!

מצחיק נורא — שכן לעם
(אם מין יצור כזה קים)
אין פנאי ומרץ לשטויות,
כל רגע קדש לקניות!

הכסף מאבד ערכו
לכן לו עצה לו דרכו...
וגם בכך אובד־עצות
ולא יודע מה לרצות.

נדמה כאלו שכלם
גלו כבר את עצמת העם
ורק העם (אם זהו שמו)
לא התגלה עוד לעצמו.

והלוחם הזה

במדינת מחאת (שגם בה בני אנוש)
שי פלגיאטור אחד שעמד על הנבת
אי לכך הוא נבחר לתפקיד יושב־ראש
וזכה לכבוד ולכובע.

כי בניגוד להרבה יושבי־ראש לפניו
שהכובע היה קצת גדול בשבילם
או להפך: הראש קצת קטן — לגנב
הכובע התאים והלם

במיוחד עם פמה בנך פתיחה חגיגית
וסיור בכל רבע חבוש במגבעת...
עד אשר נתגלה — רק בסוף כמו תמיד —
שבעצם הנ"ל גונב־דעת.

אך גם או עת שלהבת האירה פניו
ותקעה את אפיו — והוא לא התבייש:
„מוצר לי הכובע" צעק הגנב
„קראו למכבי האש!"

נ.ב. — אף על פי הסגנון גוף שלישי,
יתכן והכובע מוצר גם של ראשי.

רפי - הרשימה הממלכתית
ישיבת מזכירות מורחבת
תתקיים בקרית־שמונה, ביום שני, ל' ניסן תשל"ד (22.4.1974), בשעה 7 בערב, במלון „פאר",
המזכירות
הערה: נוסעים במאורגן. פרטים מדויקים במרכז.

במרכז רחובות
ברחוב הרצל 175
נותרו עוד 4 חנויות למכירה
לפנות: לורד חבי לבנין בע"מ
רחוב מוהליבר 8, ראשון־לציון, טלפון 948133,
בין השעות 17.00—19.00, פרט ליום ג'.

חיים חפר

יומן השבוע

ביום רביעי — ערב השואה; ביום שלישי — יום־הזכרון ● לא עבר שבוע מאז פקד את קרית־שמונה האסון ● ביום חמישי הפגזה חזקה בדרום־הרמה ושיא־החרמון ● ביום שני שוב נתגלו עקבות מחבלים מלבנון ● שבוע לפני־כן — חבלה באוטובוס; בראשון ובזכרון ● ביום חמישי פצוץ בבני־ברק וקל וגוגית במלון נרעדת ● ביום רביעי מתגלה בירושלים מונית ממלכדת ● וככה, רבותי, אנחנו בונים את המולדת ●●

יומן־השבוע. סדר־יום שהפך לקבע ● מקבלים אסונות ונפגעים כאלו הם חק בטבע ● הכושים שחורים, האנגלים אדמים והסינים מלכסני עינים ● והיהודים סופרים את חלליהם ופצועיהם בחדשות מבקר והצהרים ● אה, כן, ויש לאם גם איזה שהוא אלהים מונר בשמים ●●

יום־השואה ויום־הזכרון — לקרבה הזאת הנוראה ● דור אחד אשר ראה דברים ששום דור לפניו עוד לא ראה ● עם שרוף, ירוי, חנוק, גוף שכבר כמעט אינו נושם ● רואה פתאם את חזון העצמות היבשות בגופו שלו מתגשם ● ותאים חדשים נולדים ודם חדש זורם ● והאור נדלק בעינים והעור על הבשר קורם ● ובמשך דור אחד (אף כי אין זה נאה, אבל מוטב כך) ● הוא הופך להיות „אכתר־ריאליסט ציוני" במקום „יהודי מלפלפי" ●●

צפירת האבל זועקת. בלוח הגונים נרשמה עוד שנה ● אולי תהיינה עוד מלחמות. אולי היתה זאת המלחמה האחרונה ● אולי מארעות הימים האלה הנוראים מבשרים לנו דווקא את פעמי המשיח הבאים ● וצפירת האבל זועקת. יום־השואה תם עם אור אחרון ● וכבר האזנים כרויות לצפירת יום־הזכרון ●●

ביום רביעי — ערב השואה; ביום שלישי יום הזכרון ● דמם של מורדי גיטו נרשם נוגע בדם שעל החרמון ● ושר־ההסטוריה עומד לנדד נדהם ● ורואה איך בשבוע אחד מקפלים תולדותיו של כל העם ●●

שמשון

הנה שמשון. מוכה. רגליו כושלות. שערותיו דלילות ● כחו פג אף־כי את שערותיו לא גזזו הדלילות ● והעם העיף מעלילותיו ריקים ועלילות ● אינו רוצה לראות יותר את צלמיו ביום חל ויום קרב ● ואפלו לא את שועליו ואת לחיי חמוריו ●●

הנה שמשון. הבוז והרחמים כאחד בקול המון מסדרדים ● ושמשון שומע את הפלשתים סביב ארץ אבותיו צועדים ● והוא שומע כיצד קם את המרחק אל עיר אלהיו בקלי קלע מודדים ● ואז בכחות אחרונים הוא חובק בידיו את העמודים ● ואומר: חזקני נא אך הפעם — לכל תמות נפשי עם — היהודים ●●

„לא כדאי"

אהרון בכר

החיים אחרי המלחמה

אילו חיפשה לעצמה ישראל של 1974 סמל חי, שיבטא את הווית בצל המלחמה, היא לא היתה מת־קשה למצוא אותו בדמותו של סרן (מיל.) אלמוגי, הניצב בשערי ה־כנסת וכרזת־מחאה בידו. אילו עמד שם לפני שנתיים או חמש, היו אומרים עליו שהוא תמהוני או משוגע: איש לא היה מעלה בדעתו להתייחס אליו ברצינות. אבל שי־שה חודשים וחצי אחרי המלחמה, בעוד צלליה הקודרים עדיין מהל־כים ברחוב הישראלי המנסה לשוב לאיתנו, הוא מבטא יותר מכל דבר אחר את מצב־הרוח הלאומי.

*

מצב־הרוח הזה נולד בלילות העצובים של ארץ גושן, אל מול פני המדבר ואי־הוודאות, לאור מדורות שהאירו את שמי הלילה בין העיר סואץ למבואות איסמעי־ליה, כאשר דור שלם, שיצא מן המלחמה, נישבע לעצמו, כי לא ישוב לחיות את חייו בצל שיגרה שאננות והסכמה מתרפסת. אפילו אנשים פשוטים, שמעולם לא נתנו דעתם על שאלות החורגות מתחומי הקיום הבסיסי, דיברו פתאום על איכות אחרת של חיים, על בחינה מחודשת של אמיתות ישנות. הם ניסו להתמודד עם סימני־שאלה מעיקים, שרק מאורע טראומטי כמו מלחמה היה מסוגל להציב מולם. החוויה הקולקטיבית סביב המדו־רה, שנשא לא־פעם אופי של סטריפטיז נפשי, הפך לשיח של דור שלם עם עצמו, שיח עצוב, כמעט לירי, שריח המלחמה נודף ממנו במלוא חריפותו. האנשים חזרו הביתה אחרי תקופה של ממו־שכת, עם מיטען כבד של תק־וות גנוזות וציפיות מרחיקות־לכת — ומצאו אותו בדיוק כפי שהיה לפני המלחמה. המציאות הישנה, זו שהוליכה בוודאות גמורה לקראת הקאטאסטרופה הגדולה, שוב מצי־צה, כמו פעם, מכל חומי החיים.

מצבי־רוח כאלה אופייניים, אור־לי, לכל תקופה שלאחר מלחמה. אבל המלחמה הזאת לא היתה כ־כל המלחמות. היא היתה, בראש־ובראשונה, מלחמתם של המוראים האפורים, של קציני־השדה האל־מונים. מלחמתם של האנשים הפ־שוטים — והם עמדו בה בגבורה בלתי־רגילה, למרות כל הביזיו־נות, הפאשלות והמחדלים. החייל האלמוני, ששטט בינתיים את מדיו וחזר לשיגרה האפורה, הציל במלחמה הזאת את המנה, פשוטו כמשמעו. הוא עשה זאת בכושר־אילתור בלתי רגיל, בהי־שיה, באומץ־לב, בהקרבה שאין למעלה ממנה. הוא לבדה בלי [illegible] ניסים ונפלאות וסיסמאות ריקות מתוכם, שהלכו לפני המחנה — והרף נתוני־פתיחה נחותים, שנכ־פו עליו מלמעלה.

*

הנה עתה, אחרי שהכושי עשה את שלו — הוא יכול כבר ללכת. תודה רבה, היית מאה אחוז, עכשיו לך הביתה ותן לנהל את הענ־ינים בשקט. אל תדאג, כשנצטרך לך שוב — נישלח לך צו־קריאה ביי־ביי.

הצרה היא שהכושי לא בדיוק רוצה ללכת, מפני שנמאס לו להיות כושי. הוא בכלל הגיע למסקנה הפשוטה והבלתי נמנעת, שאם הוא כל־כך טוב כדי למות למען המו־לדת, אולי הוא טוב לפחות באותה מידה גם כדי לנהל למענה את החיים. מה יש, למה לא? [illegible] לפחות עשה תמיד את המוטל עליו — ואילו מה שאדוניו הנכבדים עשו היה לעיתים קרובות עניין לוועדות־חקירה.

מייד לאחר המלחמה הדבר נראה כל־כך פשוט ומובן מאליו, עד שכמעט לא היה צורך להגדיר אותו במילים. המלחמה שינתה את אופיו של דור שלם. והשואה העניקה לו בטחון עצמי והפיחה בו תקוות לעתיד טוב יותר. [illegible] בבית לא השתנה כמעט דבר. הדור שלם עומד עכשיו עם עריפות הגו־מות מול המציאות — ומתקשה להאמין למראה עיניו. הכושי [illegible] מוליך את המשבר המכאיב ה־כרוך בשיבה הביתה, אל המציאות הוא הוציא מקירבו את הבוגרים והמסתובבים מאז השיחרור [illegible] סחרורים ובוהים אל חלל של ה־רחוב, מתקשים לשוב להביתה, אל משפחתם, אל השיגרה האפורה של חיים נורמאליים. משהו [illegible] לא בסדר; או הם, או המציאות. [illegible] מוזק את המיותה.

*

בינתיים, חוגגת המציאות את [illegible] בצחוקה החיים פשוט נמשכים [illegible] שחזר מן המלחמה — חזר אל ה־מציאות, מפני שמתיעודה [illegible]

[illegible] לו ומן לתשפיע עליה. מי [illegible] לו להיות עסוק במלחמות? [illegible] הגיבורים היסים בארץ־גושן, [illegible] החלומות, מכל ההחלטות ה־[illegible] — נשאר רק משהו מעור־[illegible] מצב־רוח, שסרן (מיל.) [illegible] עם כרזת־מחאה בידו. מי־[illegible] לנשא אותה יותר מכל. ה־[illegible] הגדולה נישארת רק בלי־[illegible] הצעתים, היא יצרה מצב־[illegible] אבל לא הפיחה שום רוח. [illegible] כושי סאמבו עשה את שלו, [illegible] הוא ייעלם מן הנוף. כושי [illegible] טוב, כושי סאמבו אחראי, [illegible] לא יפריע לחיים להמשך. [illegible] כושי סאמבו! הוא יודע ש־[illegible] לשה ועכשיו לא זמן לבכי־[illegible] עוד פעם הוא יקבל את ה־[illegible] ואם יתנהג בסדר, יקבל גם [illegible] טובה. עוד מעט, עוד מעט. [illegible] רק קצת סבלנות.

[illegible] יש, כושי סאמבו? מה יש? [illegible] אתה גוכח? מה חסר לך? רק [illegible]! אתה רוצה רשיון לקיוסק? [illegible] רוצה ג'וב בסוכנות? אין [illegible]! רק תפסיק לנבוח! אתה [illegible] ואת שאתה מפריע לחיים לה־[illegible] מפלפלם? קח עצם וזוז ה־[illegible] תן להמשיך מאיפה ש־[illegible].

*

[illegible] סאמבו טוב, יקבל קיוסק [illegible] פרישמן, אולי ג'וב בסוכ־[illegible] הכל ישוב להיות כמו שהיה. [illegible] עוד יקח עיתון ישן מלפני [illegible] ויקרא בו את החדשות של [illegible] בבוקר. כל מה שהיה מובן [illegible] לפני שנתיים ימשיך להיות [illegible] מאליו גם בעוד שנתיים. ואם [illegible] סרן (מיל.) ימשיך לעמוד [illegible] הכנסת וכרזת־מחאה בידו. [illegible] יגידו עליו בסוף שהוא תמ־[illegible] חסר־תקנה; או משוגע. מה [illegible] הוא עומד שם?

[illegible] המלחמה (מתי זה היה?) [illegible] רק צלקות וזכרונות מרים [illegible] יזידו לאורך המדרכה על [illegible] אחת, ואולי קומץ מטורפים, [illegible] לפעמים בבית־קפה ה־[illegible] איש לרצהו בשקט שוה. לא [illegible] שהעולם יצא מדעתו. [illegible] יאות פשוט איננה שפויה. [illegible] איש לא ישים אליהם לב. [illegible] סתם משוגעים ועוכרי־[illegible]. אין להם קיוסק בפרישמן [illegible] בסוכנות. הם לא שווים פרוי־[illegible] מאשר פעם בחמש ותצי־[illegible] בערך.

עמוס קינן

בגין לשלטון

אולי אינכם יודעים. אבל ממש ברגע זה מתכנסת הלישכה הסודית של מפלגת־העבודה לדיון בבעיה הגורלית: כיצד להעלות את בגין לשלטון?

חברים, פתח את הישיבה גושי־אל גושן, נציג הגוש, הדבר פשוט: עלינו לעשות הכל כדי שבגין יהיה ראש־הממשלה הבא. השאלה כיצד עושים זאת?

יש לך הצעה? השליך אליו את־גר החבר א. אתגר, חבר חוג „את־גר".

אני מציע פשוט שהממשלה ה־קיימת תכהן עד לבחירות, אמר גושיאל גושן. הואיל וממשלה זו נמאסה כבר על כולם ואפילו על עצמה, אין ספק שעד הבחירות היא תימאס עד כדי כך שבגין יקבל רוב מכריע.

אתה טועה טעות מרה, השיב לו א. אתגר, התכסיס הזה שקוף מדי. חברים יבואו ויטענו שלא ניתנה הזדמנות לדור חדש של מנהיגים מקרב „העבודה" להוכיח את עצמם. עלינו להוכיח לציבור שאפילו מ־תחת לקליפה הישנה שלנו אין שום דבר חדש. עלינו להציע מועמד שיעורר לפחות זילזול, אם לא גי־חוך. אם אתם רוצים, יש לי מו־עמד שיעורר זילזול. ואם אתם מת־עקשים יש לי גם אחד שיעורר גיחוך.

אני מבין למה אתה מתכוון, אמר א. אתגר, אתה מחפש מישהו ש־בזל הצלחות מדיניות כמו שר־החוץ, בעל ראייה גלובלית כמו אלמוגי, וכאריזמה כמו של חיים צדוק?

משהו בערך כזה, הודה גושיאל גושן, והוסיף: חבל מאוד שאין לנו אחד המאחד בקירבו את כל ה־תכונות הללו. מצד שני, כל אחד מהמועמדים הללו לחוד אינו מס־פיק כדי להעלות את בגין לשלטון. אלמוגי לא נחל שום מפלה באפרי־קה, אבן לא היה בפלוגות „הפועל" ועל צדוק בכלל איש לא שמע.

ואיך נצדיק את העובדה שאיננו מציעים שום מועמד רציני?

זה פשוט מאד. אנחנו נגיד ש־דיין לא מסכים לשום מועמד רציני.

דיין? מה פתאום? מי פוחד מ־משה דיין בכלל?

זה נכון אבל רק אנחנו יודעים. נוכל להלביש אותו בבגדים מפחי־דים, ונעמיד אותו כמו דחליל ב־חצר כדי להפחיד את הציפורים. ואז, בכל פעם שמישהו יציע מו־עמד רציני, נגיד שדיין מתנגד ו־שאנחנו פוחדים ממנו.

מי יאמין לנו שאנחנו פוחדים מדיין?

יאמינו. מכירים אותנו כבר.

*

בזה הרגע נכנס לישיבה ישראל ישראלי. כל העינים ניתלו בצדיק הנסתר הזה. אולי הוא יושיענו.

אני מציע את יצחק רבין, אמר ישראלי.

השתגעת? צעק גושיאל גושן, הרי רבין אדם הגון! לא בא בחש־בון!

מה איתך, איבדת את עשתונו־תיך? זעק א. אתגר. הרי כולם יוד־עים שרבין ניצח במלחמת ששת הימים, שהוא מדינאי מוכשר, ש־ידיו נקיות מכל מחדל, שהוא צנוע ואין לו שום שגעון־גדלות! הרי איש כזה עלול, חלילה לנצח את בגין בבחירות!

ובכלל נזכרתי, אמר גושיאל גו־שן, שהעם רוצה את רבין. אסור לנו בשום־פנים־ואופן להיראות כ־אילו אנחנו מקשיבים לעם הזה.

עלינו להיראות אטומים, נבוכים, אובדי עצות וחסרי ישע. עלינו ל־היראות כמו עדת עסקנים עלובה המתחששת שוב ושוב קומבינציות. חשוב מאוד שהמועמד שלנו ייראה כמו קנוניה ערמומית נגד רצון ה־עם. והחשוב מכל הוא, שאחת ול־תמיד ייגמר שלטון המערך במדי־נה. אחרינו המבול!

אולי פרס?

לא טוב. הוא יודע לדבר יפה. הוא עוד מסוגל להרדים את עיר־נותו של בגין, חלילה, תאר לעצמך שבגין יסמוך על פרס ואז לא יש־תדל בעצמו מספיק, ולאן נגיע?

אני מציע את יצחק רבין, הת־עקש ישראל ישראלי.

כולם הסתכלו עליו במנוד־ראש ובעצב. הנה לכם אדם שלעולם אינו לומד.

אתה משתגע באמת, אמר גו־שיאל גושן. אתה מדבר כמו אחד שרוצה לנצח בבחירות! ואם ננצח בעזרת רבין, זה יוכיח לכולם ש־כולנו היינו אפסים! שרק הוא יכול היה להושיע אותנו! איך תוכל לה־הסתכל על עצמך בראי אחרי ש־רבין יציל אותך? תתבייש! עלי־נו לבחור מקירבנו רק אחד שהוא אפס כמונו ומגלם בצורה ציבורית וייצוגית את אפסותנו הקולקטי־בית!

*

ברגע זה ממש נערכת ההצבעה הדראמטית. ההצבעה היא חשאית, כמובן. לכל מועמד הוצמד כינוי צופן. והתחרות היא בין שמונה מועמדים: 001. 002. 003. 004. 005. 006. 007. 008.

שלום לך, תנועת העבודה.

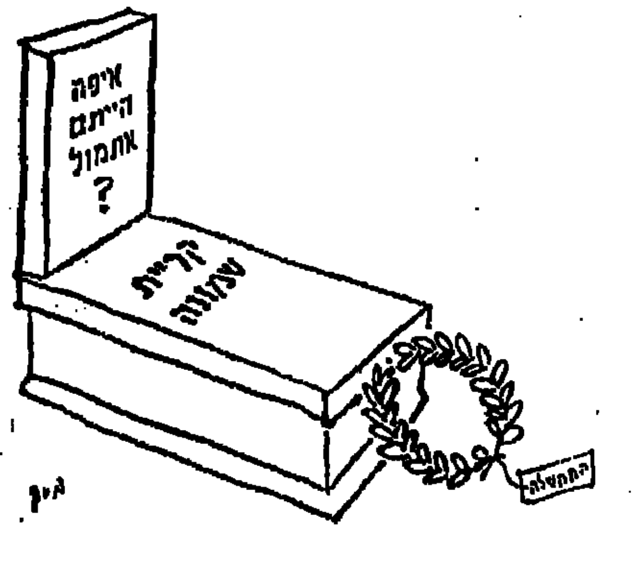

דב גנחובסקי

על מי נטשת הצאן, ר' מאיר?

כאשר נמאס למועמר קדאפי לרוץ בכל שני וחמישי לשדה־התעופה של טריפולי, כדי להתחבק עם כל מבקר רשמי, וכאשר הוא עייף מ־לחתום את שמו תריסרי פעמים ביום על המחאות, כתבי מינוי וכל השאר — הוא עשה דבר פשוט ב־תכלית: עזב את כל העסקים ה־מעצבנים האלה, ועבר לעסוק ב־ענייני אידיאולוגיה. לוב נשארה כשהיתה, של קדאפי, אולי קדאפי השתנה קצת — אבל זה אינו מ־עניינגו.

רבנו מאיר כהנא אמר שהמורה הוא אחד, ואכן, לא הלכו ימים רבים מצעדו של קדאפי, ורבנו מאיר כהנא מודיע כי הוא נוטש את „הליגה להגנה יהודית", כקדא־פי להבדיל, הוא רוצה להישאר עם האידיאולוגיה בלבד, קצת נמשך ב־גיוס כספים. אולי גם נמאס לו מ־מישפטים, בהם סיבכוהו תלמידיו־חניכיו הצעירים ב„ליגה", וכדבריו, האידיאולוגיה חשובה יותר מ„חבש־יות תריאליות". וכשיטתו של בר־תולד ברכט, „כשהעם אינו מוצא חן בעיניך, החלף את העם". מאיר כהנא נשאר אתו מאיר כהנא כש־היה, וה„ליגה", למעשה, שינתה שמה, ותו לא. אולי עוד יבוא יום וקדאפי יחליט גם לשנות את שמה של לוב, כדי להפוך דף חדש כש־הישן נמאס לו — בכך בהחלט הקדים אותו מאיר כהנא.

*

כשקראנו את דבריו של מאיר כהנא, חשבו לרגע עינינו, היתכן כי הוא מצטרף למימסד הישראלי? שכן, „המרכז לתודעה יהודית" הר־בן יחידה במישרד החינוך והתר־בות, זכתה מודיע הרב כהנא כי בדעתו „לפעול במסגרת המרכז ל־תודעה יהודית שינהל על ידו".

אבל מסתבר, כי מימסדו של הרב כהנא הוא בכך, שהוא נוטל שמות מן המוכן: אוסכם את „המרכז לתו־דעה יהודית" הקים זלמן ארן זכ־רונו לברכה — אבל סביר כי הוא לא רשם קופירייט על שם זה, וכל הרוצה ליטול יבוא ויטול.

לו היה העניין לתרגלה תורה ה־האדירות, היינו מוחים, בכלי שית־נגהו תלמידי חכמים רבים יותר בתורה, כן ייטב. אולם כיוון שהרב כהנא מצהיר כי כל הערכותיה של „הליגה" הוכחו כנכונות, והאידיאו־לוגיה שלה צודקת, הרי מה שיש כאן הוא נסיון להלביש על אותה אידיאולוגיה מחלצות של „תודעה יהודית" — וכאן כבר חשוב למי שייך הקופירייט האמיתי על התו־דעה היהודית. זה אינו בידי מיש־רד החינוך והתרבות, אבל אסור לתת לו ליפול, כפרי בשל ואולי בשל מדי לידיו המושטות של הרב כהנא.

*

אבל נניח לאידיאולוגיה. התשובה אותה חייב לנו הרב כהנא, במדינה הזו, היא אחרת. בא אדם לארץ מתגולה והדורית, עם פילוסופיה מסויימת בידו, כגון שאלימות מש־תקת בת תפקיד לא קטן, ותפקיד אחר לא קטן יש בה לזילזול ביכר בכלל, בשאיפותיו ובדרישותיו. אי־לם אין המדובר בפילוסופיה בלבד. בכוחה של פילוסופיה זו הוא מקים אירגון, שעושה מה שעושה בהתאם לה, וזורע את זרע מחשבותיו ב־ראשיהם של כך וכך אנשים, פע־גינים בירושלים, ועושים מעשים אחרים — יש עוד איזה מישפט תלוי ועומד — רצים לכנסת וכ־דומה.

עד כאן, נניח, בסדר. לפחות מ־בחינה הציבורית, ידענו אל מי לבוא בטענות — אל הרב מאיר כהנא. אבל לפתע נמאס, נמאס מ־האחריות לתגובה (מלה גדולה, ב־הקשר זה) — ואז קמים בוקר אחד ופשוט נוטשים את לוב — סליחה, את ה„ליגה" ועוברים ל„מרכז ל־תודעה יהודית". והכל לכאורה בא בשלום על מקומו.

אבל לא, וכלל שנבהיר לרב מאיר כהנא כי הוא־הוא האחראי — מבחינה האידיאולוגית, כמו־בן — לזרע הבאושים של „הליגה" בישראל, [illegible] מחלצות בזון הוא מתעסק. [illegible] עוד נישא בר [illegible] בשל אותם מעשים של הרב מאיר כהנא. ש־[illegible] הוא רוצה להתנער ולהש־תחרר. [illegible] הרב כהנא, „משורת ישאר רק הבוזת".

סמל יוסף האפרתי!

סמל יוסף האפרתי, בן 43, מ־גבעתיים, נהרג בהפגזה סורית על החרמון. סמל (מיל.) יוסף האפרתי נימנה עם הסגל של קצין־חינוך, ונשלח להרצות בפני החיילים.

בחייו האזרחיים, היה סמל יוסף האפרתי ד"ר יוסף האפרתי: מרצה בכיר לספרות כללית ועברית, ל־שעבר ראש החוג לספרות כללית באוניברסיטת תל־אביב, וראש ה־חוג לספרות עברית במיכללת בית־ברל. היה מעורכי רבעון „הספ־רות".

תחום התמחותו שלו היה ביאליק וטשרניחובסקי, כאשר היה אזרח, היה מרצה על ביאליק ו־טשרניחובסקי, כאשר היה חייל, היה מרצה על ביאליק וטשרניחוב־סקי. מאמרו האחרון בגליון האחי־רון של „הספרות" נשא את הכו־תרת: „הבריכה לח.נ. ביאליק" וה־יה קטע מתוך ספרו „המראות ו־הלשון: להתפתחות דרכי התיאור בשירה העברית החדשה", שעמד לצאת בקרוב, בהוצאת אוניברסי־טת תל־אביב.

מי שרוצה צילום מדוייק על מצ־בה של ישראל, הרי לפניו הצילום המדוייק ביותר. מי שרוצה להבין ממה מורכבים חיינו כאן, עכשיו, הרי לפניו חתך ברור מאוד של חיינו. סמל יוסף האפרתי, בן 43, מגבעתיים, נהרג בהפגזה סורית על החרמון.

„זמרי, צפורי, נפלאות מארץ, האביב בה ינוה עולמים", הכל התחיל מ„אל הציפור".

פרשת השבוע
שמיני
מאת מנחם בקר

„ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל" (ט', א')

חכמינו ז"ל אמרו במסכת מגילה (י', ע"ב): „כל מקום שנאמר „ויהי" — אינו אלא לשון צער". נשאלת השאלה: מהו הצער שפקד את אהרן ביום השמיני למילואים (להקדשת אהרן ובניו לתפקידי הכהונה)?

לפי הפשט אפשר להשיב — וכך אמנם משיבה הגמרא — שביום זה באה צרה גדולה על אהרן, במותם הפתאומי של שני בניו הגדולים, נדב ואביהוא.

לפי פירוש חסידי, היה עצם התפקיד המכובד של כוהן־גדול בבחינת „צרה" לאהרן הצנוע והעניו, שאמר וחזר ואמר: מי אני ומה אני, שנתמניתי למשרת נעלה וחשובה זו?

*

הצדיק רבי אורי מסטרליסק, המכונה „השרף", היה אומר: נוח לו לאדם שיטיל עצמו לתוך כבשן האש מלהיות גדול וצדיק מפורסם בישראל...

„ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה'" (ט', ה')

אומרים חכמי ישראל: יש קשר הדוק בין הרישא לסיפא של פסוק זה. אחרי שנוצרה אחדות אמיתית בקרב שבטי־ישראל וקויים בהם „ויקרבו כל העדה" — שהתקרבו כל ישראל זה לזה בלב ונפש ובלא כל פניות עצמיות — זכו גם להשראת השכינה בתוכם, ככתוב: „ויעמדו לפני ה'". שכן אהבת ישראל אמיתית זכה היא המביאה גם לאהבת ה' ולקרבת ה'.

האר"י הקדוש היה אומר, שלפני התפילה בשחרית — בה מקבל עליו היהודי עול מלכות שמים — חייב כל אדם מישראל לקבל עליו קיום מצוות עשה של „ואהבת לרעך כמוך".

ממדרשי חז"ל

„זאת החיה אשר תאכלו, מכל הבהמה אשר על הארץ" (י"א, ב')

וכי מה איכפת לו לקדוש־ברוך־הוא בין השוחט את הבהמה ואוכל, או אם נוחר (= ממית בדקירה) ואוכל? כלום אתה מועילו או כלום אתה מזיקו? ומה איכפת לו בין אוכל טהורות לבין אוכל נבלות? על כך אמר שלמה: „אם חכמת — חכמת לך" (משלי ט', י"ב) — הא למדת, שלא ניתנו המצוות אלא לצרף (= לזכך ולטהר) את הבריות. זה שאמר הכתוב: „האל תמים דרכו, אימרת ה' צרופה, מגן הוא לכל החוסים בו" (תהלים י"ח, ל"א).

„זאת החיה אשר תאכלו... אך את זה לא תאכלו..." (י"א, ב'—ד')

שלושה דברים נתקשו למשה והראם לו הקדוש־ברוך־הוא באצבע, ואלו הם: מעשה המנורה, הירח (=סדרי הלוח על פי הירח), והשרצים (= בעלי חיים האסורים באכילה).

מעשה המנורה כיצד היה? שבשעה שעלה משה להר סיני היה הקדוש־ברוך־הוא מראה לו היאך יעשה את המישכן. כיוון שהראה לו הקדוש־ברוך־הוא מעשה המנורה — נתקשה בה משה. אמר לו הקדוש־ברוך־הוא: הרי אני עושה אותה לפניך!

הירח מניין (= מהיכן למדים שנתקשה משה בסדרי הלוח)? שנאמר: „ויאמר ה' אל משה... החודש הזה לכם..." (שמות י"ב, א'־ב') — אמר לו בחודש ניסן: כזה וכזה תראה וקדש! מלמד שהראה לו הקדוש־ברוך־הוא באצבע.

השרצים מניין (= מהיכן למדים שנתקשה משה בהבחנה בין בעלי־החיים המותרים באכילה לבעלי־החיים האסורים באכילה)? שנאמר: „וזה לכם הטמא בשרץ השורץ על הארץ..." (וי"א, כ"ט) — מלמד שתפש הקדוש־ברוך־הוא כל מין ומין והראה לו למשה ואמר לו: זה אכול, וזה לא תאכל! שנאמר: „זאת החיה אשר תאכלו... אך את זה לא תאכלו..."

חסידים מספרים

מהו קנה־המידה להערכת גדולתו של אדם?

רבי דוד ברבי שמואל הלוי, הידוע בכינוי „הט"ז" (על שם ספרו „טורי זהב", שחיבר לשולחן ערוך), התפרסם בילדותו כעילוי מופלג וכבעל מוח חריף שאין כמותו. בין השאר מספרים עליו, שבגיל שבע היה בקי בשלוש ה„בבות" של הש"ס, וגדולי תלמידים בעירו לודמיר שבפלך ווהלין ניבאו לו עתיד מזהיר. כעבור שנים אחדות הגיע שמעו לעיר בריסק דליטא, שם כיהן ברבנות הגאון רבי יואל סירקיש (הידוע בכינוי „הב"ח", על שם ספרו „בית חדש", שחיבר על ה„טור"), והלה בחר בגאון הצעיר כחתן לבתו תלמידנית, רבקה.

לאחר נישואיו עבר רבי דוד הצעיר לגור בבית חותנו שבבריסק והוסיף לעשות חיל בלימודי התורה בחבורת תלמידי הב"ח. אולם חרף הישגיו המעולים במינם, שעוררו התפעלותם של רבים וגדולים, נהג בו חותנו בביטול־מה והיה מדריך אותו בלא הרף להוסיף ולהשתלם בש"ס ובפוסקים, כפי שנהג כלפי שאר תלמידי הישיבה.

פעם שאל רבי דוד את חותנו: מדוע אני זוכה להערכה יתרה בכל מקום, ורק בבית זה מתייחסים אלי בביטול, ופעמים גם בזילזול מסויים?

— אשיב לך בגילוי־לב, בני יקירי — השיב הב"ח בקול מתרצה לחתנו. — לדידי, אין הרחוקים ממך משמשים קנה־מידה להעריך גדולתו של אדם, שכן אור הבא מרחוק מטעה לעתים את המתבוננים בו. הערכה נכונה כלפי אדם באה רק מן הקרובים אליו, החיים במחיצתו יום־יום ומכירים את תכונותיו ומעשיו הטמונים בו. רמז לכך — הוסיף הב"ח — מוצא אני בדברי משה לאהרן ביום השמיני למילואים: „בקרובי אקדש, ועל פני כל העם אכבד" (י', ג') רק כאשר הקרובים אל האדם מכירים בגדולתו ומעריצים אותו — מתקיים בו „ועל פני כל העם אכבד"! זוכה האיש הנערץ, שברבות הימים מכיר העולם כולו בערכו ובגדולתו...

מירוץ המועמדים ב„עבודה" על ראשות הממשלה

(סוף מעמוד 3)

מכמה אישים במפא"י בדבר הצגת מועמדותו. פרס שייך אף הוא למיסגרת אותם אישים הנחשבים ל־מומחים בתחומי חוץ ובטחון, בייחוד לאור עברו כמנכ"ל משרד־הבטחון ואחר־כך כסגן שר־הבטחון. הוא גם נימנה עם הגורמים הממונים ברפ"י מפני סחף להתפלגות מ„העבודה".

מפי יגאל אלון לא נשמעו דברים ברורים ביחס למועמדותו. אין ספק, כי היא נתמכת על־ידי תנועת אחדות־העבודה. סגן ראש הממשלה אמר לא מכבר כי הוא, למעשה, קורבן של התסיסות במפלגה. מכך ניתן היה להסיק, כי אלמלא המבוכה הנוכחית של המפלגה היתה הכהונה נופלת בידיו כפרי בשל.

השבוע גילה דיין, כי בשעתו צידד בהקמת ממשלת ליכוד לאומי מתוך הנחה שמועמדות ראש הממ־שלה „תיפול" בידי יוסף אלמוגי. הנחה זו לא נתאמ־תה. ולמרות זאת, כאשר התפטרה גולדה, התמקדו עיניים רבות באפשרות שהוא יהיה ראש ממשלה. אלמוגי הוא היחיד מכל מועמדי „העבודה" שהודיע בפה מלא, כי מטרתו היא לכונן ממשלת ליכוד לאומי. צעירים, אקדמאים וגורמים שונים רצו אפילו לכונן גוף שייקרא את"א (אזרחים תומכי אלמוגי), כדי ל־הריצו לכהונה, אבל המועמד ריפה את ידם, הוא חשש למפקנה, כי המפלגה לא תתייצב מאחוריו.

היה זה ספיר ששאל את חייב החיפני, משה שחל, התומך אף הוא בהקמת ממשלת ליכוד לאומי, אם אלמוגי הקים מטה למען עצמו. התשובה היתה, כמ־בן, שלילית, כי ראש עיריית חיפה המאמין כי יש בכוחו להזיז דברים, ידע, כי כוחות גדולים עומדים נגדו.

חבר־הכנסת מהליכוד, שמחה ארליך, אף אמר לשחל, כי אם אכן יזכה אלמוגי במועמדות לראשות הממשלה, יצהיר הליכוד כי תמיכתו נתונה למועמד.

*

אין צורך בהוכחות, לאכזבה הפוקדת את מנהיגי מפלגת־העבודה. בשלושה מעמדים נפרדים, באורח לא פורמאלי, בא הדבר השבוע לידי ביטוי:

* בכנסת, חלף משה דיין ליד שולחן שלידו הסבו אנשי מפ"ם. הוא טפח על כתפיו של חבר־הכנסת דב זכין והעיר: „אתה עוד תתגעגע אלי הרבה־הרבה".
* לאחר דיון במוסדות „העבודה", אמר השר הלל במרוזדור: „כואב לי, מרגיז אותי, שמה שקובע בכל הישיבות והדיונים זה המפלגה ולא הנושא הממלכתי".
* ובעיצומו של אחד הדיונים המפלגתיים, נשאל שר־המשפטים, חיים צדוק, מה יהיה, והשיב: „איך אגיד מה יהיה, כשיש אנשים שכל יומיים משנים דעתם?..."

האתגר: חיים

כשהתחייבויותיך גדלות... האם אתה מודע לאפשרויות החדשות הפתוחות בפניך, להבטיח את שלום משפחתך?
בימים של התרחבות ושנויים במשפחתך, אתה זקוק לאיש־הבטוח שלך; לא כדי "לקנות" יותר בטוח־חיים, אלא כדי להתייעץ ולשמוע על יתרונות והטבות הנובעים מהמצב החדש.
לאתגר, הסוכנות הגדולה בארץ לבטוח־חיים, כל האמצעים לעזור לך להבטיח את זכויותיך ושלמות משפחתך.
אתגר מתדרכת ומפעילה צוות אנשי מקצוע מעולים, המשרתים את מבוטחי־החברה במסירות ובמומחיות בכל ימות השנה ובכל מקום בארץ.
בביתך ובעסקיך – כאשר אתה זקוק ליועץ פיננסי מתימן לצורך הבטחת משפחתך ומעמדך הכלכלי, הזמן אליך איש מקצוע מעולה, לפגישת יעוץ והכוונה בלתי־מחייבת. הזמן את איש־הבטוח של אתגר.
* תכנון מיוחד לבטוחים עסקיים במסגרת בטוח־חיים.

כן, גם האתגר שלי הוא חיים!
אבקש לשמוע פרטים נוספים על תכניותכם להבטחת שלום משפחתי ו/או עסקי
שמי.................
כתובתי.................
טלפון.................

אתגר הביטוח לחיים
שרותי בטוח־חיים.
הסניף הראשי: תל־אביב, שד' רוטשילד 69, טל' 614778 (20 קוים).
סניף חיפה והצפון: חיפה, דרך העצמאות טל' 825224.
סניף ירושלים: ירושלים, רח' בן־יהודה 10, טלפון 231446.

כשאתה חושב על השקעה ורווחים
זכור!
תהשקעה הטובה, הבטוחה והרווחית ביותר מאז ומתמיד היתה:
ההשקעה במגרשים!
אל תחכה יותר, אתה תיווכח כי כספך מאבד מערכו משעה לשעה.
אנו מציעים מגרשים באזורים מצויינים:
● בנס־ציונה צמוד לבניה, ליד הכביש 33,000 ל"י
● בזכרון יעקב במקום גבוה ויפה במיוחד 6,200 ל"י
(המחירים מוגבלים למספר ימים)
קרקע פרטית עם קושאן בטאבו
קבוצת סיטי לנכסים והשקעות
לבונטין 4 (מול דואר אלנבי), תל־אביב

צעיר נמרץ
שבבעלותו 2 טנדרים ומחסן גדול במרכז ירושלים
מחפש הצעות לרכישת סוכנות
או כל הצעה אחרת לניצול הרכוש.
בדבר הצעות נא לכתוב לת.ד. 1230 או להתקשר לטלפון 285633, בשעות העבודה.

עיריית יריחו
לכל הקבלנים וחברות התובלה
עיריית יריחו צריכה לקנות כמות של צנורות אסבסט, למי שתיה, בצינורות לחץ, עבודה 12—4 אינצ' וכמות מגיעה לכ־19 אלף מטר אורך.
הצעות ישלחו במכתב סגור. (ואפשר לקבלן ממחלקת ההנדסה בעיריית יריחו). מכתבי ההצעות יפתחו בשעה 10 בבוקר, ביום חמישי, 25.4.1974. צריך להיות עם כל הצעה ערבון של 10 אחוזים מגודל ההצעה הכוללת, בצורת צ'ק מאושר או ערבות בנקאית.
הצנורות הדרושים לקניה אינם כוללים הובלה, ואילו הצעות בדבר הובלה עד מחסני העיריה יוגשו בנפרד.
את מחיר פרסום המודעה ישלם האדם שיזכה במכרז ויקבל את העבודה.
שפיק באלי, ראש עיריית יריחו

המשרד הראשי: שדרות רוטשילד 47, תל־אביב
טלפונים: מחלקת מודעות 611141.
המחיר: יום חול: 1.90 ל"י למלה / יום ו': 2.50 ל"י למלה

פרקי היום בתנ"ך
• זכריה ג—ו.

המשנה היומית
• נגעים ד'(ה—י)—ה'(א)

הדף היומי
• מנחות, פ"ב—פ"ג.

ההלכה היומית
שבת, שכ"ח (ב—ו).

הדלקת הנרות
ירושלים ע"ש 5.32 ; מוצ"ש 6.48
תל־אביב ע"ש 5.50 ; מוצ"ש 6.50
חיפה ע"ש 5.43 ; מוצ"ש 6.50

תורנויות בתי חולים
• היום: איכילוב, הדסה (פנימית עד 18).
• שבת: איכילוב.

תורנות בתי מרקחת
ליל שבת:
• פרנקל, המלך ג'ורג' 28, טל' 228721.
• שלמה המלך שלמה המלך 78, טל' 240461.
• יאני, יהודה הלוי 67, טל' 612474.
שבת:
• בני, דיזנגוף 174, טלפון 222386.
• גוטמן, אחד העם 91, טל' 285301.
• חנביאים, המלך ג'ורג' 72 טל' 286740.
• גרינברג, המלך ג'ורג' 46 טל' 226208.
• תרופה, דיזנגוף 217 טל' 228483.
• יאני, יהודה הלוי 67 טל' 612474.

תורנות רופאים לפי המחוזות
[illegible]

וילות ובתים
הודעות
• ש"ק פ' „שמיני", כ"ח ניסן תשל"ד. הדלקת הנר: 5.32, תפלת מנחה 5.55, קבלת שבת: 6.10, תפלת שחרית: 8.00, לימוד ב„ירושלמי": 11.45, מנחה גדולה: 12.45, משנת ברורה: 4.45, תפלת מנחה: 5.45, הרצאה: 6.25, תפלת ערבית במוצ"ש: 6.45.

דירות
קבלנים מציעים
דירות למכירה 3 חדרים ויותר

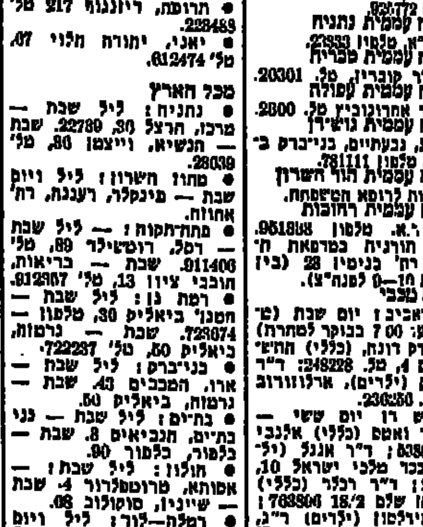

[illegible]

● ברעננה בהזדמנות דירת 4 חדרים + סלון גדול חדש 180,000 .954009

● בהזדמנות בשיכון בבלי 3 חדרים 165,000 ל"י, טל' 410944 אחה"צ.

● בפתח־תקוה 3 חדרים מרווחים + מטבח, קומה א', חזית. 910240.

● 3 חדרים במרכז רמת־גן, מודרנית, ע"ע, 3 כיוונים, רוס. 03-720803.

2-2½ חדרים

● ברמת־גן, ק"ג, ע"ע + ½ חדר עבודה. 704119 מ־14.00.

● בפתח־תקוה 2 חדרים, רחוב רוטשילד, טלפון 908011, להתקשר מיום ראשון.

● 2½ חדרים, ק"ד, ר"ג, רח' הבילויים, מטבח, ארונות קיר, בשכונה חולון. 746041.

● דירת 2 + הול מואר, תשומרון 9, לפנות 20—16, בוטבינר, 858450, אחרי 20 בשבת.

● בצפון 2½ מיגחית, מרווחת, 54 מדרגות. 480351.

● 2½ לוקסוס בהרצליה, ק"ב, 65,000, נורדאו 15 — שלו.

● 2½ בשלמה המלך פרישמן + גג מרוצף, 58 מרפסות, 177,000 .248028

● עיר הגינה 2½ חדרים + מטבח, קומה ב'. 170,000 .239488

● בהזדמנות 2½ חדרים, חצר פרטית, מקום שקט, קרוב לפרכז פ"ת. 901780.

● במרכז חולון 2½ חדרים יפים, מטבח חדש. 833809.

● דירת 2 חדרים קטנה, יפה, נוחה ומטודרת. 760829.

● 2 חדרים, דנגור 25, מרכז, גז, טל' 703251.

● בשדרות סמטאום, דירה 2½ גדולה להתקשר בערב טלפון 457895.

● בהזדמנות דירת 2 + פינת אוכל בחולון, 60,000 — .846128

● בבנייחודה, 2 חדרים גדולים + 3 מרפסות, בחזית, ק"ב, ראשון ורביעי 16.00—18.00 .241586.

● שני חדרים ופינת אוכל יפים בגבעת־שמואל. טלפון 751818, לאחר 5%.

● בפתח־תקוה בהזדמנות 4 אורשה כאזור מצויין, מיידי, .911817

● רמת הטייסים, 3 חדרים + הול + פינת־אוכל. — .760624 .89818

● למכירה דירת בת 3 חדרים באזור השרון. טלפון — .927403

● דירת 2 חדרים בדרים צח לה ריהוט מלא + טלפון — 17—20 .477874

● דירת 2½ למכירה בת"א, רחוב אוסישקין 102, דירה 11 (145,000).

● 2½ בשיכון מצויין דירה מקסימה חדשה + מעלית וכל השכלולים 245407—08.

● למכירה דירת 2½ חדרים בגבעת שמואל כאחרי 6 בערב 756037.

● דירה גדולה בצפון ת"א, 3 חדרים + הול גדול + מרפסת באייר 2 חדרים — חזית 238290.

● 2½ חדרים הול, טלפון ארונות קיר עם או בלי ריהוט 788800, גם בשבת.

● בהזדמנות למכירה 2 נדירים והול 14 מ"ר — 85,000 .86416

● 2 חדרים ק"ב + ארון קיר חדש ברמת יוסף טל .976504

● בבתים דירת 2½ חדרים קומה 6 + מעלית מרווחת עם שיפוצים. 0. חזי.

● בת"ח 2 + ½, מרכזי ו־שקט קומה ד' .916262

● בבבלי 2 + הול מול הירקון ק"ד 452572 120,000.

● בבתים 2 חדרים מקום מרכזי ושקט בורנשטיין מ־שעה 20.00—15.00 בחאליס 18.

● למכירה דירה מקסימה 2½ חדרים עם שפע שיכלולים, קוטג' (בלי מעלית) ברחוב אוססקי בצפון ת"א .448361

● בבתים רח' עק"ב 6 2½ מרווחת קומה ב' טל. 861167.

● בחולון 2 + הול גדול ארון קיר 70,000 .859860

● בתים 2 חדרים גדולים ספויארים, רגן 23 שוחם.

● בתל־אביב שדרות עמנואל, 2 חדרים יפים + הול טלפון קומת קרקע 185,000 ל"י טלפון 241940 בין השעה 16—20.

● למכירה דירת בת 2½ חדרים מכוורים ברח' חמדי נבי עתיים .206804

● 2½ חדשה במרכז רעננה ארונות קיר ק"ק 98,000 בשבת ביום, ובשבוע מ־9, ח־מעלות 10, קלנר.

● בנאות אפקה 2½ ק"ד — משופצת + חדר שינה וארון קיר — 150,000 רק לרציניים 748788 470028.

● למכירה דירת בת 2½ חדרים, קומה 6, ברח' החשמונאים 25 נבעתיים. לפנות לי ווליברגים, בשישי־שבת כל היום, ביום א'—ה' אחרי 17.00.

● בפתח־תקוה 2½ חדרים, שלוחאש 8/12 נחמיאס — .206643

● לרגל נסיעה דירת 2½ יפה, מרווחת ק.ב. בסביבה טובה בת"א טלפון 449162 בשבת ו־ בערבים.

● סוידית 2 חדרים + ½ מרפסת מטבח סגורות + פינת אוכל, שרותים נפרדים + טלפון, דרך השלום 87 ת"א, נולר שטיין.

● ברמת־גן 2½ יפים, גז, חזית, רחובות — מהנדר 1, כליף.

● ברמת־גן במרכז 2 גדולים והול הנשר 8, זלכה.

● 2 חדרים, בצפון ת"א קר מת ב' פרוותו, טל' 240178.

● 2½ ע"ע 3 כיוונים כר יהודה 8 בתים בניסה ב' — כהן.

● למכירה 2 חדרים מרוהטים בצפון ת"א, טלפון — .478810

● דירת 2 חדרים + הול גדול, ליר צחלה. 471754.

● בפתח־תקוה 2½ נחדרים בסביבת יוקרה לחזית + הול + מטבח + ריהוט חדר שינה + חניה ק"ב טלפון 20 בורשטיין 165,000.

● ברמת־גן דירת קרקע 2 ו־ הול ז'בוטינסקי 116 טלפון .015120

● דירת 2 חדרים + הול סיגנית ק"ב רח' חזית חשא, טל' 6 חולון, יוסף.

● במרכז השקט ברעננה דירת 2 חדרים והול + מטבח מואר + חימום גז מ.כ. חזית 115,000 ל"י אפריס־דר אחוזת 133 רעננה.

● בפתח־תקוה דירת 2 + ת.ספות קומה ב' חזית מש־פחת מורחי באליס 11.

● דירת 2 חדרים יפים ב' רמת־חן לפנות רח' שמעוני 3 סלמה (ג') דני בשעות ה־ ערב.

● ברמת מן 2 חדרים + הול טלפון 702508 להתקשר אחרי הצהרים.

● 2 + הול ומרפסת גדולה, חזית, בשדרות התמרים 16 רמת־גן 755808 מ־4—8.

● בבתים דירת פאר 2½ מרווחים ק"ו + מעליות — .850249

● ברמת־גן בשיכון־סוטירר ב־בכביש הטייסים 2 + הול — .314830

● בר"ג 2 חדרים + מרפסות סגורות 920,000 ל"י. .748175

● בחולון 2 + הול גדול, ק"א גולומב 22 מאר .842021

● 2 מואריםרח' יהודית, בני־ברק טל' 702004.

● בשכון ותיקים בר"ג 2 חדרים גדולים ו־2 קטנים 3 מרפסות קומה ב' טלפון 707222 משעה 16 אחה"צ.

● בהזדמנות: 2½ + הול + מטמים + ארון קיר ק"ב מנוי מיידי, הרצל 37 בתים כללי.

● בר"ג במרכז ושקט 2 גדולים + הול פינוי מיידי מחרואה 108 קרסקי 18 — ברזילי.

● 2½ בר"ג ע"ע חזית טל. 704800 פנוי מיידי.

● 2 מקסימה התנגח 15 דירה 9 בתים.

● 2½ חדרים בבלי קומה ג' מעלית 205,000 ל"י — טלפון 460038.

● ברמת־גן 2½ חדרים ק.ב. אחרונסון 40 .745164

● בחולון, במרכז קרית שרת, 2 ק"ק כניסה נפרדת, למסי־רה, תוך 3 חודשים, 801067.

● ברמת־גן 2 חדרים מסודרים 3 כווני אויר, הירדן 42, סער.

● 2 חדרים, הולמואר, — ארונות, קומה בינונית, — שקט מרכזי רמת־גן טלפון .784808

● בגבעת רמב"ם 2½ חדרים מקסימה קומה א' ע"ע חזית טלפון 235019 בערב.

● רמת גן, 2 חדרים גדולים קומה א' הבנים 21 קומש.

● בבני ברק גבול רמת־גן מרטר נבוהה 2 + הול מ־ ידי. 780845 מ־16.00.

● 2½ חדרים בירושלים להחלפה בדירה דומה בתל־ אביב. 62224—02.

● דירת 2 חדרים כל חנו־יות — 48,000, לפנות לדרון חנן הרצליה, גוה־ישראל 4/2.

● בבני ברק למכירה דירה 2½ חדרים קומה ב' חזית טל. 784067.

● דירת 6 שנים 2½ ריקה בכביש הטייסים רח' מהל 11 בלוק 69 קומה 4 דרזי.

● בחולון 2 חדרים + מר־פסת גדולה ק"א ע"ע. הער־בת 87/8.

● ביר אליהו 2 חדרים + הול וחצר (אפשרות לתוספת) מרדכי 6 מתערב — 80165.

● דירת לוקסוס 2½ בצפון חסכת ומיזוג, מיום ראשון משעה 0.00 אחה"צ 216578.

● 2½ חדרים 75,000 רח' יר־מיהו 27 חולון. מורגן.

● למכירה בחולון 2½ אפ־שרות משכנתא משפחה גול־דין בית־שערים 4.

● דירה חדשה 2½ חדר + ת"א קומה ג' חזית. משפ־בר, השקמת 33 בתים, ביגוי ינואר 1975.

● בית לוקס הול גדול מס־טים למכירה תורש, גבעת־רסכם, 254654, שתי קומות ותצי — 105,000.

● 2 חדרים יפים + הול למכירה. טלפון 784046 תל־ ביבורים.

● ברחובות 2½ חדרים קומה ב' חזית, כניסה מיידית — .950002

● למכירה 2 חדרים + הול גדול במצב מצויין רח' מבר־ות בני ברק מנוי, מיידי — .00-780000

1-1½ חדרים

● בהזדמנות במרכז בתים, דירת חדר, ארון קיר + מרפסת סגורה, ראשונים 6, שושני, מ־20.00—16.00.

● בצפון המרכזי והשקט 1½ + הול במצב מצויין, ק"ג, חזית, 2 מרפסות סגורות — 14.00 מ־440685

● חדר על 280 מ"ר בנות עוז 150,000 ל"י, טל. 012821 .727758

● בהזדמנות דירת חדר ותצי מרכז מסחרי 75, טלפון — .826285

● רחוב מאור 1 ברמת־גן 2½ 18,000 "בריסי" דירות .785465

● ברמת־גן 2½ חזית — 110,000 במקום שקט "דירום" בצנלסון 146.

● ברמת־גן 2 מרווחים + הול 84,000 "דירום" כצנל־סון 146

● ברמת־גן 2 חדרים והול ארונות קיר מיטר נבוה מודיעין 198 משם' דריפוס.

● בחולון 2 ½ מ"א באזור רחל תנרי"א 3 מורג'ס.

● הזדמנות 2 + ½ + הול ומרפסת ארונות קיר סינוי חודש! דרך־ירושלים 87 ק"ב ע"ע ארד 258573.

● במרכז רעננה דירת 3 חדרים והול, גדולה ומסודרת, מטבח אמריקאי גדול + חדרי־שינה + חימום גאז ק"ב, חזית, 115,000 — טל' 020431.

● דירת 2 חדרים + פינת אוכל + ארונות קיר, קומה ב', 82,000, לפנות רחוב מסילת־העולים 24, חולון — (בנירד).

● דירת 2 חדרים, חזית — חמש א/20 תל־גבורים, לפ־נות רחוב עמוס 28, חולון, נבאי.

● ברמי משחה 2½ גדולים בהזדמנות, טלפון 860137.

● דירת גג 180 מ"ר + גג 120 מ"ר, 78,000 גרוסשילד, 014684.

● דחוף למכירה ברמי משחה במרכז אלנבי 2½ חדרים (70 מ"ר) אפשרי גם למשר־דים ומלאכה עם טלפון לחת־קשר: טלפון 703051 בערב.

● דירות מ־20,000—40,000, "לעם", מקוה ישראל 3, תל־אביב. 812725.

● 2 חדרים עם כל השרותים ליחיד בשכונת מנטיפיורי. .205622

● חדר ברמ"ם 24,000 ל"י, גבעת רמב"ם. טל. 202441.

● 2 + טלפון חזית יפה + כל חנויות 821010, מ־ 20—10.

● בהזדמנות דירת 4 חדרים + ריהוט עמק־יזרעאל 55, שישו־שבת, קורן.

● דירת 3 חדרים מרווחת ויפה בהזדמנות, קורדוברו 17 (פלורנטין) 820087.

● ברמ"ם 2 חדרים, שינקין 54, גבעתיים, שישו. 202066.

דירות בשכר חודשי

● להשכרה דירת 4 ברמת־ האוניברסיטה בבריאלון, טל' 701042 .767500

● בחולון 4 חדרים, חדשה, לוקסוס. לפנות טל. 204455.

● חדשה, מרוהטת חלקי, מתאימה למנורים ולמשרד, טלפון: 84530.

● להשכיר דירה, 2½ ברמת־גן, בשכ"ת, לפנות מ־244802 גם בשבת.

● דירת 4 חדרים חדשה ל־ מנורים או למשרד, בצפון ת"א + טלפון + חסקה + חניה, כניסה מיידית, 220829 .208829

● מחפש להשכיר וילה או דו משפחתי בלי רהיטים בסביבת רמת־גן, 476800.

● בהרצליה במרכז 3 חדרים + טלפון + פינת אוכל — .056601

● בהרצליה 3 חדרים + הול + טלפון גדו משפחה, 792890 .084856 בערב.

● רמת־גן באואזים דירת 4 חדרים, רצוי עולים חדשים טלפון 474741.

● בחולון 4 חדרים חדשה מרוהטת חלקית, 750 לחודש. .781261

● בשכ"ת 2 מרווחת חנקין 40/15 ,חולון, שלומיוב.

● בהזדמנות במרכז רמת־גן דירה 4 חדרים (לא מרוהטת) בבית חדש, קומה א', מעל העמודים, חזית, חסקה מרכזית בשכירות חודשית 650 ל"י, לפנות טל. 720279, עבור שקדיה.

● בנאות אפקה 3 חדרים קים בשכ"ת 200102 .720717

● דירת 2 חדרים + טלפון ברחוב נחמני 17, ת"א, קומה ג', 550 ל"י לחודש, לפנות מיום ראשון בערב. 460018.

● להשכיר ללא מתווכים חשלום חודשי ברח' מרכזי ושקט בצפון תל־אביב, דירת 2 חדרים מרוהטת עם טלפון לפנות טלפון: 460092, מ־ 15.00 שעה.

● דירה להשכרה 3 חדרים בצפון תל־אביב. נא להתקשר בימי ששי שבת לטלפון .441482

● בצפון 4 חדרים מסוארים, 2 מעליות, קומה גבוהה, חשכלולים, חדשה, — 800 ל"י, רח' רחל 7, קומה 7, דירה מס' 26, לראות במקום היום 18.00—9.00 ובוים א' 16.00—19.00 ,9.00—18.00

● שותפה לדירה מרוהטת + טלפון רצוי סטודנטית, טל־פון 288145.

● 3 בראשל"צ חזית במקום שקט 848445 מיום ראשון.

● לדתיים בשכ"ת 2½ חד־רים חדשה בבני־ברק, להת־קשר 80576.

● 3 חדרים חדשה, כביש הטייסים — 475, ל"י, 751410 8—15 בערב 57823 רוני.

● 3 חדרים + טלפון בדרך הטייסים טל' 704818 (בערב).

● דירה חדשה בפתח־תקוה 3½ חדרים מקום יפה .787087

● דירת 3 חדרים גדולים בית פרטי במקום טוב לפ־נות 725008.

● בפתח־תקוה ברוטשילד דירה מסוארת 3 חדרים בשכ"ת + טלפון וריהוט חל־קי 918264.

● בתל־גנים 3, רווקה + טל־ פון 18—10 בין 740553.

● ברמת־גן גבול תל־גנים 3 חדרים מרווחים, ריהוט חל־קי, 763218, לא בשבת.

● בשכ"ת דירת 3 חדרים ברמת־יוסף, בתים, טלפון: 808051

● בשכ"ת דירת 4 חדרים בנוה־אביבים, שרותים כפו־לים, טל. 50511—03.

● בנוה־אביבים בשכ"ת 4½ חדרים מרוהטים, שרותים כפולים, 50511—03.

● להשכרה 2½ ריקה קומת קרקע בצפון, טל. 248887.

● 3 חדרים בשכ"ת לוקסוס בישעיהו 52 ת"א, לפנות: "אלעור", יהודה המכבי 87.

● להשכרה דירת 3½ חדרים חרשה, במרכז גבעתיים — .796526

● נוה־אביבים דירת 4 חד־ רים חדשה, רחוב חרב אשי, ל־ השיר לתקופה ממושכת, טל. .442985

● דירת 4 חדרים חדשה עם פירב הנוחיות, ללא ריהוט לשנתיים ברמת־גן, 722017.

● דירת 2½ חדרים ריקה בשכ"ת, 400 ל"י, 58805 — .60349

● בהרצליה דירת 4 חדרים + טלפון, קומה שביעית, .746444

● בחולון קרית שרת בשכ"ת 4 חדרים מיידית, 600 — .870241

● דירת 3 חדרים ללא ריהוט ק/ג, רח' להנדריה 84, ל־ השכרה מיידית, טל. 240006.

● בפתח־תקוה בית פרטי 3 חדרים בסביבה שקטה, ריהוט חלקי, + טלפון בשכ"ת, להת־קשר 917462.

● בבתים להשכרה ולמכירה יד שניה "דירות בקו" — .864775

● דירת 3 חדרים מרווחת, ק"ג, בבני ברק, טלפון — .785880

● בהרצליה שביב, דירת 3 חדרים + טלפון, להתקשר — .985606

● בשכ"ת במרכז חולון 4 חדרים, כניסה מיידית, טלפון .852064

● דירת 2½ חדרים ריקה ב־ גבעתיים, 441669 לא בשבת.

● בצפון 3½ חדרים, חניה, חמום וטלפון, טל. 441829.

● 3 חדרים בר"ג, מרוהט חלקי, 450 ל"י, טל. 285482.

● בת 3 חדרים חדישה ומרו־הטת חצי מרוהטת או מרוהטת במקום שקט ומרכזי בסביבה צומת נחת פ"ת. אוטובוסים לכל הקווים, 788002 (לא ב־ שבת).

● בת"א קרוב להילטון דירת חדשה יפה 2 חדרי שינה + סלון + מרפסת גדולה, בסביבה שקטה, 1000 ל"י ל־ חודש, 470580.

● דירת חדר קומפלט בירו־ שלים בסביבת תמ־ שבח חוף־ בית מסירה 18.74 טלפון — 452460 אחה"צ.

● דירת חדר מודרנית ק"א, בתים מסריק 81 444404 יר־ דנת לוי.

● בצפון האקסקלוסיבי חדר גמטר ושרותים ק.ד. למכירה .238074

● דירת חדר + מרפסת סגו־ רה, חובתיציוו 26 רמת־גן, קרמר.

● במרכז גבעתיים דירת (½1) פרטר גבוה אחרי טיול, חשומרה בני־ברק 850606 רמונגט .796276

● דירת חדר מרפסות, אפי כמיה, .850698

● בגבעתיים 1½ חדרים ק"ג בסביבה טובה ושקטה — .202066

● דירת חדר + כל חנו־ יות עמיה יונה קיבוץ גלויות 79 ת"א.

● דרת חדר ק"ק בת"א באז־ור מרכזי ושקט 258577

● 1½ במרכז מול אואזים, התקוה 3 רמת גן כץ.

● בגבעתיים באיזור חטוב ביותר דירת בת חדר וחצי מצוידת בטלפון במחיר — 100,000 ל"י לפנות עו"ד זאב קליאום טלפון 260080 בש־ עות העבודה, 256846 בערב.

דירות בדמי מפתח

● 2 חדרים + טלפון, שד' נורדאו, ק"ב, —.75,000 ל"י, .417480

● בת"א בהזדמנות דירת חדר, ק"ג, מיידי, 454086 בבוקר.

● בדמ"פ דירת 2½ חדרים יפה, אילת 28, רביבו אבי רחם.

● 4 חדרים כמרן ת"א סבי־ בת "חגיטה", טל, 269854.

● בדמ"פ 2 חדרים, כן־יהודה ארלוזורוב, טלפון 474880 ב־ שעות 14—12.

● בדמ"פ 3 חדרים + גו־ חיות, קומונר, שכונת מונ־ טפיורי, רח' יוסף מארו 7, תל־אביב.

● בדמ"פ 2 חדרים ק"ק ח־ זית ברחוב החשמונאים ב־ ת"א, טלפון: 850601.

● חדר בדמ"פ עם שירותים ברח' ארלוזורוב בגבעתיים — 15,000 ל"י, טלפון 722746.

● דירה 5 בדמ"פ בצפון תל־ אביב — סביבה מצויינת, 4 כיווני אוויר, ק"ב, נוחה, להש־ כיר למנורים ולעבודה לרו־ פא ומהנדס, 220884.

● 3 חדרים ק"ג חזית, סביבה ככר דיזנגוף 280808 — מ־ 10—17.

● בדמ"פ 1½ חדרים בסימ־ טה, 37 מדרגות, לווג ללא ילדים, 986640.

● בבתים 2 + הול, פרינ־ דר, גן, ארוזה, ואוצה.

● דירת 2 חדרים ו־ פ"א להעברה בפתח־תקוה מרכז, .910825

● דירת 4 חדרים חדשה ב־ מרכז ראשל"צ + מעלית — .149185

● ברחובות בשכ"ת דירת 3 חדרים, חדשה, הכוחי מע־ לית, מסירה מיידית — טל' .025328

● 3½ חדרים מרוהטים ב־ שכר חודשי, בבריסבא טלפון .028515

● קוטג' מרוהט קומפלט מל־ און, מזגן, נוח הסקה, רמת־ השרון, להשכרה לתקופה עד שלושה חודשים, טלפון — .03-240450

● חדר וחול מואר וכל ה־ נוחיות רמת־יצחק ירושלים .87

● דירת גג + טלפון בסבי־ בות כיכר דיזנגוף 08-08 — אחה"צ.

● דירה גדולה חדשה 3 חד־ רים גם למשרד צפון ת"א, טלפון + חימום מרכזי — מ־16.00 282308

● ברחובות להשכרה מנטו־ און בנורדיון 12 לטלפון — 8—1 מ־958204

● בבתים 3 חדשה, חזית, ק"ב, שקט, מיידי, טלפון: .860101

● לוקסוס, סלון + 3 חדרי שינה + פ"א ושרותים כפו־ לים, ככר המדינה, 282217.

● בבבלי דירה ריקה ספר־ ארח 4 חדרים, טלפון, הסקה, מעלית, 468852, גם בשבת.

● 2 חדרים + סלון, לוקסוס, ככר המדינה, 282317.

● לזוג להשכיר דירת חדר + מטבח ונוחיות, מרפסת סגורה — ר"ג, אבא הלל 120 בזחי נלדים.

● ברחובות 3½ ליר הסכו־ מיה, 5180—061, לא בשבת.

● חדר, כניסה נפרדת + שרותים נבחרים המלך ג'ורג' .221141 38

● 3, חדשה, מרוהטת, סלו־ בר הגוה, ירושלים, גשר, אחה"צ ובערב.

● דירת חדר ומטבח בת־ בת, טלפון 212744.

● להשכיר חדר מרוהט ל־ בחורה, 766022 רמת־גן, עזר.

● ברמת־השרון דירה 3 חד־ רים חדשה כניסה מיידית — 048080.

● 3 עם טלפון אבן גבירול מאנה, 277098 לא בשבת.

● להשכרה 3½ חדשה מרוו־ חת בראשון לציון טלפון — .018702

● דירה יפה מאור 2½ חד־ רים ריקה עם טלפון ברח' הנביאים, קומה ג', להתקשר אחרי הלת גיל", 86806 — .204103

● 3 חדרים בסביבות "הבי־ מה", רחוב חלקי, לטלפון — .057-76058

● בראשון־לציון 4 חדרים מרווחים, אחר מחם אשליה, 120 מ"ר, חימום מים מרכז־ טלפון 947154 אחה"צ וערב.

● 3½ בשכ"ת בשדרות נור־ דאו, ת"א, 88419 — 9.00—17.00.

● 3 חדרים מרוהט חלקי בצפון ת"א. טלפון 822825.

● 4 חדרים במרכז חולון ב־ מצב טוב, טלפון 822828.

● בצפון שותף/ה לדירת 2 חדרים + טלפון, להתקשר: .452311

● 4 חדרים, חסקה + טלפון רמת־אביב הנור 29 בחז' מ־ 8—1 717808.

● להשכרה 3 חדרים לפנות "קוריאור" ברחוב צונץ — 02/15 תל־אביב.

● בית עם חצר 4 חדרים טנוי + טלפון + מים חמים ביחוד, באליאסטום, מוהלי־ בר 55, לחתקשר 759602.

● במרכז רעננה 4 חדרים בנויים, 550 טל' 795201.

● דירת 2 חדרים מרפסת סגורה בר"ג, 450 .706080

דירות מרוהטות

● בבתים 3 בשכ"ת ברחוב ירושלים כניסה מיידית — 16.00—19.00 229869, פרט ל־ שבת.

● ברמת־גן גבול תל־אביב 3½ חדשה מרוהטת, חסקה. .441007 — 745602

● בשכ"ת 2 חדרים מרוהט קומפלט במרכז רמת־גן — .202675

● דרוש/ה שותף/ה לדירה 3 חדרים בצפון ת"א, 442468 מ־10.

● דירת 2 חדרים מרוהטת קומפלט, פרינ'ידר, גז וטלפון — 60349 — 58805.

● דירת 3 חדרים חדשה ומרוהטת קומפלט בסביבה טובה, ביחוד, 828476.

● בצפון ת"א 2 חדרים מרוהטים + טלפון. פרמים — .845416

● בשכ"ת 2 חדרים + טל־ פון בגבעתיים, להתקשר — .765028 ,281028

● שותפה לדירה 3 חדרים, 250 לקבוצניקית, 58168/4/5 לרולי.

● בבתים, 2½ חדרים לתיי־ רים, פרמים 88047 אחה"צ — לנרבר.

● ברמת־אביב 2½ האוניבר־ סיטה 58 לוי, ראשון ושני, אחה"צ.

● דירת קוטג' מרוהטת ב־ רמת־גן, במרכז, אבא הלל — .704978

● במרכז רמת גן להשכרה 4 חדרים מרוהטים + טלפון, כניסה מיידית 786004.

● חול + 3 ריקים פ"ר עם או בלי רחוט, טלפון, גז ו־ פרינ'ידר, רח' המגיד פינת יהודה חלוי, מתאים גם ל־ משרד — 750 ל"י לחודש, טלפון 58878 בערב.

● ברמת־אביב דירת 3 חד־ רים מרוהטת בשכ"ת, טלפון .240802

● להשכרה דירה מרוהטת בת 3 חדרים בנאות רחל חולון, לפנות טל. 611971, או — .806184

● להשכיר דירה מרוהטת, חדר עם גזוזית בגבעתיים: .740834

● 2 חדרים לוקסוס + טל־ פון בצפון טלפון 268410.

● להשכיר 2 חדרים יפים מרוהטים בגבעתיים 500. .761885

● דירת 3 + 8 חדרים בשכ"ת כ־ קרית־שרת חולון, טלפון — .840416

● שותפה שלישית בדירת 4 חדרים ל־3 חודשים בקיראון .758682

● בימי בשדרות ירושלים 3 חדרים מרוהטים קומפלט, להתקשר 447088.

● אקסקלוסיבית (3) מרוה־ טת בצפון ת"א, 1,100 לחו־ דש, טלפון 265811.

● דירת מרוהטת 1½ חדר כמר 2 פרטר גבוה חשמל רח' ארלוזורוב — רמת־גן, טלפון, בשכ"ת פרטים טלפון .245649

● להשכיר דירת חדר במרכז חולון בעבודה יהודית — .928817/56

● בראשון 3½ מרוהטים + טלפון 600 לחודש. אפשרי למסירה. 847029.

● דירת חדר ודירת 2 חד־ רים ברח' פינסקר 48 "דליה" .225601

● 3 חדרים מרוהטים חדשים בראשל"צ להשכיר. טלפון .742010

● דרוש/ה שותף/ה לדירת 3 חדרים מרוהטת 85044 רק ביום ראשון בשעות 8.30 — 12.00 לדניאל או ה.ת. ר"ג 2884.

● 3 חדרים לוקסוס מרוהטת חדרים, טלפון, מזגן אוויר, צפון תל־אביב, 229046 ששי אחה"צ, ובשבת כל ה־ יום.

חדרים מרוהטים

● חדר + מרפסת עם כל הנוחיות לתיירים (או לאשה בודדה) 206307.

● להשכרה חדר עם כל הנו־ חיות, כניסה נפרדת, 212081 מ־4.

● להיבוציגיה בכיכר חדר מרוהט יפה בצפון ת"א טל. .440402

● חדר מרוהט להשכיר — צמרי דיזנגוף 123, ת"א, בשעות 2—5 אחה"צ, מלבד שבת.

● בהזדמנות לבחורה, חדר מרוהט בבתים, אפשר עם אוכל, טל' 874624.

● להשכיר חדר מרוהט בכרמי רמת־גן, טלפון 768076 מ־ שעה 14.00.

● חדר מרוהט להשכיר ל־ אשה בצפון ת"א, טלפון — .460706

● בצפון שותף/ה לדירת 2 חדרים + טלפון, להתקשר: .452311

● להשכיר חדר גדול במרכז רמת־גן שימוש במטבח — .765378

● חדר מרוהט שימוש בגז ובפרינ'ידר הרואה 120/8 רמת־גן מנרלובין.

● חדר מרוהט לבחורה עם שימוש במטבח בגבעתיים — .762457

● חדר מרוהט בכיכר מסריק 10, ת"א משפחת נוימן.

● חדר לזוג תיירים/ישרא־ לים/יחיד, 447772 מ־17—20.

● חדר במרכז בתים לבחורה אי־ לזוג צעיר. לפנות מ־8—9 בבוקר ומ־14—16 אחה"צ טלפון 574888.

● בבתים חדר מרוהט לבחו־ רה או סטודנטית 860325 — .054188

● חדר מרוהט גדול לבחור/ה בר"ג ירדיה 5 745703.

● בחולון מרכז 1—2 חדרים מרוהטים. 851120 מ־16.00.

ביקוש דירות

● דרושה דירה בשכ"ת או לקניה, ערבויות מובטחות — .801008

● מעוניינים לשכור דירה מרוהטת 4 חדרים, מעלית וטלפון בצפון תל־אביב. זוג עם ערבויות מצויינות, טל. 441960, בשעות הבוקר, בשבת כל היום.

● דרושות לנו דירות בכל גודל להשכרה לתקופות קצ־ רות וארוכות, אנגלו־סכסון תל־אביב, טל. 942841.

● דרושות לנו דירות בכל גודל למכירה מיידית, אפ־ שרות גם תמורה המגוה — אנגלו־סכסון תל־אביב, טלפון .242841

● זוג עם ערבויות בנקאיות מחפש דירה מרוהטת או ריקה בשכ"ת או בדמ"פ או לקניה, 60349 — 58805.

● בשכ"ת משרד 2 חדרים וטלפון בשדרו' 15. 58185.

● בשכ"ת דירה 4 חדרים עם טלפון במרכז תל־אביב — .62801

● מעוניינים בצפון בשכ"ת תל־אביב ... אדריכלים ...

● דרושה דירה מסוארת או מגמתאי בצפון תל־אביב ו־ תסביבה, בסביבה 450,000, טלפון 006715, חיום 20—18, ב־ שבת 11—7 בבוקר.

● מחפשים דירה בדמי מפ־ תח או קניה עד 63,000 — 2—2.5 חדרים באזור רמת־ גן, וחסביבה ובתים, לפנות לטל. 201835—08.

● מעוניין לקנות בית חמים עם 4 דירים בת"א או כסביבה, לפנות ת.ד. 1834 ת"א, לטל' 08024108.

● למסירה דרושה דירה 3 חדרים למנורי עובדים, ב' שכ"ת, 274604.

● ברמ"פ סלון גדול + 3 חדרים במצב טוב בת"א 787688.

● דרושות דירות לקניה 3, 3½, 4 חדרים "רונאלד" טל' .224114

● פרסו 1 זוג מחפש לקניה 2½—3 חדרים, חזית, בבתים, טלפון 880212.

● דרושות להשכרה דירות ובתים לתקופות קצרות ו־ ארוכות, דירות בסביון, ר־ סון, קיראון, רמת אפעל, קרית קרינינצי, כר אילן ונוי יהודה, אנגלו סכסון רימון, טלפון 757281.

● מעוניין בדירת חדר ת"א ובסביבה, לציון מחיר — .14.00

● למוזרך דרושות דירות ב־ כל הגדלים בצפון תל־אביב .228074

משרדים

● בשכ"ת חדר לרופא + ציוד רפואי + חדר המתנה מתאים לכל מקצוע, 8—16 ,8—16. 220620

● בשכ"ת, משרד בטיילת רמת־גן, טלפון 784062 עד 1.00.

● בשכ"ת במרכז חולון — משרד פליניקה מצוידת + טלפון. לפנות 742581.

● בשכ"ת משרד יפה בככר המשטרה תל־אביב, ל־ טלפון לפנות אחה"צ 56238 ,52005 בערב 262424.

● בבתים להשכרה בתח־ כלפור 38 כניסה ג' ק"א, דירה 1, בלי חיוך — לפנות אר שאלי.

● בשכ"ת בככר המשטרה דירה 3 חדרים לפקס, משה, מחסן טל. 62808.

● משרדים + טלפונים ב־ שכ"ת, בדמ"פ, ולמכירה, 4 עמ', מקוה ישראל 3 תל־ אביב. 612725.

● להשכרה משרד 2½ חד־ רים + שרותים ק"א, בוח' מוהליבר 32, ת"א, טלפון 50829 ,50828 יעקב.

● בשכ"ת דירת משרד מרכז חה + טלפון בצפון תל־אביב — .240842

● 4 חדרים עבור משרד או בית־מלאכה ליר מוגדרי ר־ יהודה בשכ"ת 286246

● להשכיר משרד 2 חדרים ק.ב. + מעלית אחוזת בית 3. 9.00—18.00 מ־58877

● בשכ"ת 3 חדרים + טל־ פון ברחוב כויחודה תל־ אביב, 244585.

● בדמ"פ ברח' יהודה הלוי 4 ת"א, קרקע, חזית, אולם 110 מ"ר למשרד / תצוגה / מלאכה שקטה טל' 42930.

● בסביבת דיזנגוף בשכ"ת למשרדים 2 + נוחיות והול + נוחיות 225894.

● למכירה משרד + נוחיות 25 מ"ר ברח' השומרים — .415461

● בשכ"ת 12 חדרי משרד או 8 דירות בקומה אחת ד' צפון חדש מעלית לפנות — 228226 חוץ משבת.

● בצפון בבנייחודה 3 וחד ליב ומלפון, פ"פ בשכ"ת — .289074

● בשכ"ת שני אולמות של מ"ר ... 417480

● דרוש מחסן בשכ"ת בערך 80—100 מ"ר באיזור תל־ אביב, לפנות בשעות העבודה 03-621603 או בערב .08-25058

● להעברה וולמסון ק.ב. 160 מ"ר, להעשיה — משרדים / מחסנים + מעלית, במרתף 200 מ"ר 528817.

● דרוש מחסן בשכ"ת בערך 150—200 מ"ר, באזור תעשיה ת"א, אזור פתח־תקוה, קרית אריה. לפנות בשעות העבודה — 916070 בערב — 825060.

● בשכ"ת מחסן 150 מ"ר ו־ עוד מחסן 50 מ"ר ליד התחנה המרכזית ברח' גיבורי ישראל, טל' 528478 8—2 280781.

● להשכיר מחסן 20 מ"ר ב־ צפון ת"א, טל' 442188.

● למכירה אולמות תעשיה ולפני פינסקר 48 "דליה".

● בראשון־לציון אולמות לתעשיה בבנין חדש מרכזי 400,200 ... 910038

● להשכרה ברמותיים 80 מ"ר .870044

● למכירה באזור מסחרי רבב, חנויות + אולמים בבניה, 228613.

● בתל־אביב נחלת בנימין דירת 3 חדרים + גג לבניה מתאים או תעשיה קלה.

● בשכ"ת לתעשיה בבנין 40 מ"ר + חצר וכו' — .821413

● אולם ברמ"פ קומה רחוב סלמה 46, 100 מ"ר 100 כ"ס יורם 82044.

חנויות

● למכירה חנות 75 מ"ר במרכז בתים, לכל מטרה. .838810 .807166

● למכירה חנות גדולה, בני־ שאת רווחים בתחנה המרכזית נא לפנות ליהודית לייבוביץ רח' פין 1, ת"א, בשעות — .8—18

● במרכז ת"א, חנות להשכרה חדשה, 80 מ"ר מתאים גם ל־ בנק, ניתן להלוקה פנימית, אפשרות שותפות עם בעלת החנות, מתקבלות הצעות ל־ סיבנויות, 260972.

● בבתים, חנות בשכ"ת, 32 מ"ר + שירותים, מרוהטת יפה + מחסן, במרכז מסחרי ז'בוטינסקי 8 ("אבי־ סל"). 02-00854.

● חנויות אולמות מרתפים להשכרה למסחר ולתעשיה קלה בבניין חדש ברח' מרכו־ לת 11/18 "ארסוף־ישראל", אלאלוף ובנו, תור נכסים שיפוץ וביצוע, אדריכלות בנין אלנבי 180 .614021

● למכירת חנות מכולת פו־ לל ציוד ברמת־גן 763408 — 742/23 כל היום.

● להשכיר חנות ירקות מת־ אים לכל מטרה רמת־גן — .780223

● חנות חדשה 37 מ"ר ב־ גבעת־שמואל להשכרה מיי־ דית 03-445808.

● חנויות למכירה במרכז ל־ תיירות בשפת ים ת"א, לפ־ נות להברת מלרום נכסי דלא ניידי, רחוב בן־יהודה 10, ת"א, 18—9 10—19, טלפון .20435

● בשכ"ת חנות ברחוב ארלו־ זורוב רמת־גן טלפון 721458.

● למכירה חנות (80) הי־ רון 6, תל־אביב, טלפון — .624145

● דחוף בהזדמנות למכירה חנות 27 מ"ר מתאימה גם ל־ מלאכה (עירה ועור אפשרי־ יות מול אזור בנות בפוח בגאליס רמת־גן 84201 ב־ שעות 9—13 17—19.

● למכירת חנות קטנה ברח' חלית 60 טלפון 877041.

● במרכז רמת השרון חנות להשכרה, למכירה 471757 בשעות העבודה.

● במרכז רמת־השרון חנויות למכירה ולהשכרה מחסנים 081055 ב־ שעות העבודה.

● חנות בשכ"ת במרכז רמת־ השרון סוקולוב 63 טלפון — 202104 מנחם קלר, בשעות ה־ עבודה.

● חנויות משרדים להשכרה מושכה בבניין חדש ברדיר עתיקות 38 חשמונאים מיידי, ארסוף ישראל, אלאלוף ובנו תור נכסים שיפוץ וביצוע אדריכלות בנין אלנבי 180 .614021

● למכירה חנות ברח' הבנים ... 911707

● להשכיר בשכ"ת חנות ומח־ סן 800 מ"ר עם מעלית ב־ רחוב החשמונאים 107 טלפון .621578

● ברמת־השרון מבחר חנויות למכירה ולהשכרה, "שבת" — מלבנים 71, רמת השרון — .470529

● להשכיר חנות ירקות בחור לון שכן עסקי חנוכ ? — .865810

● בככר מסריק למכירה מיי־ דית חנות + גלריה. טלפון .759671

● למכירה חנות במרכז תל־ אביב טלפון 57626 מ־9—18 .16—18

● מספרה לגברות ברמ"פ עם ציוד באחוזת ת"א — .750464

מגרשים

● עיר רחובות 3 מגרשים צמודים. 28,700 ל"י בכבר, קושאן מאבגו, חבינלאומית, אלנבי 116, ת"א.

● ברעננה, כרישום, בחרי־ צלית ביחוד, ומפטטות לייר קורי, מלונות, לווילים ל־ ביחוד, מלונות, חנויות, משרדים, בעלויות, יותר לבנייה, כיחוד, לגיצים, ...

● מעוניין לקנות מגרש ב־ קרית אונו, בני ברק וחסביבה .470574

● לקנות קשר בהרברה בכל הגדלים ...

● מעוניין לקנות מגרש בחולון, בבת ים, בין ראשון לתל־אביב ...

בתי מלאכה

● למכירה בית מלאכה 120 מ"ר, בבניין מרפים, ת"א, טלפון 8.80—18 .286818

● בית מלאכה באיזור תעשיה בבתים 800 מ"ר ...

● בית־מלאכה ... 14.00

● למכירה בית מלאכה לצור ...

● להשכיר בשכ"ת ...

● מכונה 250 בטרוש ...

אולמות

● להשכיר אולם לתעשיה ב־ בני ברק, 100 מ"ר, כוח, חש־ מל ומעלית, "מישאר", המס־ גר 2, תל־אביב, 260000.

● דרושים אולמות בכל גודל בשכ"ת, ברמ"פ ולקניה בתל־ אביב וחסביבה, "לעם", מקו־ וה ישראל 3, 812725.

● בקרית המלאכה אולם 70 מ"ר, 20,000 + 160,000 מש־ כנתא. 820415 ,476011.

● ביהוד, מבנים לתעשיה ו־ מלאכה כל הגדלים, כניסה אוטובוס 74, טל' 08-908682.

● ברמ"פ ברח' יהודה הלוי 4 ת"א קרקע, חזית אולם 110 מ"ר למשרד / תצוגה / מלאכה שקטה, טל' 623000.

● בקרית אריה שנקר 18, ע"ד עזרה, אולמות תעשיה להשכרה בכל גודל לפנות לבניין חנוכה המסדי במשרד .282804

● למכירה או להשכרה אולם תתופות בפתח־תקוה טלפון .910652 או 909600

מחסנים

● חדר 12 מ"ר ...

● 2 חדרים, ...

דירות להחלפה

● מעוניין להחליף דירה 3 חדרים חדשה ברעננה בדירה 2—2½ בתל־אביב, טלפון .840445

● מעוניין להחליף דירה ... ברמת־גן, 7259 .807166

השקעות

● למשקיעים רציניים בלי־ בד!! שני בחורים צעירים, בעלי מקצוע מעולים, בעבה השירותים, מציעים רעיונות בדוקים בשוק הבינלאומי. השקעה דרושה: 70,000 — 100,000 ל"י. פרטים: אבי איזקה, חשמונאים 5, ירושלים: .02-233483

● "באילת — השקעה בטוחה "במרכז התיירות החדש" תנו־ יות, משרדים, בתי־קפה, פר־ מים: גוש 40006 באילת ב־ ע"מ, טלפון: 039-2812 בערב 050-2879 ת.ד. 600 אילת.

עסקים

● למכירה ברמת־גן מכולת וירקות, פרנסה בשפע. טל. .760667

● צוות קורחים מגוי לקוי־ דוחי יסורות וכורות ספינות. .03—948056

● למכירה קיוסק מסעדת ב־ אזור התעשיה מרכז הרצליה להתקשר לגעמי 982029.

● למכירה מיירית סלון ל־ תסרוקות + חוג לקוחות קבוע. 764086.

● חנות מכולת מבוססת גם למטרה אחרת מטמעי בריאות חמרוני נוח שם חנות 27, קונסטנטין משה.

● למכירה בגלל מחלה מס־ עדה פועלים במרכז וולוולסקי ביום 828887 בערב 445488.

● 17%—20%—25% 1 דרו־ שים כספים בריבית גבוהה 1 ערבויות בנקאיות ואחרות. "פונסקה" — חברה להשקעות בע"מ, רחוב בן־יהודה 78, ת"א, טל. 236003.

● עסק אוטומטריסט־אופתי־ קאי, טשירקים אטריקאיים חדשים, מורה מיידית, 20 רקות מירושלים, טלפון — .03—88582

● מכונת גלידה אימלקית (רכה) עם 3 ברזים קרפי־ ציאני, טל. 087760.

● דרושים כספים בערבות בנקאות או בערבות מוסדות. תנאים מצויינים, "בשמת", חברה להשקעות ומימונים בע"מ, חיפה: רח' הרצליה 1, טלפונים 528488 ,520400, תל־אביב: ככר מלכי ישראל 10, טלפונים: 250040 — .246211/2

● למכירה נגריה 100 מ"ר + כל המכונות, 835068 — .765505

● הופיע גליון מס' 176 "ריבוזיג", שבועון למכרזים ופרוייקטים בישראל. הזמנות מינויים ופרסום, ביאליק 9, ת"א טל. 52876.

● השקעה בטוחה עם רווח גדול ביותר! החל מ־9,000 ל"י, "השקעות כלליות" — אלנבי 55, ת"א.

● ישראלי חגר בסורה הרחוק והגיע לארץ לביקור עומד לצאת שוב לסורה הרחוק. המעוניינים ביצוא או יבוא מתבקשים לכתוב לת.ד. 8246 תל־אביב—יפו.

● בהזדמנות 1 ברמת־יצחק חנות כליבו קטן מכשירי כתי־ בה, צעצועים, דברי תפירה והמרוקים, בשכ"ת 758703 מ־ .17.00

● ברמת־גן כליבו תמרוקים, צעצועים ומכשירי כתיבה — .741456

● למכירת חנות סירקית עם מוניטין טלפון בערב 455062 .780068

● בשכ"ת קונדיטוריה מסוא־ רת (קפה) במרכז ר"ג 744686 .754260

● למכירה מסעדה מסיבות בריאות, פרנסה ל־2 משפחות. .987786

● בעל חנות 84 מ"ר במרכז התחנה המרכזית ברחובות מעוניין במכונות בלעדית, ב־ פרטים לפנות לת.ד. 1402 רחובות.

● מוגנן בתל־אביב, פרנסה טובה, למכירה מסיבת סח־ בה, לפנות לת.ד. 16887 תל־ אביב.

● בשכ"ת גן ילדים מכוור במרכז חולון טלפון 625074.

● 18%—22% ריבית תקבל באמצעותנו בערבות בנקאית או ערבות מוסדות ציבור ריים, הצמדה לדולר אפש־ רית. מקרן להשקעות בע"מ, ליליינבלום 30, טלפון 58548.

● כספך לא כספך באמצעו־ תנו תקבל הרבה יותר עבור כספך בערבויות בנקאיות ואחרות. "מרכז למימון והש־ קעות", טלפונים: 03-618940 .02-233014 ,02-662284

● 200,000 — 150,000 ל"י למפן יבוא לשם יצוא בענף הטכסטיל, רווחים מ־ בים ובתנאים מתאימים. לי־ צור קשר טלפונים 3.80—6.80, ב־ 7.80—8.80 בערב. 08-784886.

● במרכז הרצליה מול קול־ נוע "דורי", סוקולוב 60 — למכירה חנות מעריות עם קליינטורה, פרנסה בשפע, טל. .988800

● למכירת חצי קיוסק במקום מרכזי בתל־אביב — טלפון .280001

● להשכיר שטח 500 מ"ר מת־ אים למתון, "תנדור" חעברי 38, תל־אביב, ליד התחנה המרכזית חמשה. לפנות מ־ 8—10, טלפון 81861, פרט ל־ שבת.

● 2 בחורים בעלי פרייס עם מחסן + רכב מסחרי מחפשים עבודה בנספת מוצרים ב־ ציבורים. באזור תל־אביב והסביבה. שורות בכל הארץ, טלפון .460614—רונן.

● אכספט בלי בכל תמירות + ריפק + 4 ...

● בהזדמנות ללא תיווך, מגרש ע"י רחובות ב־3,000 ל"י, אדמה פרטית, קושאן במאבו מרוחק לשיעורין, הבינלאו־ מית, אלנבי 116, ת"א.

● בהזדמנות 1 ליר רחובות 2½ דונם 40,000 ל"י בל־ בד 1 טלפון 282850.

● 5 דונם בשלמות 40,000 ל"י בלבד! טל. 297500.

● ברעננה, מגרש לבנית 1, 2 קוטג'ים, ראה מרור דירות "תיווך אבנרון" 928576 — .926495

● מגרשים מובחרים במבעון הנוקבים ברח' חשרים ובי־ אזור הוילות, נוף מקסים, קושאן בטאבו, 8,000 לירות, אדמות מבטחים, תל־אביב, אלנבי 140, טל. 618128.

● ברמת־השרון 6 דונם למכי־ רה לבניית קוטג'ים, שתי קומות, אפשר לקנות חלקי חשמל. חוריו־אנגלו־סכסון רמת־ השרון. 474244.

● ברעננה ובהרצליה "תווך אבנרון" דרושים ומוצעים מגרשים, קוטג'ים, אחוזת 100 רעננה, 923495. הורי־השרון, ככר ה' נשיא 926576.

● לבנות מגרש אחרון ב־ הדרה —80,000 מוזמן (והיתר בתשלומים נוחים) "השקעות כלליות" אלנבי 55 תל־אביב.

● קונה ומוכר מגרשים ל־ בניה ולהשקעה בהרצליה, רע־ ננה, כפר־סבא ורמתיים. לפ־ נות: "שרון" אחוזה 127 רעננה. טל. 926056.

● חברת קבלנות מעוניינת במגרשים במרכז בני־ברק — אפשרי עסקת חליפין — ל־ התקשר ביום ראשון 706608.

● מעוניין לקנות מגרש ב־ שיכון־ד' בגוש 6628, 6624 ,6625 ,6036, 6087 — טלפון: .780088

● דרושים ומוצעים מגרשים לבנית ולהשקעה. חוור רעננה, חנקין 4 — 926606.

● ליד רחובות — מגרשים אחרונים (לפני עליית ה־ מחיר) —.8,500 ל"י במזו־ מן (והיתרה בתשלומים נו־ חים). "השקעות כלליות" — אלנבי 55, ת"א.

● בוכרון־יעקב במקום שקט ויפה מגרשים אחרונים — 5,750 ל"י (לפני עליית המחיר!) "השקעות כלליות" אלנבי 55, ת"א.

● ברחובות מגרש מיועד ל־ בניה —30,000, "רחובות" בע"מ, בית המועלים 6.

● קונה רציני מעוניין במגרש בחולון, 827088, לא בשבת.

● בהזדמנות דונם 1 בקיס־ ריה קרוב לחוף האלמנות הווילות, א. אחרוני נכסים והשקעות אלנבי 113 (בסכג") טלפון: .624747

● בהזדמנות 4 דונם ברעג־ נה גובל בבנית 40,000 ל"י לדונם. א. אחרוני נכסים ו־ השקעות אלנבי (בסבג") טל' .624747

● מגרש תעשיה בנייברק — 1320 מ"ר 4 קומות בנית, טלפון 724021.

● דרוש לקנות חזרמנות, חצי דונם פרצליציה, רצוי בסביבה ראשון־לציון, טלפון 476800.

● מקושים מגרשים טובים לבניה ולהשקעה אנגלו־סכ־ סון ר"ג 729279.

● בהזדמנות 2 דונם בצפת, אדמות בנין בהר כנען א. אחרוני נכסים והשקעות, אלנ־ בי 118 (בסבג") טלפון — .624747

● חצי דונם לבנית קוטג' 168,000 ל"י טל' 884628.

● ראשון־לציון בגוש 3980 למכירה מגרש 2 קומות בייעוד לבניה, המחיר —750,000 ל"י. טלפון 801568 בשעות הערב.

● מעוניינים לקנות מגרשים בכל הסוגים טלפון 618128 תל־אביב.

● מגרש באזור הכפרי ב־ אחוזות הכרמל, נוף מפתיע (משקיף לים), —4,850 ל"י, לטלפון 618128.

● למכירה מגרש 532 מ"ר ברחוב מנטס בפתח־תקוה — .911778

● בהזדמנות בקיסריה מג־ רש במקום משגע לפנות 780051 בערב.

● למכירה 4 דונם באיזור תעשיה מתח תקוה בסגולה, למסורה מגרש 2 קומות בייעוד בנות טוב, 788328 בערב.

● בפתח־תקוה הברת קבלנות לבנין מעוניינת במגרש תמו־ רת דירות. 914248.

● הצעה בלעדית, מגרשים באזור יוקרה אחוזות חכרי־ מל נופלים בשמחי הפלין ואלנות (ולשמון), משקיף לים קושאן במאבו 5000 ל"י אדי־ מות מבטחים ת"א, אלנבי 140, טלפון 618128.

● בהזדמנות מגרש בקרית־ שרת חולון עתיד מצויין ורו־ ראשל"צ טל' 866182.

● קרקע לבניה בסביבה יפה 650 מ"ר למכירה מיידית — 190,000 ל"י, אנגלו־סכסון, רייטון 787281.

● מעוניין לקנות מגרש ל־ בנייה כשר התקוות לטלפון .214607

● מגרש גוש 7168 חלקה 3 חולון בשטח 789 מ"ר לפי בירה. לפנות טל. 03-225031.

● קרקע לבניה במקום חופה בנתניה למכירה טלפון — .81237

● חברה להשקעות מעוניינת חקלאות ופרדסים בשטחים מפי בקרקע לבניה, קרקע גם בכל חלקי הארץ טל' .81201

● למכירה מגרש בירושלים טל' 08-780501 ,08-700747.

ביקוש עבודה

● נהג עם טנדר שברולט, מחפש עבודה מתאימה. טל. .824630

● מנהל אחזקה במפעל מזון רציני מעוניין להחליף עבו־ דה 08—910010.

● מנהל אחזקה מעוניין ל־ החליף שרת פעולתו. רצוי ב־ מוסד ציבורי, בית מלון וכו' באזור ת"א, נסיון רב בניהול אחזקה, מכונות, מערות ומב־ נים, שליטה בעברית אנגלית וגרמנית יכול להתחבנות תוך 9 חודשים בערך. 210541 — בערב.

● בעל מאונים מסחרי מעוני־ יין בעבודה טלפון רח' 701815.

● בתכנית לעולה מקבלת עבודות הדפסה בעברית. — 16—12 10—18.80 214617

● בעגה הבנין — מחפש ני־ הול עבודה מוסאת לעבודות גמר (וילות) גיל 50, רשיון לחיצות, נסיון רב, סכיבות תל אביב, טלפון 784787 בין 8—

● בעל פולקסוואגן מסחרי עם נסיון רב לחפצה כל הובלה .945007

● מקבלת הדפסות במכונת כתיבה עברית בביתה. צא־ לים 26, נאותית, חולון, משפחת לאת.

● אוטלין קומפלט להשכרה מיידית פרנסה טובה — .056-92051 גורה.

● טבל + משרד וטלפון ב־ מרכז מסחרי באשרוד + רכב מעוניין בסוכנויות או כל הצ־ עה מתאימה לפנות ח.ד. 374 אשרוד עבור טס' 20.

● למסירה מספרה עם אפ־ שרות לקנות דירה בסמוך למספרה 024024.

● חודשים למכירה נו לי־ דים משגשג ברמת־גן 240679 1—10 ,7—5 פרט לשבת.

● בנתניה עסק המצה, רצוי־ ני — 160,000 ח.ר. 2009 נת־ ניה.

● בעל חנות במרכז נתניה מעוניין בסוכנות + השקעה טל' 058-92087.

● יתלומים! קבלני ריצוף מחפש למנות, קרמים ופסי־ לה, מעוניין בספק גלם רציני. פנות להצעות. 288830.

● למכירה בוחי"ד (או חל־ קו) לייצור תריסים ועבודות אלומיניום + ציוד חדיש, כולל סכנות לייצור פרופי־ לים סי.וי.סי, לתריסים — .524488 פרט לשבת.

● משלוח גדול של מכשירי אלומיניום לחלוית כביסה מ־ שוויצריה, למכירה בחורים גות, במחיר היבואו. טל' 03-920486 גם בסוף שבוע.

● סוכן צעיר וכנוסה מחסן ורכב מעוניין בסוכנויות ל־ חפצי חן לאזור הצפון — 04-838049

● חנות בגודל של 42 מ"ר עם טלפון בחולון רח' — סוקולוב 100 למכירה לפנות טל. 858524 רצוי בשעות — אחה"צ.

● לסכירת ברפ"מ מסעדה מסודרת, פרנסה בשפע. יהו־ דה חלוי 109, ת"א.

● דרושים משפחים להחכנת פחורות בגודל 1/1 ס'. לפ־ נות טלפון 03-448142.

● לסכירת עסק סיטונאי ב־ ענף המזון עם חוג לקוחות גדול וקבוע בפרמים לפנות ביום טלפון: 50632 בערב וב־ שבת 850082.

הכשרה לעבודה

● קורסים לקוסמטיקה, ספ־ רות נשים וספרות גברים ב־ הדרכה מקצועית מעולה, דיזא־ גת, ריינס 1 (ככר דיזנגוף) .220066

● קורסים למקידות י.ב.ם., הנהח"ש, כתבנות תעודה ו־ עזרה כסידור בעבודה (ב־ תשלומים נוחים). "שרותל": 1) אלנבי 140 (התחנה המר־ כזית) 2) דיזנגוף 82, 3) רמת־גן, ז'בוטינסקי 51, פוק רסת. 724885.

● תופרים לולאות ענובות וישרות, בחורים אוברלוק — בלינדרשים וגיהוץ + קונפקציה. מחירים נוחים ונדרמו, שוק הכרמל 27 — בתצר.

● מקבלת עבודות דפסה בבית להתקשר 203,108 — 12.30—2.00 בערב.

● מתמרת פרים מתפרת ל־ ציפות וציפות התופר עבור כיתו דימונה מעוניין בקבלת עבודות נוספות עבור חיים רחוב עזת 40 יפו טלפון — .871050

● גרפיקאי מחפש עבודות בבית ועבודה אחה"צ — .870498

● מתקבלות הדפסות עברית ואנגלית בת"א, טלפון — .04-850056, ליאת.

הצעות עבודה

● למשרד נסיעות גדול דרוש מנהל חשבונות מנוסה טלפון .241454

● למפעל קונפקציה דרושות לאוברלוק קטל וסריגים. תנ־ אים טובים. לפנות "אפנה אי־ רי" טל. 822377 ת"א.

● דרושים צעירים/ות לעבו־ דה בשעות אחה"צ והערב. להתקשר בטלפון 818046 בין 10—10.

● לסולטוליס דרוש בחור לעבודה בתנאים טובים. טל. .202420

● מחפשת תופרות למכונת זיגזג לבלינדרשים וגם ל־ עבודות יד וגם תלמידות. — ליבוביץ 021480 רח' לוינסקי 73, קומה ג', תל־אביב.

● למרפאה שיניים דרושה סייעת עם או בלי נסיון טל' .222407

● דרושת עוזרת בית לים 6 ימים בשבוע בהרצליה פי־ תוח, עבודה מלאה, טל' — 08-93430 בשעות 9—8 בבוקר.

● עובד בטה כולל הסעלה רשמקול לעבודה ומנוה. טל' .235561

● גננת מוסמכת דרושה לגן בתל־אביב לתשליה ועבודת דרושה מעכשיו. ת"ד 43381, תל־אביב, ד' 70108.

● דרושה אשה לבישול ו־ עבודות קלות, 4 פעמים ב־ שבוע. לצלצל 450038.

● למפעל תעשייתי בחולון דרושה עוזרת לנהל חשבו־ נות מ־8.00—16.30, טל' — .810181 ,852585

● דרושה עוזרת עם המל־ צות ודיריעת בישול, תנאים טובים. 281874.

● דרוש גזור (שרר) לסבר־ נת השתיה, תנאים מצויינים לטלפון משעה 18.00 470309.

● דרושה מפעילת אוליבטי 502 + ידע בהנהח"ש. טל' .87937

● למשרד נסיעות בת"א — דרושה מחלמדת בעלת ידע בשפה לועזית, והדפסה ב־ עברית. העבודה במשרד + שליחויות. שעות 8.00 עד 1+00. מנרדומוס, 87484 .80141

● דרושים פועלות לעבודה אריזה. תנאים טובים. לפ־ נות "אניה", דרך השלום 10 תל־אביב.

● פקידה צעירה להנהלת חשבונות גם ללא נסיון קו־ דם, לפני או לאחר צבא. למפעל חדיש באזור התע־ שיה ברמת החיל. תנאים טובים. לכתוב ת"ד 86, ת"א.

● "לבספר" דרושה תופרת מעולה לאוברלוק בשעות אחה"צ. לפנות 82372 או — .87247

● לחברה ציבורית לבנין דרושה מתכנית. לפנות טל־ פון 48144, קפ פנימי 28, תל־אביב.

● להדריאן שמחתיקות דרוש יעליה לקליתיות באיזור ת"א מתחתיקות ועבודות שב־ רל וכריכה, בעל טעם. נא לפנות רחוב הסיכים 18, פ"ת טל' .918585

● להדריאן ת"א דרושה פקידה מתחילה לעבודות מזכירות ומרכזיה. נא לפ־ נות לדרך השלום 3 ת"א (מאירה). טלפון 207272.

● ל"המארה" בגדי ילדים דרושים נחצן/ית ופועלות לאריזה. לפנות דרך יפו 11, ת"א, טלפון 80452/3.

● דרוש מפעיל למחשב ני.סי.בי, טלפונים — 729011 .744801

● דרושה אשה למשק בית + טיפול בילד. נורדאו פי־ נת דיזנגוף. תנאים טובים. טל' 440142 אחה"צ.

● דרושה מזכירה כללית ל־ חברת בניה בת"א. טלפון — .224103

● דרושים פורנים למכונת עגולות, העבודה בשתי מש־ מרות. טלפון 827461.

● דרושה עוזרת מורשית, לפנות בבוקר 816506, וב־ שבת 783628.

● לכיתה"ר לתלוצות ! דרו־ שות בעלות מקצוע תנאים מצויינים למתאימות, רח' חשוק 4, ק"ג, ת"א, טלפון 520104 בעבודה, בערב וב־ שבת 740421 גרוס.

● דרושה עוזרת נקיון מאוד פעמיים או שלוש בשבוע. .283507

● דרושה עוזרת 5 פעמים בשבוע, 4 שעות, 721458 — .781917

● לסלון וגרת דרושה מתק־ דמת היודעת טניקיור. טל' .410614

● יתלומים!!! דרושים פר־ עלים לענולות כל הסוגות — תנאים טובים, לפנות טוברל רוח, יהלום 5, קומה א', נתניה.

● דרושה פקידה כתבנית עם ידע ונסיון בהנהח"ש ל־ שעות עבודה. לפנות לטלפון 8—18 .847059

● דרושה תופרת לווילונות "אמילי", שנקין 62 ת"א.

● דרושה תופרת לאוברלוק תנאים טובים. טל' 293068.

● דרושה תופרת בסקום כ־ קונפקציה טובה, תנאים טו־ בים טובמתים, טלפון — .286027

● דרושה רוחצת כלים למס־ עדה, משכורת טובה. טלפון 17—7 בין 261084.

● למסגרה דרושה תלמידה מתקדמת היודעת מניקיור. .766830 ,286577

● למשרד עו"ד דרושה פקי־ דה כתבנית מעולה. בוקר — 8—18 .280102

● פקידה, יודעת השפה, הד־ פסה, אפשרות לעבודה חל־ קית. ת"ד 4119, אילת.

● דרושות נשים לעבודות יום או לעבודה בערב בין השעות 17.00—21.00 לייצור במפעל אלקטרוניקה. תנאי עבודה טובים ונוחים. נא לפנות בין 8.00—15.00 ל־ "ווישי ישראל בע"מ" רחוב האחים מסלאויטה 8, תל־ אביב (בסביבות המסגר בוי אביגדור), טל' 80062.

● למפעל מתכת של בור ב־ מצב ייצוב דרושים עובדים (בעלי משפחות בלבד) מתי־ קבלים גם עובדים לא מק־ צועיים. למקצועות המתאי־ מים היתנו עזרה בדיור ב־ תנאים טובים. נא לפנות בכתב יד אל "רפאל" בע"מ. מצפה רמון, ת"ד 7.

● לחברת בריינקס (ישראל) בע"מ דרושים עוזרים לעבו־ דה במכונות. הכשורים: ה־ דרושים: 10 שנות לימוד שלמות, כושר גופני טוב, רשיון נהיגה סוג 4 מנוז, ותק 3 שנים לפחות. למתאי־ מים שעיסוק בהתינות תשו־ לם משכורת בסך 3,000 ל"י לחודש. לפנות: ת"א, תל־ שלום, קומה 3, טלפון — .282772 ,83781

● תופרים לולאות ענובות ...

● דרושה עוזרת בית לים ...

● דרוש מבל עובד מוכשר עו"ד לתצי יום לעבודה במשרד ו־ בבית המשפט, רצוי ידיעת אנגלית. להתקשר טלפון 68962 68159 בין השעות 8—14.

● דרושה עוזרת ל־3 פעמים בשבוע, 3—10, ברמת אביב, טלפון 415812.

● דרושה תלמידה ומתקדמת, סטיקוריסטית־פדיקור לספספ־ רה ידועה, 384800 — מ־ 18.00—8.30.

● דרושה תופרת לעזרה ל־ אוטנאי יורם ירדני, דיזנגוף .228601 — 105

● דרושה עוזרת לניתוק מש־ בית לזוג עם ילדה. טלפון: בשעות 10—8 בבוקר 206802.

● דרושה מטפלת ל־2 ילד־ ים + עבודות בית ליום שלם, 245,272 רמת־גן.

● לרוזריוצא דרוש מורב ל־ מכונות שטיפות בעל נסיון בענף הקונפקציה. לפנות אבא־הלל 25 רמת־גן. טלפון: .783288

● לאשה אחרי מחלה דרושה בת לויה תרבותית, יודעת עברית, אנגלית, לנינה, פר־ נדית או צרפתית. טלפון — .624259 בשעות העבודה.

● מטפלת ל־2 ילדים בגבעתיים, טלפון 730136.

● דרוש מוסכאי מבני עד־ מאי כולל 40 — 8 ראוי מבני בית מתחייבת להתקשר ל־ מונית ".בלרפ" 900288 או ת.ר. 4 לראשיתון.

● יהלומים דרוש מעל רוג־ רווקים טוב לבנים ומיטומים + תשלום משה, ברוכוקא 14, פתח־תקוה.

● דרושה עוזרת/אשה לעבו־ דה בית עם לינה בהרצליה פיתוח. לטלפון בשעות הבוקר .224562

● דרוש מיצל בלבי למשון "אוורה צור בעלי תיים" ...

● לגוה"ר לפרינת דרושים גזרן/ית תופרות זיגזג ל־ עבודות יד, לפנות "צירקם" הרשוון 20, ת"א, טלפון — .288548

● דרושות תופרות אוברלוק וזיגזג בתנאים טובים. — פארכה בע"מ, רח' אילת 22, ת"א.

● תופרות ומתלמדות בהק־ אים טובים דרושות למפעל לייצוא גלופר. 781411.

● דרושות תופרות לקונפק־ ציה לעבודה בבית עם אוברי לוק + גהצן לעבודה במקום בביום 238728, דיזנגוף 23.

● דרושים פועלים לסתסן סידור לגלידות. שכר טוב ל־ מתאימים. לפנות שטראוס שווק, תוצרת הארץ 18, ת"א סנת גבורי ישראל 118.

● דרוש נער לפריסת בד תופרות סינגר ואוברלוק ל־ 8 שעות עבודה. דרושות חולצות גברים + תופ־ רים/ות למכנסי גברים — עבודה במקום, לפנות ליער־ רגי אופנה "רבא", דרך יפו ת"א 44, ק"ב טלפון 527600.

● דרושים סוכנים/ות לחפ־ צת מוצר, 150 ליום, חגנג 4, טל' 85640.

● דרוש מפעיל + נסיון ל־ מסחרזן "ויטלוק", טל' — 870104 בערב.

● לפנימיית ילדים דרושה עובדת אחראית לטיפול ב־ ילדים. מגיל 20 ומעלה, ש־ שוחררת מלואים, עם דיוף ובכלכלה, הדרכה תינתן במ־ קום. דרושה תמלצת. טלפון .22706, נתניה.

● לגוה"ר לפרינת דרושות אוברלוקיסטית ונשים לעבר דת יד וביקורת טיב. טל' .210199

● דרושים בחורים/ות לתפ־ צת מוצר חיוני, אפשר ב־ שלות חפנאי, 150 ליום. — ביאליק 27, מנן רסת, רמת־ גן. טלפון 7604+7.

● נער ועובר בלתי מקצועי בתנאים טובים בכסיביונת, הכגה.

● דרושים פועלים למרפריה ריסוד רחיטים. טעטון בן־ עמה 14, יפו.

● למוסך המרכזי סוברו — דרושים מכונאי רכב אחרי צבא ופחחי רכב. תנאים טו־ בים לאנשים המתאימים. טל־ פונים 783081, 783176, וב־ ערב 477708.

● למטבח באפקת דרושה עוזרת בית אחראית אפשרי רות לינה, חדר ואמבטיה בגבלים. 417401.

● דרושה אשה לטיפול ב־ אשה סרותקת לטיטה, תנ־ אים טובים לטתאימה. טל־ פון 215503 ,218402.

● דרושות נשים בגיל 30—50 לעבודה חלקית או מלאה עם נכים, חולים ומשפחות במצוקה. למתאימות תינתן הכשרה מקצועית. לפנות ל־ "מטב", גורדון 60, ת"א, מ־ 12.00—00.00.

● כפרים היודעת מנקיור ל־ חצי יום. אבן־גבירול 140, טלפון 444450.

● דרושה בחורה המוכנה ללמוד אסיסטנטית למרפאת שיניים, להתקשר בין 9.00 — 13.00 .286578

● דרוש פורג למכונות ענוי לית תופרות אוברלוק ועבודת יד. "דבורגית" העמל 5 בת־ ים.

● דרוש כיכן מכירות לספי־ לת חוסנות לתחורות סחי"ל, ידיעת אנגלית ועברית חכר־ חית, לפנות למשרפת, אלנבי 184 ת"א.

● למפעל גדול בתל־אביב — דרוש מנהל חשבונות ראשי — הכישורים הדרושים: 1) נסיון לפחות של חמש שנים בניהול חשבונות במפעל גדול. 2) נסיון בניהול והדרכת צוות עובדים. בהצעות לצי־ רוף תיאורי חיים, המלצות ודרישות שכר. נא לפנות ל־ ת.ר. 622 תל־אביב, עבור מני־ חל השכונית, פירות מובטח־ חת.

עבודה

● מוסכאים — מכונאים — מטפלות חולים וילדים — עוז־ רות — מזכירות — מתלמדות — פקידים — ורקות, סעודים — סוציאליות — חרפנות, — כתנאים מציעה "לצח", "כוח אדם" .620087

- למשפחה באנגלית דרושה נערה מטפלת. טל. 230425.
- דרושה עוזרת לפעמיים שלוש בשבוע ל־4 שעות. טל. 446068.
- דרוש מנהל חשבונות ל־משרה מלאה במשרד לעבודות פיתוח. רצוי בעל נסיון קודם בענף זה. לפנות ויקר בן־ציון, שד' רוטשילד 187, טלפון 240077.
- דרושה מלצרית מ־9—12 להתקשר בערב טל. 290121.
- מחפשים פקידה היודעת לחדפים במכונה. לצלצל בשעות 10—16 לטלפון 03-220605 או 03-243146.
- לחברת יבוא בת"א דרושה נערה פקידה מתחילה (כולל שליחויות). נא להתקשר טל. 821211, ת"א.
- דרוש טבח/ית למסעדה מזרחית, חשרון 21, ת"א.
- דרושה גננת לגן פרטי אוסישקין 8, פרס כץ, כניסה למלבן אגוון רחל 16—20.
- למשרד תיווך דירות — דרוש בחור צעיר עם רכב. תנאים טובים. המעפילים 8, חילון, 880198.
- דרושה תלמידה מתקדמת שורטת טכניקור. סלון אוה, ויצמן 12, גבעתיים טלפון 201482.
- בהרצליה סוכנות לביטוח מחפשת פקיד/ה מנוסה לפנות ת"ד 118, הרצליה.
- להנהלת חשבונות דרושים: 1) עובד להתאמות, משרה מלאה או חלקית. תנאים טובים מאוד לאדם המתאים. בימים בלבד. 2) קופאי בעל ידע בניהול רישומי קופה — רחוב נחלת יצחק 38, ת"א. טלפון 483416, בערב.
- דרושה מתקדמת או ספרית לסלון לתסרוקות בצלסון 131, גבעתיים.
- לחברת שיווק בפ"ת — דרושה פקידה בעלת נסיון בניהול משרד והדפסה במכונה. לפנות טלפון 906802, בשעות 10—12 לפנה"צ.
- לאופנת "זהר", דרושים, שליחים, גזרנים ועוזרי גזרנים, ומועלות תפירה בעלות נסיון. מרחביה 8, תל־אביב.
- דרוש רתך בתנאים טובים: "סוחרנוע", פוריה 28, יפו.
- דרושה מוכרת מקצועית בת־אדם, דיזנגוף 144, תל־אביב.
- ברמת אביב דרושה עוזרת בית בעלת נסיון לכל יום. 4—8 מ־8, 227981.
- דרושה אשה לעבודות בית 17—19 בין 260490.
- מעוניינים במטפלת לילד בן שנה וחצי. פרטים בטלפון 885404, כל יום בין 10—16.
- לעבודות חשמל ואלקטרוניקה דרושים נערים בעלי נסיון. תנאים טובים. טלפון — 820276.
- למשרד רואי חשבון דרושה בתכנית מעולה לעברית (רצוי אנגלית) נסיון בהדפסה. שעות עבודה נוחות. 624076, — 611000.
- דרושה עוזרת 4 פעמים בשבוע 5 שעות כל יום. טל. 281140, מ־16.
- דרושים למעבדה לפיתוח תמונות צבעוניות שליחים אחרי צבא עם רשיון נהיגה. לפנות "הדיקולור" אחד העם 20 ת"א.
- דרוש דפס מתחיל אחרי צבא לעבודה קבועה "ישיר" מרכבת 38 ת"א.
- למשרד להנהלת חשבונות דרושים 1) מתכנתת מנוסה 2) נערה לעבודות משרד כולל הדפסה טלפון — 611870.
- דרושה בחורה לעבודה יד למנות קונפקציה "סנלי" ליונבלום 46 ת"א.
- דרוש עובד בחנות דלת בי אבן־גבירול תל־אביב טל. 823030.
- לבגדי אלפסה דרושות: מזכירה, ומזכירה למח' יצוא עם נסיון רח' יעבץ 30 ת"א טל. 60856.
- דרושות תופרות מעולות לאוברלוק תנאי שכר טובים — "משיפלא" דרך פלמה 44 ת"א.
- למוסך דרוש פחח. תנאים טובים למתאים טל. 267654.
- למפעל רהיטי מתכת דרוש נגר עצמאי לשולחנות וכיסאות. 842042 רח' המנוע 1 אזור.
- דרושים פועלי נקיון ושרותים לימי חול ושבת טלפון 82260.
- דרושות מומחיות לתפירת חולצות נכרים לאוברלוק ועבודה יד תנאים מצויינים "מסיבה", דרך יפו ת"א 44 (ק"ר).
- דרושה פועלה למוזנון 8—102 28200 טלפון.
- דרושים נערים לעבודה, משכורת טובה טל. 81976 תל־אביב.
- לחרכבת מכשירים תעשייתיים דרושים שענים ועוזרות לעבודה הלחמה 5 ימי עבודה בשבוע לפנות "אסטרונאוטיקס" ק"א טלפון 780152 רחוב הירקון 8 בני־ברק.
- למרפאת רופאים דרושה מזכירה לקבלת קהל עברית אנגלית שעות 8—6.30 טלפון 449825.

- דרושות תופרות לאוברלוק 2 מחטים וגומרות לפנות — "רקס" רחוב כנכנישתי 7, תל־אביב, טלפון 823483 בשעות 8—16.
- דרוש אורג לעבודה קבועה עם 2 משמרות בתנאים טובים בבני־ברק עם כל התנאים הסוציאליים. לטלפן בשעות העבודה: 780104 או 903472 בערב.
- דרוש אורג סרטים לעבודה קבועה בשתי משמרות בתנאים טובים עם כל התנאים הסוציאליים בבני־ברק לטלפן בשעות העבודה 780104 או 903472 בערב.
- דרושים תופרים ותופרות לעבודה קבועה ב"חברת חגור" במפעל תנאים טובים כולל פרמיות מאושרות, להתקשר בשעות העבודה 780104 רחוב הקישון 11 בני־ברק או בערב 903472.
- יחלומים! דרוש פועל קצוות למטה ופיליונים — תנאים מיוחדים לפנות ליורם 255025.
- יחלומים! לבגדים דרוש פועל לוחות בתנאים טובים טל. 826807.
- יחלומים: דרושים פועלים לבגדים לכל החלקים בתנאים טובים 720170 יצחק.
- דרושות תופרות מנוסות לקונפקציה — "מרגל" אלנבי 81 ק"ב.
- דרושות למעבדה לפתוח תמונות צבעוניות בחורות אחרי צבא להדפסת תמונות עם נסיון לפנות "הדיקולור" אחד העם 20 ת"א.
- דרושות למעבדה לפתוח תמונות צבעוניות בחורות אחרי צבא אפשרי בלי נסיון לפנות "הדיקולור" אחד העם 20 ת"א.
- דרוש למוסך עוזר טבח וברמן לעבודה. לפנות — דיזנגוף 105 פינת פרישמן.
- מנהלת חשבונות דרושה פעמיים בשבוע אחה"צ. טל. 226511.
- דחוף! למשפחה דרושה עוזרת מעל גיל 40 עם/בלי לינה משכורת טובה רח' בלפור 162 בחיים.
- דרושה מוכרת מנוסה חברת טקסטיל נחלת בנימין 7 ת"א.
- דרוש סורג סוג א למכונות שטוחות אוניברסל ואיש לנקיון 3 פעמים בשבוע תנאים טובים "סוטקס" — החרושת 12 תל־אביב — 03-830804.
- דרושה אשה לעזרה בבית 7—8 שעות לימים ב, ד, ו. 782688 — 760298.
- דרושים פועלים לרחיצת מכוניות (ראצנים) לפנות טלפון 728771.
- בבני ברק דרושה פקידה כללית צעירה שנתיים נסיון בחשבונות 782688.

מכוניות למכירה

דארט·וליאנט

האמריקניות של קרייזלר הנמכרות ביותר בארץ

ב.מ.וו.

טריומף

מיני־מיינור

מרצדס

הילמן

טנדרים

מוריס

פעם VOLVO תמיד VOLVO

מסחריות

וילים

פולקסוואגן

אוסטין

דה־שבו

רובר

אלפא רומיאו

אופל

לארק

ראו

סובארו

סוסיתא

סאאבטוח סאאבסאאב SAAB 294897

simca סימקה

מכונית טובה מבית טוב

בית קרייזלר מכשירתנועה

פיז'ו

פולקסוואגן

סוזי

● למכירת פורד אנגליה 08' טסט לחודשיים 783624 אחרי הצהריים
● למכירת קפרי מודל 1972 35,000 ק"מ, טל. 757277
● טאונוס מודל 1968 טסט לשנה 701089 רק בערב.
● קורטינה 1968 אוטומטית במצב טוב 11,000 טלפון — 911628
● קורטינה 1968 + טסט מצב נהדר עם תוספות בהזדמנות 029031
● פורד טאונוס 1968 אחרי אוברול טלפון 762808 — 293850
● קורטינה 1964 במצב טוב 10,000 ל"י, טל. 700707
● אסקורט 1972 1300 תוצרת חוץ 4 דלתות טסט + רדיו במצב מצויין 451550
● פורד „זפיר" 1962 בהזדמנות, מצב מצויין, טסט גלגלים ורדיו. 840754
● קורטינה סופר 66 1600 שמורה + טסט טלפון — 744983
● למכירת אסקורט 1972 טל. 03/852841, שישי שבת ראשון.
● קורטינה 65' יד ראשונה במצב טוב. לפנות 783471 חוץ משבת.
● פורד קורטינה 68 אוטומטי מנוע 1972 + רדיו ב' עבודה 825840 בבית 857805
● פורד סטיישן אמריקאי 1964 במצב מצויין 352634 בעבודה. חיים.
● פורד זפיר בהזדמנות 2000 לירות + אוברול. טל. 852884 בעבודה יעקב.
● פורד קומט 1960 + רדיו. + צמיגים בהזדמנות — 852584 בעבודה.
● פורד קפרי אוטומטית טל' בהזדמנות טל. 908146
● טאונוס 1968 מנוע 1972 11,000 חדר, שכונת בן ציון 5 נתניה מ"א.
● טאונוס 1968 אחרי אוברול וטסט — 7,000 טלפון 053/24958
● בהזדמנות פורד פרפקט 1956 מוחזקת בידי מכונאי 921881
● קורטינה 66, 104,000 רדיו וטסט לשנה, במצב טוב — 15,500 ל"י, 701126, שמואל בקנשטיין.
● קורטינה 1971 70,000 ק"מ במצב מצויין טל' 793004
● קורטינה סטיישן 72 אוטומטית 84,000 — 448919 409201 סיום ראשון.
● אסקורט 1970 תוצרת חוץ מצב מצויין טלפון 612566
● פורד קורטינה קורסייר 64 יד ראשונה טלפון 03-251095
● קורטינה סופר 1968 מתלכים לטסט 90,000 ק"מ — 748607
● קורטינה 60 סופר אוטומטית + רדיו וטסט לשנה 471864
● פורד טרנזיט סגור 1969 במצב מצויין, טלפון 820270
● אסקורט 69 במצב מצויין בהזדמנות לרגל נסיעה. טל' 840357
● פורד פלקון 1968, טסט לשנה + רדיו שמורה מצויין 768881 9,500.
● פורד טרנזיט מודל 71 ב' מצב מצויין 257408 821545
● קורטינה X—אל אוטומטית 72 ארוטה 40,000 ק"מ, 826041
● טאונוס סטיישן 17מ', טסט לחצי שנה טלפון 769581
● אסקורט 1971 4 דלתות — 46,000 ק"מ טסט לשנה רדיו + מערכת אזעקה 20,000 ל"י 722078
● פורד אנגליה 61, טסט לשנה, מצב מכני טוב 674217
● פורד טורינו 70, בהזדמנות 824470
● פלקון 1969 במצב מצויין, טלפון 853662 כל היום.
● אסקורט 74 2 דלתות 4,500 ק"מ טלפון 827020
● פורד קורטינה סופר סטיישן 64 מנוע 78 11,000 טלפון 857406
● בהזדמנות פורד טרנזיט 72, מנוע 1700 40,000 ק"מ, במצב יוצא מהכלל, טלפון — 860108
● קורטינה 68 מנוע 69 אחרי אוברול מצב מצויין טל' 826027 בערב 822552
● קורטינה 1965, וקורטינה בהזדמנות. לפנות לבנק שר' 1960 במצב טוב, למכירה ב' רוח רוטשילד 20 ת"א ב' שעות העבודה.
● פורד פלקון מודל 1965 במצב טוב, טסט לשנה + רדיו. בשעות העבודה טל' — 055-21821, בבית טלפון 055-23508
● לרגל נסיעה לחו"ל פורד טורינו 69 טל' 788414
● פורד טאונוס 1971 60,000 ק"מ מצויינת טל' 294468
● אסקורט 71, 4 דלתות, טל' 16.00 אחרי 843149
● אסקורט 78 1100 2 דלתות 17,500 ק"מ 57044 780311
● למכירה טאונוס 12 אם מלחרי 1967 במצב טוב — 063-27478
● קורטינה 1600 1900 טסט עד פברואר טלפון 459970
● קורטינה אכס.אל. סוף 71 למכירה טלפון 872956
● קורטינה 70 סופר, טסט שנה + רדיו 472090 אחה"צ.
● קפרי X אל 1973 אוטומטית 10,000 ק"מ טל' — 20.00—21.00 280707

● קומט 1963 יד ראשונה אחרי אוברול 240458 251747
● קורטינה סופר 64, אחרי טסט טלפון 251318
● קורטינה 69 אוטומטית, שנה טסט צבע חדש 018308
● פורד אנגליה 1961 7200 ל"י טל' 845740
● פורד קאפרי 1970, טסט ל-8 חודשים, במצב מצויין טלפון 760622
● פורד סרלינג מודל 64 במצב מצויין, טלפון 787814 תל־אביב.
● פורד קורטינה 1960, מצב מצויין, שנתיים וחצי אחר השכרה, טל' 82057
● קורטינה סטיישן 1964 טלפון בעבודה 829080 ובערב 780600
● פורד אנגליה 62 לפני אוברול, הזדמנות גדולה — 015986

פיאט

● פיאט 850 ספורט/קופה 1971 טלפון 047474 ראשל"צ
● פיאט 600 מודל 1964 — 5,600 ל"י, 770181 בשבת.
● פיאט 125 1969 במצב מכני טוב. טל' 612728
● פיאט 850 חצי אוטומטית 60 במצב טוב. טל' 057466
● פיאט 125 1969, שמורה יפה, טסט ורדיו, אפשרות החלפה 477850
● פיאט 127 1973 מהשכרה 50,000 ק"מ במצב חדש — 251310 16,500
● במחיר הזדמנותי פיאט 600 אחרי אוברול 1964, טל. 053/28025
● פיאט 1500 1964 שמורה היטב. טסט לשנה, טלפון 17.00 משעה 743061
● פיאט 600 1964 טסט שנה 5,500 טלפון 51685
● פיאט 124 1971 + רדיו טסט במצב טוב. טלפון — 765117
● פיאט 850, פרטיקל 1968 טסט בספטמבר טל. 878845
● פיאט 850 1967, 86,000 ק"מ, טל' 067-79602 ובשבת 06-725498
● פיאט 600 68, מנוע 69, 4.00—6.00 03-789688
● בהזדמנות פיאט 1970, סבינה במולה, טסט שנה — 010175
● פיאט 125, 1970 + רדיו, 45,000 ק"מ, מצויינת. — 03-206068
● פיאט 128 קופה, 73 + רדיו, לסגירה מיידית, טל' 14.00—8.00 824224 בשבת — 760068, ו'י"ם.
● פיאט 127 שנת 1973, 27,000 ק"מ, לטלפון 780836
● פיאט 125 69, מצב מצויין 86,000 ק"מ, טל' 446110
● בהזדמנות פיאט 1100 1065, שנת טסט — טלפון 760108
● למכירת פיאט 132 1978 7,500 ק"מ. טל' 725428
● פיאט 124 1968 מנוע אחרי אוברול. רדיו. מצבר חדש — 786259
● פיאט 850 ספיישל 1970 במצב מצויין, 48,500 — 840778
● פיאט 125 שנת 1969 ב' מצב מצויין, יד ראשונה, רדיו, 67,000 ק"מ — טלפון 15.00 עד 822261
● פיאט 1500, 1964, במצב טוב. טלפון 782888
● פיאט 128, 1971, מצויינת + רדיו ותוספות. 055-25685
● פיאט 125 1968, מצב מצויין, 18,000 ל"י. 725840
● למכירה בהזדמנות פיאט 600 1968, טל' בערב. — 03-828205
● פיאט 600 1964, במצב מצויין, טלפון 007971
● פרימולה 70 + רדיו, במצב טוב, 14,000 ל"י — 740078, 788402
● פיאט 238 דגל סבינה, 1971, מצב מצויין: 055-06598
● פיאט 600, 68, מנוע דיר 67, במצב מצויין. 055-94881 055-94177
● פיאט 124, 70, 60,000 ק"מ, 1,600 ל"י, טל' — 758288
● פיאט 850 ספיישל 70, 59,000 ק"מ, 18,000 ל"י — טל' 926860
● למכירת פיאט 850 שנת יצור 1969 יד ראשונה, מצב טוב, טסט לשנה. לפנות בין 10—6 בערב. 471279
● פיאט 850, שנת 1965, ב' מצב טוב. בבית 906777
● פיאט 124, יולי 73, 0,000 ק"מ, טל' 222826
● פיאט 124 ספיישל, 1974, חדשה לגמרי, 31,500 — 418294
● בהזדמנות פיאט 600 — 1968, מנוע 1968, טסט מאי 4,800 ל"י, טלפון 108071
● פיאט 124, מודל 71, ב' מצב מצויין, טלפון 927404
● פיאט 1500, 1968, במצב טוב, 9,500 ל"י. 781008
● פיאט 600 65, במצב טוב. טלפון 451758, רותי.

AUDI NSU

● אודי 100, 1970, טסט שנה + רדיו, יד ראשונה — 058/91519, בבית, 08/253871
● אודי נ.ס.ו. 100, אוטומטי 1972 24,000 ק"מ. יד ראשונה במצב חדש. טלפון — 208340 282590

● פרינץ 4 1969 יד ראשונה מצויינת בהזדמנות טלפון 782727
● אודי 100 אל"אס אוטומטית 1971 מצויינת טלפון 907700
● פרינץ 4, 1967, טסט שנה 058—25340 5,600
● פרינץ 67 במצב מצויין + שנה טסט בעבודה 843185 בבית 847882
● פרינץ 4 68, לאחר שיפוץ מנוע, במצב טוב + רדיו 754247
● פרינץ 4 1968 + טסט, טסט דצמבר מצב מצויין 5200 ל"י סיום ראשון טל' 928350
● פרינץ 4 1968 + טסט לשנה 7500 ל"י. טלפון — 410020 872420
● למכירה בהזדמנות נ.ס.או 1000 טלפון 410858
● פרינץ 1000 1970 יד ראשונה במצב טוב 067-78057
● פרינץ 1000 1970 + טסט נחרדת לרגל נסיעה בהזדמנות 263010
● אאודי 80, 1978, 26,000 ק"מ, במצב מצויין, — 057-73938
● נ.ס.או. 4, 1968, מצב מצויין, טסט בספטמבר, — 930928
● נ.ס.ו. 1200 1071 במצב מצויין + רדיו טל. 742030
● פרינץ 4 1968 במצב מצויין 67,000 ק"מ 815028
● פרינץ 4 1970 מצב מצויין, 87,000 ק"מ 10,000 ל"י 410467
● אאודי קופה צבע צהוב שנת ייצור 1978 עם רדיו טייפ, וכל האביזרים — 58,000 ל"י לפנות טלפון 80107 בין השעות 8.00—14.00
● נ.ס.או 1000 — מחודשת 1970 טסט לשנה + רדיו 280088
● ר.ק.ו. 64 במצב טוב 8,750 בבית 440211 בעבודה 202051 לבקש ידי.
● פרינץ 4 1900 במצב מצויין + טסט ורדיו. 881088
● פרינץ 4 69 במצב טוב. טל' 845114
● אאודי קופה אוטומטית עם טסט ורדיו חדש + אנטנה חשמלית 22,000 ק"מ שנת יצור 1970 לפנות טל' 80107 8.00—14.00 פרט לשבת.
● למכירת אודי 100 1071 טלפון 567656—504608
● אאודי 80 ג'יאל 1978, 21,000 ק"מ. 063-28404
● פרינץ 4, 69, במצב מצויין, טסט, 57,000 ק"מ, לא בשבת. 758202
● בהזדמנות 1. פרינץ 1000, 1972, 87,000 ק"מ, במצב חדש, יד ראשונה, טסט ב' ינואר. 02-82005
● פרינץ 69/4 במצב טוב. 7,250 ל"י + טסט. 875941
● פרינץ 4, 69, טסט ינו' במצב מצויין — 882814
● נ.ס.או. 110/66, טסט ב' ינואר, במצב טוב. 947807
● למכירת פרינץ 4 מודל 1970, מצב מצויין, טסט לשנה, צבע וצמיגים חדשים + רדיו. לפנות סיום א' טל' 822877 ת"א 7.00—16.00
● אאודי 100 אל.אס. אוטומטי 71, בהזדמנות, בבית 820852, בעבודה 458864
● אאודי ר.ק.ו. 102 אס. 1965 בהזדמנות. 6,500 ל"י, טלפון 248087 81505
● פרינץ 4, 66, אחרי אוברול + טסט + רדיו — 707287
● בהזדמנות אאודי 75 אל. מודל 1972. טל' 888881
● אאודי קופה 72 אוטומטי, 17,000 ק"מ, 03-798261 לאספורט.
● פרינץ 4, 1962 מנוע סוף 1078, רימור, רדיו ומצבר 281074 8,750.
● נ.ס.או 1000, 1069, יד ראשונה, טסט לשנה, 741080
● פרינץ 4, 70, יד ראשונה במצב מצויין טלפון 741208
● פרינץ 4 1907 במצב טוב צמיגים חדשים. 708129
● פרינץ 4 1968 במצב מצויין טל. 864205
● פרינץ 110 כמו 1200 ב' מצב טוב. טל. 280001

ציטרואן

● ציטרואן אמי 6, סטיישן, 1966, שמורה מצב טוב מאוד, לפנות טלפון 03-789026
● אמי 6, 1968 224646 עד 11.00 ומ-18.00
● בהזדמנות ציטרואן די. אס. 1964, במצב מצויין. טלפון 614185, בשבת 417781
● ציטרואן די.אס. 68 עם 6 441281 אחה"צ.
● ציטרואן 1965 במצב מצויין טסט לשנה טלפון — 054878
● אמי 6 1962 מצויינת חוזרת בהזדמנות — 801611
● בהזדמנות מיוחדת!! ציטרואן ג'י. אס. חדשה. 10,000 ק"מ, אוטומטית, בני ברק, רח' ארבע ארצות 28, שלמה. (גם בשבת).
● ציטרואן 1968 + טסט המכונית מוחזקת במצב מצויין — 4000 לירות. טלפון, 03/961727

קונטסה

● קונטסה 900 64 טסט 8 חדשים, מנוע משופץ 0,000 ל"י, טל' 847858
● קונטסה 1800 + רדיו 1968, 4 מהלכים בעבודה — 055-82281 055—25681 בבית
● קונטסה 900 08 במצב טוב 0000, 471830 17.00
● קונטסה 900/65, במצב מצויין + רדיו 6000 בעבודה 753109
● קונטסה 1800/8 08 + רדיו + טסט לשנה טלפון 700091
● לרגל נסיעה קונטסה 1800 מצויינת 67, מנוע 73 צמיגים טסט שנה 56888
● בהזדמנות קונטסה 900 + רדיו טסט שנה ארלוזורוב 22, ת"א, צוקר.
● קונטסה 900 בהזדמנות + רדיו + חצי אוברול. טלפון 809550
● קונטסה 1967 1800/4 מצויינת טל. 745915 18.00
● קונטסה 1967 1800/8 ב' מצב טוב. 125,000 ק"מ, טל. 021469
● קונטסה 1800 08—8, טסט אוקטובר + רדיו, 9000 ל"י לפנות בשעות 18—9 — 063-25264
● קונטסה 900, 1965, יד ראשונה, מצויינת, 68916 — בערב. 757880
● קונטסה 1800/4 1968, טסט, במצב מצויין. 841117
● קונטסה 1800/4 1968 + רדיו, בגן חדשה. 470881
● קונטסה 900, 65, שמורה יפה, טל' ביום 820500, שבת וערב 720503
● קונטסה 1800/60 בשבת. 818447, בעבודה 723208
● קונטסה 1800, 60 + טסט במצב מצויין טלפון 826068
● קונטסה 1007 ופח מאור מצב מכני מצויין. 03-707424
● קונטסה 1800, במצב טוב 1966, 4, טל' 880101
● קונטסה 900 64 למכירה במצב טוב טלפון 726050 אברהם.
● קונטסה 1967 טסט לשנה 8 מהלכים מצב טוב לפנות למוסך שורש רבניצקי 12, פינת. תושיה 16—7 מ' 21.4.74
● קונטסה 1800 4 מהלכים שנת יצור 65 במצב טוב טל' 728965
● קונטסה 1968 1800/4 יד ראשונה טסט + רדיו שמורה יפה 205072
● קונטסה 900 מובח סוף 04 טסט נובמבר 202480
● קונטסה 67 1800/4 טסט לשנה, בהזדמנות 747049
● קונטסה 1800/4 אחרי אוברול צבע טל' 847302

רנו
בחסכון
ראשון!

● רנו 4 1970, מצויינת — 15,750 ל"י 068—97120 065—66277
● רנו 12, סטיישן, ספטמבר 73, בגלל נסיעה במלחמה, טלפון 05783618
● רנו 8 72—71 טסט 8 חודשים 32,000 — 20,000 ל"י. 875927
● רנו 16 שנת 70 במצב מצויין טלפון 451684
● רנו 10 60 במצב מצויין 117000 ק"מ, 474892
● רנו 4 במצב מצויין 1070 טלפון 414880 נסליאלי.
● בהנחה דגמי רנו 74 במוכנות הבלעדיות — שד' העצמאות 12
● רנו 4 1968, במצב מצויין, חילף, כפר יחזקאל — 065-81681
● רנו 10 שנת ייצור 1970 רעם 1800, טלפון 245862

שונות

● וספה 400 מצב טוב, מחיר —8000. טל' 760817
● דורנים מיאוות ונצריים מכל הסוגים. מוסך טלי 826510
● רחוק לנדרובר קצר סגור טסט לשנה. טל' 787044
● נהג חסוך התקן „תאנדרג'ט" במכוניתך לחסכון ב' דלק, להתנעה ולהפקת עוצמה במכוניתך. דרוש „תאנדרג'ט" במוסכים ובחנויות לאביזרי רכב. המפיצים: היפה סחר רכב ואביזרים, אלנבי 7, טלפון 660800, תל־אביב, טלפון 444602
● זריז חושפי למכוניות כל יום 4.00 משעה 12.00 ב' „עיר־המכוניות".
● הכנס ציפויים בבית"ר ל' ציפויי מגנת למושבים, 115 ל"י, זורקים 28, פינת אבן גבירול 185. פתוח 10.00 בבוקר עד 6.00 בערב — 458718
● חינם!!! לכל רוכש רנו 1974 או סוסיתא משופצת מכל סוג ב„רכב־ישראלי" כיסויים חינם! פנה למוכר, בן צבי 88, יפו, 826886 820192 (תוח דו מחוקיים).
● מבחר ציפויים פנימיים וחיצוניים למכוניות אצל אורי לוי, אחד העם 30, ת"א, ע"י כלבו שלום.
● אם יש לך אופל קפטן 1960 לחלקים. נא להתקשר 10.00—18.00 טל' 910757
● מכרת סמודל מסודרת טובה. 748654, מחיר סביר, אברהם.
● ג'יפ 51 סגור + ג'יפ 42 סגירה + טסט חצי שנה שנים 2900 לירות ה' מורס זובח 928014
● ג'יפ קצר 66 במצב טוב, טל' 185217

ביקוש רכב

● מעוניין במכונית אמריקאית 67—60, במצב תקין, 821043 עמוס.
● מעוניין לקנות כל סוגי קרוואנים במחירים טובים — 825520
● פליימוט ברסורה 66 ומעלה, טל' 817808 לפני הצהריים.
● מעוניין לקנות מיני'ים (מוריס), טלפון 758868 ב' ערב.

אופנועים וקטנועים

● וספה 150, רגילה, 1966 שנה טסט. טלפון 250010
● בהזדמנות וספה 01 אוברול צבע 500, 872167 878412
● טילון 1000, במצב מושלם וטוב. טל. 788070
● למכירה וספה 50 אס. שנת יצור 1978 + אביזרים. טל. 06—228205
● סטרונג + סירה מנורה מודל 07, 864785
● ללא מתווכים | וספה, ג'ירה מילונים ז'בוטינסקי 18, ר"ג, 720788
● וספה עם סירה 1961 לגדירה טלפון 011777
● קטנוע אי.סי.אם. שנת 1078 חדיש טלפון 012406
● למברטה, סוף 1968, שמורה היטב, טל' 834079
● אופנוע בי.אס.אי. + סירה, עם ג'נ 650 ל"י, אולמסון 8 פרדס כץ 16—20
● וספה מודל 65 מצב מצוין, טלפון 985000 הרצליה.
● קטנוע + סירה, טסט לשנה, במצב מצויין, טלפון 859426 בשעות הערב, פרט לשבת, לסלע.
● למכירה וספה סופר 150 + סירה 1972, מצויינת — 5,500 ל"י, 472010
● וספה 50, 1978, במצב מצויין. 7,500 ק"מ 440092 יהודה.
● למברטה מודל 70 28,000 יד ראשונה, בשעות העבודה, טל. 84633
● אופנוע בי.אס.אי. 64 עם סירה, במצב מצויין, טלפון 002001 יואל.
● למכירה הונדה 50 מודל 72, טל' 88150, שלמה.
● למכירה בהזדמנות טילון מודל 72, 1000 לירות. טל' 876047
● רוקטי במצב מצויין, 5,000 ק"מ, 846847
● למכירה: במבום ¼ כח, במצב מצויין, מחיר. 846487
● למכירה קטנוע וסירה — נ.ס.או. 1906, משעה 17.00 — 730758
● למכירת טילון 52 לרגל נויס. טל' 740802
● בי.אס.אי. 68 מחודש 8.5 כ"ס, טסט לשנה. 764807
● וספה 1965 אחרי אוברול וטסט לשנה טל. 053/91288
● בהזדמנות הונדה 1050 1978 לפנות עמר נסים שטמר 82 פ"ת.
● סירה חדשה של למברטה 1968, טלפון 820472
● טילון סוף 1971 מצב מצויין טלפון 741725
● וספה אס'אס סופר ספורט 1968 ואביזרים, טלפון — 848038

מציעים למכירה

● הזדמנות | תמונות שמן מקוריות 100 ל"י אלנבי 10, 81715
● תנור גז + אפיה וגריל 750 ל"י. 476032
● בהזדמנות מקרר אמקור באר + שולחן וכסאות למטבח + מיטה עם מזרון ורדיו חדש. טלפון 728089
● שתי מיטות, „תינוקות" ארון שולחן, טוליפים, לול ב' מצב מצויין. טל. 412505
● מיקסר אמריקאי חדש (קומפלט), בהזדמנות, טלפון 81849
● למכירה קיום מובי סוני במצב מצויין. טל. 822568, ב' עבודה.
● למכירה אורן פלא בכסוי ות במחיר מוזל, טלפון 476887
● הזדמנות נדירה מעניקה קומור 4/80 מט"ר מכונה כביסה מסמכות. 948061 049842
● הזדמנות!!! תמונות של ציירים עידוד, חרדי ועוד ותמונות עתיקות. טלפון 6.80—56160
● מערכת סטריאו אם.ג'י. 2004 + פטיפון סטריאו רמקולים משוכללים, טלפון 055—92259, לא בשבת.
● מערכת סטריאו פישר + רמקול 180 ואם. טל. 458041
● הזדמנות לסוחרים ולפרטיים סטוק תמונות ממוסגרות 926870
● בהזדמנות טייפרקורדר „רוקס" 77 אי פלילים, חדש באריזה — 4200 ל"י — 280477
● לבני שמוט תוצרת חוץ ל' תנורי חשמל בזול 820679
● למכירה ספה סלון + כורסאות + שולחן לפנות 18.00 אחרי 762909
● למכירה מכונת כביסה קנדי אוטומטית + בוטו גזירים 942084
● למכירה מכונת כביסה „ליידי קריסטל" חדשה לגמרי + אחריות טלפון — 850670
● מערכת קומפלט קוארטר „נשיונל" 80 וואט חדשה, טל' 854079
● בהזדמנות מכונת תפירה חשמלית שוויצרית „אלנא" במצב מצויין. 473810
● טייפ סטריאופוני סוני, ט.סי. 500, מקצועי + פרימים 053580
● למכירת מכונת תיפוח הורגר חשמלית טלפון 873583 ת"א.
● למכירת קולמטורקציה גז מבדיל כולל אובטם 10×14 ציוד, לפנות ה.ח. בע"מ, טל' 850561 ת"א רח' שונצינו 25
● בהזדמנות אונילקולקולית כולל הציוד במצב מצויין, שולחן 923001 טלפון 1.80
● מערכת „לדוול" עם כל הציוד, פרמים ירושלים, טל' 02-684880
● בהזדמנות למכירה למכונות 3 מיטות ודוד. טלפון 837089
● פריג'ידר אמקור מכונת כביסה, זהר. משעות הערב — 914000
● פסנתר „יאמאהא" במצב חדש ומשומש „רואה" 1200 טל' 751486 משעה 16.00
● הזדמנות ארון 3 דלתות 1.85 טסט „סוף". 756470
● בהזדמנות מעיל פרווה 10 פול שמן תוצרת הולנד, ורדי שלום 67 בתים, אגרי ש' 18—16
● בהזדמנות ארון ילדים, כמעט חדש 1.80×1.20 — 600 417066
● מראות שונות במסגרות עץ שונים וכונונים, שטוחים, תכונות, בשימוש, שיצת גור דזי 68 דירה 5 ת"א.
● אמסו מציע למכירה מספר רשומים ואקוורלים של „נכיל אולר, טל. 03-937542
● בגנרים | אנו קונים עבור עשרות לקוחותינו, בהלהוכה מכונות „עולמית" לעבודר „עינה התקומות" באוטלייה בפוג מאר, מתקבלות הזמנות לכל סוגי מכונות התפירה (משונים, פריורים, וכו') מיוחדים, כמתיירי תיירו. נא לפנות לת.ד. 32008 תל־אביב. (לציין טלפון ומחברת).
● ציורי שמן, תחריטים ואקוורל של אמנים ישראלים — 263822
● עגלת תינוק גרמנית, מכירה מכונה חשמלית עברית „ברודר" יקרה, רשמקול אלקרו מונקו „טורנרג", טלוויזיה צבעונית חדישה. 410078
● בהזדמנות שולחן כלה, 42 אספקלוקלטיים תוצרת חוץ ב' מחיר לנבוהות. 281488
● מכונה לחרות כלים כר 22 ס"ה, כלל 46, נומורביו.
● ציורים!!! פטיפונים מקצועים — 395, טייפרקורדרים + רדיו — 875, טלוויזיה „אטמור" 1050—, ת"א.
● למכירה לובש כביסה קלמו במצב חדש טל' 03-960807
● הזדמנות רוכסנים (רוכ"ץ) מניילון תוצרת גרמניה, גרלים — 32—36—46 66 ס"מ, 3 ל"י ממר רץ — 821271 823541 בשעות העבודה.
● בריכות יפות אמריקאיות מפלדה, ווניל + מערכת סינון ויסון, מוואריאל לבוסר ומוכנרים לאמריקאים 448262
● למכירה מכבש הידראולי לבקליט 100 טון, כולל 2 מבלים לשני מוצרים קונים, טלפון 03-007084 בשעות העבודה.
● למכירה בהזדמנות, מכונת לתינוק עברית, חדשה 9, 947060 בשעות העבודה.
● למכירה מכונת גלידה, כרר, טטר גפן, מוספורי. ה' יבואו „נשיונל" וכו. וספיות מ 61 ר"ג.
● שמלות | חליפות | שמלות | חליפות | דוגמאות חדשות בזול מאוד, עולת יצחק 50 ת"א, אוטובוסים 53, 68.
● מערכת סטריאו סנגרג לי מכירה בהזדמנות, 880240 ב' ערב.
● למכירת מכונת קיפול חצי גליות, טלפון 80184 בעבודה.
● לרגל נסיעה מכונת כביסה אוטומטית תוצרת חוץ, כמעט חדשה במשקל של 100 גרם ועד 1000 גרם ומעוניין — 780981
● למכירה צינורות ברזל 8 צול 000 100 מטר. 065-91682
● למכירה שטיח סיני, 8 מ' מעולה, תנור גז לבישול — 804060
● לרגל נסיעה חפצי בית ואביזרים שונים, טלפון — 416867
● מגודות שולחן עבודה אמריקאיות עם זרוע מתגוף. 145 ל"י, טל' 06-030486
● למכירה פריג'ידר וטורי נה, מצב חדש כמו כן ציוד לספרה. 840829
● בהזדמנות מגבר 205 פטיפון „טורנט" רמקולים „כומי". 720108
● למכירה אקטרודר לויי מ.ג'י.סי. רמקולים אלקטרם מצב חדש, טל' 824488 פרט לשבת.
● אקווריום גדול 1.10, כרן 22, צדים, דגים, שולחן, 950 417546
● למכירה מכונת־תפירה חשמלית לבינוקי אמריקאית אל.אם. טל' 828867
● „מרגלית" רסתית ע"י התנתרלק, טלפון 749675 — החלפת טלוויזיה, מכירה קומבי גז וחשמל, מכונת כביסה, פריג'ידרים, חנתות לעולים חדשים. תבקרו ותיווכחו מחיר „אמקור".
● למכירה עגלת תינוק ב' מצב מצויין תוצרת ארץ — 720919
● שטיח סיני עתיק 05,000 ושולחן לסלון סיני עתיק 5,000 טלפון 089881
● תנורי אפיה + גז מצב מצוין טלפון 828440

● למכירה מוטה לנער קיום, מקסימום וכו', טל. 837540
● כסא לתינוק, עם היכלה, טלפון 917039 — 10.00
● טייפ „סוני" ט.סי. 868 במצב מצויין, במחיר הזדמנותי, לפנות טלפון 843618
● סטריאו־רדיו מדבר 9000 X, חדש לפנות בשעות הערב טל. 720848
● מערכת סטריאו עם טייפ רוקס — פטיפון ורמקולים, אמפליפייר ורדיו ועוד מכשירים, טלפון 486080
● כלים לנגרות, מכשיר חשמלי לסיכות על לחץ אוויר, טל. 466030
● מכשירי סריגה מערכת עם תוספות, טל. 456980
● מיונר אמפליפייר סווניר 4000 קוודרו חדש בהזדמנות 458441
● בהזדמנות שמלת כלה חדשה מכסימה — תוצרת חוץ 03-280408
● בלינשטוק „אר.אס." נר מחירה, יחד לחליות שמלות טלפון 240081
● לנגרים 8 מטר מכונה לחיתוך 700747 — 759551

רוצים לקנות

● מעוניינים בפריג'ידר חדש ג'נרל אלקטריק 17 רגל טלפון 981004 17—20
● מעוניין לקנות שולחן פינגפונג טלפון 470074
● לנותוחר קונים כל סוגי חיסולים במחירים גבוהים: אברהם — אבנר. טלפון 53832
● קונים מלוות בטחון, קלי חסכון חובה. „גוח" נחלת־יצחק 61 (פינת אחד העם).
● פולים הקונה רהיטים, אנטיקות, פריג'ידרים, רדיו טלוויזיה ודברי חשמל וכל חפצי בית אחרים 874246 864968 בערב 870852
● קונה רהיטים משומשים ועתיקים טלוויזיות פריג'ידרים ירושות וחיסולים, טל' 808404 בערב 874766
● עקיבא קונה רהיטים משומשים ועתיקים וכל החפצים. 920786 בערב
● יצחק התונה 820658 קונה רהיטים פריג'ידרים דברי חשמל וכל סוגי חפצים, טל' 820053
● קונים מקררים טלוויזיות, שטיחים, רהיטים וכל דברי בית. באים למקום, טלפון — 826828
● שייגר קונה הכל, חיסולים פריג'ידרים רהיטים וטלפונים 50591
● חלובה הקונה רהיטים משומשים פריג'ידרים ירושות ועתיקות, 874941
● פולים הטופחה קונה רהיטים משומשים מקררים, טלוויזיה, ירושות ועתיקות 876818 בערב 873228
● קונים מלוות בטחון, קלי חסכון חובה „רוח" שדרות רוטשילד 10.
● קונה רהיטים משומשים פריג'ידרים טלוויזיות ירושות ועתיקות. 827164
● קונים רהיטים משומשים פריג'ידרים אנטיקות — טל' 977297 824965 בערב
● מעוניין לקנות הונדה 50 מובבלת טלפון 876028 בעבודה

תריסים

● תריס טוב לעיתו 700790
● סגירת מרפסות, תריסים וזכוכית — 242093
● תריסי הזזה, חלונות וזכוכית. 840608

מקררים

טלויזיה

רהיטים

מכונות כתיבה

מכונות כביסה

● למכירת מכונת כביסה במצב טוב 85634
● למכירה מכונת כביסה סופר אוטומטית טלפון 479982
● מכונת כביסה „יונג" חצי אוטומטית במצב טוב, טלפון 78938
● מכונת כביסה זהר חצי אוטומטית במצב טוב, טלפון 830622
● בתשלומים נוחים עד 18 חודש מכונות כביסה דגם 1974 ל-400 ל"י, יפו שדרות ירושלים 29
● מכונת כביסה סופר אוטומטית במצב מצויין — 73922
● למכירה מכונת כביסה אמקור, טלפון 919168

מכונות תפירה

● מכונת תפירה זינגר 827629

סירות

● למכירה סירת מירוץ 3.80 מטר מנוע 140 כ"ס 448641 19—17

צילומים

● הסלבלד רוסי, 6/6 עם עדשה אחת, 2 גבים, 864079
● בית מלאכה לתיקון מצלמות, פלשים, מכונות הקרנה — „רונגט", אבן־גבירול 1, טל' 832614
● מסרטה 16 מ"מ „בולייה" אוטומטית — זום 120—12 + אביזרים, 8,500, מכשיר 16 מ"מ, 1600, טלפון: 766418

דודי שמש וחשמל

● „סולחדוידים" — „אמקור" 280383, 68 תל־אביב.
● חשיבה | נתונה ותשבורות, בלי תשלום, תיקונים וחידושים. 063-2406

שטיחים

● שטיח פרסי 12 מ"ר 614921
● 30 שנות מוניטין, ניקוי וחידוש שטיחים, קנית שטיחים מכל סוגי, ת"א.
● למכירת שטיח סיני מצויין במצב חדש, טלפון 364499

הלבשה

● עולות חובה מקסימום למכירה / להשכרה 866117

מי מצא?

● מצאתי בנרתיק שחור משקפים. המוצא מתבקש להתקשר 747608

בתי-ספר ושיעורים

● תיכון אנגלית בעזרת, טלפון 700340

בולים ומטבעות

● למכירת בולים 757797

הלואות

● חסר לך כסף? פנה אלינו בטלפונים 03-613016, 04-062284, 03-282301
● הלוואות מיידיות לעובדי מדינה קבועים ושכירים — 220523 240255
● הלוואות מיידיות!! לעובדי מדינה סידור מיוחד ת"א, 236003, ירושלים, 225155

בתי"ס לנהיגה

● דרוש מדריך לנהיגה ל' בי"ס „לושיי", בחולון למשרה מלאה על מכונית פרטית חדישה, טל. 476276
● דרוש מורה נהיגה למכונית פרטית. אפשרי עצמאי. 288880 יוסי.
● דרוש מורה נהיגה בתחום בי"ס עם תעודה — טל' 035/88758
● דרוש מדריך לשעור ל' רכב אוטומטי, טל' 740750 בערב. 268682
● דרוש מורה לנהיגה ב' אזור רחובות. טל' 951710

חיות בית

● כלבות שמירה + תעודות אפשרי אילות. 03-01890
● פריים — לכלבים וחתולים. בכל בתי מרקחת. עכשיו בארץ גם „פריים"!
● גורי זאב נזעים 6 שבועות. 03—072098
● הספרות לכלבים בבית, ת"א והסביבה, לפני בערב. 042760
● סטר אירי בן חודשיים עם תעודות, טלפון 03-985080
● למכירת גורי קולי + תעודות, גבעתיים, 201720
● למכירה כלבת קולי + תעודות, טל. 021088 רעננה.
● למכירה כלב שמירה, טלפון 470028
● למכירה גורת קולי עם תעודות 476722
● גורת פודל מתוקה למכירה בת חודש וחצי, טלפון: 417707
● סוסת רכיבה למכירה, טלפון 754716 בערב.
● גור דני זכר 2 חודשים + תעודות 751062

חקלאות

● משק חקלאי בבלפוריה למכירה. להתקשר טלפון 03-471449, בין השעות 16.00—20.00
● שתילי אבוקדו, פקאן, ואבוקדו. טלפון 058-28006
● מיכל גירוסטה 1000 ליטר + משאבה — טלפון 053-08886 063-08891
● טרקטור ג'ון דיר 7020 + כלים למכירה. 061-5278
● למכירה צינורות ברזל 8 צול, טלפון — 053-01082
● מחרשה 8 סכינים במצב מצויין, 04-724654 לא בשבת.
● דרוש טרקטוריסט לעבודה קבועה בפרדסים. באזור בית דגן. נא לפנות 940863 בשעות הערב.
● מעוניין לקנות קרקע חקלאית עם זכויות מים — ת.ד. 1354 ת"א
● משק חקלאי, טל' 471659

● למכירה 2 טרקטורים 929 טלפון: 033—5876

שרותים

● הדברת נמלים — אחריות מלאה, מחירים נוחים, טלפון 444900
● מאגי — קלין שרות ניקוי שטיחים וריפוד בביתך. טל. 08-930045
● שמר בע"מ אחזקה ושירותי נקיון לבניינים, משרדים, מוסדות ומפעלים. כל שירותי שמירה, 24 שעות ביממה, טלפונים — 443019, 468940
● מאגי — קלין שרות ניקוי שטיחים וריפוד בביתך. טל. 08-930045
● שירותנו מקצועי | ש"ס לבניין, כל הסוגים, בתים, חנויות, ומשרדים באחריות מלאה. טלפון — 03-48501, 24 שעות.
● „דיאנה" חדש, הדברה בכל הצבעים, באחריות מלאה — 243609
● „דיאנה" — הדברת מקקים בפוליאסטר (לא מלפים), 200 לדירה — באחריות! 248860
● שרותי נקיון, אחזקת משרדים, אחזקת בנינים, ליטוש מרצפות, „אלדו" בע"מ, טלפון 220601
● „פוליש תל־אביב" — חברה מקצועית בדירות (לא מהליקים) 200 — ונקיון כללי! 820888
● קבלן שיפוצים, הריסה ובניה ותוספות, יועץ חינם טלפון 280320
● ליטוש והברקת מרצפות ונקיון יסודי באחריות, טל. 472201 אבישי.
● עיצוב גרפי ביצוע כל סוגי עבודות גרפיות ברמה מעולה ביותר, מבצעי פרסום וקידום מכירות וקבלת מודעות לעתונים. רחוב רש"י 11 ת"א, טלפון 281848
● „חברה" פלשטים ומרצפות — 200.— ונקיון יסודי באחריות! 288772

שונות

● כיצד תראי בבגד ים? הירשמי מייד לקורס לשיפור גופך | חיזוק שרירים, נשימות והרגעה. אולפן לאה פלטשר, אבן גבירול 80 טל. 267682
● קומפרסור לתקיכה 250 לפנות. 057-85140
● דרושה אומנת במשק, עבור בנו בן ה-8 (ילד מיוחד) ת.ד. 19007 תל־אביב.

טיולים

● ישראל וחוץ, קונה בולים, כמויות, שאריות, תחומים ובלתי תחומים, טלפון 244228 בין 4—2
● סטודנטים וצעירים דתיים המעוניינים לטיול לאירופה, טלפון 03-289880
● סטודנטים משוחררים מעוניינים בטיול לאירופה. — 03-207304 04-880084

נופש

● בקרבת הכנרת בית להשכרה לתקופות, מגדל טבריה 08-417020
● מלון „חוות הירוק" בנתניה בריכה שחיה, סאונה, טניס. הזמנה 03-288281

כלי נגינה

● למכירה פסנתר „צוטרסו" חדש, במצב מצוין 6,500 לירות. בערב. — ירושלים, קרית מנחם.
● למכירה בהזדמנות אורגן, טלפון 864858
● פסנתר גרמני במצב טוב מאוד טלפון 706288
● מערכת סטריאופונית 4,800 ל"י טלפון 705574
● בהזדמנות | מערכת תופים 1000 ל"י, טלפון 720184
● גיטרה לבנית פלסית, טל' 722015
● אורגן חשמלי 2,100 לירות 03-410068
● למכירה גיטרה במצב מצויין, טל' 843029 בערב.
● פסנתרים חדשים וגם חדשים רבים, סכירה, החלפה. „נוסטפס", אלנבי 88 (מול מוגרבי) ת"א טלפון 56682
● מחסן פסנתרים, מכירה, קניה, שיפוצים. הרצל 65, רמת־גן. 740721 (אחה"צ).
● 2 גיטרות | חשמלית אחת רגילה. טייפ קסטות פיליפס משומש, נשיונל חדש. טל' 475811
● פסנתרים חדשים ומשומשים ואורגנים, במבחר גדול תנאים נוחים. טלפון 243228
● 2 תופי גם, חלילית + פרלים פרמירה. טלפון — 290700
● פסנתרים חדשים ומשומשים, אורגנים החל מ-1,800 ל"י גיטרות ואקורדיונים, „רסיטל", בן־יהודה 148 תל־אביב. 289601
● פסנתרים חדשים ומשומשים, מ-250 ל"י, „דורזמי" תל־אביב, פרישמן 87 — 220456
● אורגן הונר מצב מצויין 9,000 ל"י טלפון 802776
● מעוניינת באקורדיון 80 גדול במצב טוב 901682 ב' בוקר.
● בהזדמנות אורגן חשמלי חדש. אקורדיון חשמלי „הונר" ואמפליפייר חדשים, טלפון 822444, 744092
● אקורדיון איטלקי 80 בס לנשים. טלפון 704602
● אורגן חשמלי מקצועי ב' מצב מצויין, טל. 700002 — אחה"צ.
● פסנתר כנף גרמני, צליל נהדר במצב מצויין, 770411
● מעוניין לקנות חליל צד (פלוט), טלפון 08-441641
● 3 גיטרות פנדר, אמפליפייר ואורגן, טלפון 469800
● אקורדיון הונר 60 בסים בהזדמנות כמעט חדש.

ריקודים

● לימוד לריקוד | הפרקטיקה ביום שני — רביעי, שיעור חינם. בן־יהודה 139 תל־אביב.
● לרקוד תלמד בבית"ס „אנגלי" העליה 3 תל־אביב.

חוגים

● מסג'יסטית מעולה, מניקור ופדיקור, טלפון 247505 10.00—11.00
● חוג לאמנות יפנית בהדרכת שלום דרורי. טלפון 258840
● מסג'יסטית, פרץ 10, דירה 6, תל־אביב. 10—17.
● העי"נ לנשים זוגות לרוקדים. טל' 20, בימי — לחיילים ותיכוניסטיות.
● מסג'יסטית מעולה, עוזיאל 23, אוטובוס 61 לרמת יצחק 11—16.
● גברים | גברים | מסג'יסטיות בת"א בטיפול יסודי (ובשבת). 338070
● „אירוטיקה" מעירון לספרות אירוטית מבצע מיוחד: 50% הנחה על תקליט החודש — „כול".
● בת עד 28 המעוניינת להצטרף לחברה של משכילים בסביבת תל־אביב. ת"ד 7186, רמת־גן — פרטי.
● מסג'יסטית פרופסיונלית! משחררת מכאבים התקשר ולא תתחרט. פרטיות מובטחת טלפון 226322, גם בשבת!
● מסג' כללי ורפואי לגברים ונשים, מקבלת בביתה, טל' 442080
● מסג'יסטיות! פרופסיונליות משחררות מכאבים, התקשר ולא תתחרט. פרטיות בטלפון 447611
● מסג'יסטיות! פרופסיונליות! תטפלנה בך, בריכת מים, חדר מנוחה והתרעננות — 222100 940405
● מסג'יסטית פרטית, טיפולי גב ושחרור מכאבים, טלי 245037
● הסתעזן היכרויות בלתי שגרתיות ברמה בינלאומית. 842200 כולל שבת.
● נשים המעוניינות להכיר ידידים ותיירים ברמה גבוהה בסודיות ובאחריות ללא תשלום פנו ת.ד. 26411 (לציין טלפון).
● כוכבת מגלה עתידות ברמה בין־לאומית, טלפון — 615300
● מסג'יסטיות פרופסיונליות, מאומנות, חדר מנוחה 296018 „אבינרי".
● היכרויות והתיידדויות ישירות למשכילים ולתרבותיים. סודיות מוחלטת. דיזנגוף 85 דירה 9. 9.00—20.00
● מבחנים גרפולוגיים להכרת האופי והכישורים. ת.ד. 36007 תל־אביב.
● חוג לאמנות הקראטה בהדרכת בעל חגורה שחורה. יהודה 76, תל־אביב — 388063
● חוג חדש למפגשים חברתיים לבני/ות 35+. ת"ד 1884 ת"א.

שידוכים

● מחשב אלקטרוני ישראלי סי.אף.יו. יכוון לבן/ת זוגך האידיאלי/ת!!! פרוספקט ושאלון חינם | סי.אף.יו. ת"ד 6280 ת"א.
● למשכילים ובעלי רמה, היכרויות למטרת נישואין 231579
● ילידת חוץ אקדמאית עובדת, רוצה להכיר גבר עד גיל 60 ת"ד 8087 באר־שבע.
● נגר מעוניין באשה פרטית עד 45 טל' 780560 19.00—23.00
● פרטי — רווק 28/175 מעוניין ברציניות ונחמדה ת.ד. 87826 תל־אביב.
● צעיר (אשכנזי) מעוניין בהיכרות ת.ד. 108 פ"ת (פרטי).
● בן 88 מחפש ידידה ת.ד. 6068 ת"א.
● סטודנט נחמד מאוד — 24/181 מעוניין בידידה. לכתוב לת.ד. 802 רמת־גן.
● פרטי | 24 מעוניין להכיר נערה למטרה רצינית. ת.ד. 704 פ"ת.
● עולה חדשה יפהפיה מסודרת (26) ת.ד. 8007/ד ר"ג.
● פרטי | נחמד מאוד 23/183 מעוניין בנחמדה ורצינית בת 19—17 ת.ד. 30698 תל־אביב.
● צעיר 23/172 מעוניין בצעירה בודדה ת.ד. 87101 תל־אביב.
● מבוססת (32) יפה מאוד. ת.ד. 18035/ח תל־אביב (לא פרטי).
● „אביב" — מכון להיכרויות — ת.ד. 18035/ה תל־אביב, בקשו פרוספקט.
● אקדמאי בן 34, ת.ד. 3/18603 תל־אביב (לא פרטי).
● רופא תייר דרום אפריקאי מעוניין להכיר.
● פרטי, גרושה נאה 80/108 + 2 + דירה, מורה, מעוניינת בבעל שכל ורוצה לנשואין, ת.ד. 2527 רמת־גן.
● לדתיים ולמסורתיים | בחורות מצליחות ומסורתיות ובחורים מצליחים ואינטליגנטיים מכל הארץ ב„רעים" — תל־אביב — חיפה.
● „רעים" מכון להכרות לבני יוצאים בלבד | בן־יהודה 58 תל־אביב, 03-288033 9—13, 16—20, ירושלים, חיפה.
● מהנדס 25/170 חדבותי, נעים, יפה, מעוניין להכיר אקדמאית עשירה ויפה, למטרת נישואים — לכתוב בעברית, אנגלית, צרפתית, גרמנית או רוסית ת.ד. 1052 נצרת עילית.
● ב„רעים" התאמה מקסימלית, אלפי חברים | בן־יהודה 58 תל־אביב, ירושלים, חיפה.
● צעיר מעוניין להכיר אשה עד 55 ת.ד. 20421 ת"א.
● „רעים" לכל הגילים והמינים | סודיות מוחלטת | שירות ביחידות במשרד / בביקורי בית | בן־יהודה 58 תל־אביב.
● סימפטית שמעונית ופתוחה, 24, מבוססת, ת.ד. 6458 ת"א.
● סודיות מוחלטת, הצלחה ושרות אישי לנישואים ב„רעים".
● בחור בעל השכלה תיכונית, נאה מאוד, מבוסס, 24, מעוניין להכיר נאה, והרצינית, ת.ד. 80568 תל־אביב (פרטי).
● צעירים/ות פונים ל„רעים" | בשיחה אישית תבינו בטיב שירותנו האישי!
● פרטי אקדמאי, אשכנזי 50/168 מעוניין להכיר אישה עדינה, למטרה רצינית ת.ד. 28460 ת"א — לציין טלפון.
● פרטי רווק 27/178 נאה ומסודר מעוניין בנאה לנישואין ת.ד. 88 סביון.
● אירופאי 26/171 מעוניין בהכרות למטרה רצינית. — ת.ד. 28 סביון.
● מהנדס מסודר — 30/164 מעוניין בבחורה לנישואים עד 25. בפרטים מלאים לת.ד. 80506 ת"א.
● אקדמאית יפהפיה 80/170 מבוססת מאוד עם בת, מעוניינת בגבר רציני עד 60 לנישואין. לפנות ת.ד. 6047 חיפה.
● נהמר 27/177 מעוניין להכיר בחורה יפה ורצינית — ת.ד. 8202 חיפה.
● פרטי | אשכנזי, 29/178 מעוניין ברצינית, לנישואין, ת.ד. 86811 תל־אביב.
● בחור 29/168 + רכב, מעוניין. ת.ד. 86869 ת"א.
● פרטי, בן 50, נאה, מעוניין להכיר אשה לידידות. ת.ד. 6641 ירושלים.
● בחור נאה ושקט 21 מעוניין בידידות עם בחורה שקטה ת.ד. 518 רמת־גן.
● אקדמאי 28/186 מעוניין במתאימה ת.ד. 86908 ת"א.
● אקדמאי 26 מחפש מסורתית, סימפטית נחמדה, עד גיל 26 למטרה רצינית. לת.ד. 30741 ת"א.
● גרוש 172—23, מעוניין בצעירה יפה ורצינית, טל' 360078
● רווק 30/178, מעוניין בנחמדה ולבבית, 87816, תל־אביב.
● מטרימוניאל — גרושה 61, שמאי 28 ירושלים.
● מטרימוניאל — אלמנה 50 נאה ומסודרת! ירושלים. 234234
● מטרימוניאל — רווקה 21 נאה ועשירה, שמאי 28 ירושלים.
● עולה רווק 175/24 + דירה מעוניין בספרדיה נחמדה ת.ד. 2011 נהריה.
● מטרימוניאל — מוסד לשידוכים, מיוחד לכל החוגים, שמאי 28, ירושלים.
● מטרימוניאל — רופא גרוש 45, נאה, שמאי 28 — ירושלים.
● מטרימוניאל — מהנדס רווק 30, צבר, שמאי 28 ירושלים.
● מטרימוניאל — אלמנה 50 נאה, עשירה, ירושלים. 284234
● שתי צעירות 160/21 164/22, מעוניינות להכיר אנשים רציניים, 764284
● תגר בודד/ת ... 874010 ותיעגה/י באייבות נסה/י והוכח/י.
● 27/100 נחמדה מסורתית וסורת + אמצעים מעוניינת מתאים 874049
● פרטי ללא מתווכים, גרוש 30/165 ת.ד. 2171 חיפה.
● נגר כבול 44 רווק בעל הופעה מסודר בדירה מעוניין להכיר למטרת נישואין. בהצעות רציניות להתקשר טלפון 780200
● לשעוריפים חיי כפר | „רעים" קשרים חזקים עם התנועה הקיבוצית והמושבית! הצעות רבות מכל הגילים ומכל הארץ!
● להורים האוראניים | חברות לילדיכם ללא ידיעתם | „רעים" תל־אביב, חיפה.
● מטרימוניאל — רופאה רווקה 25, נאה, שמאי 28 — ירושלים.
● מטרימוניאל — רופאה גרושה 27 עולה חדשה, — 284334
● אלמן + ילדה 84/160 מכונאי, למטרה רצינית — 04-820466
● אינטלקטואלית. רווקה, עדינה, ורצינית (37) ת.ד. 4542 חיפה.
● גרוש 38 בעל אמצעים מעוניין בידידה ת.ד. 882 חיפה (פרטי).
● רווק 172/28 מעוניין בהכרות ת.ד. 2078 רמת־גן.

למפעל מזון
בסביבות תל-אביב
דרושים:
● עובדת מטבח
בוגרת בית ספר לתזונה ובעלת נסיון.
● פקידה למדור שכר
בוגרת בית ספר לפקידות.
נא לפנות לת. ד. 2897 תל־אביב ולציין קורות חיים ונסיון קודם

בגד עור (1968) בע"מ
מגדל העמק
באם חינך
בעל נסיון בתפקיד
מנהל
מחלקת גזירה
מוצע לך תפקיד אחראי במפעלינו במגדל העמק
נדרש נסיון בניהול דומה ונכונות למאמץ.
תנאים טובים לאדם המתאים
נא לפנות למנהל כח אדם
מגדל העמק — ת.ד. 16

דרוש
מחסנאי
פקיד טכני
צעיר, לאחר שרות צבאי, בעל נסיון של מפ"ש,
ידיעת השפה הערבית או האנגלית הכרחית.
שעות העבודה 8.00—15.00
ו. טורנהיים ובניו בע"מ
רח' ליבקין 12, ת"א, טלו 624708, 613053

לחברה מסחרית
דרושה
דיילת
בעלת הופעה נאה
לפעולות יחסי־ציבור וקידום מכירות
שליטה בעברית ואנגלית
להתקשר טלפון 50806

ל„פרמט" בית יציקה פלדה קרית אתא
דרוש/ה
עוזר/ת למנהל חשבונות
בעל/ת נסיון.
לקביעת ראיון נא לטלפן 721536

מתפרה מרים
מתפרה לציפות וציפיות
תזומר עבור פיקון דימונה
מעוניין בקבלת עבודות נוספות
צבי חיים רחוב עוז 49 יפו טל' 871960

הלוח הכפול ירושלים

תורנות רופאים לפי התקופות

ירושלים

● עז"ן — עזרה ראשונה משיח טלפון 02-90011

● תורנות רופאים דחופים במקרים דחופים מ־8 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר טלפון 101. בתחנת מד"א מרפאה ורופא לטיפולים דחופים מ־7 בערב עד למחרת — מיועד לחולים דחופים בלבד.

תורנויות בתי חולים

● היום: הדסה (ילדים, פנימית, עיניים); בקור חולים (נשים); שערי צדק — (כירורגיה).

● שבת: בקור חולים (יולדים); שערי צדק (כירורגיה); הדסה (פנימית, נשים, עיניים).

תורנות בתי מרקחת

ליל שבת:

● אברמוביץ, המלך ג'ורג' 21, טל' 224072. פרטי: ש. אברמוביץ, מולכו 5, טלפון 84105

● אל סנטראל, רח' צלאח א־דין, טל' 281290. פרטי: בתחום ברחוקיאן' רח' אבן בטוטה, טל' 281290

שבת:

● ד"ר פרקש, חלמי"ת 28, טל' 80064. פרטי: ד"ר פרקש, אבן עזרא 26.

מוצ"ש:

● בית הכרם, בית הכרם 10, טל' 521089. פרטי: מ' אריאל שושנה 7, טל' 520887

● אל צלאח, רח' צלאח א־דין, טל' 284128. פרטי: ע. אלחלאק שועפט.

בתי כנסת

● בהיברו־יוניון קולג', רח' דוד המלך 13, תפילת שחרית בשבת ב־10.00.

● זמני התפילה בבית הכנסת המרכזי "ישורון" ירושלים ביום ו' "ערב ר"ח" כ"ו בניסן (10.4.74) — השבת יתפלל מורנו הרב הראשי לת"א—יפו הרה"ג ר' יצחק ידידיה פרנקל שליט"א. יעבור לפני התיבה בליל שבת ובשבת החזן הראשי מר יהושע דלי, בלוויית מקהלה. ערבית: 6.00, שחרית 8.00. ביום ג' כ' דר"ח — (23.4.74) בשעה 7.30 בערב השיעור השבועי ע"י יו"ר ההנהלה, מר אברהם תצרוני. בנושא: "הלכה למשה מסיני", הציבור מוזמן.

דירות

● דירות, חנויות, מגרשים, השקעות והשכרת בתים. "סי־מון" המלך ג'ורג' 6 (או קרן היסוד 7) ת.ד. 468 ירושלים 02-225896 — 02-233097 (מלר"ן).

וילות ובתים

● 3 וילות למכירה: (1) בית הכרם, 180 מ"ר, שליטה מס' לכים, גינה 400,000 ל"י (2) שלביה, 2 מפלסים, 150 מ"ר, 500,000 ל"י (לא גמור) (3) רמת אשכול, בית מקסים, כניסה מיידית, 600,000 ל"י — "בטריציה", 02-84816.

● בשכ"ה במוצא עלית 5 חדרים טלפון 02-584838 — 02-755-401

● ברמת־אשכול קוטג' מפואר 8 חדרים (+ 4 לא גמורים) 02—280851 להתקשר מיום א'.

קבלנים

● הקבלן צארום חיים, מציע דירות 5 חדרים, ברחוב בילו פינת יורדי הסירה, טלפון 84128

● קבלנים יגאל ואליהו סרסי, בונים דירות בנות 4 חדרים ברח' השורות טלפונים: 225561, 531007, 531795

● דירה + חנות להשכרה או למכירה ביתיון, טלפון 506836, דוד אליסמור.

● האחים ישראל בע"מ מציעים דירות מפוארות למכירה 4 חדרים + פינת אוכל, בסו סומון רחוב הוד־קניה, 15 חדרים ברחוב רש־בא, 4 חדרים בק. משה, המשרד בן יהודה 2 בנין סמור חדר 215 טלפון — 288583 221684

● למכירה דירות מרווחות בנות 4 חדרים בקרית איסור — המכירה לשומרי מסורת. לפנות לכרורי, רח' כורש 6, טלפון 223561 בשעות 7—8.

● למכירה דירות פאר 5 חדרים ברחוב הרצוג ודירות בנות 4 חדרים ברחוב ירדן־טסירה. לפנות לכרורי, רח' כורש 6, טלפון 225561 בשעות 7—8.

● חברת "ליטעון" מציעה דירות בבניה בנות 3½ חדרים, בשדרות הרצל 108 — 272760

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

● בבית וגן, 4 חדרים, מטבח גדול, 4 כיווני אוויר, ק"ח, נוף, מתפנה באוגוסט 255,000 "בטר בית", טלפון 02-84016

● בפלמ"ח, סלון ענקי + 3 חדרים נאים, 20 מרפסות והזדמנות — 285,000 "בטר בית" 02-84016

● 3 חדרים קומה 6 מעלית, הסקה, נוף פייר קניג 17 קל־דרון 233027

● בהזדמנות הר מעמית בקרית מנחם 4 חדרים "לאו" 224024

● 3½ חדרים + הסקה דירתית רח' ברויל 122/32 קרית יובל טלפון: 416882

● למכירה 3 חדרים לוקסוס בבית־הכרם טלפון: 222720

● למכירה דירה בת 3 חדרים וחול בבית־הכרם, כניסה לחוזה והשקעות, רח' קרן היסוד מיידית. שקלים בע"מ חב' סור 41, טלפון 222130

● דירה למכירה 3½ חדרים הסקה ביתית. למכירה מיידית, רח' בורוכוב 2, טלפון 417815

● בקריית־מנחם 3 חדרים, קומה ג', שכלולים + הסקה ביתית. 415270

● דירת 3 חדרים למכירה דרך חברון 110/40 טלפון: 262804

● בהזדמנות 3 בתלפיות עם שכלולים טל' 263493 אחה"צ.

● דירת 3 חדרים ק"ג בשיכוני תלפיות, טל' בעבודה: 263193, בבית 80907

● בקרית־מנחם 3 חדרים + ארונות 122,000, 410012 אחה"צ ובשבת.

● דירת פאר בת 4 חדרים בבניה, על בנק הפועלים ברחוב עזה פינת מהורלה, טלפונים: 581097, 561795 — 226081

● דירה בת 5 חדרים + 3 מחסנים וחניה מקורה בבית הכרם. 631007, 531795 — 226081

● שלושה במרכז ב־100,000 ברחביה 200,000 בבית הכרם, ב־153,000 וב־175,000, בשמואל ב־105,000, בבית וגן 180,000, 4½ בגבעת מרדכי ובבקעה ב־260,000 — "המשתח" בן־יהודה 3 לפנה"צ 222717

● 3 חדרים, בקריית־גנים רחוב הכורית, טלפון 418882 מ־8.

● בבית הכרם, דירה 3 חדרים עם גינה, חימום, אנטנה מרכזית, 155,000 ל"י "במר־בית", 84810

● 3 חדרים בקריית־יובל, גולומב 28/64 (מול רמת רחל) עד 10.00

● למכירה מיידית, ביפה־נוף 3½ + הסקה מרכזית וארונות 527180 אחה"צ, אפשרות משכנתא.

● בקריית־יובל, דירת 3 חדרים חדשה 115,000 טלפון בעבודה 63070

● 3 משופצת פינתית קומה ג', 140,000 דרך חברון 110, טיב.

● 3 חדרים, הסקה, ק.ד. בבקעה, 125,000 ל"י טלפון 65028

● בבקעה, חדשה, 3 + מחסן כמו חדר, ארונות קיר גדולים, ק.א. גינה, הסקה, 210,000.— טלפון 07487

● ברמות־אשכול, 4 חדרים, ק"ד (בבית בן 8 דירות) נוף מרהיב סלון גדול מטונן בקשתות, ארונות פורמיקה ותריסים אוטומטיים במטבח. 248,000, טלפון — 255280

● 3 חדרים, חדשה, ברחוב הרצוג, ק.ג. טל. 65097

● דירת 3½ ריקה, רייינס 15, סביבה דתית 528352 — 225005

● דירת 3 חדרים חדשה, מרוהטת חלקית, בארמון הנציב. טל. 08816 בין השעות 14.00 — 17.80

● 3 חדרים נחמדים — 110,000.— לירות בקרית־יובל ק.א. 418282

● 3 חדרים גדולים + הסקה קומה ב' דרך בית־לחם 104/10 טלפון 85801 מ־9.00

● בקריית־משה, דירת 3, הסקה, ארונות קיר, טלפון 527702

● 3 + מ"א ותוספות בגבעת מרדכי חדשה 180,000 85078

● 3 חדרים בקרית יובל פינתית ארון קיר 61141 — 277 בשעות העבודה.

● בבית־הכרם, דירת 3 חדרים, מ"א + הסקה. 521016 אחה"צ.

● דירת 3½ חדרים בקרית־יסוד 8, ק"ב מיידית 87700

● דירת 3 חדרים ביפה־נוף, 155,000, הסקה דירתית. 532770

● בנווה־יעקב 3 חדרים חדשה + הסקה. ת.ד. 18123 ירושלים.

● 4 חדרים יפה, בנווה־יעקב — טלפון 202064

● 3 חדרים + מ"א, ק. מנחם, רחוב 3, טל' 412293

● 3 (ב־90,000 + משכנתא), 2½ ב־80,000 והזדמנויות ב"פרסום אור", בן יהודה 8.

חדרים 1-1½

● דירה 1½ אפשרות בניה, ברנקי 9, 84880 חביב.

● בית ערבי 1½ חרכבת 10 520101/527 ירון.

● בקריית־יובל 2 חדרים + מטבח גדול + ארונות קיר, באוורור, בתי אבן 7/8 17.00—14.00

● דירת חדר קומפלט בירושלים בסביבה חמוטבת חי־יווניה. מסירה 1.8.74 טלפון 08-452460 אחה"צ.

חדרים 2-2½

● 2 חדרים רחוב יוחנן יוסף מזרחי 8 259705 (בית־ישראל).

● דירת 2 חדרים, ניקנור 3, 70,000 ל"י. 60601

● דירת 2 חדרים + הסקה, גינה, ברחוב הרל"פ 40. כחו — 4.80—1.80 מ־ טל' 08220 150,000 לירות.

● בהזדמנות דירה 2 חדרים + חול + רשיון בניה, בעיר־גנים א', 419250 — 95,000 —

דירות בדמי מפתח

● 2 חדרים גדולים + חצר גדולה ברחוב יואל, בערב 02-271010, חוץ משבת.

● ברמ"פ 4 חדרים + מרפסת, מתאים למשרד / מוסד. בבית: 531038 בערב 280311 שחרור.

● דירה בת חדר + פרוזדור עם כל הנוחיות רח' עמוס 13 גרינוולד.

● ברחביה, 3 חדרים + הסקה 17.00—21.00 84512 טל'

● ברמ"פ, בווילה ערבית בבקעה חטובה, 2 + גינה. 228550

● דירת 2 חדרים במרכז העיר לדתיים בלבד 232071

● דירות חדר מ־11,500, 2 מ־20,000 והזדמנויות — ב"פרסום אור", בן־יהודה 8.

● ברמ"פ 2 חדרים. לפנות: שכונת הבוכרים, רח' יואל 21, רגיאל הסירים.

● ברמ"פ (עמידר) דירת 3 חדרים בשבטי ישראל 52, פוצ'צ'ין.

● ברמ"פ דירת 3 חדרים, רחוב אוריסם 68, כחו, טל' 281008 — בין השעות 8.00 — 15.00

דירות בשכר חודשי

● דירת 3 חדרים + הסקה אפשרי לשנתיים רק לדתיים. טלפון 521788 בערב.

● דירת 3 במושבה הגרמנית, מ"א, הסקה, מרוהטת חלקית, ק"ג, טלפון: 232505

● ברחמנין דירת 3 חדשה, 450 ל"י, מיידי 724091.

● דירת שלושה חדרים, מרוהטת, חדשה, בארמון הנציב, טלפון: 414402

● דירת 4 חדרים חדשה, ריקה (אפשרי ריהוט חלקי) בתלפיות מזרח, טל' 288606

● בגבעה הצרפתית דירת־פאר, ריהוט חלקי, 4 חדרים, 150 מ"ר טלפון — 237078

● בשכ"ה דירת 3 חדרים באנטיגונוס 5 לפנות: גרדימן 8, משפחת אליהו או 18.00—16.00 מ־ 85708

● בגילה, דירת 4 ריקה + הסקה טלפון 60070 אחה"צ

● להשכיר 3 חדרים רח' ברזיל: כניסה מיידית טלפון — 02-414705

● 2 מרוהטים קומפלט בשדרות בן־צבי בשבת — 521722 ביומי חול כורון 4, ברוני.

● להשכרה בשכ"ה ברח' המוסלם, דירת 4 חדרים — ריקה/מרוהטת חלקית עם הסקה. טל' 08-028797 — 08-201451

● בגילה, דירת 4½ חדרים ריקה + הסקה. טל' 60755

● בשכ"ה דירת 3, ריקה, בבקעה. 80211/806 ברוך.

דירות מרוהטות

● בפלמ"ח, דירת 2 חדרים + מ"א, מרוהטת + הסקה, לשנה ויותר —.700 — 528029

● מוניון, דירה יפה 3 חדרים מרוהטת + הסקה, עם כל הנוחיות, נוף, בבית הכרם, טלפון — 288008

● בתלפיות מרוהטת חלקית 3½ מפוארת עם כל השכלולים + מחסן לשנה. טלפון 261940 (לא בשבת).

● דירה יפה מרוהטת 2½ לדתיים שטראוס, טלפון 267818

● טיירית 4 חדרים, מרוהטת בארמון הנציב, טלפון 410542

● מרוהטת, 4 חדרים, בקירבת האוניברסיטה — מאפריל—יוני. 625081

● הזדמנות, במרכז, 2½ חדרים, מרוהטת, מרווחת + הסקה. 81809

חדרים מרוהטים

● חדר עם כניסה נפרדת, רח' בצלאל 8 אריאלה.

● חדר כניסה נפרדת מ־250 והזדמנויות. ב"פרסום־אור" בן־יהודה 8.

● חדר מרוהט גדול, פנוי ב־250 בקרית־יובל טלפון — 414915

● חדר מרוהט לבנות טלפון 82088

● חדר + הסקה בוילה בקרית יובל, סביבה שקטה, טל' 412588

● במרכז, חדר מרוהט + כל הנוחיות + כניסה נפרדת. 524018

ביקוש דירות

● זוג מארה"ב מחפש דירה מודרנית מרוהטת בירושלים באיזור שקט, לחודש יוני, מ־26.8. נא לכתוב ל: Siegmund Berl 735 Greens Avoue Abt 16 A Long Branch, New-gerysa O 7740 W.S.A.

● עבור לקוחות מחו"ל דרושות דירות מרווחות היטב להשכרות קצרות וארוכות. — דירתך בטיפול נאמן אצל לוידור רח' שמאי 12 ב' טל' 221037 289778

● מעוניינים לקנות דירה או שלך 4½—5½ חדרים לפנות ללא מתווכים 224800

● דירת חדר מרוהטת או ריקה הסקה, שמש נישה נוחה לאוניברסיטה 00831 בשעות הערב.

● מחפש 4½—5 רחביה או קרית שמואל שמש לא קרקע לא גג, הסקה, אפשרות החלפה כאל. 00831

● דרושות דירות בכל הגדלים, בכל אזורי העיר, למכירה, ברמ"פ והשכרה. מסירות ותחזוקה — אצלנו הסימסה שמחוביץ 228550

● דרושות דירות קטנות בשיכונים 3—1 חדרים לזוגות צעירים שמחוביץ — 228550

● מעוניינת בדירת 1—1½ ברמ"פ במושבה הגרמנית או בסביבותיה רצוי "עמידר" להתקשר 65784

● דרושות דירות ברמ"פ, בקנית ובשכירות — "פרסום אור", בן־יהודה 8.

אולמות

● דרוש אולם 80-100 מ"ר עם נוחיות בעיר קומה א', רצוי טלפון מייר — 271576

● למכירה אולם תעשיה 200 — 500 מ"ר ברוממה כניסה מיידית טלפון 228856

משרדים

● ברמ"פ משרד קטן מרוהט + טלפון במרכז העיר: 228637

● משרד בשטח 120 מ', במרכז בית הכרם, בשכירות חודשית. טל. 284767, 281098

● בשכ"ה שטח משרדים גדול במרכז העיר קומה ב' אפשרות התאמה לפי דרישה. להתקשר 284108/9 בשעות העבודה.

● להשכרה דירת 4 חדרים למשרד, המלך ג'ורג' 12 — 225061

● בשכ"ה, משרדים 4½ ו־1½ חדרים, במרכז העיר, טלפון 22801

● ברמ"פ 2 חדרים, בן־יהודה 7, טלפון 281418 — 225241

בתי מלאכה

● בשכ"ה מבנה 160 ו־200 מ"ר, טלפון 526066 ובערב ת.ד. 8400 ירושלים. 524141

● להשכיר מבנה תעשיה 140 מ"ר + חצר טלפון — 02-290255

חנויות

● למכירה יחד/בנפרד 2 חנויות ברסקו, רחוב שמעוני 85909.

● להשכרה חנות פינתית גדולה בסביבות 190 מ"ר (אפשרי לגלריה), חלונות ראוה מוגבהים, מתאים לרהיטים, מכוניות, בנק וכו', מיקום חולם, רחוב יפו, אנגלו־סכסון, חבורג 2, טל' 221101

● בשכ"ה חנות ברחוב פינס (ליד הדווידקה) טלפון — 281008

● למסירה מיידית חנות ברמ"פ, במרכז 25 מ"ר ב־60,000 טל' 08-472408 אחה"צ.

● חנות להשכרה, דרך בית־לחם 17 בקעה, טלפון — 262906

● במרכז העיר חצי חנות בשכ"ה לפנות טל' 225051

● למכירה / בשכ"ה חנות ברח' ינאי, בנין גד — 410774

● בשכ"ה חנות ברוממה מורחבה. 25 מ"ר, 528932 — בערב.

מגרשים

● בשכ"ה, ברחוב המלך ג'ורג' במרכז 4 חדרים טל' 227754

עסקים

● משקיע צעיר (200,000 ל"י) מעוניין בשותפות מעילה בעסק מסחרי בירושלים, ת"ד 2046 ירושלים לסמ' 042

● בריכה למכירה. מכונות קפול, תפירה ותחוד 326886 — 00807

● חייבת להימכר מיצרה ומולך בר ברמ"פ במקום טוב בירושלים. לפנות טלפון — 528783 במשך כל שעות היום והערב.

● בהזדמנות! מיצרות בשכ"ה במקום מרכזי טל' — 538500

● ריכוז השקעות מהגדולים בירושלים — חנויות, משרדים עסקים ודירות. "אבים", המלך ג'ורג' 41 69471

● מחפשים כוח/ת להצעת תוכנות איכותיות בארצות חוץ (באנגלית).

● מספרה במרכז העיר עם ציוד למסירה ברמ"פ — 225108

● מספרה לנשים מבוססת בשכ"ה מתאים לכל מטרה

● גלריה לאמנות בעיר העתיקה דרוש שותף פעיל טל' 02—228076

● 18%—21% רווחים מובטחים בערבויות בנקאיות ומוסדות אשר + הצמדה "אוצר להשקעות" 298355

● קצין משוחרר, צעיר, נמרץ + רכב + השקעה, מחפש שותפות מעילה בירושלים. ת.ד. 600 ראשון־לציון.

● הזדמנות לעצמאי !!! למכירה משרד לשליחויות קליינטים ומחזור קבועים — סימו, טל' 220081 מ־14.00

● למכירה חנות מכולת מבוססת בשרות עצמי כסו־סימון. 07104, 60001

ביקוש עבודה

● קיבוצניק + רכב פרטי מעוניין בעבודה עדיף בירושלים לפנות 07804, מיכאל.

הכשרה לעבודה

● קורסים לפקידות, י.ב.מ., מכונות, הנהח"ש, תעודות ועזרה בסידור בעבודה. בתשלומים נוחים. ישרוטל מרדכי בן הלל 10, 232748

הצעות עבודה

● דרושה עובדת למשק בית, טיפול חלקי בילדים ובישול לשש שעות ביום. שישה ימים בשבוע. —.700 לירות לחודש. לבעלת המלצות ונסיון לצלצל בערב 87950

● דרושה עוזרת ל־5 שעות כל יום טלפון 85042

● דרושה מטפלת מ־8.00 — 3.00 עם אפשרות לינה, טל' 64869

● דרושה מטפלת + בעבודות בית בתלפיות טלפון — 2.00 מ־ 261841

● דרושה מזכירה מנוסה למשרד עורכי־דין טלפון — 263016

● דרושה אשה רצינית לטיפול ומשק בית, בטוסימון 00465

● דרושה מטפלת לתינוקת ל־6 שעות ביום טלפון — 588745

● דרושה עובדת למשק בית, 5 שעות ביום תנאים טובים טלפון בבוקר — 80787 256810

● דרוש נכר דתי לטפל בסטודנט נכה, שלושה ערבים בשבוע מ־28.80—15.80, תנאים מצויינים 630078 — מראשון.

● דרושה אשה לעבודות בית + טיפול, מ־10.00— 8.00, 62026 אחה"צ, פרט לשבת.

● דרושה עוזרת פעמיים בשבוע 4 שעות טלפון — 89462

● דרושה עובדת אחראית לילדה (8) +/ משק בית 5 שעות. המלצות. 81007

● למוסד ציבורי בירושלים דרוש מנהל חשבונות עצמאי ואחראי לניהול חשבונות וחשבונות. פניות בכתב בצרוף תולדות חיים ונסיון במקצוע לת.ד. 2071 ירושלים עבור "חשבונות", עד 10.5.74 השכר לפי הכישורים. סודיות מובטחת.

● משרד עורכי־דין, מחפש מזכירה מנוסה הדפסה עברית הכרחית — אנגלית רצויה. שעות העבודה: 8.00 — 15.80 רצוי. לפנות בשעות 9—13 לטל 223411

● דרושות נקבנות י.ב.מ. שרותי מ.ת.ל. רחוב המלך ג'ורג' 47, בנין סולל בונה, ק.ג. טלפון 85208

● דרושה מטפלת לשניים, מ־11.00 — 15.80 + עבודות בית. 88014

● דרושה מזכירה למפעל תעשייתי בתלפיות, למרכזיה, כתבנות והשבונאות — חמישה ימי עבודה בשבוע, אוירה ותנאים טובים לפנות ת.ד. 8144 ירושלים — טלפון 02-00648

● לחברת סרטים דרושה מזכירה מעולה אנגלית ועברית טל. 284031

● לאקדמיה בצלאל דרוש עוזר למנהל חשבונות בחצי משרה עם נסיון של 3 שנים בהנהלת חשבונות לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 7814

● תנאים טובים למטפלת בילד + עבודות בית קלות, 6½ שעות. 61415

● מטפלת לשניים בגבעה הצרפתית, כלי שושי — 284181/295, ברורית

● דרושה בחורה לניהול משרד אולם חתונות ושתים לנקיון, 220885 מ־10.00 — 18.00

● דרושה אשה לטיפול לתינוקת (שנה), 6 שעות כל יום, 414860

● דרושה עוזרת, 5 שעות א'—ה', משכורת חודשית + נסיעות, טלפון — 415818

● לעבודה בטחונית מעניינת, דרושים בירושלים שומרים יוצאי צה"ל או משטרה, למשמרות יום ולילה. תנאים טובים למועסקים שיעמדו בדרישות. לפנות למודיעין אזרחי בע"מ, רחוב מרדכי בן־הלל 12, בשעות 17—8. טלפון 298763, 201934

● דרושה אשה ליום עבודה מלא בגבעת המבתר, טלפון: 281846

● דרושה מטפלת לילדה (1½) 5—6 שעות, גרים, ביאליק 12, מ־7—9 בערב. פרט לשישי ושבת.

● מזכירה, מנהח"ש, פקידים/ות, כתבניות, מחסנאי, חנווני/ה, עוזרת, ומטפלת ל"פרסום־אור" בן־יהודה 8.

● דרושה עוזרת בית לחמש שעות ביום. טל' 531017

● דרושה עוזרת למטבח בית + טיפול בילדים, ברמת אשכול טלפון: 288282

● לביה"ס לנהיגה "האופן" דרושה פקידה אחרי שירות צבאי, ליום עבודה מפוצל. טלפון: 228870

● למשרד עורכי דין דרושה פקידה אחראית אחרי שירות צבאי למשרה מלאה בשעות הבוקר ואחה"צ. תנאים טובים למועמדת המתאימה. נא לפנות בכתב לת.ד. 750 ירושלים.

● למשרד עורכי־דין, דרושה מזכירה / כתבנית מנוסה ליום עבודה מפוצל. תנאים טובים מאוד, טל' 220088

● דרושה עובדת לטיפול בשלושה ילדים בשעות אחה"צ טלפון לפנה"צ 523807 פרט לשבת.

● דרושה עובדת לבית 8 שעות כל יום. תנאים טובים, אחה"צ. 527387

● דרושה אשה לעבודות בית וטיפול בתינוקת, פעמיים בשבוע 8 שעות המלצות. 61074

● דרושה אשה להשגחה על ילד בן 6 ומשק בית. משעה 12.00 בבית הכרם 531001 בערב.

● דרושה עובדת בית ועוזרת, 4 שעות, בית הכרם 525344 אחה"צ.

● דרושה עוזרת נקיה ומסודרת (רצוי למשרה שלמה) 221506

● למשרד פרסום דרושה פקידה אפשרי רק בבוקר 224624

● דרושה עובדת למשק בית 4 שעות ליום. טלפון 84247

● דרושה אשה אחראית לעבודות משק בית עם בישול ליום שלם תנאים מצויינים להתקשר בערב 585045 ירושלים.

● דרושה עוזרת ל־3 פעמים בשבוע + המלצות בבוקר, ברוך 288855

● למכוכנות ביטוח דרושה פקידת ביטוח, ידיעת אנגלית רצויה. לפנות ת"ד 2045 ירושלים לסמ' 172

● למפעל בירושלים דרוש עוזר למנהל חשבונות, לחצי משרה. אפשרי גם פנסיונר. להתקשר 268214, 86509

● דרושה אשה + המלצות לעבודות בית, 6 שעות. בעבודה 581064, 227061

● דרוש/ה מתלמד/ת לעבודות צילום. לפנות מרכז הצילום, יפו 81

● אשה דוברת אידיש או אנגלית לבישול ונקיון — 02-62082

● דרוש פקיד מנוסה בעזור למזכיר כללי למוסד כלכלי, השולט בעברית, באנגלית ובהנהלת חשבונות, ערבית — יתרון, למשרה שלמה או חלקית. ת"ד 527, ירושלים.

● מטפלת עם עוזרת בבית, 1.80—8.00 85907 אחה"צ.

● לאחראות! דרושה מטפלת לתאומים + שתיים + עבודות בית. 580858 בית וגן.

● 1) דרושה כתבנית אנגלית ליום עבודה שלם. (2) דרושה מרכזנית. נא לפנות טלפון 622201, ירושלים.

● דרושות פועלות נקיון לרח' פרץ 8 נא לפנות לאמחר לוי משרדי סם הכנסת בשעה 8 אחה"צ.

● דרושה מטפלת כולל משק בית מ־8.80—16.80 טלפון — 87780

מכוניות

● בהזדמנות, טנדר מגור תנומב 1072, טסט לשנה — 810020

● פיג'ו 404, סטיישן, 1968 טלפון 522682 בשעות 8.00

● פולקסוגן מסחרית 1600, טולו, טסט שנה 520084 בערב.

● אופל רקורד 1963 פיג'ו 404 סטיישן 1964 טלפון — 87486

● למכירה אסקורט 1972, 4 דלתות, 1100, 80,000 + טסט — מצויין יד ראשונה בעבודה 67958

● למכירה מרצדס 250 אס, אוטומטית, 1969 + רדיו, מיזוג אויר, אביזרים, טסט מצב מצויין בעבודה — 67058

● לרגל נסיעה חיפושית 64 במצב מצויין אופנים, רדיו ועוד הרבה תוספות טלפון 623577

● חיפושית 63, 93,000 — 588128 — בבית, 280501 — בעבודה.

● פיאט 850 ספיישל 1969 טלפון עבודה מנשה 282151 — 10,500

● סימקה 1100 סטיישן 1969 שמורה היטב. טל' 262075

● למכירה תנומב + ארגז, מודל 71. טל' 225522

● רנו 4, 1968, מנוע חדש, חכוניות. טלפון 262082

● בהזדמנות פולקסוגן מסחרי, 1600, 60,000 — 1969 אחה"צ, 288417

● ב.מ.וו. 2000, מודל 1970 עם רדיו, טלפון 285288

● בהזדמנות פרינץ 4, — 1970. בערבים, כל השבוע. 263855

● אופל רקורד קופה דה־לוקס, 76,000, 1971, טלפון 69400, 224207

● טנדר פג'ו 404, 1972, מצויין, 86,000 ק"מ 527698

● חיפושית 1966, במצב מצויין, בעבודה 226101 שרון בבוקר.

● סימקה 1000, ג'י־אל־אס, 1005, מנוע 1072, שמורה היטב. 410675

● טאונוס 17 אם, 1968 — אוטומטית + רדיו + טסט דצמבר. 225068

● פורד טאונוס אקס־אל, 78, 86,000 ק"מ, טלפון — 87038, 226578

● פיאט 127, 1978 + רדיו + טסט אוקטובר. טלפון — 01784

● פורד קורטינה 1960, יד ראשונה, מצב מצויין — 02-88012, בשעות 19—00.

● פרינץ 4, 1968, מנוע 1970, 7,200 ל"י, טל' 287818, משעה 14.00

● מכוניות למכירה אין לנו אך בענייני צילום אנו לך שותר בכל מקום ובכל יום. שירות בית של "פוטו קליפס ירושלים", טל' 60024

● טנדר סוסיתא 1070, רתוי־טי "כל־ניל", יפו 17, — 223505

● סוסיתא סטיישן 1960, שמורה טסט לשנה 524468 מ־ 16.00

● אאודי 100 אוטומטי + רדיו, טסט שנה, טלפון — 262455

● פיאט 850 1968 80,000 ק"מ 228711 בבוקר. 88486 אחה"צ.

● חיפושית 1968 אוטומטית טסט + רדיו שמורה — 18,000 ל"י, 85870

● חיפושית 1964 + רדיו ואביזרים + טסט. נעים — 418056 — ובבית 208084

● פג'ו 408 סטיישן, 1961 מוטור מצויין, לא היה מונית טל' 08017 מיום א'.

● למכירה פיאט 600 1064 טלפון 81777

● מרצדס 280 אס 1968, הגה ומעצורי כוח, טסט חצי שנה מצב מצויין, בעבודה טלפון 288861

● למכירה מכונית פולקסואגן מסחרית נמוכה מודל 68 מצב מצויין הרב עוזיאל 102, מודל.

● טאונוס ספיישל 1972 אוטומטית טאונוס ספיישל 1072 למכירה פרטים: 681705 — 228051, 531007

● פולקסוואגן (מיניבוס) 8 מקומות 1968, מנוע 1972 — 6,500 ל"י — 08026

● מציאה! פולקסוואגן דבל קבינה 1070 בבית 280082 — 225000

● פיאט 600 מודל 1969 טלפון 410005

● פולקסוואגן סטיישן אוטומט 1969 במצב טוב — 88107 10,500

● פיאט 238 סגורה, פורד טרנזיט 1969, בהזדמנות. 583647

● שברולט טנדר 1972, שברולט אימפלה 1967, — ציוד + אוברול, בהזדמנות. 621068

● פיאט ספיישל 850, 1970, 12,500 לטלפן 80058 אלבז.

● פולקסוואגן מודל 1978 — 24,000 ק"מ, מסחרי נמוך, 624755

● פולקסוואגן דבל קבינה, 1978 + רדיו 22,000 ק"מ טסט 411820 מ־16.00

● רנו 4, 1967, מנוע טסט + רדיו במצב טוב. 520055 במצב טוב 531808

● ב.מ.וו. 1800 אוטומטית, 1071 במצב מצויין, 50,000 ק"מ, טלפון: 526055

● סוסיתא מסחרית, 1968 62811 — 01741 פרט לשבת.

● פיג'ו 404 מודל 1968 — 180,000 ק"מ טסט נובמבר 87007 טל' 20,500

● למכירה פיג'ו 404 טנדר 1071 פרט לשבת 17,000 — 271017

● סאאב מסחרית 60, במצב מצויין, טל' 563888, 581621

● פולקסוואגן דבל קבינה 1072, יד ראשונה, טסט לשנה פיאט 600 1064 + רדיו מצב מצויין. 65045

● חיפושית 1800 אוטומטית, 1960 במצב מצויין, 16.00 294811 19,500, 19.00

● קומר מסחרית קטנה 1965 בהזדמנות. טלפון — 65540 רמי.

● ג.ם.אר. 100/ 1960 טסט דצמבר נגון + רדיו. — 04847

● פיג'ו 404 סטיישן, 1078 מצב מצויין — 88,000.— 227528 פרט לשבת.

● סוסיתא סטיישן 60, טסט, רדיו. יד ראשונה. 68590

● פיג'ו 404, 68, יד ראשונה, טסט שנה. 201025

● למכירה אופל רקורד מסחרי, 1078, —.82,000, טל. 584006

● בהזדמנות למכירה, טנדר דודג' 1969, —.15,000 לירות. לטלפן 621044 בערב, גולדברגר. לא בשבת.

● חיפושית 63 מצב מצויין לפנות אוהיגואוי 1 דירה 87 קרית יובל גם בשבת.

● מיני מוריס 1978 9,00/ ק"מ טסט לשנה טלפון — 226102

● פיג'ו 404 סטיישן 1071 522034, לירות טל. 20,000

● פולקסוגן מסחרית נמוכה 1600 מודל 1968, מנוע 74, טל בעבודה 68111-212 בבית 07440 אבירם

● פולקסוגן דבל־קבינה 1000 מנוע וגגר 1978 7,000 ק"מ טלפון 284704

● פיג'ו 404 דה־לוקס, 68, טסט שנה —.21,000 בעבודה 628728 בבית: 621456

● פיאט 850 1970, טסט 13, עם שעון

● חייבת להימכר פיאט מסחרית 238 במצב טוב מאוד, חיים והערב.

● פורד אסקורט במצב מצויין טלפון

● חיפושית 1960 מתקפל + רדיו, טלפון 38018

● סאאב מסחרית 1968 טסט בהזדמנות 32886 בערב.

● פיג'ו 404 פרטית למכירה טל' 526272

ביקוש רכב

● מבוקשת חיפושית 1970/1071 1200 טלפון 62701

מציעים למכירה

● מערכת סטריאופונית 40 וואט רמקולי פישר, 621804

● למכירה טלוויזיה פרט לשבת 271911

● בהזדמנות שטיח 240X230, 8051

● למכור בגלל חוסר מקום, פסנתרים, 14.00—9.00 חברון 49, בערב

● למכירה טלוויזיה "אוניק" וטלוויזיה, ארון קיר לילדים, 60426

● למכירה מכשיר תוצרת מוטורולה, דירות ומטבחים, 220081 14.00

● פטיפון סטריאו חדש הזדמנות! לרגל נסיעה! — 222147 בערב.

● כיריים גז, 200 ל"י, תנור אפיה חשמלי 800 ל"י, — 62185

● שולחן אוכל עגול + 4 כסאות פתוחים מיוחדים תוצרת חוץ 267188

● גרילר אמריקאי חשמלי, אוטומטי, 228848 בשבת 262260

● למכירה ציוד מטבח עדה טל' 80024

● למכירה בגדי נשים אופנתיים (גם מחו"ל) 264788

● דברי מטבח, מכונות, רדיות, טלוויזיה, 02-04062

שרותים

● מור!!! מלטשים וניקוי מרצפות ונקיון 282008, 228781

● שיפוצים והוספות בניה ע"י בעלי מקצוע מעולים. לפנות פוית הלל 28 מגרל 282170

טפטים

● מבחר טפטים ושטיחים במחירים מיוחדים בחברת בהנות: פוית, הלל 28, מגרל — 282170

תריסים

● מוצרי אשלוזח בע"מ — יצור והרכבה, תריסים, חלונות טלפון — 02-201200 תלפיות.

הלואות

● לעובדי מדינה מיידיות !!! טלפונים — 223572, 225158

● בעיות כספיות — נוכל לך לפתור בהלוואות אישיות ועסקיות. מרכז לפיתוח והשקעות, מרדכי בן־הלל 16 288014

נופש

● בתלפיות חדר יפה, כולל/חלקי — 261066

תריסים

● סגירת מרפסות אלומיניום [illegible] 83080

חיות בית

● אבדה כלבה [illegible] קרית־מנחם [illegible] 102/20

● פריים — לכלבים [illegible]

בתי־ספר ושיעורים

● קורס "נחוב י.ב.מ." אפשרות לעבודה קבועה שרותי מ.ל.ג. רחוב המלך ג'ורג' 47, בנין סולל בונה ק.ג. טלפון 85208

● מורה מקצועית מעולה, שיטות אחרונות [illegible] 10.00

לוח ירושלים — סוף

טלוויזיה

● טלוויזיה ישן בחדש [illegible]

מקררים

● אמקור 10, יחידת קירור חדשה, במצב מצויין טלפון 582600

● למכירה בהזדמנות! מקרר אמקור "פאר" במצב טוב 00505

● מקררים במבחר גדול, חדשים ומשומשים, מאול בע"מ, רח' אבן־ישראל 2, (פינת יפו 60) טלפון — 223551

רהיטים

● למכירה מזנון סלוני וערכת רהיטים במצב טוב — 681804

● למכירה ריהוט לסלון + פינת אוכל, חדר שינה

● קונה ומוכר רהיטים [illegible]

צילומים

● [illegible]

כלי נגינה

● [illegible]

הלוח הכפול חיפה והצפון

תורנות רופאים לפי התקופות

חיפה

● רופא תורן במד"א, טל' 101

תורנויות בתי חולים

● היום ורמב"ם (כירורגיה, אורתופדיה, עיניים, ילדים, נוירולוגיה), רוטשילד (פנימית).

● שבת: רמב"ם.

תורנות בתי מרקחת

ליל שבת: ● בלפור, מסדה 1, טל'

שבת: ● אין תורנות.

הודעות

● יו"ר הנשיאים, אומנויות "משכנ", בלפור 8 (בכניסה).

וילות ובתים

● וילה בוורדה על מגרש בקריית מוצקין 710410 לא בשבת.

● בקריית ליד חיפה, וילה, חדר מגורים, בשכונת וילות

● בזכרון־יעקב למכירה וילה. בפרטים נא לפנות טל' בין השעות 19.00

דירות

● 84 מ"ר שרותים, גג, עלית

● בית גורר בקרית אתא + מחסן טלפון

קבלנים

● הח.ב. בע"מ בונה דירות בקריית־חיים, נהריה, מבחר דירות, הרצל 20 חיפה — טלפון

● בונה דירות 185,000 ל"י, חיפה, 8.00—7.00 בערב, 26 חיפה

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

● הכרמל 4½ חדרים, ארונות רבים, 18.00—21.00

● 3 חדרים + פינת אוכל, 175,000 ל"י, טלפון

● דירות 3 80 מ"ר 145,000 86865 או

● דירה חדשה 04/712778

● 3¾ ברח' בית לחם טל' 81450

● כרמל־דפנה — 3 חדרים + מ"א כניסה מיידית טל' 283452

● ברוממה קומה 10 3 חדרים שתי מרפסות סגורות ותוספות 165,000 טל' 265075

● דירת 3 חדרים + שיפורים ברח' צה"ל שכון צבא קבע טל' 718081

● בכרמיאל למכירה בהזדמנות דירת 3 חדרים טל' — 04-968808

● בנוה־שאנן דירה בת 3 חדרים + מ"א טלפון — 224014

● דירה בת 3½ חדרים דרך נוה־שאנן 100,000 ל"י ביום 648677 בערב 642760

● דירות חדשות בבניה 3½ חדרים בסביבה 710410 לא בשבת.

● ברמת שאול, דירות רווחה 3½, 4 ו־4½ חדרים, נוף לים "רסקו" חיפה, רח' הרצל 1, טל' 668161

● בנצרת עלית דירת 3 חדרים, טלפון 005'50408

● בחיפה, על הכרמל, שד' הנשיא, דירות רווחה 3½, 4 ו־5 חדרים, ברמת ביצוע אקסקלוסיבית. עם מירב השיכלולים המודרניים, "רסקו" חיפה, רח' הרצל 1, טלפון — 068161

● למכירה דירה בהזדמנות 3 חדרים בכרמיאל. לפנות: רחוב הגליל 1/14 כרמיאל.

● בקרית ביאליק (סביניה), דירות רווחה 3½ ו־4 חדרים עם פינת אוכל, בבית רב־קומתי (8—12 קומות), ביצוע מעולה "רסקו" חיפה, רח' הרצל 1, טל' 068161, או "דירות עם" קרית מוצקין, שד' השופטים 2 טלפון 710101

● במרכז נוה־שאנן קרוב למכבייה 3½ + שיפורים — 165,000 בלבד, טל' 04'221881, בערב.

● דירת 3 חדרים בנוה־שאנן, מול הטכניון, 281865

● בקרית מוצקין בוייצמן פינתית ק"ג 58,000 ל"י לא בשבת, טל. 717604

● בנוה שאנן דירות רווחה, 40,000 ל"י

● בקרית אתא דירת 3 חדרים ק"ב, פינתית —56,000 בערב 723078

● קריית־חיים מזרחית 3 + מ"א קומה ג' ושיפורים — 243617

● למכירה 4 חדרים בקריית־מוצקין, קומה ג', טל' 713004

● בקרית חיים דירות פאר 4½ חדרים 170,000 תכנון מעולה, חזות לשרות. ח.ח.ב. בע"מ הרצל 20 חיפה טלפון 04'042583

● דירת 3 חדרים ברמות רמז טל' 298848

● דירת 3 חדרים, דרך נוה־שאנן 40, טל' 224808

● 4 חדרים + מרפסות, מיידית — טל' — 042089

● דירת 3 חדרים מסודרת, ק"ב, בשדרות רוטשילד — 04'689681

● דירת 3 חדרים בדרך נוה־שאנן, 110,000 282452 בערב.

● בנצרת עלית, 3, מ"א, שיפורים — בעוד שנה — אחה"צ ובשבת. 060'50608

● למכירה דירה חדשה 3 חדרים בנוה־שאנן, 128,000. כניסה מיידית. לפנות ח"א, 08-224668 ובערב 03-286301

● באחוזה 3 חדרים גדולים, חימום + מחסן. 03'785476 04'740107

● בהדר עליון 3½ במצב חדש בשטח גדול, הסקה מרכזית, נוף פתוח, פרטים והצעות נוספות בשמרון — טרכנר, הנשיא — 130 88200, 88808

● ברח' מסדה דירת פאר 3 חדרים, טל' 667800

● 3 חדרים בק. שפרינצק בחיפה, ק"ד, נוף, ליד פארק אלי כהן, טלפון 527240

● בורדת בנשר, תחשכי 228 + 40,000 + חצר, 3¾ + 18,000 משכנתא, במקום או בעבודה 528241 עד 14.00

● בעפולה ובנהריה דירות 4—5 חדרים בבניינים ההולכים ונבנים. ח.ח.ב. הרצל 29 חיפה, טלפונים 04'642503 — 04'724428

● למכירה דירה בת 3 חדרים בסביניה, קרית ביאליק, רמנה 48, סורקים.

● בקרית ביאליק דירת 3 חדרים מסודרת, קומה ד'. 727088

● בעכו, ברח' הרצל, דירות רווחה 4 ו־4½ חדרים. "רסקו" חיפה, רח' הרצל 1, טל' 668161

● דירת 4 חדרים במצב מצויין, ברמת־הדר כניסה מיידית בלי מתווכים טל' 84814

● ברמת־הדר, דירות רווחה 4 ו־5 חדרים, בתכנון ובביצוע מעולים. עם מירב השיכלולים המודרניים — "רסקו", חיפה, רח' הרצל 1 טל' 668161

● 3 חדרים + מרפסת + מרפסת סגורה ביזרעאליה — 222466

● בקרית מוצקין, דירות 3 חדרים — 80 מ"ר בבית בן 4 קומות, פרטים נוספים: "דירות־עם", קרית מוצקין, שדרות השופטים 2, טלפון: 710101 או "רסקו" חיפה, רח' הרצל 1 טל' 668161

● 3 חדרים + מרפסת סגורה + ארונות קיר, טלפון: 231250

● בקריית־ים, ברח' אלי כהן, דירות רווחה 3 חדרים בבית רב קומתי, באיכות בניה מעולה "רסקו" חיפה, רחוב הרצל 1, טלפון 068161, או "דירות עם" קרית מוצקין, שד' השופטים 2, טלפון — 710101

חדרים 2-2½

● דירת 2 חדרים קומפלט ברחוב בית לחם טלפון — 610080 בשעות הבוקר.

● בכרמל במקום שקט דירה קומפ' 2½ חדרים 180,000 ל"י טל. 268227 22—16

● 2 חדרים ומרפסת גדולה 70,000 ל"י 612511 מ־14.00

● בהזדמנות בטירת הכרמל בוייצמן דירת 2 חדרים, טל. 583623

● 2 חדרים + חול בקריית שפרינצק טל. 586018 בערב.

● בנהריה דירות שני חדרים, 75,000. תיכנון מעולה בבניין ההולך ונבנה. ח.ח.ב. בע"מ, הרצל 20 חיפה, טל' 04-042603

● 2 חדרים גדולים + חול במרכז נוה־שאנן — 254574 — 211250

● 2 חדרים + חול מואר במרכז הכרמל, טל' 88218

● דירה מסודרת בת 2½ חדרים, במקום מרכזי בקרית מוצקין. טל' 710085

● 2½ חדרים בעפולה עילית 18,000 ל"י. לפנות — 005'23460

● דירת 2 חדרים ברח' גדליהו בנוה־שאנן טל' 256787 אחה"צ.

חדרים 1-1½

● 1½ חדרים, נוה־יוסף 73א' משפחת פרגס. 50,000 ל"י. בערב ובית.

דירות בדמי מפתח

● ברמ"פ חדר + שרותים ברחוב רוזיאל 49 טלפון — 224400

● 2 חדרים גדולים ברמ"פ מחיר נמוך טלפון 666880

● קומה שלמה 180 מ"ר 5 חדרים מטבח, נוחיות, אמבטיה, מרפסת בהדר הכרמל (רחוב קיסריה) טלפון — 17.00 781068

● ברמ"פ בכרמל 3 חדרים מסודרות + חמום יפה — 85446

דירות בשכר חודשי

● להשכיר דירה 2 חדרים, טלפון 781820 קרית חיים.

● 3 חדרים + מרפסת + טלפון בכרמל צרפתי, טלפון 80081

● דירה 2½ חדרים מרוהטת יפה במרכז אחוזה קומה א' עם טלפון רק ליחיד/ה או זוג מבוגר לא לטלפן — 10—8 בין השעות 04'203852 — 20—10

● במרכז מוצקין 3 חדרים להשכרה או למכירה 582704

● חדשה, בשכ"ה 3 חדרים ביזרעאליה, לא מרוהטת — 07'250806

● ברחוב איינשטיין דירת 3 חדרים מיידית, טלפון — 86914

● להשכיר דירת חדר + מזגן אוויר במוצקין טל' — 718078

● להשכרה דירה בת 3 חדרים בקריית־חיים מרוהטת — טל' 04'727460

● בקרית־אליעזר 2½ חדרים, בערב — 006'28120 בעבודה — 005'22787

● להשכיר דירה 2 חדרים בקרית חיים, טל' 952850

● דירת 3 חדרים בשכ"ה במעונות נאווה. להתקשר בערב 2428'47

דירות מרוהטות

● 3 חדרים + טלפון + ריהוט ומשאל חיפה טל' 04'584818

● בשכ"ה דירת 3 חדרים מרוהטת + טלפון, בכרמל 90706

● דירת פאר 4 חדרים מרוהטת לנופש, ליד היכל התרבות טלפונים פנים וחוץ. הסקה, חניה. טל' 04/001607 — 04/262041

חדרים מרוהטים

● בשכ"ה בהדר דרושה שותפה צעירה לדירה מיידי 085788

● חדר עם כניסה נפרדת לבחורה טל' 87407

● חדר מרוהט יפה על הכרמל רחוב רות, 87710

● חדר מרוהט יפה על הכרמל רחוב רות. 87710

ביקוש דירות

● מעוניינים לקנות דירות בנות 3—2½ בתנאים טובים בנוה שאנן, יזרעאליה רמות רמז וכרמל צרפתי. ייעוץ הערכות וחוות דעת. באמצעות משרד שטרנברג טל. 88808

● מחפשים לקנות דירת 3—2½ חדרים בסביבות מוריה — בי"ח "כרמל", קומה נמוכה לטלפן 241451 או ת.ד. 1083 חיפה.

● דרושה דירת 4—3 חדרים, ק"ק, בשכ"ה, בסביבות מלון שולמית, עבור בית מלאכה לאלקטרוניקה. 254254 — 88775

מגרשים

● מגרשים באיזור יוקרה — בנאות הכרמל תשתית פיתוח, בסביבת המלון ואדמות, קוטאן במאכו, 8,000 ל"י אדמות מבטחים, ארלוזורוב 15, טל' 045312

● מגרש מבחר בסביון הגובל ברח' השקדים 8,000 ל"י, קוטאן במאכו, אדמות מבטחים, ארלוזורוב 15 טל' — 045312

● מחפש שותף בעל מגרש ברכיה לבניית וילה דו משפחתית טלפון 258507 בערבים.

חנויות

● דרושה חנות בשכ"ה במרכז הדר, טל. 645428 — 84417

● בשכ"ה חנות גדולה ברח' יוסף, טל. 03'245428, 03'85013

● בקרית אתא חנות ריקה למכירה בהזדמנות, אחה"צ.

● למסירה בדמי מפתח חנות גדולה ברחוב הרצל מול בית הקרנות ת.ד. 4509, חיפה.

● חנות גדולה ברמ"פ, חצר גדולה צמודה, מתאימה לכל מטרה. 512103 אחה"צ.

עסקים

● למכירה בית מרקחת מבוסס במרכז הדר ת.ד. 6260 למספר 64.

● מכולת גדולה בקרית־חיים ההגנה 5, ברמ"פ טלפון — 580468

● בשכ"ה קומת משרדים או חלק במרכז מסחרי, שרת 1, 643114

● דרושה תחנת כרורים. לחומרים כיסויים בהצעות נא לפנות לת.ד. 638 חיפה.

● למסירה זכות הפצה ארצית למוצרים כימיים ופרמצבטיים בענף חלול והיגיינה. לפנות עם פרטים לת.ד. 1833 חיפה.

● לשכירות או למכירה 50 מ"ר עם כניסה מהרחוב סביבת "עצמון" מתאים לרחום, בומים, מספרה, משרד 88398

● למשרד ייזום והפצה דרוש שותף פעיל עם השקעה. ת.ד. 70 קרית ביאליק.

● בית דפוס מבוסס ופעיל 25 שנה, במרכז חיפה, למכירה מסיבות משפחתיות. טלפון 04'620603 ובערב — 04'236205

● דרושים כספים בערבות בנקאית או בערבות מוסדית. תנאים מצויינים, "בשמת", חברה להשקעות ומימונים בע"מ. חיפה: רח' הרצליה 1, טלפונים 620400, 628458 — תל־אביב: כיכר מלכי ישראל 10, טלפונים: 280040 — 240211/2

● להעברה מספרה לגברות, קרית חיים טל' בין 10—20.50, 780663

● בחור צעיר + רישיון נהיגה + רקע מכני, מעוניין להשקיע בעסק קיים בהצעות רציניות ת.ד 224 ק. אתא. טלפון 588102

● מעבדת שיניים עם ציוד מלא במרכז הכרמל להשכרה או למכירה

ביקוש עבודה

● חשמלאי תעשייה + ידע בפיקוד נסיון 10 שנים טל' — 04—291055

● צעיר מוכשר, מכני ומסחרי — פנוי — בהצעות רציניות. ת.ד. 1929, ק. אתא

● מהנדס שרטט מכני בעל נסיון, ידע גם בשרטוט בניין

הצעות עבודה

● דרושים מנהלי חשבונות מתחילים. לפנות טלפון — 881860 חיפה.

● לחנות רהיטים מודרניים בחיפה דרוש מנהל/ת תנאים מצויינים. ראיון טל' 04/002778

● למשרד עורכי דין דרושה פקידה לעבודה משרדית ובחוץ. יום מפוצל, רצוי עם נסיון. לפנות ת.ד. 808.

● דרוש נער לשליחויות ועבודות משרדיות לפני שרות צבאי נא להתקשר — חיפה טל' 824201

● דרושות תופרות למפעל קונפקציה במרכז הכרמל, תנאים טובים למתאימות לפנות טלפון 830436 בימים א'—ה' בשעות העבודה.

● דרוש בחור אחרי צבא בעל רשיון נהיגה לעבודות אחזקה בגנרטורים. טלפון 04/710670, 04/710011

● דרושים/ות סוכנים/ות להפצת תכשיטים, "משכנ", בלפור 8 (בקומה).

● דרושה בחורה לעבודה במרכז תכשיטים, "משכנ" בלפור 8.

● לחברת שיווק דרוש איש מכירות לענף רהיטים. נא לפנות בכתב ובציון פרטים, נסיון ומספר טלפון להתקשרות. לת.ד. 2107 חיפה עבור איש מכירות.

● דרושה חניכה — פקידה מתחילה למשרד עורכי דין. תנאים טובים. לפנות טלפון 251072 בשעות 08.00—08.00 בבוקר.

● דרושה פקידה בתכנית עברית מעולה. קצרנות יתרון. תנאים טובים. לפנות טלפון 251072 מ־08.00—08.00 בבוקר.

● בחיפה דרוש מוכר בענף אביזרי רכב.

● סטודנט הגרל הכנתור ע"י הפצת מוצר חדש ומעניין בענף תרבות, טלפון — 606008.

● פקידה/מזכירה, מאד מטפל בקייטנה לילדים בכרמל אחרי צבא, מדריכים/ות לזולו — אוגוסט לקייטנת יוגות, ולפועלים לעבודות אחזקה, נשים, סטודנטיות — לחדר אוכל ומטבח. לפנות בכתב עם כישורים ונסיון לקביעת ראיון לקייטנת חוף הכרמל רנית 25.

● דרושה עובדת לסוגגן רח' ביאליק 8, לפנות במקום.

● דרושה פקידה חניכה ליום עבודה מפוצל טלפון 669767

● "השופט" דרושים סוכנים עם רכב להפצת בכוללות ומסלים 04—728048

● דרושה מנהל/ת חשבונות לעבודה קבועה ורבגונית. לפנות טלפונית לקביעת ראיון 626027 מ־18.00—8.

● דרושה מטפלת לעבודה בבוקר בעלת תוספת נאה 042760

● דרוש מכונאי מכניקה עדינה עם ידע בחרטות, "פרוולנלנס", רחוב החלוץ 6, טל' 612765

● דרוש/ה לחברת גמות בחיפה מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת עם נסיון, תנאים טובים, לפנות ת.ד. 4100 לסמ 44364 בציון קורות חיים.

● למוסד ילדים בנוה הדר דרושה אם בית בעלת נסיון. מגורים במקום חובה לפנות בין 10.00—13.00 טלפון — 604289

● למעון ילדים ע"ש שבתאי לוי חיפה דרושות מטפלות לגיל הרך בעלות נסיון במשרות מלאות וחלקיות. לפנות בין 10.00—18.00 טל' 034250

● דרושה מוכרת למספר שעות ביום בקרית ביאליק 792185 ביום.

● דרוש מציל מוסמך לבריכת שחיה בחיפה טלפון — 528322 720933

● דרושים! מנהל מחסן — מכונאי ייצור — מנהח"ש — מכירות בכירת עברית. אנגלית — פקידה בתכנית — "פרסום לכל", 600071, הרצל 18.

● דרושה פקידה לעבודות משרד כלליות טלפון 640506

● דרושה נערה רצינית לעבודות פקידות ושליחויות לפנות טלפונית 232102

● לנגריה בחור דרוש נגר טל' 710627 — 527766 לא בשבת.

● למשרד רואי חשבון דרושים מנהלי חשבונות, לפנות לת.ד. 1805 חיפה, בציון פרטים אישיים.

● דרושה מרכזנית עם נסיון ליום שלם למשרד עו"ד. — ת.ד. 606, חיפה.

● דרושה פקידה לניהול משרד חדש בכרמל. טלפון בערב 717668

● לבית ספר "לשיר" חיפה דרוש מורה לנהיגה

● דרוש שומר לילה בחניון חיפה

● דרושה מטפלת מנוסה ליום שלם בכרמל המערבי. 82747

● דרושה מנהלת משק בית עם שני ילדים בגן מ־8.00— 18.00 טל' 082200 באחה"צ.

● דרושה מפורת מקצועית ת.ד. 4400 חיפה 44362

● דרושה פקידה (מרכזנית) ליום עבודה 44490

● עוזרת מבשלת 5—8 פעמים בשבוע להתקשר בין 8—7 57090

● לנוסכות ששי דרושה חניכה (17—16) לעבודות משרד כלליות. לפנות רחוב הדר־עליה 16.

● בע"מ חיפה — דרושות עובדות להרכבה בשטח האלקטרוניקה. השכלה של 10 שנות לימוד לפחות. לא דרוש נסיון קודם. 5 ימי עבודה בשבוע. תנאים טובים. לפנות אישית למחלקת הייצור, רחוב טובים 6, חוף שמן, חיפה, טלפון — 600074

● דרושה מטפלת 2 ילדים בגיל 10 עם עבודות בית. טלפון 712058 בשעות הערב.

● דרושה מטפלת לילדה ל־8 שעות בתחלת אינשטיין — 248344

● דרוש רתוך מסריט לקולנוע "גנים" חיפה שד' הכרמל 8, קול "אגר", טלפון 622536

● למשרד עו"ד דרושה כתבנית ליום עבודה מפוצל, למועמדת המתאימה תנאים טובים, טל' 660205

● למשרד להנהלת חשבונות דרושה פקידה כתבנית. טלפון 522130

● דרושה סגנית פעילה עם תנאים טובים, 640251 בשעות העבודה.

● דרוש/ה מנהל/ת חשבונות סוג ד', שעות עבודה 13.00—7.00, נא לפנות ת"ד, חיפה.

● לחברת בנין גדולה דרושה פקידה מנוסה בהנהלת החשבונות. כישורים: השכלה תיכונית לפחות, ידע ונסיון בהנהלת החשבונות — כולל חישובי ריבית, שליטה בשפה העברית — מועמדות רציניות יפנו בכתב לת.ד. 4070, חיפה.

מכוניות

● דרושה פקידה במבעון עם נסיון וידע טוב בהקלדה בעברית טלפון בערב 604713.

● פלימוט דסטר מודל 1072 בהזדמנות טל. 04'51287

● אסקורט 1070, 4 דלתות מרווח רדיו + טסט טלפון 660126

● אופל קדט 1966 (11,000) ביום 628252 בערב

● וריאנט סטיישן 1600 אוטומטי 1060 מנוע חדש.

● אופל קדט 1970 טסט לשנה + רדיו 60,000 ק"מ מצב מצויין יד ראשונה — 21,000 ל"י טל. 81208

● פיאט 1,100 רי 1964 מנוע חדש + רדיו טל. 011108

● טאונוס מסחרית 1068 8,000 ל"י, טל. 528325 בערב.

● כיסויים למושבי מכוניות מהיצרן לצרכן באיכות מעולה ובמחירים נמוכים במבחר הגדול ביותר בעיר. סחר רכב ואביזרים אלנבי 78א', טלפון 096260

● דופין, אלפא רומיאו, הסכוניות — טסט נובמבר — 281073

● קונטסה 1004, במצב טוב 629458

● סובארו 1400 בהזדמנות 1973 + רדיו טל. 235057

● טריומף 1300, 1070 — 71,000 ק"מ רדיו — 254872

● פרינץ 4, מודל 1968 — 85,000 ק"מ יד ראשונה טל. 632303

● חיפושית 67 מנוע 72, טסט שנה טלפון 723080

● פיג'ו 64 במצב טוב עם רדיו, טלפון 212745

● פיג'ו 404 1970 + רדיו טל. 667650

● טאונוס 12 מסחרי 63 מנוע 72 במצב מצויין — 222601

● פרינץ 1004, אחר שיפוץ מנוע, מצויינת — 7,600 בערב.

● אופל קדט קופה 1200 '73 — טלפון 41,000

● פיג'ו 404 מצב מצויין טסט דצמבר טל. 533701 — אסקורט 70 במצב מצויין 16,000 טל. 571416 בערב.

● טנדר פורד, אס 100 מודל 69

● בהזדמנות פיאט שברולט 2½ טון, שנת טסט — 570318

● קונטסה 1180, עבה לשנה, טל. 587530

● טאונוס 60 מצב מצויין 14.00 520288

● פורד קורטינה 1600 לרגל נסיעה במצב מצויין, טסט לשנה, עד 10.00 בערב.

● פרינץ 4, 1967 מנוע אחרי אוברול, טל. 725412

● ואליאנט 1970, מזגן אוויר, הגה ובלמי כח, צמיגים רדיאליים חדשים, רדיו, 120/100 ק"מ, 524485, 512604

● חיפושית 60, 1600 + רדיו, 57,000 טל. 181100

● טנדר סוסיתא 1972 אחרי אוברול מצב מצויין 810561

● סנבים 1066 + רדיו + בעבודה טל. 611577

● רדיו וטייפים למכוניות במבחר הגדול ביותר בעיר סחר רכב ואביזרים אלנבי 78א' טלפון 096260

● פיאט 124 ספיישל 1072 — 38,000 ק"מ, במצב חדש — 87401

● בית המכוניות חיפה בע"מ רחוב יפו 92 טלפון 512261 סוכנות אופל מוריס שברולט לחיפה המחלקה למכוניות משומשות מציעה: אופל רקורד 1973 מסחרי 12,000 ק"מ (34,000) אופל קופה 1972 אוטומט תוספות — 34,000. אופל רקורד קופה 1072 (34,000) אופל קדט 1070 (20,500) אופל רקורד אוטומט 1000 — 27,000, אופל רקורד סטיישן 1000 — 24,500 אופל רקורד 1971 מסחרי 1000 — 1070 20 טאונוס 21,000 — 1070 22,000 אופל קדט סטיישן — 1066 אופל רקורד 17,000 1063 מסחרי 11,000 בית המכוניות חיפה רחוב יפו 92 טל. 512261

● אסקורט 1100 1070 — 07'740026 17,000 לירות קרית שמונה יד ראשונה.

● אאודי 75 1070 במצב מצויין יד ראשונה טלפון — 04'52070

● פיג'ו טנדר 70 במצב טוב + רדיו וארגז לנוסעים — 016780

● פיאט 124 סטיישן מודל 1000 20500 במצב מצויין — 717044

● פולקסוגן סטיישן 71 במצב מצויין 81064

● סוסיתא 64 מנוע פורד במצב טוב טלפון 000110

● 10,000 ל"י פיאט 1500 שנת 1066 מצויינת

● אופל קדט סטיישן 64 + רדיו צמיגים חדשים

● ב.מ.וו. 1600 שנת 1060 מצויינת אחרי טסט

● פיאט 1100 — 61

● זכות לסורד אסקורט — 1,800 + דלתות החודש 265174 בערב.

● אופל רקורד 1068 חיפה אוטומט טל. 38,000 727205

● קונטסה 65 במצב מצויין 725124 8,400 פרט לשבת.

● פרינץ 1000 60 מנוע 72 מצב חדש 611184

● פולקסוגן 1300 — 21,000 + רדיו 04'57184

● כוכב שביט בע"מ חיפה שד' הכרמל 87 טלפון — 720621 מציע את כל דגמי המכוניות המשופצות דוקסים, ספריות ומגורים עם אחריות תנאי מימון מיוחדים ורדיו מתנה לרוכש מכונית עד 81.5.74

● במקום רכב ישן קנה פיאט חדשה סוכנות פיאט לעסקים עפולה ובית שאן

● קונטסה 1000 מצב מצויין טלפון 712147 חיפה.

● בכעש "רדיו וסטריאו" לכל מכוניתך בסחר רכב ואביזרים. אנו נרכיב במכוניתך מערכת מושלמת ולך הנהג שי חינם מכונת גילוח חשמלית. סחר רכב ואביזרים אלנבי 7 טלפון (096260)

● התקן "תאודור" במכוניתך לחסכון בדלק, להתנעה קלה ולתוספת עוצמה. דרוש "תאודורים" בסוכנים ובחנויות לאביזרי רכב: חיפה סחר רכב ואביזרים אלנבי 7 טל. 096260

● ספנית 76 דגל מתרומם 1005 אחרי אוברול + טורבו טלפון 04'052328

● קורטינה 1600 סטיישן — 04'245806 1050 אחרי שנה

● למכירה טנדר סוסיתא, מודל 73, 2 טנדרים סוסיתא מודל 72 פרטים בטלפון — 803077

● רנו 10 1000 יד ראשונה, מצב טוב טלפון — בין 8—14 בערב.

● סוסיתא סטיישן 1008 — טסט 8 חדשים

● ב.מ.וו. 1500 אוטומטית 1971 טל. 571081

● דופין 1967 מצב מצויין 2,000 + טסט בערב.

● סימקה 1000 120,000 ק"מ. — 8,600 ל"י, בעבודה 640407 בבית — 228860

● סוסיתא 1001, במצב טוב בבית 728440

● וולבו 1971 60,000 ק"מ אוטומטי במצב מצויין.

● פיאט 850 1968 מצב טוב

● סוסיתא מסחרית 1941, במצב טוב טלפון 561676

● פולקסוגן קבינה, מצב מצויין 728874 — 724041

● טנדר שברולט 10,000 ק"מ כמו חדש 724861 פרט לשבת

● ציטרואן דיאנה 1061 בהזדמנות

● אודי 100 אוטומט 1972 במצב טוב.

● פיג'ו 404, 1968, יד ראשונה 31878

● קונטסה 1300 רדיו טסט מצב מצויין 627444

● סוסיתא מסחרית 65 אחר שיפוץ טסט לשנה

● סימקה 65 1000 מצויין טסט שנת — 724024

● אופל סטיישן 1000 במצב מצויין, יד ראשונה, תצרוכת דלק 1:10 טלפון 242814

● פיג'ו 501 שנת 1970 במצב מצויין טסט + רדיו, טל. 253782

● פולקסוגן לימוזין 1600 מודל 1004, מנוע 1072 מצב טוב מחיר 12,000 ל"י להתקשר ד"ר כהן חיים בית חולים עפולה 23001־065

● בהזדמנות פיג'ו 404 009022

● בהזדמנות לרגל נסיעה! ווקסהול ויוה 64 במצב מכני מצויין + רדיו 7600 ל"י טל. 259455

● פיאט 238 דבל קבינה — 1070 אוברול + טסט לשנה טלפון 727471

● קורטינה סופר 63 טסט לשנה + רדיו טלפון

● אופל קדט 63 מנוע 71, במצב מצויין

● פרינץ 4 יד ראשונה

● בהזדמנות פיאט 1100 — סטיישן 61

● בהזדמנות טנדר פיג'ו יד ראשונה + רדיו

● פולקסוגן מסחרי, במצב מצויין

● פולקסוגן 411 מודל 1080 במצב מצויין

● פיאט 650 65 במצב טוב

● אופל קדט 63 סטיישן

● לרציניים ב.מ.וו. 65 מצויינת טלפון 630276

● פיאט טנדר מודל 70 מצב מצויין (לא נוסעה)

● קנה מכונית בטיפוח כחור [illegible] בשעות הערב.

● סוסיתא טנדר מודל 1071 במצב מצויין

אופנועים וקטנועים

● ב.ס.א. מודל 65 כמו חדש, מצב נהדר 243910 727554 רפי

● למכירה למברטה 1963

● וספה מודל 1061 בערב.

מציעים למכירה

● מכונת ריתוך חשמלית 2 ורוות, חרטה + עגלה לגלגלים 724064

● למכירה אינציקלופדיה בריטניקה 1961 במצב טוב

● סטריאו גרונדיג רדיו קסט סטריאו [illegible] טלפון

● 2 רמקולי דואל 25 ואט במחיר הזדמנותי

● למכירה [illegible] טל' 04'52370

מקררים

● למכירה מקרר אמקור 11 תאי אוטומטי. טל. 282468

● למכירה מקרר אמקור 8 קוב במצב טוב 841262

חיות בית

● פריים — לכלבים [illegible]

● 4 גורי [illegible] לפנות טלפון

● למכירה דוברמן נקבה אופי טוב תעודות יוחסין

חוגים

● [illegible]

בולים ומטבעות

● [illegible]

● מכירה, קניה, החלפת [illegible]

רהיטים

● [illegible]

כלי נגינה

● למכירה כינור ללימוד ארגז וקשת טל' 03-866802 בערב.

● עוף תקליטים במחירים מוזלים אבילאת רח' הנביאים 6 טלפון 603305.

● מחשיים אקורדיונים משומשים עד 80 בסים אבילאת רח' הנביאים 6, טלפון 063805.

● פסנתרים במבחר גדול חדשים ומחודשים מכירה וקניה תיקונים וכיוונים אבילאת פסנתרים רחוב שמריהו לוין 8 טלפון 044808.

טלויזיה

● תסיר כסף! שיטת חרשה בייטרון — 70 ל"י כל תיקון (אינו כולל מנורת מסך). "מטרון", רחוב החלוץ 28 טלפון: 041100 — 614288.

תערוכות

● בגלריה גולדמן לאמנות בחיפה, שד' רוטשילד 68, — טל' 80180, נפתחת תערוכה חדשה ומיוחדת. המציגה יצירות של הצייר משה קסטל. הפתיחה בשבת, 20 באפריל בשעה 6.00 אחה"צ. הגלריה פתוחה בכל יום בשעות 10—18, 16—19, — בשבת: 22—20, 18—21.30.

הלוח הכפול באר-שבע

הודעות

● בית הספר בארשבע מודיע על פתיחת לימודי בגרות—ערב, קורסים בהנהלת חשבונות (1, 2, 3), ומזכירות. ההרשמה: "בית הספר", דרך חשמל 18 טל. 78706 שעות 9—12, 17—19.

וילות ובתים

● וילה להשכרה סלון + 3 באזור וילות בערד כניסה מיידית לפנות 03-479018.

● בעומר וילה נעימה בת 4 חדרים שלושת-רבעי דונם 057-77168.

דירות

● דירות פאר בבנין רב קומות בתחילת בניה עם תכנון להספק ועיצוב ויותר חשכלולים לפנות "עמרת" בארשבע מס' תור התסחרות 80 טל. 057-78102.

● בערד דירה 52 מ"ר להשכרה או למכירה פרטים — טלפון 057-78264.

דירות למכירה

● בבארשבע דירת 2 חדרים והול. ע"י האוניברסיטה — 03-912029.

● מחפשים דירות למכירה בכל הגדלים לפנות "תנאימו" בע"מ, החלוץ 47 טלפון 057-74088 באר־שבע.

● באשקלון אפרידר דירת פאר 4 חדרים חדשה טלפון 04-85524.

דירות בשכר חודשי

● מחפשים דירות להשכרה בכל הגדלים לפנות: "תנאימו", החלוץ 47 טלפון — 057-74088 באר־שבע.

● דירה מרוהטת 3 חדרים ברחוב רמב"ם טל. 057-74478.

מכוניות

● פוג'ו 1964 404 מסס לשנה במצב מצויין טלפון: 057-80056.

משרדים

● משרדים בעיר העתיקה עם טלפון להשכרה לפנות "תנאמו" בע"מ, החלוץ 47, טלפון 057-74088 באר־שבע.

הצעות עבודה

● דרוש מנהל(ת) חשבונות נסיון של 3 שנים לפנות: 057-74119.

● דרוש בוגר בית ספר מקצועי בעל רשיון נהיגה לפנות 057-74119.

● דרושה אשה לעבודה בחנות לפנות לטלפון מספר 057-74119.

ביקוש עבודה

● קבלן בניה מומחה לעבודות גמר מקבל עבודות תיקונים ושיפוצים לפנות לאלבאום טלפון 057-76549.

מציעים למכירה

● תערוכת אוהלים וציוד קמפינג בעומר בשבת רותם 6. 057-74277.

נרשמו לנשואין

● סאיסקי קרלוס יוסף בן בוריס, רווק, ארגנטינה, בארשבע — תומבליאנסקי ארנביה אלירה בת שמואל, רווקה, ארגנטינה, בארשבע.

● דבורה אליהו בן חיים, רווק, בארשבע — רבורי רות בת סוליקו, רווקה, בארשבע.

● בלאיש יעקב בן פרדיי, רווק, תל־אביב, רמת־גן — אוסקר נורה בת ציון, רווקה, הודו, בארשבע.

● דוד נתן בן יצחק, רווק, עיראק, בארשבע — פרוזי דליה בת רחמים, רווקה, בארשבע.

● רות מרדכי בן מאיר, רווק, מרוקו, בארשבע — בוהדנה מיכל (מסעודה) בת סלומון, רווקה, מרוקו, פתח־תקווה.

● פינגל אליהו בן משה, אלמן, הודו, בארשבע — דיבאר סאר פלורי בת יחזקאל, רווקה, הודו, ירוחם.

● טרשיש מאיר בן אברהם, רווק, בארשבע — ריצקר טלי בת ברוך, רווקה, רומניה, רומניה.

● סבג ברנרד בן הנרי, רווק, מונים, אילת — קצב לילי בת נעים, רווקה, פרס, בארשבע.

● רחאו נסים בן מרדכי, רווק, בארשבע — חיימוביץ רליה בת נתן, רווקה, בארשבע.

● מימון אדמונד יגאל בן אברהם, רווק, בארשבע — בן־דור בז'ימום והבה בת תכיב, רווקה, מרוקו, בארשבע.

● ארדי יחיא בן אלברט, רווק, מרוקו, תל־אביב — מדירה סימונה בת ז'קי, רווקה, מרוקו, דימונה.

● כהן אליהו, בן נסים, רוק, מצרים, בארשבע — אוולאי ויולט, בת משה, רוקה, מרוקו, בארשבע.

● בן שבת נסים מקסים, בן סקלוף, רוק, מרוקו, דימונה — ופרכי רחל, בת משה, רוקה, מרוקו, בארשבע.

● קנפו מוריס, בן יצחק, רוק, מרוקו, מצפה־רימון — לוי אילנה, בת אלברט, רוקה, מרוקו, בארשבע.

● מכן רפאל, בן־יעקב, רוק, מרוקו, בארשבע — ספר יפה, בת אליהו, רוקה, בארשבע, בארשבע.

● גיניש דוד, בן מנחם, רוק, מונים, בארשבע — דבוש חנה, בת יוסף, רוקה, בארשבע, בארשבע.

● בר חן (אוחיון) שלמה בן יעקב, רוק, מרוקו, בארשבע — נומה פלורה, בת־דוד רוקה, רומניה, בארשבע.

● קריאת סימון, בן יצחק, אלמן, מונים, בארשבע — לחמי מרסלה, בת חמום, אלמנה, מונים, בארשבע.

● רחב הראל, בן־אברהם, רוק, מרוקו, אופקים — חדד סוסינה, בת יוסף, רוקה, מונים, בארשבע.

● אוולאי מחלוף בן מסעוד גרוש מרוקו תל־אביב — חנ'ג' חנינה בת יוסף רוקה מונים בארשבע.

● אבריאל נסים בן סימון רוק מרוקו בארשבע — דוויק פרידה בת משה רוקה תימן חיפה.

● מיכאלשווילי רפאל בן ציון רוק בריה"מ בארשבע — מנאשוויב סוליקו בת סמיון רוקה בריה"מ בארשבע.

● גלמשטיין נתן בן אליעזר רוק ארגנטינה בארשבע — סורק אביגל בת בנימין רוקה ארגנטינה בארשבע.

● (זכורוב) רוית יוסף בן יחזקאל רוק פתח תקוה בארשבע — (אירינה) גרוטו רונה בת אומו רוקה רומניה בארשבע.

● (שבקה) שורר זמיר בן אלבר רוק בגדר בארשבע — מוריכו תמר בת אמנון רוקה טבריה עומר (בארשבע).

● דבריש אבנר בן זכי רוק בארשבע בארשבע — כהן רות בת מורד רוקה בארשבע בארשבע.

● בן שמעון עמי (אמיל) בן יוסף רוק מרוקו קרית גת — בניון ברוריה בת פרוספר רוקה מרוקו בארשבע.

● פרסל שלמה בן יוסף רוק חיפה בארשבע — אורנשטיין אסתר בת יוסף רוקה רחובות בארשבע.

● קמחי יעקב בן שלמה רוק עפולה קב' רביבים — מרץ דינה בת אבינדוד גרושה רוסיה קבוצת רביבים.

● סויטו דוב בן דוד רוק בארשבע בארשבע — חוני דות בת ויקטור רוקה ישראל בארשבע.

● אלפלר חיים בן מועמו רוק מרוקו בארשבע — סוררי נורית בת יהושע רוקה בארשבע.

● לינקר אריה בן שמואל רוק ישראל בארשבע — נימלקרב מירה בת אברהם רוקה בריה"מ בארשבע.

● שיטרית נסים בן משה רוק מרוקו בארשבע — עמור אלדה בת אלי רוקה ירושלים בארשבע.

● אבני אמנון בן ציון רוק ירושלים בארשבע — שקרגי אפרת בת יחזקאל רוקה בארשבע בארשבע.

● מוואל ניסי בן משה רוק מרוקו בארשבע — מן אסת בת ויקטור רוקה מצרים בארשבע.

● אבו עזרא יצחק בן יוחנן רוק ירושלים בארשבע — בינלמן דרה בת מריו רוקה ארגנטינה בארשבע.

● כאליף שלום בן נורני רוק עירק בארשבע — אלגרסי טנגי בת משה רוקה מרוקו בארשבע.

● נג'ר חואמו תנו בן עזר רוק מונים בארשבע — סבג מימי בת שמעון רוקה מרוקו בארשבע.

● אפנג'ר רוברט בן הנרי רוק מרוקו בארשבע — בלילה זהבה בת חיים רוקה בארשבע.

● אבוטים מנחם, בן אברהם, רוק, מרוקו, בארשבע — ויצמן עליזה בת מסעוד, רוקה, מרוקו, בארשבע.

● רייונה משה, בן שמואל, רוק, תורכיה, נתניה — ברקו ויקטוריה בצחיה בת דוד, רוקה בארשבע, בארשבע.

● ואקנין יוסף, בן דוד, רוק, מרוקו, בארשבע — עזריא יונה, בת צרום, רוקה, כפרסבא, כפר יונה.

● אורנר דוד שמואל, בן שלמה, נשוי, ארגנטינה, קב' משמר הנגב — אורנר סילביה, בת מילר שמואל, נשואה, ארגנטינה, קב' משמר הנגב.

● סבח אלברט, בן דוד, רוק, מרוקו, בארשבע — דיין יפה, בת חנניה, רוקה, מרוקו, ק. גיורא 4/10.

● כהן ציון, בן ראובן, רוק, מונים, בארשבע — חלל מרים, בת חנן, רוקה בארשבע בארשבע.

● וינגרנר אברהם בן ארי מוגר, רוק, רומניה, בארשבע — בנכובזת תמר, בת אליהו, רוקה, מונים, בארשבע.

● בן ישעיהו עזר אריאל, בן ראובן, רוק, כפר סבא, דימונה — נטח תמר בת חסום, רוקה, פתח־תקוה, פ"ת.

● אלון סימון בן יחיא, רוק, מרוקו, בארשבע — המוטה אסתר בת מאיר, רוקה, מרוקו, בארשבע.

● פימון שאול בן יוסף, רווק, יפו — דיין אמילי בת יעקב, רווקה, רחובות, אשקלון.

● כהן יעקב בן מכלוף, רווק, מרוקו, בארשבע — פחימה ניגם בת אברהם, רווקה, מרוקו, בארשבע.

● חנ'נ' יצחק בן ישראל, רווק, בארשבע, בארשבע — טוויזר תמר בת אהרן, רווקה, מרוקו, אופקים.

● מורדון אהרן בן מסעוד, גרוש, מרוקו, בארשבע — בן זקן אלנריה בת ז'ק, רווקה, מצרים, בארשבע.

● בן אשו אלברט בן יוסף, רווק, אורן, בארשבע — אטיאלי שרה בת זולם, רווקה, בארשבע, בארשבע.

● שלי הרצל אפרים בן חואתו, רווק, בארשבע, בארשבע — חנ'ג' יהודית בת שאול, רווקה, מונים, בארשבע.

● בן עזרא רפאל בן עמרם, רווק, מרוקו, בארשבע — סווסה שושנה בת מרדכי, רווקה, בארשבע.

● טרנמי יצחק בן פליקס, רווק, בארשבע, בארשבע — כרכם קמי בת נסים פלטי, רווקה, מצרים, בארשבע.

● חביב רפאל בן יעקב, רווק, בארשבע, בארשבע — בחלוי שושנה בת ציון, רווקה, בארשבע, בארשבע.

● נחום יוסף בן יצחק, רווק, עירק, בארשבע — בלבול לילי בת אברהם, רווקה, רמת־השרון, בארשבע.

אשדוד

דירות למכירה

● באשדוד, דירות רווחות 3 חדרים בבתים בני 4 קומות, באיכות מעולה. "רסקו" אשדוד רח' קיבוץ גלויות 24, טל. 24281, או "רסקו" תל־אביב רח' הר סיני 1, טל. 022222.

וילות ובתים

● באשדוד, קוטג'ים בודדים, טוריים, ודו־משפחתיים בתכנון וביצוע מעולה. "רסקו" אשדוד, רח' קיבוץ גלויות 24, טל. 24281.

חנויות

● חנות חדשה במרכז מסחרי ד', 40 מטר, אפשרות לגלריה 40 מטר נוספים. טל. 055/24509 בערב.

מכוניות

● אאודי 100 אל־אס 1972, במצב חדש בהזדמנות טל. 055/24509 בערב.

דירות בשכר חודשי

● באשדוד באיזור ו' דירת 3½, מרוהטת קומפלט. 057/88660.

הלוח הכפול נתניה

ביקוש דירות

● דרושה דירת שלושה חדרים מרוהטת היטב בנתניה למשך חדשיים מ־15 ליוני 1974, טלפון 04/241049.

הצעות עבודה

● לחברה בנתניה דרושים: מנהל חשבונות למשרה מלאה ופקיד בעל נסיון באדמיניסטרציה, למתאימים תנאים טובים ת.ד. 1010 נתניה.

דודי שמש וחשמל

● תדוד גולד! טלפון 28586 כרמלי — קרן אור, דודי שמש וחשמל, רח' שמואל הנציב 9 נתניה.

קבלנים

● לזוגות צעירים נותרו מספר דירות ברח' רזיאל. כל הקודם זוכה, תנאים נוחים. בדר—רוזנרי רח' שמואל הנציב 5.

● סולל בונה נתניה בונה למכירה דירות נהדרות עם כל השכלולים בנתניה והוד השרון, פרטים במשרד רחוב הרצל 51 נתניה, טלפונים 053/28084, 053/28858 —.

דירות למכירה

● פנטהאוז 5 חדרים למכירה בבניין מפואר ברח' הרב־קוק. לפנות ברך דוגרי רח' שמואל הנציב 5.

● חברת "דירון — דירות" מציעה דירות בכל הגדלים. "דירון דירות", הרצל 80 נתניה. 053/28195.

● 2 חדרים + הול ומרפסת חצי דונם אדמה בסביבת נתניה טל. 053/02067.

למשרד עורכי-דין דרושה **מרכזנית** מנוסה
טלפון 614494 ת"א מ־8—13.00

דרוש **צעיר** אחרי צבא בעל רקע באלקטרוניקה לעבודה במחסן מכירות של חברת יבוא גדולה. סכויי התקדמות לבעלי יוזמה. טל. 443126/7/8 תל־אביב.

מ.ל.ג. חברה ישראלית לרכב ואוטובוסים בע"מ
דרושים
* **מזכירה כתבנית אנגלית** עם ידיעה בהתכתבות עברית
* **פקיד יבוא** עם ידיעה מהליכי מכס

נא לפנות לת.ד. 94 אשדוד, או טל. 055-31141 למחלקת כח אדם בין השעות 8.00—15.00

דרושים לחברה קבלנית בחיפה
1. עוזר(ת) למנהל חשבונות לחצי משרה
2. הנדסאי בנין למשרה מלאה. רצוי עם רכב

להתקשר לטלפון 82119—04

עירית באר־שבע
מכרז מספר 05/9/74
לבתי הספר העל יסודיים המקיפים, כלליים ודתיים.
דרושים

1. **מורים להוראה בשנה"ל תשל"ד**
לכל מקצועות ההוראה ולמקצועות הבאים: — אנגלית לכיתה י"ב; פיזיקה לכיתה י"ב; שרטוט מכונות; שרטוט בנין; מכניקה; פקידות; מסגרות מכנית; חשמל; תעופה — רצוי מהנדס; מכשירנות — טכנאי או הנדסאי

2. **ספרן/ית**
בוגר בית הספר לספרנות של האוניברסיטה העברית, או בוגר שלב א'—ב' בקורסים לספרנים. נסיון של שנתיים לפחות בעבודה בספריה

מועמדים בעלי השכלה ונסיון ומתאימים יגישו מועמדותם בכתב בציון השכלה ונסיון בהוראה אל מחלקת המנגנון עד יום כ"ג באייר תשל"ד (15.5.1974). אליהו נאוי, ראש העיריה

אם אתה איש מכירות דינמי

יודע אנגלית — המתמצא במערכות סטריאו, עם רשיון נהיגה, ואשר מעוניין להשתלב בחברת שיווק ארצית מתפתחת

פנה אל טל' 267603 בשעות היום ולטל' 753397 בשעות הערב לקביעת ראיון.

משרד התקשורת
דרושות בירושלים
נשים המוכנות לטפל בילדי עובדות המשרד

תנאי העבודה:
1. המטפלת תקבל בביתה 2—4 ילדים בגיל חצי שנה עד חמש שנים.
2. התשלום עבור טפול בכל ילד יהיה 200—250 ל"י לחודש.
3. הילדים ישהו בבית המטפלת משבע בבוקר עד ארבע, אחה"צ, ביום ששי עד שעה אחת.
4. ההורים ידאגו להסעת הילדים.
5. ההורים יביאו בגדי החלפה ואוכל.

המעוניינות תפנינה למחלקה לסוציולוגיה משרד התקשורת, רחוב יפו 23, ירושלים 999 91 בכל יום בשעות העבודה, טלפון 223005—02.
אין המשרד מתחייב לקבל הצעה כל שהיא. המעומדות שתבחרנה לא תהיינה עובדות המשרד אלא קשורות ישירות להורי הילדים.

למפעל מתכת ברמת-החייל
דרושים
מסגרים רתכים
להתקשר: טלפון 471785—03

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ
מודיע על המשרה הפנויה הבאה: —
במבדקה לחמרי בנין
טכנאי או הנדסאי בנין
לעבודה במעבדות שדה באיזור תל־אביב

הכשירויות הדרושות: —
בוגר בי"ס לטכנאי בנין.
כושר גופני נאות.
בעל רשיון נהיגה.

הערה: תשקל גם מועמדות של בוגרי קורס בקרי בטון בעלי נסיון בעבודות בניה.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות ליחידת המנגנון, מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ, קרית הטכניון — חיפה — 32000 — עד יום ו' 26 באפריל 1974 בציון מספר המכרז 37/74.

נציבות שירות המדינה מודיעה כי לאגף השיקום במשרד הבטחון
דרושים עובדים למשרות פנויות בלשכת השיקום טבריה

כמפורט מטה:

1. התפקיד: רופא
הדרגה: ג' רופאים
הדרישות: רשיון לעסוק ברפואה ונסיון מעל 3 שנים. עדיפות תינתן לבעלי נסיון ברפואה שיקומית, תעשייתית או צבורית.

2. התפקיד: עובד סוציאלי מפקח
הדרגה: 2 של דירוג העובדים הסוציאליים.
הדרישות: תואר ראשון בעבודה סוציאלית ונסיון של 4 שנים כעובד סוציאלי או סמיכות לעבודה סוציאלית ונסיון של 5 שנים בעבודה סוציאלית.

3. התפקיד: עובד שיקום מחוזי (2 משרות)
הדרגה: 1 בדירוג העובדים הסוציאליים.
הדרישות: תואר ראשון בעבודה סוציאלית או בפסיכולוגיה או בסוציולוגיה, או בעל סמיכות בעבודה סוציאלית.

4. התפקיד: עובד שיקום כלכלי, שכון ודיור.
הדרגה: י"ב—י"א של הדירוג האחיד.
הדרישות: השכלה של 12 שנות לימוד ונסיון של מספר שנים בעבודה בעלת רקע סוציאלי, סוציולוגי. עדיפות תינתן לעובד סוציאלי מוכר ואם יבחר תוענק לו דרגה 1 מדירוג עובדים סוציאליים.

5. התפקיד: עובד רווחה.
הדרגה: י"א—י"ב של הדירוג האחיד.
הדרישות: השכלה של 12 שנות לימוד ונסיון בעבודה סוציאלית, או בסוציולוגיה, או במדעי המדינה ומינהל צבורי או טיפול בנושאי סעד בצה"ל.

6. התפקיד: מזכירת לשכת השיקום.
הדרגה: ח' — יוד של הדירוג האחיד.
הדרישות: השכלה של מעל 10 שנות לימוד ונסיון בניהול מזכירות.

7. התפקיד: אחראי לתיקיה.
הדרגה: יוד — י"א בדירוג האחיד.
הדרישות: השכלה של 12 שנות לימוד ונסיון בעבודות ארכיב ועבודה לגזריה.

8. התפקיד: אחראי למינהלה רפואית.
הדרגה: יוד של הדירוג האחיד.
הדרישות: השכלה של 12 שנות לימוד ונסיון של מספר שנים כמזכיר רפואי.

9. התפקיד: עוזר תשלומים.
הדרגה: יוד של הדירוג האחיד.
הדרישות: השכלה של 12 שנות לימוד וידע בהנהלת חשבונות.

10. התפקיד: כתבנית.
הדרגה: ו' — ט' של הדירוג האחיד.
הדרישות: השכלה של 10 שנות לימוד וידע בכתבנות.

בקשות אפשר להגיש בצרוף מסמכים של השכלה ונסיון וקורות חיים, למנגנון משרד הבטחון, בקריה תל־אביב ולציין "משרות בלשכת השיקום טבריה".

היום האחרון להגשת הבקשות הוא: י"ג באייר תשל"ד (5 במאי 1974)

לחברה ותיקה ביבוא רכב וחלפים
דרושים
א. אפסנאי לחלקי חילוף לרכב
בעל נסיון של 3 שנים לפחות
ב. עוזר למוכר חלקי חילוף
(נדרש רקע טכני)
ליוצאי חיל חימוש תינתן עדיפות
לפרטים נא לפנות טל' 32744-03 לגב' ציפי לקביעת ראיון

אלומאייר בע"מ
מחפשת
עוזרת למנהל חשבונות
עם נסיון רב בעבודה
בפרטים לפנות לטלפון 948894/5 בשעות העבודה או למשרד, אזור התעשיה ראשל"צ

מודעות דרושים ראה גם במוסף תרבות ספרות ואמנות

כור מתכת בע"מ

קונכור בע"מ
דרושים לפרויקטים באיזור ת"א
1. מזכירות בכירות למנהלי פרויקטים — ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין כולל הדפסה.
2. טכנאי ייצור — לפיקוח ותיאום מערכות עם נסיון של 3 שנים לפחות.
3. מנהל עבודה לבנין — לניהול ופיקוח עבודות בנין ידיעת השפה העברית הכרחית.
4. טכנאי בנין — לחישוב כמויות והכנת מכרזים ידיעת השפות עברית ואנגלית הכרחית
5. מרכיבים מסגרי קונסטרוקציות — בתנאים מיוחדים

כל המשרות הנ"ל בתנאים אישיים ובתנאים מיוחדים.

נא להתקשר טלפונית לטל. 855115—03, 24 שעות ביממה כולל שבת וחג.

FIAT
לסוכנות פיאט בחיפה
דרוש
מנהל חשבונות עצמאי
בעל נסיון.
בהצעות בכתב יד בציון המלצות ודרישות שכר לפנות לת.ד. 9721 חיפה

אמישראגז
דרוש/ה
פקיד(ת) מכירות וקבלת קהל
לסניפנו בחיפה
•
המועמדים/ות מתבקשים/ות לפנות למנהל סניפנו בחיפה רח' הנביאים 20.

תאום וניהול הנדסי ירושלים בע"מ
מחפש
מהנדס אלקטרוניקה רפואית מדופלם
עם נסיון בהתקנה, תיקון ואחזקה של מכשירים רפואיים ומעבדתיים.
יועדף מועמד הבקיא בהלכות שבת.
מעוניינים מתבקשים לפנות בכתב אל ת"ד 3486 עם פירוט תולדות חיים כולל השכלה, נסיון ופרטים אישיים.

לבית מלון באשקלון
דרושים:
1. טבח ראשי
2. מלצרים/יות
3. חדרניות
4. פקידי קבלה

המעוניינים יפנו בכתב ת.ד. 5088 אשקלון, או בטלפון 3141—051

אחים גולדשטיין חברה לשכון ופתוח בע"מ
דרושים:
קבלני שלד
לביצוע עבודות באזורים: תל־אביב וירושלים. לשם קבלת פרטים וקביעת ראיון נא לפנות טל. 725137—03 בין השעות 16.00—18.00 (פרט ליום ג')

חברה גדולה בענף ההלבשה
מחפשת
1. **עוזר בכיר** לשווק מוצרים בשוק המקומי דרוש נסיון רב בשווק מוצרי אופנה מעולים
2. **סוכן מכירות** מוצרי אופנה מעולים בתל־אביב

על המעונינים לפנות בכתב לת.ד. 2147 תל־אביב, עם פרוט קורות חיים וציון התפקיד הרצוי על המעטפה.

דרושה
פקידה כתבנית
עם ידע בהנהלת חשבונות
שעות העבודה: מ־8.00—15.00
נא להפנות קורות חיים בכתב לת. ד. 16460 תל־אביב

למפעל בת"א
דרושים/ות
פועלים/ות למשמרות
תנאים טובים למתאימים
טל. 260753, 255980

דרוש
אורג + מייסטר
למכונות רוטי — C
נא להתקשר 256415, 629982 ת"א

לחברה קבלנית
דרוש
הנדסאי בנין
או
מנהל עבודה
בעל נסיון וותק בבתים משותפים לנהול עצמאי של אתר בנים. מקום העבודה באיזור רעננה.
הצעות בצרוף פרטים אישיים, נסיון ודרישות שכר יש להפנות לת"ד 14285, ת"א

דרושה
פקידה־כתבנית אנגלית
שולטת בשפה האנגלית
לפנות בכתב ת.ד. 526 ת"א
בטלפון 611431, לשרה

גוטסמן — וגשל — פיש — קדה
מהנדסים יועצים בע"מ
דרושים לעבודות תכנון מעניינות
1) מהנדס אזרחי עם נסיון בקונסטרוקציות פלדה
2) שרטטי קונסטרוקציה.

לפנות טלפון 281141 ת"א.

למפעל תעשייתי בנחלת־יצחק
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
בעל/ת נסיון.
תנאים טובים למועמד המתאים.
נא לפנות בכתב־יד עם פירוט נסיון אל ת.ד. 32 רמת־גן.

לחברת קבלני בנין בפתח-תקוה
דרושה פקידה
למשרה שלמה
(עם נסיון בעבודה בענף הבניה)
שעות העבודה
800—1300
1600—1900
יום ו' 800—1300
פרטים טלפון: 919383 בשעות העבודה

לחברת רפאל מצפה רמון בע"מ
(ממפעלי כור)
במפעלה בתל-אביב דרוש
פקיד/ה למחלקת הרכש
דרושה התמצאות באספקת טפסות ונסיון בניירת יבוא.
לפנות בכתב יד לת.ד. 29402 ת"א
סודיות מובטחת

אורם תעשיות חשמל בע"מ
אזור התעשיה לוד, טל. 962591
דרושים
1. **טכנאי חשמל/אלקטרוניקה**
לעבודות שרות, תיקונים ואחזקה של ספקי כח מיוצבים — הכשרה תינתן במפעל — רצוי עם רשיון נהיגה.
2. **טכנאי**
למבדקה במחלקת מיישרי זרם.

נא לפנות לאורם תעשיות חשמל בע"מ אזור התעשיה לוד, טל. 962591.

משרות פנויות
בבית החולים ע"ש רבקה זיו צפת
1. **אורטופד מומחה**
2. **אורטופד מתמחה**

(בעל נסיון באורטופדיה לפחות שנה).
המח' האורטופדית פעילה בכל שטחי האורטופדיה.
המועמד למשרה הבכירה יתבקש לפתח שטח התמחות לעומק ולנהל תת מקצוע
(תנאים מיוחדים ודיור מובטחים).
נא לפנות לד"ר רייס יו"ר מח' אורטופדית.

למפעל תעשייתי מודרני ותיק ומבוסס בסביבות חיפה
דרוש
מהנדס מכונות בכיר
בעל נסיון רב כאחראי ומנהל צוות להקמת מתקנים בתעשיה כימית או בתעשית מזון דומה.
ידיעת השפה האנגלית הכרחית.
ידיעה בכימיה רצויה.
תנאים טובים לאדם המתאים
רק בעלי הכישורים הנ"ל המעוניינים יפנו טלפונית בשעות העבודה למס' 04-942051 או משעה 6 בערב למס' 04-244244, או בכתב לת. ד. 47 חיפה.
— סודיות מובטחת —

לחברה מסחרית בת"א
דרוש/ה
פקיד/ת יצוא
שנתיים נסיון בעבודת יצוא.
ידיעת אנגלית הכרחית.
ידע בהנהלת חשבונות.
לאחר שרות צבאי.
לפנות בכתב יד לת. ד. 4252 מס' 30 ת"א

למפעל מזון בבת"ים
דרוש
מנהל אחזקה
הכישורים הדרושים:
✱ בוגר קורס מנהלי אחזקה של המכון לפריון עבודה
✱ נסיון קודם בעבודות אחזקה במתקני צנרת

לפנות אל: ת. ד. 18020, תל־אביב.

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
מודיע על המשרות הבאות הפנויות:

בפקולטה להנדסת חשמל
טכנאי אלקטרוניקה
הכשירויות הדרושות: בוגר בית"ס להנדסאים במגמת אלקטרוניקה; נסיון בעבודות פיתוח ואחזקה של מערכות ספרתיות.
מס' המשרה: ח.ד/94

באגף ארגון ותכנון
נקבנית
הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית; ידיעת השפות עברית ואנגלית; נסיון קודם בנקוב;
הערה: העבודה הינה במשמרות.
מס' המשרה: את.ד/87

בפקולטה להנ. אוירונוטית
פקיד
הכשירויות הדרושות: ידע בשפה האנגלית והתמצאות בציוד טכני;
הערה: קיימת אפשרות לעבודה חלקית.
מס' המשרה: או.ד/96

בפקולטה לכימיה
מזכירת שטח
הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית; ידיעת השפה העברית על בוריה כולל הדפסה; ידיעה טובה באנגלית כולל הדפסה; כושר לנהל תכתובת באופן עצמאי; נסיון של 3 שנים בעבודות משרד שונות;
מס' המשרה: כ.ד/91

ספרן
הכשירויות הדרושות: בעל תואר אקדמי במדעים; בוגר בי"ס לספרנות או קורס אפ' שלב ב'; ידיעת השפה עברית ואנגלית על בוריין; רצוי נסיון קודם של שנה;
מס' המשרה: כ.ד/93

לבורנט
הכשירויות הדרושות: בוגר בי"ס מקצועי; ידיעה טובה בכימיה ופיזיקה; ידיעת השפה האנגלית; גישה לעבודות עדינות;
מקום העבודה: במעבדה לכימיה פיסיקלית;
מס' המשרה: כ.ד/97

לבורנט
הכשירויות הדרושות: בוגר בי"ס לבורנטים; ידיעת השפה העברית; רצויה ידיעת השפה לועזית;
הערה: שעות העבודה הן בלתי רגילות.
מס' המשרה: כ.ד/98

מועמדים מתאימים העונים לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים; נסיון קודם ומס' המשרה עד יום 3.5.74 אל אגף כח אדם, הטכניון, קרית הטכניון, חיפה, מיקוד 32,000.

לאחת החברות הגדולות בישראל לשיווק מוצרי צריכה חשמליים

דרוש
מנהל שיווק ארצי

*

לפנות בכתב לת.ד. 6433 תל־אביב
תנאים מצוינים למועמד המתאים.
סודיות מובטחת!

לחברת יבוא תרופות וציוד רפואי

דרושה
פקידה

לטפול בדואר ובתקיות

ידיעת השפות העברית והאנגלית הכרחית.

על המעונינות לשלוח נתונים על נסיון קודם, כתובת מדוייקת ומספר טלפון
לת.ד. 29001 תל־אביב.

א.אי.ל ישראל בע"מ
תעשיות אלקטרוניקה

לםחלקת פיתוח
דרושים

טכנאי אלקטרוניקה (מע/528)
* עם נסיון של שנתיים בתחום הדיגיטאלי

טכנאי צימוד מחשבים (מע/529)
* עם נסיון קודם

לםחלקת לוגיסטיקה
דרוש

מקדם משלוחי יבוא
* לעבודה בטיפול במשלוחים ובשחרורים ממכס.
* דרושה ידיעת אנגלית.

תנאים טובים למועמדים המתאימים

נא לפנות בכתב או טלפונית 787131 או 782141 אל מחלקת כח אדם,
מבצע קדש 48 בני־ברק 51205
סודיות מובטחת

הסוכנות היהודית לארץ־ישראל
המחלקה לעלית ילדים ונוער

למחלקה לעלית ילדים ונוער

דרוש שליח כמפורט

משרה מס׳ 6:

שליח עלית הנוער בפרס

תאור התפקיד:
1. הפצת רעיון עלית הנוער בכל הקהילות היהודיות בפרס.
2. קשר עם הקהילות היהודיות ועסקניהן, ארגונים צבוריים יהודיים ופעיליהם ושליחי הסוכנות היהודית — למען עדוד עלית בני נוער ללא לווי הוריהם.
3. קשר עם בתי ספר המטפלים במועמדים לעליה.
4. קיום מו"מ עם הורים המוכנים להעלות את ילדיהם ארצה.
5. ראיון החניכים המועמדים לעליה, כולל: בדיקת תעודות, מתן מבחני הישגים, קבלת דוחו"ת פסיכולוגים וכו׳.

דרישות המשרה:
— רצוי תואר אקדמאי באחד מן המקצועות: חינוך או עבודה סוציאלית.
— נסיון של לפחות 10 שנים בעבודה עם עולים ובעבודה חנוכית.
— שליטה בשפות פרסית ועברית.
— כושר הבעה בכתב ובע"פ בשפות הנ"ל.
— כושר ארגוני וכושר לניהול מו"מ.
— הדרגה תקבע עפ"י כשורי המועמד.

על המעונינים לפנות אל: המחלקה לעלית ילדים ונוער, ת.ד. 92 ירושלים, עד לתאריך 10.5.74 ולציין על המעטפה „הצעת שליחות מס׳ 6".

לחברה כלכלית בתל־אביב

דרוש

מנהל חשבונות בכיר

— משרה מלאה —

נא לפנות לת.ד. 3226, תל־אביב, עבור „בכיר", בציון פרטים והמלצות

ליחידת מחשב של בנק בת"א

דרושות
נקבניות

אנו מעונינים לקלוט להכשרה גם ללא נסיון קודם.

*

המעונינות תגשנה הצעות מועמדותן בכתב לת.ד. 7095 מס׳ 18.

נציבות שירות המדינה
מודיעה כי דרושים

עוזרים סטטיסטיים

לסקרים חדשים בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד ראש הממשלה ירושלים, בדרגה ח׳־י׳ של הדירוג האחיד.

רשאים להציע מועמדותם בעלי השכלה של 12 שנות לימוד מלאות.

העבודה היא במשרה מלאה בלבד.

המועמדים המתאימים ידורגו לפי דרגה ח׳ של הדירוג האחיד עם אפשרות לקידום עד דרגה יוד אחיד. הקידום יהיה כרוך במעבר בחינות ועמידה בהן בהצלחה.

העובדים יועסקו בתפקידים משרדיים, סימול חומר סטטיסטי ושימוש במכונות חישוב. המעוניינים יפנו אל מנגנון הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הקריה, רוממה, ירושלים, ביתן 27, חדר 13, באחד מהימים: 16, 18, 21 באפריל בין השעות 09.00—12.00.

מוסד ציבורי מחפש
1. מזכירה־כתבנית
2. פקידה כללית מתחילה
3. נהג לרכב קטן

בדבר פרטים נא לפנות לטלפון 33626 תל־אביב בין השעות 11.00—14.00 אל חנה.

לחברה כלכלית

דרושים

אנשי מכירה

לאיזור חיפה והצפון

השתלמות תערך בחדשים מאי־יוני 1974 ב־חיפה, בשעות אחר הצהרים.

—*—

על המעונינים לפנות בכתב יד עם פירוט תולדות חיים לת.ד. 4092 חיפה

תדיראן

לתדיראן דרושים

1. **מהנדס טכנולוג היברדיים**
לפתוח וישום טכנולוגיות שכבות, עבות ודקות. מהנדס כימיה או מטלורג, עם נסיון בתחומים הנ"ל. ידיעת השפה האנגלית הכרחית.

2. **מהנדס מחלקת אמינות ובקורת איכות**
אחראי לפעולות בקורת איכות בקו ייצור, בדיקות חשמליות, כתיבת מפרטי בדיקה, ניהול מו"מ מקצועי עם לקוחות.

3. **עורך מעגלים מודפסים**
שרטט או טכנאי אלקטרוניקה, נסיון בעריכת מעגלים מודפסים.

4. **הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה**
א. לפתוח מערכות ספרתיות ומעגלים אלקטרוניים בעלי נסיון של שנתיים במעגלים דיגיטליים ואלק־טרוניים.
ב. לתכנון בניה ובדיקות במערכות קשר מרכיבי חדרים, מעגלי U.H.F. ומערכות דיגיטליות, בוגרי בתי ספר להנדסאים או טכנאים עם נסיון בתחומים הנ"ל.
ג. לעבודות אפליקציה של מוצרים מונוליטים, נסיון של 3 שנים בתחומים הנ"ל.
ד. פתוח ובדיקת מוצרים היברידיים, תכנון בניה ובדיקת מעגלים היברידיים, ידיעת השפה האנגלית הכרחית.

5. **מפעלים למחשב 370 D.O.S.**
עם נסיון של שנתיים.
(טלפון ישיר למחלקה 262346).

מועמדים מתאימים יפנו בכתב לת. ד. 648 תל־אביב, בציון פרטים אישיים ונסיון מקצועי.
סודיות מובטחת

דרושים

1. **ראשי צוותות**
למפעלינו החדשים בכרמיאל

2. **מרכיבים**
לצפון הארץ
יועדפו בוגרי בתי ספר מקצועיים עם נסיון קודם בהרכבת מוצרי אלומיניום.
תנאים טובים למועמדים.

3. **עוזרת למנהלת חשבונות**
במשרד החברה בת"א
יועדפו: יוצאות צבא ששרתו כפקידות ובוקרות קורס להנה"ח. שעות העבודה 08.00—1300. תנאים טובים למועמדת המתאימה. נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, אישורים והמלצות.

בית־חרושת כרמיאל
טל: 04-988320
משרד ת"א רח׳ סוטין 15
טל: 232613, 03-247086

לחברת ביטוח ישראלית

דרושים

1. **מבינת פוליסות**
בענפים האלמנטריים

2. **מזכירה**
רצוי בעלת ידע בהדפסה עברית וצרפתית.

3. **כתבנית פוליסות**
נא להתקשר 624327 ת"א לגבי מירה.

לחברת בטוח גדולה

דרוש:

עורך דין צעיר

הכשורים הדרושים:
* שלוש שנות נסיון — עדיפות בחברת בטוח
* התמחות בחוק נזיקים
תנאים טובים למועמד המתאים

נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 2926 ת"א עבור מס׳ 2759 סודיות מובטחת

לחברת ביטוח בתל־אביב

דרוש

עורך־דין

למשרת יועץ משפטי
למחלקת תביעות — אלמנטרי

הכישורים הדרושים:
1. נסיון קודם בדיני נזיקין — הכרחי.
2. שליטה מלאה בשפה האנגלית וידיעת השפה העברית על בוריה.
3. עדיפות תינתן לבעל נסיון בענף הביטוח.

תנאים טובים למועמד המתאים.

נא לפנות בכתב לת.ד. 1791 תל־אביב.

טריומף אינטרנשיונל בע"מ
באר שבע

מחפש

* **מכונאי למכונות תפירה**
בוגר צבא ובעל נסיון
באים בחשבון גם אנשים בעלי רקע במכניקה עדינה המוכנים ללמוד מקצוע זה.

* **מזכירה**
שליטה והדפסה בשפה העברית ויכולת עבודה באופן עצמאי.

לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 10146 ירושלים 91100 מיקוד.

ליחידת מחשב של בנק בת"א

דרושים
עובדים/סטודנטים

לעבודה במשמרות למחלקת הביקורת

תנאי שכר טובים

*

המעונינים יפנו לת.ד. 7095 עבור מס׳ 20

למוסד ציבורי גדול

דרושים
כלכלנים

במגמות: חשבונאות ותקציבים (וגם לפרויקטים תעשיתיים).

(בתחום החשבונאות יתקבלו גם כלכלנים מתחילים).

מקום העבודה תל־אביב.

תנאי השכר יקבעו לפי כישורי המועמדים.

הצעות בכתב בלווי קורות חיים, ותאור מפורט של השכלה, נסיון ורקע צבאי יש להגיש לת.ד. 7061 תל־אביב — 61070 למס׳ 15 (130) עד לתאריך 30.4.1974.

לתשלובת מפעלים גדולה ומתפתחת בירושלים

דרושים

* **מהנדס ייצור**
בעל נסיון בשיפור שיטות, חקר עבודה והפעלת צוות מהנדסים וטכנאים. ידיעת השפה הגרמנית — יתרון.

* **מהנדס ייצור**
בוגר הטכניון, בעל נסיון של 2 שנות עבודה.

* **טכנאי ייצור**
בעל ותק במדידת זמנים בתעשית.

לפנות בכתב: אגף מינהל ופח אדם, ת.ד. 3495 ירושלים
סודיות מובטחת

לתיכון ערב בת"א

דרושים
מורים

להסטוריה ואזרחות

רק בעלי נסיון יפנו לת.ד. 26188, ת"א

אוניברסיטת חיפה

דרושים

צלם
למחלקה לביולוגיה

הכישורים הדרושים: נסיון בצילום מדעי ב־מעבדה ובשדה.

חשמלאי

תפקיד: ביצוע עבודות אחזקה במתקני מתח גבוה ומתח נמוך, ביצוע התקנות ושינויים במערכת החשמל באוניברסיטה.

הכישורים הדרושים: חשמלאי מוסמך, נסיון של שלוש שנים בהפעלה ואחזקה של מתקני מתח נמוך וגבוה.

* * *

פנסיונר

לרישום ומעקב נוכחות, חופשות ומחלות עובדים. נחוץ נסיון בעבודת מנגנון או הנהלת חשבונות

* * *

בהצעות מועמדות נא לפנות בכתב למח־לקת כח אדם, אוניברסיטת חיפה, הר הכרמל, חיפה.

למחלקת ארגון ושיטות של בנק

דרושה
שרטטת
טפסים

הצעות מועמדות יש להגיש בכתב לת.ד. 7095 עבור מס׳ 19

דרושה

עוזרת למנהל חשבונות

● נסיון של 3 שנים לפחות
● רצוי כתבנות עברית אנגלית

נא לפנות בכתב יד, תוך פרוט קו־רות־חיים ונסיון לת.ד. 39023 ת"א.

סודיות מובטחת!

למפעל תעשייתי באשדוד

דרוש

מנהל חשבונות עצמאי

בעל נסיון בהנהלת חשבונות וניהול

לקביעת ראיון נא להתקשר למר נחום, בטלפון 03—614963 או ת.ד. 2369 תל־אביב

סודיות מובטחת

דרוש

מנהל חשבונות

לחברת בת אמריקאית בחיפה.

הכישורים:
השכלה אקדמאית, נסיון של לפחות 4 שנים בחברה מסחרית או תעשייתית גדולה.
ידיעת השפות אנגלית עברית על בוריין — הכרחית
לפנות בכתב בציון הנסיון ותולדות חיים לת.ד. 214 חיפה, עבור מנהל כח אדם.

אלוף יצחק חופי: „מה שקרה אינו תוצאה או מחדל של אדם אחד"

(סוף מעמוד 2)

המלחמה כיועץ אווירי. הידיעות הראשונות היו כאלה, שלא היתה סיבה לדאגה מיוחדת. עוד לא נעו כוחות שריון, ואולי התפתיתי לחשוב שזו תקרית גדולה. הדברים רק התגברו והלכו. הם התבהרו במוצאי יום־הכיפורים.

שאלה: מן הסיפורים ידוע היום, שהיו רגעים או שעות, בהן חיינו על פי שואה בצפון. תוכל להיזכר ברגעים אלה?

חופי: היו בהחלט רגעים ומצבים שהייתי בספק, אם נהיה מסוגלים להחזיק מעמד. זה היה נכון בעיקר במוצאי יום־הכיפורים, ביום ראשון. בהחלט היו רגעים שחשבתי שהעסק מתמוטט. פעם או פעמיים גם אמרתי זאת לרמטכ"ל. לעצמי חשבתי זאת יותר מפעם אחת. שבהחלט עלול להיות מצב, שבו לא נוכל להחזיק את הרמה.

שאלה: מה אמרת לרמטכ"ל?

חופי: אמרתי לו זאת בלשון לגמרי פשוטה. אני כבר לא זוכר בדיוק מתי ואיך. תיארתי את המצב ואמרתי לו, כי יש לי חשש שלא נהיה מסוגלים לבלום עד שמערך־המילואים יגיע.

שאלה: תיארת לעצמך מה יקרה אם לא תצליחו לבלום?

חופי: דמיינתי לעצמי שטיפה של שריון סורי מעבר ל„קו הירוק". אני יכול להגיד לך, שמשך ימים ארוכים היה לי מין קור כזה בעמוד־השדרה, שליווה אותי כמה ימים טובים. הקור הזה בעמוד־השדרה מצביע יותר מכל דבר אחר על מה שעבר עלי. בהחלט חשבתי, מה יכול היה לקרות אילו. וזה לא רק טבריה. זה גם ישובי־התחתית ויותר מזה.

שאלה: אלוף חופי, המלחמה הפתיעה את כולנו. ממה הופתעת אתה?

חופי: מהפעלת השריון הסורי במאסות גדולות.

שאלה: אחרי המלחמה טענו, שלצה"ל אבדה המחשבה המקורית. היית ראש מחלקת־הדרכה וכחור שכזה גם אחראי על תורת־הלחימה של צה"ל. האם נכון יהיה לומר, שצה"ל היה מוכן למלחמה אחרת?

חופי: אני לא מקבל את זה. אני חושב, שהמלחמה תפסה אותנו לא בעוצמה מספקת, ובחלק מהדברים גם בלתי־מוכנים. אני מאמין באמונה שלימה, שלו נערכנו עם העוצמה אשר היתה בידינו, עם כל מה שבנינו וכל מה שתיכננו — הסורים לא היו מגיעים להישג מינימאלי, בהשוואה למה שהשיגו ביממה הראשונה למלחמה. פשוט, לא עשינו את מה שלימדנו, כי לא היתה לנו עוצמה לעשות זאת בשלבים הראשונים של המלחמה.

אני לא אומר שלא נעשו שגיאות, אבל שגיאות נעשו גם בכל המלחמות הכי מפוארות שלנו.

„התחיל ללכת"

שאלה: נפילת מוצב החרמון היתה המכה הקשה ביותר בחזית הצפונית. מה קרה שם?

חופי: קודם כל צריך לדעת, שהחרמון היה מוצב לגמרי מבודד, הוא לא שייך למערכת מוצבים. הסיוע שאפשר לתת לו הוא בעיקרו ארטילרי ואווירי. כל ריצה על הכביש לסייע לו פירושה, שהכוח יידפק בטיפוס שלו למעלה. החרמון היה מוצב שהגן על עצמו. לדאבוננו הרב, לא היו בו מספיק כוחות כשפרצה המלחמה. בגלל בנייה בתוך המוצב, לא היה המיבנה בנוי כמו שצריך להיות. יכולת הלחימה של הכוח שם היתה, איפוא, יותר מוגבלת מאשר במוצבים האחרים. למוצבים האחרים גם היתה יכולת לסייע בטנקים. לחרמון — לא.

אני די מתפלא, שהחרמון הוא המוצב היחידי שנפל. כי צריך לזכור, שברגע שהיוזמה היא בידי האויב ויש לו כוח, הוא קובע את המקום ואת הזמן. קשה מאוד למנוע את ההישג הראשוני של האויב. זה היתרון של כוח תוקף. וזה היה היתרון שלנו במלחמת ששת הימים.

שאלה: האם היתה תוכנית־הגנה מוכנה לרמת־הגולן?

חופי: בוודאי שהיתה. היתה תוכנית עם כמה וריאציות. נכון, שלא כל הכוחות אשר היו מיועדים לתוכנית־ההגנה היו לנו בתחילת המלחמה. אבל היתה לנו תוכנית מסודרת, שעידכנו אותה בקיץ 73. היו סיורים בשטח. ובעצמי סיירתי עם רפול ומפקדי החטיבות שלו. בשבוע שלפני המלחמה היה לנו תרגיל־ביוס של חטיבת טנקים אחת. ורפול ביצע זאת לריענון תוכניות־הגנה, כיוון שהתחלפו אצלו כמה מפקדים.

שאלה: מתי התרגשת במלחמה, חכה?

חופי: התרגשתי — קשה לי לשחזר. אני חושב, שזה היה מצב של התרגשות קבועה משך שבועיים. רגע, אני חושב שהיתה התרגשות אצלי ברגע שהתחלנו בהתקפת־הנגד. היתה הרגשה, שזה מתחיל ללכת.

שאלה: לאן הגיעו הסורים במלחמה הזו?

חופי: הם הגיעו למרחק 600־700 מטרים ממושב אליעד, הם הגיעו במעלה גמלא עד מעל לתוואי התטייה הסורי. כלומר, הם לא התחילו לרדת במורד לכיוון ים־כנרת. והיו עדיין במישטח העליון של רמת־הגולן, בציר חושניה־יהודיה. הם הגיעו לסביבות הכפר קוצביה. זה די רחוק מהכנרת. בציר של נפח הם הגיעו עד המחנה הצבאי ונשברו על הגדר. הם היו סביב לנפח, אך לא נכנסו לתוך המחנה. הם ירו לתוך הבסיס. קצת דרומה מנפח הם נעו יותר מערבה והגיעו עד שלושה ק"מ מבית־המכס העליון. הסיפורים, שהם הגיעו לבית־המכס — אינם מדוייקים.

שאלה: באיזו מידה צריך מפקד לשלם על שגיאותיו?

חופי: אני בהחלט חושב, שמפקד צריך לשלם בעבור שגיאות שלו. אבל צריך להבחין בין הדב־רים. ישנן שגיאות של אי־עשייה מתוך זילזול, מתוך הזנחה, מתוך גישה לא נכונה. על דברים כאלה במיוחד צריך מפקד לתת את הדין. יש תחום אחר, שהוא טאקטי־אופרטיבי. קשה מאוד להעריך אותו, בסופו של דבר. אתה עושה שגיאה בקרב ונספים מזה אנשים. קשה מאוד להוכיח, מה היה קורה אילו הייתי עושה משהו אחר. האנשים מפקדים על הכוחות תוך כדי מלחמה, ואני מניח שלא כל הפקודות שלהם נכונות. אני לא חושב, שעל דברים כאלה צריכים מפקדים לעמוד לדין, אלא אם יתברר שמפקד טעה פעם, פעמיים ושלוש. אז יסתבר, שיכולת־השיקול שלו אינה נכונה והתחושה הטאקטית שלו אינה טובה וצריך להעביר אותו מתפקידו.

„אופי שונה"

שאלה: מישהו אמר לך ערב המלחמה לא לקדם כוחות אל הקו, כדי שלא יגרום לעצבנות ולהימום חזית?

חופי: איש לא אמר לי את זה. לא היתה שום הגבלה כזו, שירדה עלי מלמעלה.

שאלה: והוזזו כוחות לקו?

חופי: בהחלט.

שאלה: האם לקרקע יש משמעות במלחמות מודרניות?

חופי: השאלה מה אתה עושה בשטח. אבל אני רק מדמיין לעצמי מה היה קורה אילו המלחמה הזו היתה פורצת בקווים של 1967. כלומר, אלה שטוענים, כי המלחמה פרצה כיוון שאנו מחזיקים ברמה — טועים ומטעים. כי גם ב־1967 פרצה מלחמה ולא החזקנו אז ברמת־הגולן. אילו פרצה המלחמה הזאת עם העוצמה הזאת בקווים של 67, היינו מגיעים במלחמה הזאת לאסונות של ממש. אין לי שום צל של ספק, שמבחינה צבאית טהורה יש משמעות ממדרגה ראשונה להחזקת רמת־הגולן. למרות שאין בה מספיק עומק ולמרות שבחלקו הגדול השטח ניתן למעבר שריון. לישיבה שלנו על רמת־הגולן יש יתרונות צבאיים מדרגה ראשונה.

לפי דעתי, כל הדיבורים על כך שטילים מבטלים את משמעות הגבולות הם גיבובי שטויות, דברים שאין להם שחר. גם מטוס יכול היה לעבור את הגבול, ולא חשוב היכן הוא מונח. אבל עם טילים עדיין לא מנצחים במלחמה. במלחמה מנצחים, כאשר עוברים עם גייסות ומשתלטים על שטח.

שאלה: מוטה גור, אריק שרון, רפול, אתה ואחרים, שייכים פחות או יותר לאותה משפחה, משפחת הצנחנים. איך זה קורה, שהמשפחה הזאת אינה מלוכדת?

חופי: ביני לבין רפול וביני לבין מוטה יש מערכת־יחסים טובה מאוד. כל אחד מאיתנו הוא טיפוס בפני עצמו, עם קווי־מחשבה משלו, ועם דרך־עבודה משלו. אז קודם כל, כל האגדות האלה על מערכת־יחסים לקויה בין ותיקי הצנחנים היא פשוט לא נכונה. עם אריק שרון, מערכת־היחסים שלי בהחלט אינה תקינה, למרות שאנו מדברים בינינו. זה נובע מאופי שונה של האנשים. הלך־מחשבה שונה, צורת־התנהגות שונה ומדברים שהיו בעבר ואני לא קיבלתי אותם.

עם אריק שרון יכולים להיות שני מצבים: או שאתה ממש חבר קרוב שלו, או שאתה עוין לו. כך נראה לו. הוא חשדן מטבעו. הייתי הסגן של אריק שרון וחשתי זאת על בשרי. תמיד היה נדמה לו, שאני מנסה לחתור תחתיו — דבר שלא היה לו שחר. מי שמכיר אותי, יודע שזה לא נכון. אני לא הייתי איש שלו, ולא הייתי איש של מישהו אחר כל ימי השירות שלי.

„נצחון גדול"

שאלה: אילמלא עסק אריק שרון בפוליטיקה, היית סבור שהוא ראוי לכהונת הרמטכ"ל?

חופי: לאריק שרון יש תכונות רבות מאוד שעושות אותו ראוי לכהונה הזו. למרות מערכת־היחסים הלא־טובה בינינו במשך השנים, אני מעריך מאוד את היכולת שלו. את התפישה הטאקטית־אופרטיבית שלו. הוא הוכיח זאת במלחמות. מהבחינה הזאת, אני מעריך אותו מאוד, ובכל השנים לא הסתרתי זאת. גם אמרתי, שזו דעתי עליו. מה שפוסל אותו לכהונת הרמטכ"ל זה לא רק העיסוק בפוליטיקה אלא, לפי דעתי, תכונות אנושיות. לא הייתי ממנה אותו רמטכ"ל בגלל כל מה שקשור ליחסיו עם אנשים.

שאלה: חכה, אתה נלחם כבר שלושים שנה, כמה זמן עוד נצטרך להילחם?

חופי: הלוואי שיכולתי להשיב על כך תשובה שיש לה טעם. האמת היא, שאינני יודע.

שאלה: מה הרגשה שלך?

חופי: אני לא יודע. יש לי הרגשה, שאולי דווקא כתוצאה מהמלחמה הזאת, יכול להיות שיש איזה שהוא סיכוי יותר מאשר בעבר להגיע לאיזה שהוא הסדר. אני עדיין לא מדבר על שלום. רק על הסדר. אבל אני אומר זאת בהרבה מאוד הסתייגויות. לגבי המצרים, זה נראה יותר ריאלי. עם הסורים זה נראה לי הרבה יותר רחוק. אבל אני לא אופטימי ולא בטוח שעברנו בזאת את המלחמות שלנו.

שאלה: חכה, ניצחנו או הפסדנו במלחמת יום־הכיפורים?

חופי: אין לי כל צל של ספק שניצחנו. וניצחנו ניצחון גדול מאוד.

דרושה מזכירה

בעלת ידיעה ושליטה משפה האנגלית
בקיאה במכונה וקצרנות עברית

לפנות: קופל נסיעות (1970) בע"מ
לגיקי. 246121

דרושות
מתלמדות
בגיל 14—16
תופרת חזות
מנוסה
סלון חנה רמת גן
רחוב פראליק 19

מבאר־שבע
תחנת
מנהל עבודה
לקוי מים
לפנות ת.ד. 8 ב"ש
עבור „מנהל"

ידיעות אחרונות

יום שישי כ"ו בניסן תשל"ד * 19 באפריל 1974

סופרים עברים שניספו בשואה

מאת ישראל כהן

לפני שנה הוציא מכון „גנזים" שעל־יד אגודת הסופרים ספר בשם „סופרים עברים שניספו בשואה". ...ל ורעדה חיברתי ספר זה. אך גם ביראת־כבוד ובאהבה. שיוויתי לנגדי את החבורה הקדושה של הסופרים העברים על גיליהם ומשמרותיהם. „גזע סופרים דגולים מרבבה, שיצמם כבר הלך לפניהם ...בעשירו את ספרותנו ביצירות נכבדות. נגדע עם סופרים בינונים וטובים, הרוקמים יחדיו את מסכת הספרות והתרבות, ועם סופרים צעירים מלאי רוח, ...חן ויפי־נפש, שרק הציגו את כפות רגליהם על סף היצירה הספרותית. הראשונים היו בעלי אוצרות תורה וחכמה, שמפתחות היצירה בידם והם ...ורו לרבים את הדרך, ואילו האחרונים אך זה התחילו לגדל איברים, להבהיק בכשרונותיהם המז־הירים ולהעניק לנו מפרי ביכוריהם בתחום הפיוט, הסיפורת והמסה. ועתידים היו לפאר את ספרותנו ביבולם — ונגדעו בידי זדים וטמאים תוך כדי לבלוב ופריחה אביבית. רבים מהם היו שרויים כסופרים במצב קשה עוד לפני השואה. לכל אלה ביקשתי להציב נפש בספר זה למען ידעו הדורות הבאים מה עוללו הנאצים הנאצים לכנסת ישראל במזרחה של אירופה, מה גדולה היתה השריפה ומי היו הנש־רפים והטומתים.

כולם היו מגידוליה המשובחים של יהדות אירופה. ...דגלה, מחיי צפחת העברית, שהיתה להם זיקה עמוקה לתנועת התחיה ולארץ־ישראל וינקו ממעמקי המורשה את תחושת השליחות והרציפות. והיו, או אמורים להיות, חוליה בשרשרת־הזהב של היצירה העברית. על יהדות פולין וגליציה וליטא ורומניה היתה גאוותנו. כי ראינו בה את הגזע הרענן של האומה.

הבה נעביר לפנינו מקצתם של ששים ושלושה האישים הזקנים והצעירים, שנכללו בספר.

הלל צייטלין

בראשם צועד ר' הלל צייטלין, שהופעתו ואף הווייתו ייחודוהו כאיש פלאי. הוא היה רב־ניגודים ורב־אנפין: סופר ועתונאי; כהן ונביא; הוגה בקבלה ועוסק בפוליטיקה מעשית; מוכיח בשער, המכה בשבט מוסר, ומלטף בלשון רכה; צועק מנהמת לבו: „הוי גוי חוטא", ומבשר: „נחמו, נחמו עמי"; נוטה למס־תורין וקרוב ומקורב למפלגת ה„פולקיסטים"; עוסק בחסידות ומעריץ את ניטשה; קשור בכל נפשו לארץ־ישראל ומצדד בתוכנית אוגנדה; שואף במסתרים להיות צדיק או רבי, המוקף קהל חסידים, וחותר להתבודדות, לבדידות, לחיים של דממה; מתנבא לאחרית הימים, ליום אדוני, ועוסק בזוטות של יום ושל לילה; מסור בלב ונפש ללשון העברית ושליט בכל מכמניה — ומטיף ליידיש; תורם תרומת מחשבה מובהקת לבעיות הנצח, וכותב רשימות בנות־חלוף; מעורב עם הבריות ובודד. על כן היה אגדה בחייו בעיני אלה ונושא למחלוקת בעיני אחרים. בספרו „הבדלה וקול" כתב: „חי אנוכי עתה, כמקודם, בעם ובמשפחה, בתוך מכרים רבים, ואולי גם ידידים אח־דים. מקשיב אני לדופק היום בתור עתונאי, ועם זה אני הבודד בין כל בני הדור — בודד וזר, זר בתוך קרובים כל כך".

נראה, שכל ימיו שקד על דעת עצמו ולא הגיע עד חקר נפשו, ואף אנחנו, קהל הקוראים והמוקירים, לא עמדנו על סודו. הוא נאבק עם הכפירה ועם האמונה. ציפה לגילוי רוח־הקודש והיתה בו כמיהה לאדם העליון ולגאולה. היו שראו בו דמות משיחית. היו שהטילו ספק בכך. אך הכל הרגישו, שהוא איש־מעלה, סופר גדול, הוגה דעות, מאמין שאמיתותיו מגולות בדם לבו ובעל כוח כובש. ספריו מקיפים כמעט את כל תחומי המחשבה וההרגשה של היהדות.

לפי גירסה אחת לבש צייטלין טלית בשעה שהיה בקרון המוליך למחנה־ההשמדה, ואמר וידוי בקול, אך קרא להתקוממות היהודים, בחינת „תמות נפשי עם פלשתים".

יצחק קצנלסון

אחריו ראוי להזכיר את יצחק קצנלסון, זה המשורר, שראיתי אותו תמיד, גם בימי העמידה שלו, כעלם יפה־עינים, שאפילו בשעה שהוא מציץ בעננים הקודרים אומר הוא שירת־אור. הוא הירבה לכתוב שירים ומחזות, לעם, לנוער ולילדים, בנעימה חייכ־נית. ואין לך ניגוד נורא ואכזרי מזה העולה מהש־וואת תצלומו של קצנלסון בימים הטובים, שמתוכו הוא נראה לנו עטור עטרת שערות מסולסלות, צח בלוריתו ומאיר בהבעת פניו — אל תצלומו עם בנו בשנת 1942 בגיטו, מקריח כולו, עיניו שקועות ומעליהן מאהילות גבות כשקיות משורבבות ועל פניו נעפלות היוורון ורזון. ונקל לדמות מה היה מראהו באושוויץ.

קצנלסון היה ילד־השעשועים של השירה העברית החדשה ומחמד נפשו של הקורא העברי. שיריו נכ־תבו בריתמוס חפשי, בלשון גמישה ורעננה. יש ביניהם קלים וקלילים, וכבדי־הגות כגון יצירתו הדרא־מטית „הנביא". רבים משיריו היו נקראים, מושרים ומדוקלמים במועדים חגיגיים, וביחוד בתנועות־הנוער. היה לו צליל משלו, חריזה משלו ותימאטיקה משלו. ולכן היה מעמדו בספרות מיוחד. משירתו נשתקפה ראיית־עולם זיוותנית: העולם יפה הוא. אם לא היום — מחר. כמאמרו: „מחר ייקץ כל העולם — והנו רוחץ בנהרי חמה". הבה נקשיבה לקטעי שני שירים: השיר המוקדם:

פקחתי עינים —
ראה! האיר יום!
סנונית בחלון,
שמש ברום.
נשאתי כפים
נגעתי תפח —
האח, כמה יפה
העולם הזה!

והשיר המאוחר:

חלום חלמתי,
נורא מאד:
אין עמי, עמי
איננו עוד.

ודווקא משורר זה, אוהב החיים ואנין הנפש, עליו נגזר להיות משורר החורבן והזוועה, משורר היאוש והרגיש טעם במילואו בתוך תנאים איומים, מעידה כי עוד נותר בו זיק של תקווה לימים טובים מאלה

ועל כן ראוי שהדורות הבאים ידעו את מגילת הפור־ענות כמו שראו עיניו. וכך כתב את „השיר על העם היהודי ההרוג", פינקס ויטל ומחזות, שבדרך נס נשתמרו והגיעו אלינו. הוא כתבם בדם־לבו ובתמצית כוחו. אנו עומדים משתאים אל מול החזיון הנורא־הוד הזה, שאדם אשר ראה במו עיניו את רצח בנו, משפחתו והוא עצמו נתון למוות, מעלה מתוכו כוחות ויטאליים כאלה, פיוטיים וצורניים, ויוצר שירת כליון אדירה, שבה בא לידי ביטוי כתב־האשמה הנורא ושאיפת הנקמה ורצון להציב יד ושם לסבל שאין לו גבול. איש קדושה זו של מכאוב ונקמה, הגנוזה בכתביו האחרונים, לא תכבה לעולם. במחזה שלו „חניבעל" הוא אומר: „אנחנו אם ניפולה — אחרינו נשאר שיר! / נקמתנו היא הגדולה: שיר, שיר עדי־עד" (בעין צרויה).

דוד פוגל

דוד פוגל, שחייו היו נתונים בתוך מסגרת שחורה עוד לפני שנרצח על־ידי הנאצים, היה משורר ומספר. עוניו, בדידותו, נדודיו, מחלת השחפת, אי־בטחון בכוחותיו ויאוש באו לידי ביטוי לא רק בשירתו הנוגה, אלא גם במכתביו וביומניו ובשיחותיו. הוא לא היה מסוגל להיות אזרח רענן בשום ארץ, אף לא בארץ־ישראל, ששהה בה ולא נקלט, אם כי פירסם שיריו בכל במותיה. הוא היה אזרח מדינת העצבות, שהיא מדינת־עולם. השם „לפני השער האפל", שבו נקרא ספר שיריו הראשון, הוא כותרת לכל תולדותיו ולכל מהלך חייו.

לא לחינם נערץ פוגל גם על משוררי הדור הצעיר, מפני ששירתו, שראשיתה נעוצה ברבע הראשון של המאה הזאת, היתה בת־טיפוחיה של שירת ביאליק וטשרניחובסקי. ומאידך גיסא היא לא היתה לפי הנוסח הקלאסי והיו מקופלים בה גרעיני צורה ותוכן נועזים, שהקדימו את זמנם ולא נבטו אלא בדור שלאחריו. חידושים אלה לא תמיד הפיקו רצון המבקרים. סבלו־תיו של פוגל צרפו וזיקקו את ביטויו. גיוונו את דימוייו והסירו כמה טפלים וקליפות. על כן גם גימגומיו ורמיזותיו עלינו אהבה. ברנר אמר עליו ש„הוא גונח, אבל יש קצב -- וקצב עדין — לגני־חותיו". ואומנם אין שיריו בנויים מעשה ארדיכל, אלא פסקות פסקות, כמו שנשמתו קצרה ומפוסקת. על כן אין לו משקל קבוע. חוויית המוות לא היתה אצלו אחת החוויות, אלא העיקרית והראשית, כמאמרו: „בורנו השחור / פתוח לנצח". ובמקום אחר: „עיפים אנחנו, / נלכה נא לישון / קצות הימים תחובים בלילה / תחובים במוות".

המוות היה ראש הירהוריו, הצבע השחור הוא השליט בשיריו ובנפשו. הוא ראה את החושך והאפלה, ושאל: „מי זה יפתח שער ימו / אל השמש זי"? ואומנם כל ימיו היה שרוי במזל „לפני השער האפל", עד שנבלע כולו בתוך השער האפל של השואה ועמו נבלעו אוצרות של שירה צרופה.

בר פומרנץ

כבן ארבעים היה בהירצחו, משורר צעיר, חוזה חזיונות, בעל ביטוי פיוטי מקורי. צ. ז. ויינברג מתארו כך: כבד־פה וכבד־רוח, עם מיכוות־אש בלב. התהלך תמיד נרגש ונסער ממנגינות נפשו ומסערו־תיה, תמיד היה סולד מהסילוף ומהכיעור שבעולמנו. נאבק עם מגורי הכרך ובלהותיו, מחפש את הטוב והיפה, נכסף לכפר מכורתו, לבית אמא, וכאילו בעל־כרחו נעשה תושב קבוע בוורשה. הוא חי כבדידותו בתוך החברה ונטול כוח הסתגלות למציאות. בהזניחו את הממש ומפליג על כנפי דמיונותיו, היה כל הימים רעב למחצה, תוהה־תועה בעולמותיו, מתענה בענות אדם וצופה בבאות בחיל ורעדה". מספר שיריו המכו־נסים, שיצא לפני כמה שנים לאור, ניבטת אישיות פיוטית, מקורית בשירה, המלאים אימאזים מופלגים, ביניהם מצויים שירים אינטימיים לאמא. הוגה גדולה בחם וניחוש השואה, בחושיו הדקים והמתוחים חש את המתרגש לבוא. לבו היה מלא רחמנות לכל הנברא בצלם. והעוול והרשעות שראו עיניו הרעישו את נפשו, ושאל:

הו, רעי האחרון,
נא אמור לי,
מדוע יכולים אילנות לשגשג בהדר
מבלי קטול אילן את אחיו!

הנוף היפה והמעודן, שפומרנץ תפסו ותיאר אותו במכחול אמן, מטיל עליו לא פעם אימה, מפני שרוחו־ישות בו מזימות פשע ומשמש מחבוא לרוחות לא־טובות.

וזה הפייטן רך הנפש והגוף נתגלגל לבין הפרטי־זנים והתחיל, או המשיך, לחזות חזיונות ולראות האלוצינאציות מתוך דיכדוכה של נפש. ובאותו יער נתפס, עונה בידי הנאצים ונרצח באכזריות.

חיים נחמן שפירא

חיים נחמן שפירא היה מלומד עברי ליטאי עמוק־שורשים ומסועף־ענפים, רחב־אופקים, עתיר־השכלה ובן־בית בפילוסופיה עברית וכללית. בהיותו בן לרבה הראשי של קובנה נתחנך על ברכי התורה והמסורה וספג לתוכו תרבות יהודית מן השיתין. ביחוד היה בקי בספרות העמים ובספרותנו. ספרו „תולדות הספ־רות העברית החדשה" כרך ראשון, נדפס בליטא ויצא לאור בארץ בשנת ת"ש, כלומר בראשית המל־חמה, והכרך השני שהכין, אבד בגיטו קובנה. תוכ־ניתו היתה להוציא שנים־עשר כרכים, שבהם נתכוון לכלול את כל ספרותנו מראשיתה ועד ימינו. לפי תוכנו והיקפו וטיבו של הכרך הראשון, העוסק בראשית תקופת ההשכלה, שאביה היה, לדעתו, מנדלסון. אין ספק שחיבור זה עתיד היה להוות מיפעל־שתייה בחקר ספרותנו ולצוור ויכוח עירני, הוא ניגש למחקרו זה באמת־מידה אידיאית ואסתטית. הספרות היתה בעיניו אבר חי מן התרבות הכללית של כל עם. ולכן אי־אפשר לעמוד על טיבה בכלל ועל טיבו של סופר בפרט אלא לאחר שאתה עומד על סוד היצירה של האומה. פיענוח סוד זה נעשה בדרך של גילוי בקיאות עצומה בנושא הנדון ובכוח ניתוח חריף של כל העיקרים והנתונים. ואפילו בשעה שלא הסכמנו לתפיסתו, או לחידושי לשונו המרובים, אי־אפשר היה שלא להשתאות לאותו מתמיד, שישב בליטא, הרחק ממרכז

יהודה בקון: נערה יהודיה, זיכרון מאושוויץ (ליטוגראפיה)

היצירה הספרותית בארץ, והסיע אבני גזית לבנין היכל גדול לתולדות ספרותנו, שרק אחד משנים־עשר הגיע לידנו. שפירא היה איש הגות ומחקר, שאומנם בקורתו חד ותחושתו לצרכים אסתטיים עמוקה. עם שריפתו נשרפו גנזי דעת ובינה בתולדות הרוח של עם ישראל.

בנציון רפפורט

הוגה־דעות עברי, שעשה את חייו קודש ללימוד תורה ופילוסופיה, כדי לגבש בסיוען השקפת־עולם שלמה, שהיא, לדעתו, תעודת האדם החושב. כמאמרו: „פילוסופיה זוהי: השתדלות האדם לרכוש לו ציור כולל ומקיף את כל חזיונות העולם והחיים, שבתוך כך הוא מכיר את מצבו בסביבה הטבעית והחברתית ואת ח ו ב ו ת י ו ותקוותיו בחיים".

כיהודי שרשי ואמיתי כרך לימוד ועיון ומוסר בכרך אחד. לשם כך שקד לקנות ידיעה נרחבת במקרא, בתלמוד, בשירה ובהגות, בפילוסופיה העברית של ימי־הביניים ובפילוסופיה היוונית החדשה עד שנעשה מומחה במקצוע הפילוסופיה ואף הורה בה בבתי־אולפנא. בכלולות ספריו „הכרה ומציאות", „הוי־גים והגיונות", „טבע ורוח", שיצא לאור בארץ לאחר מותו, נכללו עיונים שונים במשנתם של פילוסופים וחוקרים, יהודיים וכלליים, וכן כמות פילוסופיות על אלוהים, טבע, נפש ורוח, בהם הסביר בבהירות את דעותיהם ושיטותיהם של אחרים, תוך גילוי ושילוב, בענווה גדולה, גם את דעתו שלו. הרמב"ם, קאנט, שלמה מימון, הרמן כהן, אנרי ברגסון, אדמונד הוסרל, האנס דריש, ניטשה, שופנהואר, לנין, אחד־העם וכיוצא בזה — לכולם נתייחדו מחקרים נכבדים, המעמידים את הקורא העברי על תורתם והשקפת עולמם. עיונים אלה, עם שנצבעו מאירות המחשבה והמצפון, ינקו מן ההכרה המוסרית בדבר ייעודו של האדם בעולם. את המלה „רוח" הגדיר כפעילות היש־כית, שנה אנו משתדלים להשיב ולפעול מתוך הכרה הגיונית ומוסרית.

כדי להבין את הלך־נפשו כיהודי וכחוקר ראוי לצטט כמה שורות מן האבטוביוגראפיה הקצרה שלו, וזו לשונו: „בין אם נודה בריאליזם, המורה כי המצי־אות עיקר וההכרה טפלה לה, ובין אם נחזיק בדעת האידיאליזם, המחליט את ההיפך — אנו מוכרחים להכניס איזה יסוד אי־ראציונאלי לתוך השקפת־עול־מנו. להכרה המדעית הראציונאלית יש גבול ידוע, שאינה יכולה לעבור אותו. גם המדע אינו ראציונאלי כולו. כל התרבות אינה אלא סינתיזה בין הראציונאלי והאי־ראציונאלי. בכל חיי הטבע והרוח מתגלה חוץ מן הבחינה הראציונאלית, גם היצירה האי־ראציונאלית. מן העובדה הזאת נובעים „הציווי הקאטיגורי", הדרי־שה המוסרית המוחלטת, וגם ההתלהבות הדתית, המקיפה אותנו לפרקים. גם היהדות, בין שהיא מת־גלה לפנינו מתוך הנאציות של הנביא הישראלי או מתוך הקסם והרוך שבאגדה התלמודית, ועל אחת כמה וכמה „חיבת ציון" בת תקופתנו, אינה עשויה להתבסס על ההגיון והתבונות השכל בלבד. אין הגאולה באה אלא מתוך אמונה פנימית".

אכן, בהתלהבות דתית, כאחד קדוש קדמון, כתב בימיו האחרונים, כשכבר חש בקיצו, את מאמריו הפילוסופיים, „תיאיזם", „גוף ונפש", „תעודת האדם" ועוד. וכשנת 1942 שיגר מכתב לבנו והודיעו על כך, בסיימו: „אני משתדל לעשות את המוטל עלי. והי הטוב בעיניו יעשה". היא עם חיבורו זה בבקבוק ושמנו בקרקע, ובדרך נס נתגלה. באושוויץ מצא העילוי הזה את מיתתו.

חוה שפירא

הסופרת העברית היחידה שנספתה, לפי ידיעתנו, בשואה, היא חוה שפירא, שהיתה חותמת „אם כל חי". ממכתביה, שנתפרסמו ב„גנזים", עולה לפנינו דמות של אשה עבריה, נאה, משכילה, סובלת, מר־דנית, סוערת, שלמדה פסיכולוגיה, היסטוריה ופילו־סופיה וקיבלה תואר דוקטור לפילוסופיה. אך ראש מאווייה היה לכתוב סיפורים עבריים ולהיות ראויה לתואר־הכבוד סופרת עבריה. היא כתבה גם מאמרים ודברי ביקורת ורשימות בשאלות הזמן. בהקדמתה לספרה הראשון „קובץ ציורים", שיצא לאור בשנת תרס"ט בוארשה, היא אומרת: „בכל פעם שאנו מת־פעלות ומשתוממות על כשרונו הגדול של „מפליא לעשות" של „חודר לב אשה", הננו מרגישות יחד עם זה כי יד זרה נגעה בנו. אנו יש לנו עולמנו, צערנו ונעגועינו אנו, ולמחות בתיאור אלה צריכות אנו. לקחת חלק — — — ובשלחי עתה את „קובץ ציורי" לאור, מלאה אני בטחון כי יקבלוהו כנסיון של מצויה לצעוד על שדה חדש".

כאמור, נכתבו הדברים בשנת 1909. היא התחילה לפרסם את דבריה כמה שנים לפני דבורה בארון, והשתתפה בבמות שונות, כגון „הדור", „השילוח", „העולם", „הדואר". היא היתה מעין סופראז'יסטית בתחום הספרות. אך לא היתה בכוונתה לדחוק את הגבר. אדרבה, היא העריכה מאוד את כוח־היצירה שלו, אלא ביקשה להבליט את מקומה וסגולותיה היצירתיות של האשה. היא נלחמת בטוטאליות של הגבר. היא ידעה את חכמת הפרצות, והתרשמויותיה מפגישות עם סופרים ועם אישי ציבור ראויות לשימת לב גם היום. מעמדו הציבורי של אדם לא סינוור את עיניה ולא הסכה ביקורתה מכל מי שהכזיב אותה מיד או לאחר היכרות. היא לא כתבה הרבה ולא הפליאה בכתיבתה, אבל היתה בלי ספק ממשפחת הסופרים לפי שורש נשמתה.

סיפוריה בקובץ ראשון מתארים נשים וחוויו־תיהן הקטנות והגדולות, כפי שהן נראות בעיני אשה. ויש בהם כוח עיצוב וכשרון תיאור. המסתה של שפירא היתה חידוש גדול. והיו מסיון נוי, והיא אף נפגשה עם הסופרים החשובים של אותם הימים, כגון י"ל. פרץ, שעשה עליה רושם גדול, דוד פרישמן, ראובן בריינין. באחד ממכתביה היא מספרת, שנזדמנה להיפגש עם נחום סוקולוב, שפניו שבבאשה עשה

(המשך בעמוד 4)

איתמר יעוז־קסט

כאילו היא לבד

(יש פרי הופך זרע, ויש פרי הופך רקב,
פרי רחם מת —)

אִילָנוֹת מְעַרְבְּלִים שַׁלֶּכֶת עֲקָרָה בְּשַׁעַר בֵּית־עָלְמִין
רוֹאִים מִגָּבֹהַּ מֵעוֹף צִפּוֹר

נְקֻדָּה שְׁחוֹרָה בְּתוֹךְ קָהָל, כְּעֵין מַכָּה בְּתוֹךְ הַגּוּף.
אוֹבֶדֶת בֵּין קַרְעֵי עָנָן, הַמַּשְׁפִּילִים שֶׁבֶת סְבִיב כּוֹרוֹת פְּתוּחִים.
נִדְמָה, נְשִׂיא־עָנָן מְקֻוֶּנֶת,
וּנְקֻדָּה מִתּוֹךְ הַשְּׁחוֹר
קְהַת־חוּשִׁים מִסַּמֵּי־הַרְגָּעָה
פּוֹסַעַת אַט־לְאַט.
אֵינֶנָּה אֵם, וְלֹא אָחוֹת, גַּם לֹא רַעְיָה.
רַק רֶחֶם־בְּדִידוּת —
כְּאִלּוּ הִיא לְבַד
קָטְנוּ חַיֶּיהָ כָּאן כְּמוֹ דִּיסְקִית־זֹהַר מְשֻׁלֶּכֶת.
רַק הִיא.
בַּגֶּשֶׁם הַצַּמְרְמַר, בְּתוֹךְ קָהָל נָמֵס.

כָּעֵת
מַטֵּה־כָּבוֹד.
כָּעֵת קוֹבְרִים אוֹתָהּ בָּאֲדָמָה צְהֻבַּת־הָעַיִן.
וְהִיא הָמְתָה מְאֹד עַל כִּי עוֹד חָשָׁה אֶת יְגִיעַ הַלְּחוּת,
וְכִי הוֹלְכִים־בָּאִים קְרוֹבִים וִידִידִים מְנַחֲמֵי־עַצְמָם
בַּגֶּשֶׁם הַנּוֹבֵל.
עִם הַפְּרָדִים בְּשַׁעַר בֵּית־עָלְמִין
בֵּין אִילָנוֹת וְקוֹפִים בְּמָעוֹף צִבְעֵי־הָצַד שֶׁל הַמַּטְלֵל,
וְנוֹגְעִים בָּהּ כְּבְגוּף חַי.

★

מתוך מחזור „שירים מן העולם" העומד לראות־אור בקרוב

מזלו של ביירון

במלאת 150 שנה למותו

מאת מידד שיף

ספרות־הבידור השופעת, להמוני קור־אים, כפי שאנחנו מכירים אותה, היא מוצר־לוואי של המהפכה התעשייתית. לכן הקדימו בספרות זו האנגלים את שאר עמי העולם. התעלות, כבישי־האג־רה, מרכבות הדואר, ריבוי הסחר וגידול המעמד הבינוני עשו את אנגליה במאה השמונה־עשרה לשוק גדול של ספרות בידור; עיתונים, ספרי אהבים והרפת־קאות, עקיצות וזוועות ועוד.

כשגדלו כלפי מטה הפיראמידות של קוראי־בידור בלשונות אחרות, לא יכלו סופרים להימנע מהשפעת הדוגמה האנג־לית, ביחוד בעיקבות תרגומים. והמפור־סם שבסופרים האנגלים באירופה הלו־מדת לקרוא לבידורה היה ביירון.

בעיניי זה פלא, כי הרבה ממה ש־כתב ביירון אין אני רואה איך אפשר לתרגם. למשל, איך תעשה חרוז סביר מעניין זה: „הוי אתם, בעליהן של נשים אינטלקטואליות, הגידו לי את האמת: האם לא רכבו על כולכם ?״ וביירון היה אמן החרוז.

פירסומו של ביירון ודאי שהיה מבוסס על כשרון ספרותי רב. אבל ודאי לא היה מגיע למה שהגיע לולא מעשיו, מסקנדאל לסקנדאל הלך פירסומו של ביירון וגדל.

הסקנדאלים מכרו את הספרים. אבל לזכותו של ביירון ייאמר כי ביגבוזיו הזיקו גם לעצמו. המריבות המשפחתיות מירור בעיקר את חיי הקרובים אליו. הקטטות הספרותיות בידרו את הקוראים. ובענייני המדינות היה כסומא בארובה.

*

עתה, כשמלאו שלושה יובלות לי־מותו, יספדו לו בעיקר היוונים, שאת מלחמתם לעצמאות ביזל (ואף מימן) ובגללה מת. ובדרך אגב גם השם את ארצם והביא את התורכים לשערי איסטנ־בול ולים התיכון. אולי יזכרוהו גם ה־איטלקים, כי באיחודם עסק עד שעבר לענייני יוון. אך גם על האירים ניסה להגן וגם על הספרדים, וגם ליהודים השאיר מורשת.

תרגומים וחיקויים של לעז היו לחם־חוקם של קוראי ספרות־בידור בעברית אף בטרם פרצה ההשכלה את הגדרות, ועודם עד היום. אך כשחיפשו סופרי ה־השכלה להגיש ספרות־בידור לקוראיהם, היה עליהם לעשות יש מאין, ובכך נטלו ממה שהכירו. אנגלית לא ידעו, וגם קצת איחרו ברדיפת האופנה. אבל גם לעברית הגיע תור היבוא מאנגליה, ומכל הסופרים שכתבו אנגלית הראשון שתורגם לעברית, היה ביירון (שכנראה, לא מאנגלית תורגם). ומכל שכתב ביי־רון, והוא הירבה מאוד לכתוב, וכתב גם הרבה זבל, תירגמו, כמובן, את „מנגי־נות עבריות״.

כך נכנס ביירון המסכן לספרות ה־עברית.

„נתן השוטה !״ קרא ביירון, „מדוע אתם מקנטרים אותי תמיד באנסטיס העבריים ?״ (יצחק נתן הוא שהדביק למזמורות אלה של ביירון לחנים מבית־הכנסת). אכן, ביירון עצמו לא התפאר ב„מנגינות העבריות״ שלו.

*

עלובה אומה המחפשת ידידים, אבל יהודים חיפשו כרטיס־ביקור לאומי, ו־נזדמנה להם מציאה. אומנם ביירון לא ליהודים כתב וגם לא על יהודים. ה־יהודים שהכיר לא היו בדיוק עם־התנ״ך, כי תחילה נפגש עם מלווים ברבית ואחר־כך עם טיפוסים כמשומד פאלג־רייב. אלא שביירון הירבה לקרוא בתנ״ך (בהשפעת אומנתו הסקוטית, שהיתה יראת־שמיים), וכשנתבקש לחבר מלים למנגינות „יהודיות״ — מה מבין גוי בטעמו של צ׳ולנט ? — נטל בין השאר כמה נושאים מהתנ״ך ואת הורדוס ו־מרים. ומיני זמר אלה תורגמו ושוב תורגמו להנאת הקורא היהודי, שוכח והאיר־לו פנים בהסח־הדעת אצל גוי.

אחריו שנים רבות בא דוד פרישמן, שכנראה ידע אנגלית (על כל פנים, וחור מיל״ב), ותירגם את קין, את שמים וארץ ואת מנפרד; ואחריו בא י״ל ברוך ותרגם את אסיר שיון ואת מזפה. אבל כל אלה כבר לא יכלו לעשות רושם כה רב על הקורא העברי, סתם סיפורים (גם המחזות אינם אלא סיפורים), ואפילו אינם מסופרים כסדרם, אולי עם קצת חוצפה כלפי שמיא, קורט ליגלוג על המחבר ועל קוראו, פילוסופיה בגרוש, וכוכבי־

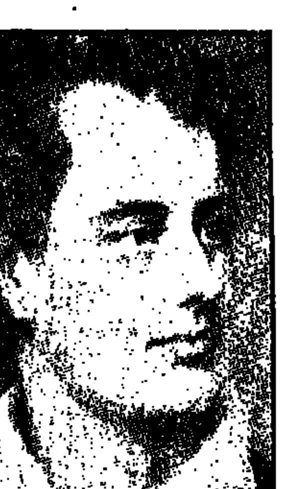

לורד ביירון

הלטאה גילוי־עריות — ובגלל זה כל הרעש ?

*

ביירון תירגם ברצון. אבל סלד מ־תרגום יצירותיו שלו (תרגום אחד קנה על מנת שלא יפורסם). כי ודאי שלא יוכל להיות תרגום כמקור. וממה נפשך; טוב מהמקור — ביטל אותו; גרוע מה־מקור — זילזל בו. והרי היה ביירון משורר. גדול או פחות גדול, משורר ודאי. ושירה איך אפשר לתרגם ?

ושנינה ? וקונדסות ? ובדיחה ? אוית. את אלה ודאי אי אפשר לתרגם.

אולי בכך הרבה לא הפסדנו. ואולי אפילו זכינו. כשאי־אפשר לתרגם, אין לנו ברירה אלא שנחבר בעצמנו, וטובה כפית מקור מקערת תרגום. הצרה היא שביירון נעשה לסמל, וכך בלי שירתו של ביירון, בלי שנינתו ובלי כל שכתב, קיבלנו (ודאי מכלי שני) את המאניירות של ביירון, את חיי המחוות, את הפוזה שתופסת לו כל משורר בפרוטות, את תאוות הפירסום שלו, את העוגמה לאי־אדע־מדוע, את השירה־המגוייסת, את חיקויי הקופים, את הביירונים הקטנים. שבסך־הכל הם מטרידים ורועשים יותר מביירון אחד גדול, עד שבאים ביירונים קטנים אחרים ומשכיחים אותם בטרדו־תיהם וברעשיהם החדשים.

ואת אלה עלינו לסבול בלי הפיצוי של עינוגי הקריאה.

גאולה ומשיחיות בתורת המהר״ל

על ספרו של בנימין גרוס

מאת פרופ׳ יוסף דן

בנימין גרוס: נצח ישראל, הש־קפתו המשיחית של המהר״ל מפראג על הגלות ועל הגאולה, הוצאת „דביר״, תל־אביב — תשל״ד, 270 עמ׳.

העניין במישנתו של מהר״ל מפראג גובר והולך בדור האחרון, מאז הצביע מרטין בובר על תפישתו המיוחדת של מהר״ל בענייני גלות וגאולה ותשלכותיה האקטואליות, בקובץ „בין עם לארצו״ (הוצאת שוקן, תש״ה). רבו העוסקים בי־תורתו של הדרשן המעמיק בן המאה הט״ו; מהם שעסקו בו בצורה מחקרית, שיטתית ומדוייקת, ומהם שפיתחו על יסוד תורתו את תפישותיהם בבעיות אקטואליות. ספרו של ב. גרוס, המונח לפנינו, משתייך לשני הסוגים כאחד: יש בו בדיקה שיטתית של תורת מהר״ל בעיקר בספרו „נצח ישראל״, ויש בו עיון, גלוי וסמוי, בהשלכות האקטואליות של תורה זו לגבי הבנת התהליכים. המת־חוללים לעינינו בימים אלה.

גרוס מדגיש, כחוקרים והוגים אחרים, את השיטתיות המיוחדת למהר״ל, הקו־בעת את גורלו של עם ישראל במסגרת התהליכים היסטוריים הכרחיים על־פי סדר העולם כפי שהוא נקבע על־ידי האל. לפי תפישתו, הגלות היא בחינת „יציאה מסדר העולם״, חריגה מן החוקים הרגי־לים החלים על המציאות, לפיהם קשור כל עם בארצו, ואין עם ללא ארץ וארץ ללא עם; ומשום שהגלות סותרת את הסדר הטבעי שקבע האל, הרי היא ב־הכרח שלב זמני בתולדות המציאות, ד־סופה לבוא על תיקונה בחזרת העם לאר־צו ובכינון מלכותו. כדי להשיב את הסדר הטבעי. מהר״ל דן באריכות במע־לתו המיוחדת של עם ישראל ובסגולו־תיה של תורתו, המייחדים לעם גורל שנגזר במיוחד בעת הגאולה.

ספרו של מהר״ל, „נצח ישראל״, הוא חלק מקבוצת ספרים העוסקת באותו עניין, כשבצידו בעיקר „תפארת ישראל״ ו„גבורות השם״. גרוס הקדיש את עיקר ספרו לניתוח „נצח ישראל״, אך הסתייע בדבריו של מהר״ל במקומות אחרים, כדי להציג את תורת מהר״ל בענייני הברי־את, ישראל, הגלות והגאולה בקנה־מידה רחב ככל האפשר, ובכך תרם תרומה לחקר תורתו של מהר״ל, בהלכו בעיק־בות פרופ׳ נהר משטרסבורג, שהוא ו־תלמידיו עוסקים בשנים האחרונות בי־שקידה בחקר תורת מהר״ל וכבר יצאו מבית־מידרש זה כמה חיבורים חשובים.

*

עם זאת, הספר מעורר כמה תמיהות. יש בו רשימה ביבליוגראפית, אך רשימה זו אינה באה לידי ביטוי בדיונים שב־גוף הספר, ואילו בספר גופו יש רמיזות למחקרים שלא נזכרו בביבליוגראפיה. ה־תמונה המצטיירת היא שב. גרוס ניגש לחקר הבעייה כאילו לא קדמו לו מחק־רים מקיפים, ורק לעיתים רחוקות הוא מתמודד עם דעות אחרות שהושמעו ב־אותם עניינים. והדבר פוגם בשלימות ה־דיון. ואולם קשה יותר לקבל את מסגר־תו של הספר. שתורגם מצרפתית על־ידי ג. דויטש והמחבר מצרפתית, מכונה במקור בשם „המשיחיות היהו־דית״. ואומנם הן במבוא לספר והן בגופו דן המחבר בכמה אספקטים של המשי־חיות היהודית, מן המקרא ועד דון יצחק אברבנאל. בדיונו זה מתעלם המחבר ל־חלוטין מן הספרות המחקרית העשירה המצוייה כיום בבעיית־יסוד זו. אולי משום כך הגיע לעיוות דברים ולבילבול מושגים, המאפיינים את התיזה העיקרית של הספר: תורתו המשיחית של מהר״ל.

אין כל ספק כי בעיית הגאולה היא מרכזית במישנתו של ההוגה מפראג, ו־היא מהווה אותו חלק בתורתו שיש לו משמעות כיום. ואולם אין גאולה זהה למשיחיות; משיחיות פירושה, תורה ה־מעמידה את המשיח במרכז תהליך הגאו־לה, ותולה בפעולתו האישית את התקד־מותו של תהליך זה. דבר זה רחוק רי־חוק גמור מדעתו של מהר״ל, והדבר מוצא את ביטויו אף בספרו של גרוס, שלמרות שמו המקורי „המשיחיות היהו־דית״ — אין בו אלא סעיף קטן אחד הדן באישיותו של המשיח, ואף הוא אינו אלא סיכום פירושי המהר״ל לדרשות חז״ל בעניין זה. לגבי המהר״ל תהליך הגאולה הוא תהליך היסטורי מורכב, רב־שלבים, המתרחש בתוך ההיסטוריה ו־מביא את ההיסטוריה אל שיאה ההכרחי. בתהליך זה אין מקום של ממש מוקדש למשיח. מדוע צריך היה, איפוא, המחבר לכפות על הדיון מסגרת של „משיחיות״ באמצעות מבוא שאינו צמוד לעניין העי־קרי. כפייה היוצרת מיבנים אבסורדיים בתוך פרקי הספר, כגון הקדשת דיון ארוך ומפורט לשיטות חישובי הקץ של חכמי ימי־הביניים, על־מנת לסכם ולק־בוע (בצדק) כי מהר״ל התנגד לחישובי קץ ? אילו נקט המחבר בדרך טרמינו־לוגית מדוייקת יותר, והיה מגדיר את תורתו של מהר״ל כתורת־גאולה ולא כתורת משיחית, היו מתיישרים רוב ה־הדורים שבספר.

ההבדל בין משיחיות לגאולה אינו טרמינולוגי בלבד, אלא מהותי להבנת מישנתו של מהר״ל, שכן תורה התולה את הגאולה בביאת המשיח ובפעולתו מנתקת בהכרח את הגאולה מן ההשתל־שלות ההיסטורית, ודורשת כי יחול שי־נוי עקרוני בהתפתחות ההיסטורית בט־רם תחל הגאולה, ואילו תורת גאולה — דוגמת זו של מהר״ל — מאפשרת תפי־סה של התפתחות הדרגתית, רב־שלבית, לקראת הגאולה, ובכך כוחו הגדול של מהר״ל, ומכאן האקטואליות של תורתו. לפיה ניתן לפרש מאורעות שנתרחשו בדורותינו כשלבים המוליכים לקראת גאולה, אף ללא הופעתו האישית של המשיח.

*

לא תמיד הצליח המחבר להתגבר על הקושי הגדול, שמעמיד מהר״ל בפני לומדיו: ההבחנה בין עיקר תורתו, לבין פרשנותו הדרשנית על אגדות חז״ל; שכן מהר״ל בחר להביע את תורתו ב־צורה הספרותית של פרשנות דרשנית של האגדה, ולא תמיד ניתן לדעת האם הדברים שכתב נכתבו מכוח שלימות תורתו של מהר״ל עצמו, או מכוח ההכ־רח לפרש אגדות מרכזיות וידועות של חז״ל. לרוב מצליח המהר״ל למזג את השניים, ולהשתמש באגדה הקדומה כ־מכשיר להוכחת תפישותיו המקוריות. ד־אולם לעיתים יש לראות בפרקים בספ־ריו דרשנות שתכליתה השלמת הפרש־נות, ואין הדברים עקרוניים לתורתו. כך, נראה לי, יש לראות מקצת מדיוניו ב־אישיותו של המשיח, שכן יש בהם רע־יונות שאינם משתלבים יפה בעיקרי תו־רתו של מהר״ל.

ותמיהה אחרונה: נקוט בידי מחב־רים בישראל ליצור קשר בין שם חיבו־רם לבין שם הספר אותו הם מפרשים. החל ממפתח של הרמ״א על השולחן־ערוך ועד לניצוצי זוהר על הזוהר, של הרב ראובן מרגליות. ואולם אין מחברים בישראל נוהגים לכנות את ספריהם בדיוק בשם הספר אותו הם מפרשים. מדוע נבחר השם „נצח ישראל״, כשמו העברי של ספר פירוש על הספר „נצח ישראל״ למהר״ל ?

הבאה ויגיעה

על ספר־שיריו החדש של יעקב בסר

מאת הלל ויס

שורת סקולה, שירים מאת יעקב בסר, הוצאת ספרית־פועלים, מרחביה ותל־אביב, 90 עמודים.

שיריו של יעקב בסר ליגיעה ניתנו ולא להנאה. מלאכת הפיענוח — ואכן, יש מה לפענח — תובעת ריכוז קיצוני, כדי להבין מה, בעצם, רוצה המשורר למסור. המציין את מרבית שירי הספר הוא דיס־פרופרציה בין מחולל השיר — החוויה, התחושה, היסוד האוטוביוגראפי, או המערך הסימבולי, המהווה את גרעין הצופן השירי — לבין המערכת האינטלקטואלית המסובכת, שבתוכה הוא נבלע בדרך־כלל ומשתקף אך לפרקים. יש לחזור ולקרוא בעיון ובריכוז, כדי להפיק הנאה מחלקם המועט של השי־רים.

מהשירים נעדרים כמעט אמצעים פוטי־קאליים, גלויים או אקספרסיביים. הריתמוס החופשי דרך־כלל והחזרה המבצבצת לפר־קים טווים קו דק וכמעט בלתי־מורגש. רוב השירים הארוכים, אשר חורגים מתיאור מצב־נפש בשירטוט דמוי קצר, מסתבכים בתוך עצמם, חלק מהשירים נכתב מתוך נזירות קיצונית, הנמנעת מאפקטים.

נקודת־המוצא לאותנטיות של שורת בסר היא הקו האוטוביוגראפי, אשר המחזור „אגרופים עצבניים״, המתחיל בשיר „סתיו 39״, שזור סביבו. גם במחזורי־שירה אח־רים שבספר פורץ הקו האוטוביוגראפי ל־חזית הקדמית. באופן מיוחד אמור הדבר בשיר „האנס פרידריך הבן״. המתאר את השפעת החוויות ההתפוכחיות והמחרידות של רצח הספורטאים הישראלים במינכן על מאגר הזכרונות של המשורר, היוצר קולאז׳ וגוזר גזירה שווה בין האז והעתה: „והאנס פרידריך הבן, צלף / שוכב במארב, / ידיו מתאבנות כמו מצפון האב״.

הספר נחלק לחמישה מחזורי־שירה. ה־משובח שבהם, הוא הראשון. בשירים הרא־שונים מופיע מוטיב הבגד או הכיסוי או המחיצה, הנוגעים ואינם נוגעים, מכסים ומעורטלים בעת ובעונה אחת. הנגיעה מבעד לקרע שבבגד או בעירום פאסיבי היא לגבי המשורר אפשרות של פריצת מצב ההתכנ־סות. או נסיון של אני־השדין ליצור אפ־שרות של התגלות. השיר השני „מעילים של דשא״ (עמוד 10). שאף הוא מתמקד סביב הלבוש („מעיל של דשא״) בנוי על־פי תיאור מצב של טרנספורמציה. כיצד „בא אדם מן הרחוב לשדה הפתוח / ואין הוא יודע אנשים שלבשו מעילים של דשא״; כיצד המרחק של השדה הפתוח מסמא את עיניו; כיצד פורץ הגשם את סמאונו. ומ־למדו לראות ירוק אם כי העשב עצמו. הירוק, חלה בו תמורה, הירוק עוטה מעיל אחר — מעיל לבן של שלג. בד־בבד שרויה בבידודה שורה אחת, המהווה בית עצמאי; „והעשן כערפל מן האדמה״, זו נוכחות הזיכרון, העבר, שהיא דומיננטית גם לק־ראת הצלחת הטרנספורמציה. אשר בסימנה עומד סיום השיר: „האיש שבא מהרחוב / לשדה הפתוח / רואה מבעד לגשם הרוקד את מי שלבש מעיל של דשא״.

השיר הבא, „מבעד לקרע״, מתאר מצב של הקלה המתחוות בשעת הגפת התריסים כשיורד הגשם בחוץ. התריס אף הוא כעין לבוש — יוצר בית ומיקלט. הרצון הוא לחיות בפנים ובחוץ בעת־ובעונה־אחת: „לפעור מעט את התריסים / להושיט יד כדי לזכור את המים / וכמו מבעד לקרע בכיסים בעור הגוף לגעת״. בסר מתאר במפורש מצב של נגיעה־לא־נגיעה: „איש וקן נוגע בכתף אשתו״. האנלוגיה היא לפרפר, ש„כנפיו נוגעות ולא נוגעות ריסי עיני״. מצב זה של נגיעה שאיננה נגיעה הוא מצב פאראדוכסאלי, המוצא את ביטויו בשיר סמוך, בדימוי המבטא קירבה שהיא הרחקה; „והורד ומניח את הציפור על אדן החלון. למען תקרב״, החלון הוא התריס שהוזכר קודם־לכן, הוא הבגד, הסף, ה־מחיצה. הצפייה ההגיונית היא שהציפור תתעופף ותתרחק מאדן החלון, אך הלוגיקה הפנימית שבשיר גורמת לתוצאה הפוכה, „למען תקרב״.

דימוי הציפור המתדפקת על חלון קרוע נמצא בשיר שהוא תמונת־זיכרון פואטית, ושבתוכו מופיע שם המחזור „אגרופים עצ־בניים״ (עמוד 29). מכאן למדים אנו על הקשר הסיבתי שבין השימוש בדימוי, ש־תורתו ולידתו בסיטואציה נפשית או זכרו־נית אחת, ובהעברתו למצב המנותק ל־כאורה מן היסוד הביוגראפי, הניתוק, המו־פיע בשירים רבים, בין הדימוי למקורות־צמיחתו הופך אותו לאסוציאציה פרטית של המשורר, ואת העולם הפואטי שלו ל־הרמטי מדי.

ממכבש הדפוס

● מקבילות בסיפור המזרחי ... א. ב. יפה, הוצאת ספרית ... 162 עמ׳.

● הלו כלי, חיילים כותבים ... עטורים: שמואל כץ, הוצאת ...

● ילד ושמו נוח, מיוסנו של ... מאת ג׳ויס גרינפלד, עברית: ... הוצאת שקמונה, 168 עמ׳.

● אנשי ספר ואנשי מעשה ... חוקרים, ביבליוגרפים, מדפיסים ... רי ספרים, מאת א.מ. הברמן, ... ראובן מס, 286 עמ׳.

● מישנתו של פירית, תורת ה... קות, החברה ההרמונית, ... מאת יגינה מיילר, הוצאת ספרית ... עלים — אוניברסיטת תל־אביב, ... עמ׳.

● היכלך, אנתולוגיה של ... אלן בולוק, כרכים א ו־ב, ... אנגלית: ג. אריוך, הביא לדפוס: ... דרך, הוצאת הקיבוץ המאוחד ...

● The House of David, by ... M. Landey, Published by ...idenfeld and Nicolson Photography and picture editing Ronald Sheridan, 272 p.

● Kabbalah, Knowledge of the ...ish mystical tradition, by ...shom Scholem, Library ... Jewish Knowledge, Keter Publishing House, 504 p.

● The Bible and Civilization, ... meaning of the Hebrew ...ble for the three great ...notheistic faiths, by Gub...el Sivan, Library of Jewish Knowledge, Keter Publishing House, 544 p.

● Biblical Archaeology, Edi...d by Shalom M. Paul and William G. Dever, Library of Jewish Knowledge, 304 p.

שירה

● עשב על הסף, מאת שלמה ... הוצאת מ. ניומן, מנוקד, 64 עמ׳.

● שאני, בטהור, מאת עליזה ... הוצאת ספרי, מנוקד, 143 עמ׳.

● מראש צורים, מאת צבי יאיר ... דמה מאת דב סדן, הוצאת עק... קד, 282 עמ׳.

● נפרדות, מאת מירה מינדריד... הוצאת מ. ניומן, מנוקד, 48 עמ׳.

● כי הוא מלך, מאת חוה ... הוצאת מ. ניומן, מנוקד, 78 עמ׳.

● משירת רוסיה, מבחר משירי ... קין, לרמונטוב, בלוקי יסנין, ... טיוטצ׳ב ומרוקובסקי, מרוסית: ... ליבנשטיין, הוצאת אליף, מנוקד ... עמ׳.

● אין פרעמדען גוייעד, שירים ... מאיר חרץ, הוצאת י.ל. פרץ, 335 ... (באידיש).

● דאס לעצטע ליד, שירים מאת ... בראדערזאן, הוצאת י.ל. פרץ, 272 ... (באידיש).

פרוזה

● באוין קאנאה, רומן מאת יוסף ... קאסטיאנוס, מספרדית: יוסף דיין ... צאת ספרית פועלים בהשתתפות ... אוניברסיטה העברית, 216 עמ׳.

● אהבתי הגדולה, סבתא מספרת ... נכדה הראשון, מאת דבורה ... אלבוים, הוצאת מ. ניומן, 196 עמ׳.

● חנידונים לחסד, מאת יואל ... הוצאת אופק, 245 עמ׳.

● אשלים ברוח, שבעה־עשר ... מאת אפרים צורף, הוצאת ... 187 עמ׳.

● אבא מת, אל מול הווית ה... מאת אריקה לנדאו, ציורים: ... בק, הוצאת בצלאל צ׳ריקובר, ...

● דם זר, רומן, מאת רבקה ... הוצאת אליף, 255 עמ׳.

● בית־היוצר, פרקי קומדיה ב... קים, מאת ל. חנוך, הוצאת ... 99 עמ׳.

ילדים

● אני וסבתה הבאה ביום ... מאת מישקה מילס, ציורים ... פרנול, תירגם: אהרן רשא, ... דביר, מנוקד, 49 עמ׳.

● בית על פח השמים, ... גורית זרחי, ציורים: ... צאת הקיבוץ המאוחד, 88 עמ׳.

● בין שדות ויערים, סיפורים ... ליבנה (ליברמן), ציורים: ... לגדאו, הוצאת עמיחי, מנוקד, 100 ...

● אל הכוכבים, מבחר ... דים, מאת יצחק לבנון, ... מנוקד, 183 עמ׳.

● עד השמיים, ... מאת דבורה מוטנזון־עמר, ציורים ... אדולפי, הוצאת עמיחי, מנוקד, ... עמ׳.

עולם כמו שהוא / רישומי מסע

מאת אריה זקס

א. וייטנאם

מתחת ל־747: המקונג. פנום־פן. שמות מן העתונים. נהר כמו נחש חום מתפתל בשמש. שדות אורז מלבניים, נוצצים. פתאום מכה השמש בנהר כמו בראי והוא מכסיף. אני חושב, מטושטש, מה פתאום נהר קרח בקמבודיה.

נחיתה קפצנית בנמל־תעופה רעוע. מטוסי־קרב במוסכים פתוחים לאורך המסלול האזרחי. מנומרים ירוק וחום להסוואה.

*

שוק. יריד. שדרה רחבה. שרידי קולוניה צרפתית. אלפי נערות יפות על אופנועי הונדה וטויוטה, לבושות מכנסיים שחורים וגלימות־משי לבנות חצויות. הרבה אור טוב בעיניים.

*

על מידרכת השדירה ילד בעל־מום מצחצח נעליים. ילד מקבץ נדבות. ילד מצביע על פיו לאות רעב. מבעד לתיל, בתוך עמדת שקי חול, חייל רזה ונמוך־קומה במשקפי־שמש כהים וקסדה אמריקנית מיניאטורית מפנה מיקלע אלי ואל כל העוברים־ושבים.

*

רוכל מציע בנימוס ספרים משומשים. כותרות אדומות בצרפתית על קרטון דהוי: גאלימאר, אן אר אף. הספרים מסודרים על המידרכה שורות־שורות. אני קונה היסטוריה של וייטנאם וקורא בעמידה איגרת סודית של המלך מין מאנג אל מושלי המחוזות בממלכתי (1833):

„אני, מין מאנג, המלך, כותב. אנשים זרים באו אל ארצנו. בפיהם סיפורי־הבל על היכל הזיות האושר וצינוק המצוקה האינסופית. אין בהם כבוד לאל פאס. אם צרפתים הם, יובאו־נא בעורמה אל עיר הבירה. בתואנה כי נעסיקם כמתרגמי מיסמכים. זו פקודתי. צייתו. היום ה־12 ללבנה ה־11. השנה ה־13 למלכותנו. (החותם המלכותי)״.

*

לילה. ויסקי ב„באר של רוזי״. אני מנסה להסביר לקים־מאי את החן המיוחד של בנות דרום־מזרח אסיה. קים אומרת: הצרפתים היו קוראים לחן הזה „קדחת צהובה״. היא צוחקת בשקט.

*

— בת כמה את ?
— כמה אתה חושב ?
— שבע עשרה ?
— לא, עשרים ושתיים.
— זקנה ?
— כן, זקנה.
— את מכירה וייטקונג ?
— בשנה שעברה הקומוניסטים באו מהצפון לחתום על ההסכם. הלכנו לראות אותם. לא אהבתי אותם.
— מדוע ?
— הם חיוורים. רזים כאלה. אני אוהבת אנשים שמנים.

*

ארוחת־בוקר במלון „קאראוול״: פאפאייה, קרואסון, קפה אמריקני. ציטטה מן העתון „צ׳ין לואן״ ב„סייגון ניוז״: „לא רק הדם הווייטנאמי יזין את מאבקנו. גם הדלק והמזון של בני ויטנאם יגויסו למערכה״.

*

קים לוקחת אותי לגן־החיות. אנחנו מאכילים את הפילים פלחי אננס טרי וקני־סוכר. חם. נוסעים לבריכת־השחייה. הבריכה סגורה. קים מתרגמת את המודעה שעל השער: „לכבוד שנת הנמר מחליפים את המים״. אולי אתם רוצים לשחק ביליארד ? בבקשה. בבקשה.

קים קוראת ספר בווייטנאמית. על העמוד אני רואה דיאלוג. מה זה ? היא מרימה עיניים הודו־סיניות: „סיפור על אהבה״.

*

מאז חתימת ההסכם נהרגו בווייטנאם כששים אלף איש. סייגון מלאה תייל וחיילים קטנים במדים אמריקניים מגוהצים. את השגריר החדש של ישראל לדרום־וייטנאם פגשתי במלון „קאראוול״. הוא הופיע כאורח־כבוד של מועדון „רוטרי״, סניף סייגון. אשתו של השגריר, לידיה, סיפרה לי שלפעמים מרשים להם לסייר בכפרים בלווית משמר מזויין. מסתבר שמחוץ לסייגון הנוף מקסים.

*

השלטים מהבהבים בדרך לשדה־התעופה: „דנסינג״. „מאסאז׳״. „גרלז״. מול בית המכס מאיר שלט באותיות ענק זרחניות על רקע אדום: „תודת וייטנאם נתונה לנצח לחיילים האמיצים של צבאות הברית, שהקריבו את עצמם למענה״. אני עולה למטוס.

ב. טוקיו

מוזיאון התיאטרון של אוניברסיטת וואסידה בנוי במתכונת תיאטרון אנגלי מתקופת שקספיר. אך נראה כמיקדש שינטו. המנהל, פרופסור קוראהאשי, ופמלייתו פוגשים אותי בפתח הבניין. משתחווים עמוקות, מוסרים לי כרטיסי־ביקור. גם אני משתחווה. הם מובילים אותי בטקס רב פנימה, לחזות במוצגים. מסכות סיניות בנות אלף ושלוש־מאות שנה. בובות צללית. תלבושות נו. תלבושות קאבוקי. כלי־נגינה עשויים עור נחש. בובות בונראקו. אוכלים ארוחת־צהריים צנועה בחדר המורים. אחר־כך מוליכים אותי לאולם ההרצאות. הסטודנטים בוחנים אותי בעיניים עמוקות. מוחאים כף. אני מרצה על תיאטרון ויהדות. מנתח את השלכות הפסוק „אשרי האיש אשר... ובמושב לצים לא ישב״. מחפש בפנים הלבנות סימני הבנה או אי־הבנה. נערה יפה אחת מנענעת בראשה כל הזמן לאות הסכמה. אני מזמין שאלות. פרופסור אנדו, דובר צרפתית רהוטה. שואל איך מסתדרים עם שפת התנ״ך במחזות מודרניים. רושמים את תשובתי בחריצות. פרופסור קוביאשי הזקן ראה הצגה של אידה קאמינסקה לפני עשרים שנה. הוא שואל אם יש לתיאטרון יידיש עתיד.

הפרופסורים מובילים אותי שוב לחדר־המורים. בהיעדרנו העמיסו על שולחן ספרים ומתנות ומזכרות שהכינו לכבודי, מאחר שהבחינו בעת הסיור במוזיאון, שאני מתעניין בבובות הבונראקו, ציוו להביא לכאן שלוש בובות צבעוניות. עכשיו מפרקים אותן. אנדו וקוראהאשי מלמדים אותי להרכיב ולהפעיל בובות בונראקו. הן כבדות. שלושתנו עומדים ומפעילים. אחר־כך מאלתרים הצגת־בובות עליזה בין כורסאות־העור הכבדות והשחורות של חדר־המורים.

*

על השטיחים האדומים, בפואיה הענק והריק של התיאטרון הלאומי, משחקות שתי שחקניות בגרביים לבנות בכדור־נוצה עם מחבטים קטנים.

מנהל התיאטרון משתחווה. מוביל אותי אל מאחורי הקלעים. מסירים את הנעליים. שלוש קומות של חדרי הלבשה: הקומה התחתונה לתפקידים קטנים. האמצעית לבינוניים. העליונה לראשיים. אני שואל כמה משתכר שחקן ראשי. עשרת־אלפים דולר בחודש.

מציגים בפני את מנהל בית־הספר למישחק. השתחוויה. חיוכים. מובילים אותי לחדרי ההוראה. נערים מנגנים בשמיסן. מתופפים ומתנועעים במיקצבים מסובכים. מדקלמים בקול גבוה: מזיעים מרוב מאמץ. המורה מפסיק אותם. חסרות המשכיות. לבצע שוב. אין שאלות.

מנהל בית־הספר מציג בפני את מנהל הבמה. צעיר צחקני. משתחוים. הוא מוביל אותי למשטח הבמה הענקי. אני שם לב שיש לי חור בגרב. מנהל הבמה, מצויד במכשירי־קשר. נותן הוראות. פתאום מתחילות מעליות הבמה לעלות ולרדת. המנהל צוחק כמו ילד עם צעצוע חדש.

מחקר על התקופה הפרסית בישראל

מאת שמעון דר

אפרים שטרן: התרבות ה־חמרית של א״י בתקופה ה־פרסית (538—332 לפה״ס), הוצאת מוסד ביאליק והחברה לחקירת ארץ־ישראל ועתיקו־תיה, ירושלים, תשל״ג.

גם ספר צריך מזל, ועיתוי הופעתו קובע לא מעט את ההד שיזכה לו. ערב מלחמת יום־הכיפורים עמד לצאת לאור ספר חשוב במחקר תולדותיה של ארץ־ישראל. המוקדש כולו לתקו־פה הפרסית. המלחמה גרמה לדחיית הופעתו, ורק עתה יצא לאור.

אגוז קשה

התקופה הפרסית, שנמשכה בארץ כמאתיים שנה — בין השנים 538־332 לפה״ס, מהווה עד היום תקופה עלומה, אף־על־פי שבה התגבש גרעין העם היהודי, משיבת־ציון ועד למרד ה־חשמונאים.

מיעוט המקורות בכתב והבעיות הארכיאולוגיות הקשות, הקשורות ב־חקר האחרונים, גרמו לכך שהתקופה הפרסית היתה מאז ומתמיד אגוז קשה לפיצוח.

בשל מיעוט המקורות הכתובים, פונים ההיסטוריונים אל הארכיאולו־גים, בתקווה, שאלה יצליחו בחפירו־תיהם ויאירו את תולדות התקופה ו־תרבותה. ואילו לפני הארכיאולוגים ניצבת בעייה קשה. שעד היום לא נמצא לה פתרון: מיעוט השכבות ה־פרסיות בתילי הארץ. הסיבה לכך נעוצה בהיות התקופה הפרסית השיכ־בה העליונה כמעט בתילים — ערי ארץ־ישראל, ושיכבה זו נפגעת ביותר מידי אדם וטבע. לאחר חורבנם, ב־תקופה ההלניסטית, החלו זונחים את התילים הנישאים ובנו ערים וישובים על־פי שיטות ותפישות חדשות. לכן קשה עבודתם של ההיסטוריונים וה־ארכיאולוגים גם יחד.

במחקר שלפנינו מנסה ד״ר אפרים שטרן לרכז את מירב הידע על התקו־פה, בין ממקורות כתובים ובין משרידי התרבות החומרית, דומה, שהמלאכה עלתה בידו. ולפנינו החיבור העברי המקיף ביותר, הדן באופיה של הארץ תחת שלטון פרס.

הפרק הראשון בספר עוסק בחפי־רות וסקרים מן הגליל ועד הנגב ועבר־הירדן המזרחי. כל חפירה, בה נמצאו שרידים מן התקופה הפרסית, זוכה לתיאור ולפירוש הממימצאים. המחבר אינו מקבל תמיד את דעות החוקרים, אלא מבקר ומתקן את הפירושים של אחרים, כגון חצור, בית־שאן, מגידו, תל־ג׳מה ועוד.

פרקים נוספים מוקדשים לבנייה, לקבורה, לכלי־חרס, לכלי־מתכת, ל־בתם, לפאיאנס ולזכוכית. פרקים נכ־בדים מוקדשים לכלי הפולחן (צלמיות ומזבחות), לחותמות, למטבעות ולמש־קלות.

בפרק המוקדש לכלי־החרס נמצא ריכוז מצויין של כלי התקופה הפרסית, ואין ספק שהוא יהיה חומר־חובה ל־לומדים את התקופה.

בסוף הספר מצויים נספחים, כגון: טבלת אירועים של התקופה הפרסית, טבלת תפוצה של כלי יבוא יווניים לארץ־ישראל ורשימת הישובים ביהודה על פי המקרא ולפי מימצאי החפירות והסקרים.

שני תהליכים

את דעתו על אופיה של התרבות החומרית בארץ בתקופה הפרסית מביע המחבר בפרקי הסיום של הספר: „ל־תרבות החמרית של התקופה הפרסית יש אופי מובהק, אולם, בבואנו לדון בתקופה זו עלינו לזכור, כי בפרק זמן זה לא היתה ארץ־ישראל אלא חלק קטן באימפריה עצומה, בעלת מכלול מגוון של עמים וצורות מימשל, ש־מיתחה סחר ענף גם עם המדינות ש־מחוץ לתחומה. הרבגוניות בצורות ה־מימשל וסובלנות השלטונות המרכזיים מזה, והבטחון היחסי ופריחת המסחר מזה, הולידו שני תהליכים, הנראים במבט ראשון כמתנגשים זה בזה: מצד אחד חלה פריחה מחודשת של מרכזי התרבות הקדומים, מלפני כינון האימפריה, וביחוד, שהיו מאורגנות על בסיס לאומי, ומן הצד האחר הביא המעבר החופשי של סחורות מאזור לאזור ליצירת תרבות משותפת בתחומים רבים של התרבות החמרית״.

המחבר והוצאה ראויים לשבח. ה־ראשון על עבודת־הנמלים שהשקיע בריכוז החומר ובכתיבה; והשניה — על המלאכה הנאה שעשתה בהוצאת הספר.

תשלום מראש לעירית
תל-אביב-יפו לכל השנה
מבטיח לך הנחה של 7½%
ממסיך העירוניים

70 אלף איש שילמו אשתקד את מסיהם מראש באפריל - כי התשלום מראש הוא:
★ חסכוני ונוח
★ מונע טרדות במשך כל השנה
★ משרת את צרכי עירך
הצטרף גם אתה לאלה המשלמים מסיהם מראש לכל השנה באפריל ותווכח כי כדאי הדבר.
זכור, הנחה זו בתוקף בחודש אפריל בלבד.

7½%

תשלומים מתקבלים בכל הבנקים ובבית העיריה, בכר מלכי ישראל. לנוחות הקהל תהיינה הקופות בבית העיריה פתוחות גם בשעות אחה״צ עד השעה 6.00 ללא הפסקה. ★

אם מסיבה כלשהי, לא הגיעה לביתך ההודעה לתשלום מס ל־1974/75 פנה למשרדי העיריה ותוכל לשלם את המס במקום ולזכות בהנחה של 7½%.

עירית תל-אביב-יפו

משרד העבודה
האגף להכשרה והשתלמות מקצועית

בית ברל

הסתדרות
הנוער העובד והלומד

מודרשה למדריכי נוער

נפתחת ההרשמה לקורס להכשרת עובדי נוער קבוצתיים

מטרת הקורס להכשיר עובדי נוער לעבודה עם קבוצות נערים ונערות קשיי סידור בעבודה והסתגלות חברתית.

תנאים מתקבלים מועמדים בעלי השכלה של 11 שנות לימוד לפחות. הלימודים יתקיימו במסגרת פנימיה במשך שמונה חודשים. התלמידים יהיו זכאים למענק בעת לימודיהם ולפטור משכר לימוד ופנימיה.

תעודה למסיימים בהצלחה תינתן תעודה מוכרת ע"י משרד העבודה. קיימת אפשרות להשתלמות במגמת ספורט, למסיימים בהצלחה תינתן תעודת מדריך ספורט מוסמך מטעם „הפועל".

פתיחת הסמינר — 5 במאי 1974

ההרשמה סמינר מדריכי נוער בית־ברל, טל. 925051.
מרכז תנועת הנוער העובד והלומד, טל. 267241 (ריקי שחר) מועצות הפועלים, מזכירי הנוער העובד.

הופיע גליון מס' 2 של

הגות ומחקר

במת סטודנטים ומרצים באוניברסיטות ובטכניון

כתב־העת היהודי מסוגו בארץ!!!
יוצא לאור ע"י מועצת פועלי חיפה — המחלקה להשכלה גבוהה, אסה"ה ומערכת „בית־הפועלים"

מן התוכן:
* ד"ר אברהם בריכטה: מקצועם של חברי הכנסת
* אברהם וולפנזון: פילוסופיה מדינית מודרנית — בספרות היהודית העתיקה.
* ד"ר שבח וייס: איחוד בין חיפה לבנותיה.
* מרים מרוז: מקומן של עדות המזרח במירקם המעמדי של ישראל.
* יצחק מסיקה: סוריה תחת שלטון הבעת'.
* זאב שושני: זהותו היהודית של חיים ארלוזורוב.
* ד. אדגר, ר. כהן, ב. רוזנבלום, ד. שרפמן: סרטי פרסומת — ויחס הקהל.
* אברהם נויהויזר: היסטוריוזופיה בגל הקל.
* אלי נחמיאס: „הבריחה מן הקבוצה הגדולה" — תמודל התיפוני.

הקובץ כולל 150 עמודים, ומחירו —.5 ל"י

תלוש הזמנה
אל: „הגות ומחקר", ת.ד. 5226, חיפה.
השם ....
הכתובת ....
נא להמציא לי את הקובץ „הגות ומחקר" מס' 2, מצ"ב סך של —.5 ל"י בהמחאת־דואר / בשיק מס' ....
תאריך .... חתימה ....

סופרים עברים שניספו בשואה

(המשך מעמוד 1)

עליה רושם של אדם יחיד ביותר, אך הנריצה את ביאליק בפשטות הליכותיו. ביומנה האינטימי, שיתו בשנת 1934, היא רושמת את המתרחש כנערה אוהבת ואנו רואים את דקות הרגשתה. במות פרץ היא מבכה אותו. אך אומרת גם דברי הערכה נפלאים.

היא היתה חלוצת הסופרות העבריות, והיה בה הגבורה והתום של חלוצה. כדרך שהיתה בה התלהבות ראשונית, המביאה לפעמים לידי הפרזה בערכם של דברים, ובמחנה בטרזיינשטאדט נרצחה אשה כוהנת ויוצרת זו!

מלכיאל לוסטרניק

בן־הזקונים של השירה העברית בגלות פולין. מפרחי משורריה שנתחנך על ברכי יצחק קצנלסון. בן עשירים היה. מפונק מלידה. במשך חייו הקצרים (כבן שלושים היה בהירצחו) כתב שירים, מסות ביקורת, ערך כתב־עת בשם „ראשית" ואחר־כך ייסד את „תחומים". הוא ליכד מסביבו סופרים צעירים וותיקים, ומדמי־הכיס שקיבל מאביו התעשיין בלודז' קיים את הבמה „ראשית". וכך הוא אומר בפתיחתה של החוברת הראשונה: „בלאינו נבוא בעד הרעב, הגולה הגדולה נשתתקה. אין תסיסה ואין חיות. העורב השחור של ההתבוללות והכלייה אוחז בצי־ציות הלב את הנוער וסוחף אותו למחנה זר. — — — בעד ציונות חלוצית, עממית, יוצרת מוסר־חיים ודת — נילחם. ודוקא בעברית. כי העברית בשבילנו אינה תבשיל לשבתות ולמועדים. כי שפת חיינו היא".

מרד בסביבת משפחתו ונכנס לתנועת־הנוער „גורדוניה", ואף חיבר הימנון בשבילה. היה מושפע מן השירה המודרנית הפולנית והעברית בארץ, אך התחילה להסתמן אצלו נעימה משלו. הוא היה איש מאלה, שכשאתה נפגש עמו, הריהו מעורר בך תקוה ושמחה, שהספרות בגולה אינה יתומה ויש לה ממשי־כים. לא רב הוא הרכוש הפיוטי שהספיק להוריש לנו. אך המועט הזה מרמז על המרובה והחשוב שהיה גנוז בנפשו. כוחו הפיוטי של לוסטרניק ותנופתו כבר ניכרים בשיריו הראשונים. הוא שאף לגדולות. הן כה אמר: כי גשמתך צמאה ושנת עיניך נדודה / הסער את הסונט, הרעם את הבלדה — / לנוכח הרוחות!

חלומו היה לעלות לארץ, לקבוצת חולדה, ולי־טוע שנית עצים תחת אלה שגודעו בידי הוקצים ערבים, ולכתוב שירים במולדת. מן הראוי לקרוא גם השיר הקטן לכבוד השפה העברית:

אתך לנצח באתי בברית,
מי יתן ויצאה נשמתי בעברית,
מי יתן ואלחש ברגעי האחרון
עת יכני תמות, מזח־כאב ודל
שיר־המעלות לגבורה, לחזון:
יתג־דל!

ואומנם מישאלתו נתקיימה. בגיטו וארשה היה בין מקימי קבוצת־המחתרת של הסופרים העברים „תקומה", ובשער הגיטו נורה למוות עלידי סמני נאצי.

*

בחרתי בשמונת מבין ששים ושלושה מסופרים מבקרים וחוקרים, המייצגים גם את השאר. כדי לשרטט דיוקנאותיהם ולהמחיש את האבידה הנוראה שאבדה לנו עם כליונם של יוצרים עברים אלה, תפארת האומה ותרבותה, שקידשו את שם ישראל לא רק במותם, אלא ביצירתם, שכן רבים מהם הגו וכתבו ודאגו להשארת כתביהם בבקבוקים, או במב־רחם לידי נאמנים, או בהטמנתם בקרקע. אף אלה שהתחילו כסופרים הילוניים סיימו כסופרים קדושים. שזכרם יהיה צרור בזכרון האומה ובספרותה עד שלם.

הופיע ספרו של

רב־אלוף מוטה גור

„הר הבית בידינו"

זה היה נוסח המברק שנשלח על ידו אחרי כיבוש העיר העתיקה.

בספר 400 עמודים בפורמט גדול; מפות בשני צבעים; 32 עמודי תמונות על נייר כרומו ומחירו —.28 ל"י בלבד.

זה הספר שנכתב על ידי האיש המוסמך ביותר לתאר את המאורע ההיסטורי.

הזמנות מתקבלות בכל בתי־המסחר לספרים ובהוצאת עם עובד, שרכשה את הספר באופן בלעדי מההוצאה לאור של משרד הבטחון.

עם עובד, רחוב מזא"ה 22 תל־אביב.
טלפון 611526

שגרירות הרפובליקה הפדראלית של גרמניה
מרכז התרבות וספרית היר"ש

שיעורים ללימוד השפה הגרמנית למתחילים ולמתקדמים

בשיטה אור־קולית ואודיו־לינגואל
בשעות לפנה"צ, אחה"צ ובערב
טרימסטר II: 5 במאי — 31 ביולי 1974

ההרשמה בימים 23 — 21 באפריל, 28 באפריל — 2 במאי 1974, בין השעות 13.00—18.00, במשרד מרכז התרבות ת"א, ככר מלכי ישראל 19. פרטים נוספים בטלפון 239036 בין השעות 15.00—18.00.

דמי לימוד: בקורס של שעתיים בשבוע —.50 ל"י, בקורס של 2 שעות פעמיים בשבוע —.100 ל"י. (ספרי לימוד אינם כלולים).

דמי לימוד יש לשלם בשעת ההרשמה

למד חינם לתעודת בגרות!

בתכנית המיוחדת G.C.E:

* 4 מקצועות בלבד
* אין חובת בחינה במתימטיקה
* הלימודים בתכתובת

שכר הלימוד ימומן ע"י משרד החינוך והתרבות.
לזכאים במסגרת החוק לחיילים משוחררים תשל"ד — 1973

לקבלת חוברת הסברה נא לפנות למשרדי WOLSEY HALL OXFORD, רחוב בר־כוכבא 28, תל־אביב, טלפון 247295 ת.ד. 11030 ת"א עבור: „בגרות".

הוועד לתרבות יהודית בישראל

הופיע:

א. „ביי זיך" מספר 3, קובץ של סופרי אידיש עולים חדשים. מחיר החוברת —.6 ל"י
ב. „פאלק און מדינה", ירחון, מספר 20 לחודש אפריל 1974. מחיר גליון בודד —.1.50 ל"י
ג. בסדרת הספרים של סופרי אידיש מברית המועצות הופיעו:
1) הירש אשעראוויטש: „צווישן און דונער", ספר שירים. המחיר —.18 ל"י
2) מאיר הריץ: „אין פרעמדן גן־עדן", שירים. המחיר —.14 ל"י
3) אלי שכטמן: „ערב", רומן מחיי יהודי ברית־המועצות, 2 כרכים. המחיר —.40 ל"י (הפצה מ־5.5.74)

נמסרו לדפוס ספרים נוספים:
הסופר יאנקל יקיר — סטורים.
המשורר יוסף לרנר — שירים.
סדרת ספרים תופיע ע"י ההוצאה ע"ש י.ל. פרץ.

הזמנות לפי הכתובת:
רח' בני אפרים 228, נווה אביב, תל־אביב.
טלפון 470111

משרד הבריאות — שרותי אספקה
ת.ד. 7094, תל־אביב
מכרז מס' 50/415/74
נתנת בזה הודעה לציבור כי שרותי אספקה מבקשים הצעות ל:

100 עגלות מתכת למכשירי הרדמה

פרטים אפשר להשיג במזכירות שרותי האספקה — רח' נחלת יצחק 15, תל־אביב, טל' 253202 בשעות הרגילות.
את ההצעות יש להגיש ב־3 העתקים במעטפה שאפשר להשיג בשרותי האספקה.
מועד אחרון להגשת ההצעות הוא 5.5.74 בשעה 12.00, לפי הכתובת: ועדת הרכישות המרכזית, משרד הבריאות ירושלים, סן־סימון, רח' טבאי 2, ת. ד. 1176.
על המציע לצרף ערבות בנקאית של 10% מערך הצעתו כערבון לקיום תנאי ההצעה באם תתקבל.
אין שרותי האספקה מתחייבים לקבל את ההצעה הזולה ביותר או איזו הצעה שהיא או להזמין את כל הכמות ממציע אחד.
פ. ראיגרודסקי, מנהל שרותי אספקה

אל פועלי ועובדי „סולל בונה" ומשפחותיהם

ועדת היובל של קונצרן „סולל בונה" החליטה להנציח את זכר פועלי ועובדי „סולל בונה" ובניהם שנפלו במערכות ישראל, ביער „סולל בונה" על אדמת הקרן הקימת לישראל, לציון 50 שנה לקיום „סולל בונה".

פועלי ועובדי „סולל בונה" בעבר ובהווה ובני משפחותיהם מתבקשים להמציא אלינו את הפרטים הבאים:
שם פרטי ושם משפחה של החלל; זיקתו למוסד — עובד או בן; מקום העבודה האחרון במוסד; המערכה בה נפל — מועד ומקום הנפילה ושם של שאר המשפחה הקרוב ביותר וכתובתו.

את הפרטים הנ"ל נא להמציא ובכל הקדם, לוועדת היובל של „סולל בונה", מרכז הקונצרן / אגף ארגון ומינהל, רחוב אלנבי 111, תל־אביב.

סולל בונה בע"מ
מרכז הקונצרן/אגף ארגון ומינהל

חומר מחקרי חשוב

כרך ג' של המאסף „הציונות", בהוצאת אוניברסיטת תל־אביב

מאת יעקב שביט

הציונות — מאסף לתולדות התנועה הציונית והישוב היהודי בארץ־ישראל. העורך: דניאל קארפי, הוצאת אוניברסיטת תל־אביב, הקיבוץ המאוחד, תשל"ד, 616 עמ'.

הכרך השלישי של מאסף „הציונות" מופיע כשלוש שנים אחר הופעת קודמו (בתשל"א) וכולל 21 מחקרים, מקורות ועבודות ביבליוגראפיות. הכמות אינה מאפשרת, במסגרת המצומצמת של רשימת ביקורת, לדון במאמרים הבודדים לגופם ומחייבת את המבקר לבחור ב־שנים־שלושה מתוכם — מתוך העדפה אישית — ולקפח בכך חיבורים חשובים לא פחות. יש לקוות, כי מערכת המאסף תשכיל להוציאו לאור בתכיפות ובסדירות כרבעון או כשנתון, בלי שתמתין עד שיתאספו במגרותיה חיבורים רבים כל־כך.

חלק גדול מעבודות־המחקר שבמאסף עניינן ההיסטוריה הפוליטית של הציונות והישוב היהודי בארץ־ישראל וכמה מהן, במקרה או שלא במקרה, מתקשרות זו לזו ויש להן תהודה „אקטואלית" רבה. אלחנן אורן מספר על תוכנית ההגנה של הקולונל גולדסמיד — מי שהרצל ראה בו את הרמטכ"ל העברי הראשון לעתיד — בעבר־הירדן, שם צריך היה, לפי התוכנית של לורנס אוליפנט ואחרים, לקום ישוב יהודי.

עובדה מוגמרת

חיבורו של אברהם ס. אלסברג עוסק בקריעת עבר־הירדן מתחום המנדט הבריטי על ארץ־ישראל וקביעתו של הגבול המזרחי של ארץ־ישראל המנדטורית בינה לבין אמירותו של עבדאללה. בעוד ההנהלה הציונית מתארת לעצמה את קו־הגבול המזרחי של „הבית הלאומי" כשהוא עובר סמוך למסילת־הברזל החג'אזית, כך שהגלעד ובקעת־הירדן, על מקורות־המים שלהם, שנועדו להתיישבות יהודית, ייכללו בשטח המנדט. הוצאת עבר־הירדן מתחום המנדט וקביעת קו־הגבול המזרחי של ארץ־ישראל לפי הגבולות של המינהל העותמני הקודם והשפעת חישובים כלכליים ואיסטרטגיים — נעשתה מתוך שיקולים בריטיים־אימפריאליים צרופים, תוך ויכוח בריטי פנימי והעמדת הציונות בפני עובדה מוגמרת.

אניטה שפירא מספרת על הנסיון הציוני לרכוש אדמות בעבר־הירדן בראשית שנות השלושים („פרשת האופציה על אדמות האמיר עבדאללה בע'ור־אל־כבר") ועל כשלונו של הנסיון הראשון לקיים מגע מדיני ושיתוף־פעולה בין התנועה הציונית לאמיר למטרה התיישבותית פוליטית. כשלון המו"מ ותגובת הערבים על מגעו של עבדאללה עם התנועה הציונית ראויים לעיון רחב יותר. אך הקורא המעוניין ימצא בפרשה זניחה וכמעט שולית זו עניין רב ביותר.

חולשה פנימית

פרשה זו מבהירה גם במידה, לא מבוטלת את הרקע לחיבורו של מאיר פעיל, שעניינו „הפקעת הריבונות המדינית של פלשתין מידי הפלשתינאים על־ידי מדינות ערב". פעיל מנתח את התהליך ואת הסיבות לאי־הקמתה של מדינה פלשתינאית עצמאית לאחר החלטת החלוקה בנובמבר 1947, וויתורם של הפלשתינאים, על הסיכוי לריבונות פלשתינאית בארץ־ישראל. היה זה ויתור רצוני, שנבע מחולשה פנימית עמוקה. הפלשתינאים לא הצליחו להקים מימסד פוליטי מרכזי ובעל סמכות, והחברה הפלשתינאית היתה רחוקה מלהיות חברה פוליטית בדומה לחברה הישובית היהודית בארץ־ישראל. מצד שני, היו למדינות־ערב השונות אינטרסים שונים בארץ־ישראל, אותם קיוו לממש עם כיבושה במלחמת 1948, ואילו הבריטים עצמם — שעמדו מאחורי עבדאללה — לא היו מעוניינים במדינה פלשתינאית עצמאית והעדיפו לחזק את בעל־בריתם. לאור זה היה הצדק עם מעצבי המדיניות הפוליטית של „המדינה בדרך", כשעיצבו „אוריינטציה האשמית" וניסו להגיע פעם נוספת לשיתוף־פעולה עם עבדאללה על בסיס מימושה של הצעת החלוקה והשיתוף בין עבר־הירדן על ארץ־ישראל המערבית. מאיר פעיל מסביר היטב את הניסיונים. אך ההרהור בקול רם שלו, בסיכום המאמר, באשר לאפשרות שמדינת־ישראל היתה יכולה לכפות על עבדאללה את הפתרון הפוליטי הרצוי לה („יחסים מדיניים נורמאליים"), תוך הישענות על כוחה הצבאי ועל הסיטואציה הבינלאומית הקונקרטית — רחוק מלהיות הירהור מפוכח. היה אז ריאליזם בשיקולו של בן־גוריון להסתפק במימושה, הלכה למעשה, של החלוקה, בלי להגיע לעימות מחודד יתר־על־המידה עם בריטניה ולהחליש את מעמדו הפנימי של המלך עבדאללה. הציפיה היתה לסטאטוס־קוו של שיתוף־פעולה סמוי ותת־קרקעי, וגם ציפיה זו התממשה רק בחלקה. אגב, פעיל סבור, כי במלחמת־השיחרור היתה למדינת־ישראל הזדמנות היסטורית (שהוחמצה) לכפות בכוח הנשק פתרון של שלום על המדינות השכנות.

שינוי התדמית

בהקשר זה כדאי לשים לב לחיבורו של גבריאל שפר על „תדמית הפלשתינאים והיישוב כגורם בעיצוב המדיניות המנדטורית". תדמית הפלשתינאים ביישוב היתה דומה בהרבה לתדמית הפלשתינאים אצל האליטה הפוליטית בלונדון: תאגיד רופף של סיעות פוליטיות על בסיס משפחתי וקוואזי־דתי, הנאבקות בעזרת סיסמאות־קרב נגד הציונות, לשם הגברת מעמדם הפוליטי בקהילה, בלי קשר כלשהו עם „התנועה הלאומית הערבית", שנולדה ב„מרד הערבי". אגב, גם תדמיתה של הציונות בעיני בריטניה רחוקה היתה מלהיות תדמית של תנועת שיחרור לאומי תובענית, והסוכנות היהודית התפרשה כקבוצה אינטרסנטית, ולא כנציגות של תנועה לאומית, התובעת ריבונות מדינית. שפר, (כמחקרים אחרים על המדיניות הבריטית כלפי המזרח־התיכון, שראו אור באחרונה*), משנה במידה רבה את תדמיתה המקובלת של המדינאות הבריטית, שהצטיירה בדרך־כלל כמדיניות החיה „מן היד אל הפה", דו־פרצופית ורבת נכלים, כמדיניות שבה „אין יד שמאל יודעת מה עושה יד ימין". המחבר קובע, כי הבריטים גיבשו מדיניות קשוחה כלפי ארץ־ישראל, וסטו ממנה רק לצורך שינויים של התאמה והסתגלות לטווח הקרוב והבינוני. מנקודת־המבט של צורכי האימפריה הסתלמה מדיניות זו שנים ארוכות, באשר היא השאירה את ארץ־ישראל בתחומי הקיסרות תמורת השקעות קטנות יחסית במשאבים ובכוח־אדם.

התנגדות נחרצת

מאמרה של מרים גטר סוקר את „הבעיה הערבית באידיאולוגיה של לח"י". מסתבר, כי על אף הדינאמיקה, שחלה אצל אותה קבוצה מצומצמת שעמדה בראש לח"י מאז מותו של יאיר, הבריחה מלטרון וניגודי ההשקפות המתבלטים לקראת 1948 בשאלת היחס לערביי ארץ־ישראל, היה הלח"י מאוחד אותה תקופה בהתנגדות נחרצת לאיזור שהי צורת־ביטוי של ריבונות מדינית (ולאומית) פלשתינאית על חלק מארץ־ישראל.

נזכיר עוד שני מאמרים, העוסקים בהיסטוריה החברתית והכלכלית של היישוב היהודי בארץ־ישראל. דן גלעדי ממשיך „לטהר" את ההיסטוריה של ההתיישבות החקלאית הפרטית בארץ, במאמרו על המושבה באר־טוביה (קסטינה) כסיפור של כשלון התיישבותי. ואילו יהודה סלוצקי עוסק בתגובות בציבוריות היהודית על השביתה ביקב של ראשון־לציון, בינואר 1907. סלוצקי מפרש את תגובתו של דבושינסקי באותה עת כסימן מובהק לגישתו העויינת המוקדמת לתנועת־העבודה הארץ־ישראלית; אך דומה שהוא מרחיק לכת בנסיונו להוכיח, כי עויינות זו היתה שורשית. אחרי 1907 כתב דבושינסקי מאמרים, שרוחם אחרת לגמרי, והסיבה לעויינות נעוצה בכל־זאת לא בתפיסת־עולם חברתית שונה, אלא במחלוקת פוליטית ואישית, אשר חזרה ונאחזה, מטעמים שונים, גם בתפישות כלכליות וחברתיות נוגדות.

קיצורו של דבר, לפנינו כרך עשיר בחומר מחקרי חשוב. יש לחזור ולהעיר, כי פירסום סדיר הוא גילוי רצוי של פעילות מחקרית ענפה כל־כך.

*) ראה, למשל, את ספרו של ישעיהו פרידמן The Question of Palestine, London, 1973.

בתערוכות

עייפות בגלריות

מאת שרה בריטברג

הביקורת מתחילה כשיש רמה אמנותית מסויימת, שכדאי להתייחס אליה. כשהרמה איננה, הופכת הכתיבה סיוט למבקר. הוא מוצא את עצמו מדולל מתארים שלילים שפיזר ביד רחבה במשך השבועות החולפים. למי שראה את תפקידה של הביקורת כגילוי האמנים הטובים ולא כפירוק ליצר הרע, הופכת המשימה כמעט לבלתי־אפשרית. קשה מאוד למצוא בימים אלה בתל־אביב תערוכה, שיהיה בה די עניין לביקורת מפורטת, וזאת למרות קצב ההזמנות המבשרות על פתיחות חדשות. שמעיד כי אנו בעיצומה של „שיא העונה".

אני מחפשת את הפנים החדשות, שהוצגו בפנינו בעונה הנוכחית בתערוכות. פנים שכדאי לשמור אותם בזכרון כהבטחה לבאות; מחפשת — ולא מוצאת כאלו. אני מחפשת את אלה שמעבודותיהם ראינו לראשונה בשנה שעברה. עבודות שהעידו על כישרון רב — ואין למצוא את המשכן בעונה הנוכחית. כאילו נמחקו מן המפה האמנותית. מירית כהן הציגה תערוכה שנבלעה במלחמה, מיכל נאמן הציגה מספר עבודות בתערוכה קבוצתית. נקודה. סוף. עבודותיה של תמי גטר, מן המוכשרות בציירים הצעירים, אינן מוצגות. אין למצוא אותן בתערוכות־יחיד, אף לא בתערוכות־אוסף, או בתערוכות קבוצתיות. נחום טבת לא הוצג בתל־אביב כמעט כלל. וודאי שלא בעונה הנוכחית. את דינה כהנא, פסלת מבטיחה מן השנה שעברה, זוכרים מבקרי־אמנות וחמישה פסלים.

*

מי שיודע מה גורלם של אבות הציור הישראלי, לא יתפלא על הזנחתם של הנכדים. אתה עובר מגלריה לגלריה ומגלה, לתדהמתך, שזריצקי, שטרייכמן וסטימצקי, מי שהעניקו לציור הישראלי בשנות החמישים את כל חיוניותו, ואני אינני מסתכנת אם אוסיף: מי ש„המציאו" את הציור הישראלי, אינם מנכסי־צאן־ברזל של כל גלריה. גראפיקה־קיטש אפשר למצוא במגירה התחתונה של כל גלריה. אפילו בגלריה שכולה קינטית כמו זו של דלסון־ריכטר, אבל תמונות של „השלישיה הסותחת" (להזכירכם: זריצקי, שטרייכמן, סטימצקי) לא נקלטו עדיין במרבית הגלריות. אילמלא הקפידה גלריה „גורדון" להציג באוסף הקבוע תמונה או שתיים של זריצקי, אפשר היה לשכוח מה הוא עשה לאמנות הישראלית. ומה עולם־האמנות הישראלי עשה לו? שתי תמונות בגלריה „גורדון", יצוג קבוע במוזיאון־ישראל ולא עוד.

בגלריה „גורדון" אפשר לראות השבוע כמה תמונות טובות של רפי לביא משנת 1961. ברוב הגלריות האחרות עדיין לא הוחלט סופית אם הוא שרלטן או צייר, ולכן הוא בבחינת בלתי־קיים.

צייר אחד ניסה השבוע להבהיר לי את המושג „חוסר תרבות ציור". כששאל מתי נערכה באחרונה תערוכה של זריצקי, והזכיר לי שה„רבי" של האמנים הישראליים הוא בן יותר משבעים שנה. אני לא יודעת מתי הוצגה באחרונה תערוכה של זריצקי, אבל זה היה מזמן, מזמן. כשלא מטפחים את המקורות, קשה לצפות להמשכיות מבטיחה. תערוכתו של שטרייכמן, המשתייך ל„אבות המייסדים" שנערכה במוזיאון־ישראל, עברה בקול דממה דקה. ובאותו זמן תופים ומצילתיים מסביב לתופעות שוליות שמנסים להכניסן בכוח להיסטוריה של האמנות הישראלית.

*

העייפות פשתה בגלריות. מסתפקים בהצגת אוסף, או בתערוכות חסרות שאר־רוח. גלריות אחרות נסגרו על מנעול ובריח. „בית־האמנים" אינו מציג עוד. עושים שיפוצים. גלריה „גורדון" לא פתחה את אולם התצוגות מאז המלחמה. וגלריה „הקיבוץ", שפתיחתה הבטיחה רבות כגלריה בלתי תלויה, סגורה כבר שישה חודשים. „גלריה 220", שהציגה אמנים צעירים, כבר לא עושה זאת.

אפשר אולי לומר שהפעילות נמשכת כרגיל. עובדה. ההזמנות מגיעות ויש פתיחות וציורים תלויים על הקירות באולמות הגלריה. אלא שפעילות כזו, שכולה אינרציה, איננה מנבאה גדולות ונצורות. תוצאת לוואי של הליאות בגלריות היא הפיכת הטור השבועי הזה לקינה פתטית.

מה לראות?

תל־אביב והסביבה

● מוזיאון תל־אביב: הבניין החדש: משה קסטל — תערוכה רטרוספקטיבית; לוביס קורינת: עבודות גראפיקה של אמן גרמני ממבשרי האקספרסיוניזם. תערוכה מומלצת.
● אריה למדן (גלריה צ'מרינסקי, גורדון 8): עבודות שמן ורישום של צייר המצוי על גבול הסוריאליזם והפופ. הנושא המרכזי בתערוכה היא הזיקנה.
● משה גבעתי (גלריה שוקן, חובבי ציון 59): עבודות שמן 1972—1974. הבסיס הוא ציור מופשט לירי אשר משולבות בו דמויות עירום גשיות.
● רחל שביט (גלריה מבט, רחוב גורדון 13): ציורים גיאומטריים מופשטים ממבנים ארכיטקטוניים.
● יצחק פרנקל (גלריה לים, בן־יהודה 170): הצייר פרנקל־פרנל, מציג עבודות חדשות.
● שלי הררי (גלריה יודפת, דיזנגוף 190): תערוכת פיסול קראמי. עבודות שצמחיית הים משמשת להם השראה. מושפעת עד כדי תמיהה מהקראמיקאית לידיה זבדצקי.

אריה למדן: ציור

● הישה תל גדי, מרים הלפי (המוזיאון העירוני, רמת־גן): ציירת ופסלת מציגות בכפיפה אחת מעבודותיהן.

ירושלים

● מוזיאון ישראל: תערוכה ארכיאולוגית חשובה. פרי חפירות שבוצעו בקפריסין על־ידי צוות של האוניברסיטה העברית; יחזקאל שטרייכמן: ציורי שמן מעולים; יצירות מופת ד־ציורים מאוסף המוזיאון (מאות י"ז—י"ט); עיצוב סקנדינאבי; מ. ליליין: רישומים ותחריטים (ראה ביקורת).
● בית האמנים: „אקלים": תערוכה של תשעה אמנים מופשטים ומתארים הדוגלים ב„זיקה שורשית לסביבה"; בשה הוסטו: „שישה מיליון ואחד": 10 חיתוכי־עץ בנושא השואה, שנוצרו בשנת 1967 וטרם הוצגו בארץ.
● משה אלנתן חוראדאר (מלך הפלאפל, גלריה אנגל רח' שלומציון המלכה 13): מבחר מיצירותיו של הצייר הירושלמי הנאיבי, שנפטר לפני שנים אחדות.
● לגור שולמן (משכנות שאננים): תחריטים וקולאז' — תערוכה ראשונה של האמנית בישראל.
● יוסי שטרן, צבי ענבל, יצחק פער (מועדון צוותא, המלך ג'ורג' 38): שלשת האמנים בתערוכה החודש.

חיפה

● דן קולבה (גלריה „גראפיקה 3", דרך הים 8): פסלים מברונזה ורישומים בשחור ובצבע בתערוכה מרשימה.
● משה קסטל (גלריה גולדמן, שדרות הנשיא 93): יצירות חדשות בסיגנון הדומה לסיגנון התערוכה במוזיאון תל־אביב.
● הדפסים אפריקאיים (הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים בטכניון): 30 הדפסים אפריקאיים מאוניברסיטאות ברחבי ארה"ב.

בכתבי העת

● גזית, ירחון לאמנות ולספרות, כרך ל', א־ד, 349—352. העורך: גבריאל טלפיר. מן התוכן: מסות מאת א. כהן, ח. חורז, ה. בריל, י. גרנץ; שירים מאת א. ברתנא וא. דנגר; אמנים על יצירתם: מ. אריאלי, רחל שביט ויוכבד וינפלד; אמנים על אמנים בישראל — ג. טלפיר; רשימות מאת י. חורגין, מ. אונגרפלד, ש. שורידא, ב. גרדבר, י. פרידלנדר, מ. עוזיהו, ס. דינקלר. ביקורת תערוכות מאת מרים טל וח. בר־אור, בן מלוה החוברת בתבניות, הדפסים־צבעוניים ואילוסים.
● די צאלדנע קייט: [illegible] — הסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל.

רישומים ותחריטים של ליליין

במוזיאון־ישראל, ירושלים

מאת מרים טל

התערוכה נערכה לרגל מלאת מאה שנים להולדת האמן. הרישומים הושאלו על־ידי בנו, מר אוטו ליליין, תושב רחובות. התחריטים הוענקו למוזיאון על־ידי משפחת ליליין.

א.מ. ליליין נולד בדרוהוביץ', למד בקראקוב, שהה במינכן, ובא ארצה לראשונה בשנת 1906 לפי הזמנת פרופ' בוריס שץ, מייד לאחר שנוסד בית־הספר לאמנות ולאומנות „בצלאל".

שתי ההשפעות המכריעות ביצירתו של ליליין היו — ראשית, ציונות נלהבת ורומאנטית, ושנית, דרך הראייה והקישוט של „אר נובו" (יוגנדסטיל). ליליין היה גם גראפיקאי שימושי. הוא העריץ את אמן הרישום הבריטי אוברי בירדסלי, שנפטר בדמי ימיו, והיה נציג בולט של אותו „יוגנדסטיל", שכיום קם לתחייה מפתיעה ופורחת בכל תחומי העיטור והקישוט, ובמידת־מה גם בגראפיקה המודפסת בכלל.

לליליין נעשה עוול בישראל (עוול דומה, אך לא זהה, נעשה להרמן שטרוק). רוב חובבי האמנות בארץ מזהים אותו עם שיירת־הגמלים המפורסמת, הגובלת בקיטש, ועם ציר־הזהב שלרגליהם תוקעות נערות בריאות־בשר בחצוצרה, על טהרת ה„יוגנדסטיל". אבל האמת — שונה. ליליין, שיצר 235 תחריטים ורישומים רבים מאוד, היה אמן גראפי מכובד, רגיש וענוג, בעל טכניקה מעולה וחוש לאווירה הירושלמית המיוחדת. הוא תיאר את ירושלים העתיקה מזוויות־ראייה שונות, ותמיד בכלולת קומפוזיציונית רבה. הוא תיאר טיפוסי יהודים מקומיים ועם את הירדן, הוא עיטר את התנ"ך, וכן כתבי־עת וספרי שירה. ביצירות אחרות, מיזג עם מכחול, דיוק מיגון אסורות. ונוגע לכן. מספר „אכס ליבריס" הצליחו מאוד ולא איבדו מאצילותם במיטבו יפה „אכס ליבריס", שליליין ביצע לסופר הרוסי מקסים גורקי, עם כנסיה רוסית ברקע.

„רישום מעל ומעבר" — במוזיאון־ישראל

תערוכה „אוואנגרדית" זאת ממשיכה את הקו שאיפיין את תערוכת היצירות החדשות מאוספי המוזיאון (סוף פברואר 1974). גם כאן יש רצון „לפרוץ גבולות"; אלא שהפעם תהגענו ליצירות פאראדוכסאליות מסוג מגוון.

אריה ארוך, הסוכן תמיד לגבות, לחפש, להרחיב גבולות, קורע שוליים, מבזג גואש, צבעי־מים וגראפיט ביצירות מורכבות. גם משה קופפרמן מתבטא בגראפיט. הוא מיוצג בהרחבה, ומרצים בכל גילגוליו; גם רשת, או רישום על יסוד רשתי, נכללים אצלו משפעות מרגשת. אביבה אורי מיוצגת ברישומי „חר־נעש" מתחילת שנות הששים, שהיו, כנראה, תקופת־שיא ביצירתה. אצל קופפרמן יש, אגב, רישומים בהם מנוצלים שני צדי הדף; אפשר להתבונן בשני הצדדים, המוצגים תחת זכוכית.

הנסיונות של הפסל מיקי שמואלי בתחום „ניצול הנייר"; אלה של גבעה קריישמן („אובייקט" רביצרדי); המיצרים האבסורדיים של יוכבד ויינפלד („גפרורים, חוט, עט, דיו"), עם תפירות „מימוזות" וכיוצא באלה, מגיעים לשיא עם הקווים של הפסל הטוב שלמה זיין, על נייר משובץ, עם צבעי אקריליק (נייר דבק). בני אפרת פגה בין היתה לבשיונות צילומיים; 14 וריאציות על נושא של פני נערה, דמים אחרים של בני אפרת מזכירים אריג סמיך. אצל מיכה גרשוני לא נשאר כמעט כלום, ולפראה כתם על נייר (כתם תמאה, אם אינני טועה) „בשבר" הוא התמוף שלי. ויישטיין מצליח הפעם „לצלם" ללא פאראדוכסים: גוף סלעי ונבערו אופקי, נוצר בעזרת לאכה על נייר וקריעות דראפטיות.

DRIVE-IN CINEMA TEL-AVIV
קולנוע דרייב-אין ת"א

קולנוע „דרייב-אין" טל. 477177 מציג:

הצגה ראשונה בשעה 7.15
בכורה ארצית ממוצ"ש 20.4
על פי רב המכר של דניאל דיפו

„רובינזון קרוזו"
ROBINSON CRUSOE
שהפך לסרט הרפתקאות הקלאסי של כל הזמנים, וזכה בפרס וולט דיסני בפסטיבל גיו'און.
עם: הוגו סטיגליץ

הצגה שניה בשעה 9.30
בכורה ארצית
האיש על הכוונת, עד יחיד לרצח לכן נחתם גזרו...

„החוזה"
THE CONTRACT
* ברונו פרדאל („למות מאהבה")
* איות סואן

במוצאי-שבת בחצות „השוד המוקלט"
"THE ANDERSON TAPES"
בהשתתפות: שון קונרי (007)

לואי דה פינס
בסרטו של
ג'דר אורי
רבי יעקב
הסרט המצחיק ביותר בעולם
שבוע 6
„תל-אביב" ת"א
„עצמון" חיפה
„רמת-גן" ר"ג
שבוע 5
„אוריון" ירושלים

הסרט הישראלי שזכה בפרס האיכות 1973
לאן נעלם דניאל וקס
האם כבר ראית את הסרט שכל הארץ מדברת עליו?
שבוע 2
קולנוע „גורדון" ת"א

מועדון התיאטרון
בימת הבידור הקל
בהנהלת אלי צביאלי
רח' יוסף 47 טלפון 642543-660000
תכנית חודש אפריל, ערב ערב פרט לימי א'
* סילבן ויאיר
צמד הזמרים הישראלי השוהה בפריס ומגיע אלינו במסגרת חגיגות העצמאות
* VENDRYES & PARTNER
צמד אילוזיוניסטים נפלא מהולנד
* VIRGINIE ELYSEES
חשפנית נודעת מה„סקסי" פריס
* פרנקי פרר
צמד להטוטנים מהפיליפינים במופע עוצר נשימה
* SUPER SINNER'S
היא והוא באירוטיקה נועזת
* עמי שביט — זמר ישראלי מצליח

JUANITA SMITH
הנהלת
קפה-פיאנו „קרטייה"
גאה להציג את הזמרת-פסנתרנית מניו-יורק
חואניטה סמית
ההופעות ערב ערב
(הנחה לחיילים במדים)
ת"א, שד' שאול המלך 2, לחזמנת מקומות מראש טלפון: 259843

מועדון קולנוע
הוד
היום בשעה 2.30 אחה"צ
הקומדיה
„ערב טוב גב' קמפבל"
* ג'ינה לולובריג'ידה
* טלי סבלס
הערב בשעה 10.00 — סרט הפעולה שזכה בפרסי האוסקר
„הקשר הצרפתי"
* ג'ין הקמן
דיזינגוף 101 ת"א

מועדון
„האג.ם"
בפארק הלאומי בר"ג
בהנהלת: ינוש
מזמינכם: הערב
ובמוצאי-שבת
לרקוד! ולהתבדר!
לצלילי תזמורת
„הקונסולים"
משקאות חריפים!
מחירים עממיים!

בית רחל
גדרה
מחר מוצאי-שבת 20.4
סרט הקרטה
איש ושמו נמר
בשעות: 9—7

תיאטרון השמש
שירי תיאודוראקים
ליאור ייני
וחבורת תיאודוראקים

חושו תקליט שירי תיאודורקיס בעברית! בחנויות!
קרית ביאליק „סביון" הערב 19.4 ב-9.00
ת"א „בית המורה" מחר מוצ"ש 20.4 ב-9.00
רמלה „המגדל" יום א' 21.4 ב-8.30, אמ. לעם
ירושלים תיאטרון ירושלים מוצ"ש 27.4 ב-8.30
ליווי: תזמורתו המקורית של תיאודורקיס
כרטיסים ב„הדרך" טלפון 248787 וביתר המשרדים
כרטיסי הנחה למוסדות וקבוצות מאורגנות במשרד „הדרך"
ניהול והזמנת הצגות:
„מגור" הפקות, טלפון 456113, ת"א

חוה אלברשטיין
תופיע בתכנית בידור
לילדים בטלוויזיה
"משיריה של נורית זרחי"
בשבת 20.4.74
בשעה 10.00 בבוקר.
ביום ו' 26.4.74
בשעה 3.30 אחה"צ.
השירים מתוך התקליט
"לאט, לאט, לאט..." CBS 65196

גלנדה ג'קסון ג'ורג' סגל

אהבת החיים
קולנוע „פאר" ת"א
שבוע 7
קולנוע „רון" חיפה
שבוע 4

קולנוע לימור
ת"א, אבן גבירול 30
הערב
בשעות 9.00—10.45
הסרט
„הרוצחים"
* לי מרווין
* אנג'י דיקנסון

מועדון דרייב-אין
מציג: הלילה בשעה 10.00
„לאורגי באהבה"
* סודני פואטיה
* ג'ודי ג'ייסון
* לולו

הערב בבתי הקולנוע

תל-אביב-יפו
9.30 — 7.15
אופיר: „חייה ותן למות" (שבוע 4)
אורלי: „איזה מין כומר" (שבוע 3)
אורדן: „הלילה האמריקאי"
אלנבי: „3 טובים ואחד נוכל" (שבוע 4)
אסתר: „הרי המוזהב חוזר" (שבוע 7)
בן-יהודה: „הנוק-אאוט" (שבוע 2)
בת: „פיט וטילי" (שבוע 31)
גורדון: „לאן נעלם דניאל וקס" (שבוע 2)
דרייב אין: „רובינזון קרוזו" 7.15 „החוזה" 9.30 „השוד המוקלט" חצות
דקל: „השגעון המקסים" (שבוע 5)
הוד: „24 שעות של מתח" (שבוע 2)
זהר: „עיני אומרות אהבה" 7.15, 9.15
זמיר: „נשיקת המוות"
חן: „חדון — מת" (אנטוני קווין)
לימור: „אורות הכרך"
מוגרבי: „כך היינו" (שבוע 5)
מקסים: „שעור באהבה" (שבוע 5)
מתמיד: „ברזל נגד איש הפלדה"
מרכז: „7 נשים ארוטיות" 7.30, 9.30 (שבוע 2)
סטודיו: „חכם גמליאל"
סינרמה: „שלוט לכפולי"
סינמה 1: „יומו של הדולפין"
גת: „כולה תשוקה"
פריז: „הבלונדיני המפוזר" (שבוע 4)
פאר: „אהבת החיים"
צליל: „הדוברמנים הנועזים"
צפון: „אין עשן ללא אש" (שבוע 4)
רמת-אביב: „הגנב שבא לסעוד" (ריאן אוניל)
תכלת: „הרולד ומוד" (שבוע 6)
תל-אביב: „רבי יעקב"
תמר: „איש הברזל"

חיפה
9.15 — 7
אורדן: „קדמת עדן"
אורה: „איזה מין עוזרת"
אורלי: „נשיא על הכוונת"
ארמון: „בחזרה למערב"
אמפי: „הדרקון"
בית רוטשילד: „הרדיפה" 6.45, 9
חן: „הביגמיסט"
כרמל גנים: „שמך בליבי לנצח"
מוריה: „בתו של רייאן" 5.30, 8.30
מירון: „הדקירה המוחצת"
עצמון: „רבי יעקב"
פאר: „פיט וטילי"
רון: „אהבת החיים"
שביט: „הקפולק הלבן"

ירושלים
9 — 7
אדיסון: „המורתן"
אוריון: „רבי יעקב" (שבוע 5)
אורנע: „מתוקה היא הנקמה"
אורביל: „אין עשן ללא אש"
ארנון: „בננות"
חבירה: „שליט העולם"
חן: „חכם גמליאל" (שבוע 3)
ירושלים: „בוני וקלייד"
סמדר: „חלף עם הרוח" 7.30 (שבוע 3)
עדן: „חייה ותן למות" (שבוע 4)
רון: „נשיא על הכוונת"

ר"ג-גבעתיים
9.30 — 7.15
אורדע: „קטינות במלכודת"
אורלי: „מאש" (שבוע 2)
אואזיס: „צ'ארלי וואריק" (שבוע 4)
ארמון: „סקורפיו"
גל-אור: „מלכודת לבייבי סיטר"
הדר: „חכם גמליאל" (שבוע 3)
לילי: „עד שהגט יפריד בינינו" (שבוע 3)
רמה: „מה תאמר לגב' ערומה" (שבוע 4)
רמת-גן: „רבי יעקב" (שבוע 6)
שביט: „הבלונדיני עם הנעל השחורה" (שבוע 2)

אופקים
בית-העם: „החטא" 7, 9.30

אשדוד
9.30 — 7.15
אסתר: „פרשי השטן"
אשדוד: „יומנה של בתולה"
אולימפיה: „דקמרון מס' 2"
דגון: „ההתנהגות"

אשקלון
9.30 — 7.15
אסתר: „זאפר הגדולים"
חן: „נקמת האשה האוהבת"
מאור: „לילה על העיר"
רחל: „הפרחחים העליזים" (ג'ין פונדה)

באר-שבע
קרן: „מכת הנקם" 7, 9

בני-ברק
שבח: „זמנים מודרניים" 9.30

בת-ים
9.30 — 7.15
אורנים: „הדחליל"
בת-ים: „הגשר על נהר קוואי" 6.30, 9.30
סביון: „סנדקי הקרטה"
עצמאות: „כיצד ללכוד גבר"
רמת יוסף: „מאדם x"

גדרה
בית רחל: „איש ושמו נמר" 7, 9

חדרה
9.15 — 7
גן זהר: „14 האמזונות"
תוף: „רודפי המימסד"

חולון
9.30 — 7.15
ארמון: „ליל הכלולות"
מגדל: „מה תאמר לגב' ערומה"
סבוי: „בוליט"
רון: „המשחק נגמר"
רינה: „הבלונדיני עם הנעל השחורה" (שבוע 2)

כפר-סבא
חן: „כומר אירוטי" 7, 9.15

נתניה
אסתר: „אני אוהב את גרושתי" 7.15, 9.15
גיל: „מלכת הארגונים" 7, 9
סטודיו: „רוצח לערוב הקיץ" 7, 9
שרון: „הרי המוזהב חוזר" 7, 9.15 (שבוע 2)

פתח-תקוה
9.15 — 7
הוד: „סיזר ורוזלי"
היכל: „הגנגסטר"
שלום: „חכם גמליאל"

פרדס-חנה
דקל: „פרפרים הם חופשיים" 7, 9

ק. אונו
אור-און: הערב ב-9 „אגרוף פול אגרוף"
מוצ"ש: „הגוב הלבן" 7, 9.15

קרית מלאכי
בידור: „רוצח בחגורה השחורה" 7, 9
הוד: „הרי המוזהב חוזר" 7, 9.15

קרית-שמונה
חרמון: „הנאהבים בפריז" 6.15
שניר: „היורש" 6.45
תפארת: „נקמתו של סיציליאני" 7, 9.15

ראשל"צ
תפארת: „נקמתו של סיציליאני" 7, 9.15

רמלה
המגדל: „קובלן" 7.15, 9.30

רחובות
9 — 6.45
חלר: „המלט מאי השלים"
חן: „היינשוף"

רמת השרון
גיל: „הרפתקאת היא הרפתקה" 7, 9

ביקורות טובות לסרט ישראלי!

דעת העיתונות על הסרט „חכם גמליאל":

...קומדיה שתכליתה למלא את מיכלי הצחוק... הרב'ה יוסי בנאי רב גוני ומצודד... יואל זילברג ביים את הסרט בקלילות ראויה לשבח וגם בחר בתבונה באביבה גר לתפקיד כתו של ה„חכם".
שלמה שמגר („ידיעות אחרונות")

...יוסי בנאי מעצב דמות שרשית ועסיסית, דמות מאוזנת היטב שגם אם היא גרוטסקית היא שומרת (בראבו) על אצילות של כבוד.
זאב רב נוף („דבר")

...אך המבקר הטוב ביותר הוא הקהל הישראלי המבקר...
ומבקר ומבקר... בסרט

חכם גמליאל

הקומדיה הישראלית הצבעונית לכל המשפחה!

השבוע ב-5 ערים בעת ובעונה אחת

תל-אביב	ירושלים	ר"ג גבעתיים	פתח-תקוה	אשקלון
„סטודיו"	„חן"	„הדר"	„שלום"	„מאור"

כרטיסים רצוי לרכוש בראש בקופות הקולנוע ובמשרדי הכרטיסים ● הזמנות והנחות במלות

90,000 צופים חכמים כבר ראו!... ואתם?

הלילה ה-26
המופע המרכזי
בליל יום העצמאות בחיפה
בקולנוע „ארמון" חיפה
ערב יום העצמאות, יום רביעי 24.4
2 מופעים, ב-9.15 — ובחצות
בהשתתפות:
* שלמה ארצי * עוזי פוקס
* דודו דותן * מירי אלוני
* עירית דותן * דורית פן
* להקת ג'אז פלוס * להקת גברת תפוח
מנחה: דודו טופז
כרטיסים: בקופת חיפה הרצל 21, טל. 662244 ובקצין העיר

לתושבי הקריות!!!
הארוע המרכזי בליל העצמאות
בקולנוע „סביון" קרית-ביאליק בשעה 9.15

חדש!

'ברזל' נגד איש הפלדה!
שום דבר לא עמד בדרך זעמו...
הורס... שובר... והורס!
הצגת בכורה ארצית — החל במוצ"ש
קולנוע מתמיד
שעות: 9.30 · 7.30 · 4 · 2 · 12 · 10

בדור לעם, נעם טמל מציג:

יוסי בנאי
בערב שירים ופזמונים
„פרצוף של צועני"
ניהול מוסיקלי: יוני גרשובסקי
נגנים: יוסי לוי: גיטרה, חליל
פפו לוי: כלי הקשה
עמי פרנקל: גיטרה בס
י. גרשובסקי: פסנתר צ'מבלו
לתושבי חיפה „שביט" הערב 19.4 ב-9.00
תל-אביב „צוותא" מוצ"ש 20.4 שתי הצגות ב-8.00 וב-10.30

גדי יגאל
יגיל בשן
בלווי תזמורת בת 7 נגנים
לתושבי הרצליה הרצליה „דור" הערב 19.4 ב-9.00
כרטיסים: משרד „המרכז"

ציפי ציפי
בנג-בנג
ציפי שביט
בהצגה לילדים
הפתעה האידיאלית לילדים ולמבוגרים: תקליט ההצגה
„ציפי ציפי בנג בנג"
להשיג בכל חנויות התקליטים

הפקה: בדור לעם בע"מ, דיזנגוף 108 ת"א, טל. 223174-5 · הפצת כרטיסים בת"א רוקוקו על. 223463

תיאטרון ... מציג:
קומדיה
אילי גורליצקי
תמי סביבק
דידי לוקוב

גבעתיים „הדר" הערב 19.4 ב-9.00
אוניברסיטת ת"א אודיטוריום „בר שירה" מוצ"ש 20.4 ב-9.15
יקנעם „רנון" יום ב' 22.4 ב-9.00
ת"א „בית-דור" ערב יום העצמאות יום ד' 24.4 ב-9.30, ובחצות
הכניסה מתחת לגיל 15 אסורה!

תיאטרוני ישראל
התיאטרון הלאומי הבימה
דלתות דופקות
תל-אביב האולם הגדול מוצ"ש 20.4 ב-8.30
יום א' 21.4 ב-8.30
הו הו יוליה
תל-אביב האולם הקטן מוצ"ש 20.4 ב-8.30
התיאטרון הקאמרי
הצגת בכורה
השתף
מוצ"ש 20.4 תל-אביב
יום א' 21.4 תל-אביב
יום ב' 22.4 תל-אביב
מלון מלוה
יום א' 21.4 צהל
התיאטרון העירוני חיפה
הצילו
מחר מוצ"ש 20.4 חיפה
יום ב' 22.4 חיפה
מבקר המדינה
מפקל אמנות לעם יום א' 21.4 ערד

בימות במועדון התיאטרון
ת"א מנדלי 7 טל 230033
המלחמה האחרונה (שם זמני)
הקברט הפאטירי מגיב על נפילת הממשלה ותנועות המחאה
הערב 2 הצגות ב-9.30 ובחצות
מחר מוצ"ש, 2 הצגות ב-8.30 — 10.30
מסע הקסמים
הצגה לילדים
הצגה שהומלצה כחינוכית ע"י התוכנית „מבט" בטלוויזיה במוצאי-שבת 13.4.74
מחר שבת, ב-11.00 לפנה"צ
כרטיסים ב„יוקי" (לאו) ובמשרדים ולפני ההצגה בכתובת טלפון 830030 לאירגונים טלפון 246246/7 לפני הצהריים
ביומי חול הנחות לחיילים וסטודנטים בקופת המועדון בלבד.

תיאטרון הקמו הציג
בעלי במילואים
לילית נגר זאק כהן בוריס סבידנסקי
כתב וביים: יואל זילברג
הערב יפו „אלהמברה" 9.45
מוצ"ש 20.4 חיפה „שביט" 9.00
יום ב' 22.4 פתח-תקוה „שלום" 9.00
יום ד' 24.4 ירושלים בית העם 8.30
כרטיסים לאן אצל „יוקי", ככר דיזנגוף 24 טלפון 222445 תל-אביב
הפקה: גיורא גודיק...

Lee עושה אנשים יפים.

משרד „מתי" בע"מ
פותח ביום העצמאות את
נחל אלכסנדר
לבידור ורקודים, ביום חמישי, 25.4.1974
מ-10.00 לפנה"צ ועד לשעות המאוחרות של הלילה.
מזנון, נופש ובלוי נעים מובטחים.
הכניסה רק עשר לירות.
בוא/י והחלי/ת את/ה בין הנחלים.

בגן „הוואי" כל ליל ומוצאי שבת
תזמורת הוואי
ליד המיקרופון הזמר ז'ק בורג
הכונו לנשף ערב יום העצמאות!
מחירים עממיים

מועדון דרייב-אין
מציג: הלילה בשעה 10.00
„לאורגי באהבה"
* סודני פואטיה
* ג'ודי ג'ייסון
* לולו

בערב העצמאות, יום רביעי, 24.4.74
בשעה 10.30, יתקיים בקולנוע נגה ביפו
פסטיבל הזמר המזרחי
כרטיסים להשיג במשרדים והערב המופע בקופת הקולנוע

סבן־טלית, תיאטרון הזמן מציגים:

פסטיבל העצמאות

הנער **נועם קניאל** * כוכב הזמר היווני **טריפונס**

בהשתתפות: * אל גרנט ו"האריות"
מנחה **אבי בהט**

ערב העצמאות יום רביעי 24.4.74
בקולנוע "חן" תל־אביב 2 הצגות ב־9.30 וב־11.45
כרטיסים להשיג במשרד "רוקוקו" — דיזנגוף 93, טלפון 223663
ביתר המשרדים ובערב ההופעה בקופת קולנוע "חן".

א. ברמן — טוני בולטיני
גאים להציג מהולנד בידידות

הקרקס הלאומי ההולנדי הנפלא

HOLLAND NATIONAL CIRCUS
TONI BOLTINI

100 משתתפים

5 ימים אחרונים

מרכז ריקליס לספורט - איצטדיון רמת־גן

מחר, מוצ"ש, 2 הצגות, ב־6.45—9.15
יום יום, 2 הצגות, ב־4.15 אחה"צ וב־8.00 בערב.

יום ד' 24.4, ערב יום העצמאות, 2 הצגות ב־8.30 וב־11.45 בלילה
ב־11.45 חלוקת יין למבקרי הקרקס
יום ה' 25.4, יום חג העצמאות, 3 הצגות ב־11.30—4.15—8.00 בערב

מכירת כרטיסים: תל־אביב, משרד "רוקוקו" ויתר המשרדים בעיר, ובמשרדי הכרטיסים ברמת־גן וגבעתיים. ולפני ההצגות בקופות הקרקס.
מוסדות וקבוצות מאורגנות: משרד "רוקוקו" ת"א.
כל המקומות באוהל הקרקס מסומנים!
תחבורה מובטחת!

מוצ"ש 27.4 לשבוע ימים בלבד
הקרקס באשדוד
כרטיסים במשרד "יונה", טלפון 22796

בואו בואו אין כמוהו!

"מכבי" רמת־גן מארחת:

אשפי הרלם
נגד
כוכבי ניו־יורק

NEW—YORK STARS
VS
HARLEM WIZARDS

הופעות בכורה בישראל
תל־אביב "היכל הספורט"
בערב העצמאות ה־26 2 הופעות
24.4.74 בשעות 8.00—11.30 בערב

בהצגה 1 משחק מוקדם של "מכבי" רמת־גן נגד נבחרת הנוער
בהצגה 2 משחק מוקדם, משחק ראווה של ביה"ס לכדורסל של "מכבי" רמת־גן.

לתושבי ים	לתושבי חיפה	לתושבי נתניה
משחק מוקדם נבחרת הנוער של ישראל נגד נבחרת ירושלים בכדורסל ב"קרית יובל" ביום העצמאות 25.4 תחילת המשחקים בשעה 6 אחה"צ כרטיסים ב"כחנאי"	באולם הספורט "נעבן", מוצ"ש 27.4 2 הצגות 6.30—9.30 מכירת כרטיסים "בקופת חיפה" הרצל 21	יום העצמאות 25.4 בשעה 3.00 אחה"צ במגרש "רכבי" נתניה כרטיסים ב"סיגנל"

לתושבי חולון	לתושבי העמקים והצפון	לתושבי עמק יזרעאל
ביום שישי 26.4 ב־8.30 בערב באיצטדיון הכדורסל כרטיסים: במשרדים בחולון	איצטדיון ה"כדורסל" "עין חרוד" מאוחד יום ד' 1.5.74 ב־8.30 בערב כרטיסים: מועצה אזורית "גלבוע", "גודרס, עפולה, ומועצת המושבים בית שאן. תחבורה מובטחת	יום ב' 29.4 ב־8.30 בערב הופעת בכורה באולם הספורט "יזרעאל" כרטיסים במועצה אזורית "יזרעאל" תחבורה מובטחת

הכינו כרטיסים מראש

שמי תום. וכמו שאתם רואים אותי אני בן 37, עובד משרד הסעד מזה 17 שנה. רציני, אפשר לומר מסודר. והנה ערב אחד מופיעה בדלת נערה בת 17, קצת בהריון מתקדם ואומרת: אני שירלי ונשארת אצלך לפחות עד ה... לידה!! ותשמע שהיא משתמשת. האזנים שלי מסמיקות כל פעם שהיא פותחת את הפה... ואפילו לא הזמנתי אותה להשאר לארוחת הבוקר והיא כבר מתמקמת בדירה שלי המסודרת (חיפה (2 חדרים + הול) ומרגישה כמו בבית... נו, אתם סקרנים לשמוע מה קרה הלאה — זה כבר צריך לראות לבד... אז בואו לראות את שירלי הנפלאה שלי (והמגבלת עדיין את הפה כרגיל) ואותי בקומדיה המבטיחה בידור משגע

"אולי תשארי לארוחת בוקר"

ומובטח לכם שלא תצטערו...
שלכם כמו תמיד,
אילי (תום) גורליצקי
נ.ב. הכניסה מתחת לגיל 15 אסורה בהחלט — מטעמים מובנים.

מועדון האמנים
רחוב החרושת 12
תל־אביב
הערב גילאי 18 פלוס
תכנית אמנותית
אוירה נעימה
רקודים עם להקת "הנשרים"
והזמר **רוי יאנג**

מועדון האורלוגין
רחוב בן־אביגדור 26
תל־אביב
גילאי 20 פלוס
הערב, ובמוצ"ש
תכנית אמנותית
רקודים עם להקת "הצעדים"
והזמר **רוי יאנג**

תיאטרון יובל בנוים מציג **חוה אלברשטיין** ו־הפלטינה

ת"א "בית ארלוזורוב" (אהל) הערב 19.4 ב־9.45
ת"א "בת דור" מוצ"ש 20.4 ב־9.00
ת"א "ב. ארלוזורוב" (אהל) ערב יום העצמאות יום ד' 24.4 ב־9.30, 11.45
כרטיסים: יוקי, ככר דיזנגוף 14 טל. 222445 וביתר המשרדים.
טל. (אהל) 283894
טל. בת־דור 263178

קולנוע **שרון** נתניה
טל. 22666
שבוע 2
"הרי המזוהם חוזר"
* קלינט איסטווד
בשעות 7—9.15

במועדון המקסים
החל ממוצ"ש 20.4.74
לגילאי 25 +
התזמורת המצויינת
הקונסולים
עם הזמר
דוד רפאל
המלך ג'ורג' 48 ת"א
בנין קולנוע מקסים (במרתף)

פיתוח תמונות
שחור לבן
מסור היום —
קבל מחר
ב"מרכז הצילום"
ירושלים
רחוב יפו 31

ב"חאן" הירושלמי

היום יום ו' 19.4 בשעה 3.00 אחה"צ	סינימה חאן לילדים: "סינדרלה" וולט דיסני
ובשעות 21.00, 23.00	הסרט "בעלי, הפילגש ואני" עם: טוני קרטיס וקלאודיה קרדינלה
מחר מוצ"ש 20.4 בשעה 6.06 בערב	מנחה: מוסיקלית בשיתוף עם צוותא ת"א סדרת 11:11 סדרה "6:6" מנהל מוסיקלי ומנחה: נעם שריף ערבית צ'לנים מוקדשת לפבלו קזלס, תשעה צ'לנים בהדרכתו ובהנחייתו של עוזי ויזל
בשעה 9.30 בערב	תיאטרון החאן "אידיליה משפחתית"
בשעה 12.00 בלילה	מועדון "מתח בחצות" "הסהרורית"
ביום ב' 22.4 בשעה 8.30 בערב	תיאטרון החאן "אידיליה משפחתית"
יום ד' 24.4 בשעה 9.00 בערב	ערב פולקלור לתיירים עם: "ענבל"
יום ו' 26.4 ב־3.00 אחה"צ	סינימה חאן לילדים "טרזן בניו־יורק"

המועדון הישראלי לכלבי בוקסר
הזמנה
לתחרות על התואר "אלוף המועדון"
שתתקיים ביער בן־שמן בשבת 27.4.74 בשעה 09.00.
והשתתפות לכלבי בוקסר מגיל 9 חודשים ומעלה

תיאטרון "סדן"
מעוניין בשחקנית צעירה
(23—27)
לקומדיה החדשה
"נשבר לי"
מאת עדה בן־נחום
בכיכובו של
יהודה ברקן
בעלות כשרון במשחק תפנה ביום שלישי, 23.4.74, לאולם "בית קלוזנר", תל־אביב. רחוב שלמה המלך 95, בין השעות 10.00—13.00, 17.00—24.00.

מלון "קאונטרי־קלוב" תל־אביב

מציע
בילוי נפלא ביום העצמאות
מיום רביעי — 24.4.74 עד יום ראשון 28.4.74
במחיר: — 330.— ל"י למבוגר (כולל מיסים)
— 250.— ל"י לילד עד גיל 12 (כולל מיסים)
המחיר כולל את כל המיסים, 2 ארוחות ליום ונשף יום העצמאות עם ארוחה חגיגית ותכנית אמנותית מגוונת.
לרשות האורחים: כל מתקני הספורט והבריכה.
מספר המקומות מוגבל!
הזמנות במלון טל: 08-415261
וב"ארץ" ארוח ונופש בע"מ, חיפה: טל: [illegible] תל־אביב, טל: 248806, 612507

האגודה לקידום תרבות

התיאטרון לילדים ולנוער

"תעלולי סקאפן"
מאת: **מולייר**
תרגום: **נתן אלתרמן**
במוי: **יוסף מילוא**
תפאורה ותלבושות: **אלי סיני**
תאורה: **יחיאל אורגל**
משתתפים (לפי הא"ב): מוסקו אלקלעי, עזריאל אשרוב, רפי טיילור, גדי יגיל, דליה כהן, יואל מקוב, גישת נתן, מלי סיסו, חנה ריבר ודוד שליט.

21.4.74	נהריה	הוד	11.00
	חיפה	תיאטרון חיפה	20.15
22.4.74	מעלות	קולנוע מעלות	11.00
23.4.74	נתניה	שרון	11.00

"בת המלך"

21.4.74	עין ורד בית העם	11.00
22.4.74	צפת רמון מרכז קהילתי	11.30
28.4.74	ירושלים תיאטרון י־ם	10.00
29.4.74	ירושלים תיאטרון י־ם	10.00
30.4.74	יפעת אולם התרבות	15.30

"נפלאותיה של לאה"

21.4.74	רמת־גן שכון ותיקים ביה"ס ניצנים	8.30 ; 10.00
22.4.74	רמת־גן רח' השורה 11 מנולכתי יבנה	9.00
22.4.74	רמת־גן האגודה 7 ביה"ס עליות	11.00
23.4.74	רמת־גן סלנה נ' נטעים	9.00
23.4.74	צהלה ביה"ס אהלה	11.00

מיאתה מסייה מולייר?

19.4.74	ראשל"צ וינטסיה ריאליון — ע"ש קררי	12.00
19.4.74	מושב ניצנים	8.45
21.4.74	ק. מלאכי נוסד הנוער	11.00
22.4.74	גבעתיים רח' התיש 22 ביה"ס ברנר	8.00 ; 9.15

"עולם הפנטומימה"

21.4.74	צהלה רח' עשהאל ביה"ס צהלה	9.00
23.4.74	ק. טבעון רמת הדסה	9.00
23.4.74	עכו מרכז הנוער	11.30

מועצות, עיריות, מוסדות, קיבוצים המעוניינים להזמין מופעים לימי חופשת הקיץ, נא להתקשר למשרד התיאטרון
משרד החינוך והתרבות, רח' צבי ברוק 1 תל אביב. טל. 51409.

ב"ה
לסטודנטים דתיים
ערב בידור
באולם בני־ברית
רחוב קפלן 10 ת"א
במוצ"ש 20.4
משעה 8.30 בערב
בתוכנית:
אלכסנדר יהלומי
אריה נקש
דני חיימוב
תזמורת בת 5 נגנים
השחפים
הכניסה לחבר'ה דתיים בלבד

ראש הממשלה שמעון דז'יגן
בתכנית
טאטע אתה צוחק...

נתן גלבוע מציג

שמעון דז'יגן
בתכנית חדשה!
טאטע אתה צוחק..:
בימוי: שמואל עצמון
תל־אביב "נחמני" מוצ"ש 20.4 2 הצגות ב־7.00 וב־9.15
יום ד' 24.4 ב־8.30
יום ה' 25.4 ב־8.30
חיפה "אמפי" הערב יום ו' 19.4 ב־8.00
ירושלים "מוטשל" יום ב' 22.4 ב־8.30
מכירת כרטיסים החלה ב"כנף" אלנבי 88 וביתר המשרדים.

דני פלץ — א. אבן חן מציגים:
שמואל שי מארח
בקולנוע "גת" ת"א
הערב, יום ו' 19.4 ב־10.30 בערב
גונדר **אריה ניר** — נציב בתי הסוהר על בתי־סוהר בישראל
ח"כ **גאולה כהן** — ליכוד
קריינית לח"י — אסירת בית־לחם —
על ישראל השלמה
חקרנת בכורה
"עיניים גדולות"
סרטו החדש של יצחק קול ואורי זוהר עם אריק איינשטיין
קטעים מהסרט וראיון עם יצחק קול מנהל אולפני הסרטה הרצליה
שעשועון נושא פרסים, פרסים יקרי ערך מתנת "סלון אלנבי", אלנבי 113
דודו דותן
כרטיסים: "יוקי", "הדרן", "קסטל", "רוקוקו" וקופת גת, טל. 267888

תערוכת הפרחים הבינלאומית
תיפתח לקהל הרחב
ביום העצמאות
בשעה 10.00 בבוקר
(ולא כפי שפורסם במודעה שבמוסף, בעמ' 33)

בית הצנחן
רמת־גן
מוצאי שבת, 20.4.74
ריקודים והרבה בידור
בתכנית:
* ריקי מנור בליווי יעקב נגר
מאיר רמז בדרן
ריקודים לצלילי להקת בית־הצנחן
החל משעה 20.00
היכונו לנשפי חג העצמאות
בתאריכים 24-25.4.74
בתכנית: אומנים, בדרנים ותזמורות ריקודים.
למעוניינים דיסקוטק וטלוויזיה באולמות הסמוכים.
כרטיסים יהדיג בקופת בית־הצנחן, בערבי ההופעות, רח' רוקח, כניסה בדרך אבא־הלל 195 (על פי שילוט).

תיאטרון סק מציג
זאב רווה

בתפקיד
פאפא ליאון
בערב יום העצמאות באולם "אהל שם" בת"א רח' בלפור 30
יום ד' 24.4 בשעה 9.00 וב־11.45 בלילה
נבעתיים "שביט" ביום ו' 26.4 ב־9

תיאטרון לילך מציג:
גבי עמרני
בקומדיה החדשה של [illegible]
בני הדוקטור

באר־שבע "גילת" הערב 19.4 ב־9.00
תל־אביב בית החייל מוצ"ש, 20.4 ב־7.30 וב־9.30
רחובות בית העם יום א' 21.4 8.30
שדרות "חן" יום ב' 22.4 ב־8.30
הפצה ראשית לאן (יוקי) טל. 222445

מועדון הצפון
מזמינכם לרקוד ולבלות
במוצ"ש 20.4.74
באולמי רות
ברח' בן־יהודה 84, ת"א (מול קולנוע "בן־יהודה")
עם להקת **"המשכנעים"**
ליד המיקרופון **רוני מנדס**
בתכנית האמנותית הזמר **דורסי**
הכונו לנשף יום העצמאות ביום רביעי 24.4.74

מועדון 2.2 בטכניון
*
יום ששי, 19.4.74
שני סרטי קולנוע
*
ריקודים לצלילי תקליטים
*
בצ'רצ'יל:
אמנון ברנזון
שולמית אהרון
קרול מרול
רפי גרנות
בקטעים נבחרים מתוכניותיהם
בימי שלישי ושבת הפעולות כרגיל.
הכניסה לסטודנטים ולבנות בלבד

סרטי חצות
בקולנוע סינמה 1 (זירון)
הלילה 19.4 ב־10.00
"החלק האחרי"
עם ג'ין הקמן ולי מרווין
הלילה בשעה 12 (חצות)
"איש קטן גדול"
דסטין הופמן, פיי דנאוויי
מוצ"ש ב־12 בלילה (חצות)
[illegible]

מועדון קולנוע "בן־יהודה" תל־אביב
הערב ב־10.00 וב־12.00 (חצות)
דו קרב במצולות הים
סרטו של אליסטר מקלין
עם: אנטוני הופקינס, נאטלי דילון, רוברט מורלי וג'ק הופקינס.
נא לדייק!

תיאטרון יובל מציג:
שמעון ישראלי

בתכנית הבידור
צפורים בראש
בליווי תזמורת
תל־אביב "בת־דור" הערב 19.4 בחצות
טבריה "אביב" יום א' 21.4 ב־9.00
יבנאל "מיקחל" יום ב' 22.4 ב־8.30
כרטיסים: "לאוף יוקי ככר דיזנגוף 14, טל. 222445 וביתר המשרדים טל. "בת־דור", 263178

אגודת הסטודנטים אוניברסיטת תל־אביב
מועדון בר־מינן
החל משעה 21.00
ריקודים לצלילי תזמורת
* עונות השנה
בתוכנית האמנותית:
* שלישית שבר ענן
*
באודיטוריום בר־שירה יוקרן בשעות 22.00, 24.00
סרט מעולה
מחר מוצ"ש 20.4.74 באודיטוריום בר־שירה בשעה 21.15
אולי תישארי לארוחת בוקר?
קומדיה בהשתתפות
אילי גורליצקי
תמי ספיבק
ודידי לוקוב
מחיר הכרטיס להצגה כולל ריקודים במועדון בר־מינן
*
במועדון בר־מינן ריקודים לצלילי תקליטיה עשירה
*
היכונו לקומזיץ המוני בערב יום העצמאות
*
הכניסה עם תעודת סטודנט בלבד!

הצגות חצות
קולנוע **פריז**
הערב ב־10.00 ו־12.00
ג'ולי כריסטי
וורן בייטי (בוני וקלייד)
הקלפן והיצאנית
מוצ"ש בחצות
פיטר פונדה
דניס הופר
ג'ק ניקולסון
אדם בעקבות גורלו

צינורות
[illegible] / כבולים / תקן
טל. 32793 תל־אביב

חתונות ובר־מצוה
מ־18 ל"י לאדם
ברית מילה החל מ־10 ל"י לאדם
חדר חינם בליל הכלולות.
במלון דבורה - טלפון 244366

צוותא להתרבות מתקדמת

הערב 19.4	ב־9.00 — ובחצות — זה הכל בינתיים ובינתיים זה הכל. יהונתן גפן ודני ליטני מגישים ערב שירים וחברים בליווי פסנתר וגיטרות.
שבת 20.4	ב־11.11 בבוקר — סדרה 11:11 שחרית מס' 18 עונה שלישית. מוקדשת לפאבלו קאזלס בהשתתפות הצ'לנים: אורית לוריאיאס, דוד שמכן, אינגריד פישר, דורון טויסטר, אוהד בר־דוד, דניאל לכיש, ויויאן ישראל, קארין אמרי, שמעון גרדי. ליד הפסנתר: נעמי טלינסקי. הדרכה והנחייה: עוזי ויזל.
מוצ"ש	ב־8.00 וב־10.30 — יוסי בנאי בתכניתו "פרצוף של צועני". ניהול מוסיקלי: יגאל גרשובסקי.
יום א' 21.4	ב־8.30 — צוותא מארחת את החאן הירושלמי: "הצגת הנישואין וחנינת היובל" מאת עליכם. בימוי: מייקל אלפרדס.
יום ב' 22.4	ב־8.30 — "חקויף" — מאת: ויגנרטון בביצוע הסטודיו לשחק של ניסן נתיב. בימוי: ניקול עסל.

צוותא — אבן גבירול 30 ת"א טל. 250156-7

הערב, 19.4.1974
נשף האביב
באוניברסיטת חיפה
אולם מספר 1:
אילנית ותזמורתה,
שלישית
הנשמות הטהורות
מנחה יוסי ברק
אולם מספר 2:
ריקודים לצלילי
להקת "הנמרים"
אולם מספר 3:
סרטים
וערב פולק אנד בלוז
הסעות מהקריות ב־20.15 ומגן הזכרון ב־20.00

להקת "ועידת ז'נבה"
בהצגת הבידור
הפרדת כוחות
רמת־גן "אורדע" הערב 19.4 ב־9.30
יפו "אלהמברה" מוצ"ש 20.4 ב־9.30
יפו "אלהמברה" יום ד' 24.4 ב־11.30
באר־שבע "קרן" יום ה' 26.4 ב־9.30

להקת "בוורת"
סיפורי פוגי
חולון "רינה" הערב 19.4 ב־9.30
ירושלים "בנייני האומה" מחר מוצ"ש 20.4 ב־8.30
יפו "אלהמברה" יום ב' 22.4 ב־8.30
קרית חיים "בית העם" ערב יום העצמאות 24.4 ב־9.45

פסטיבל
הגשש החיוור
באר־שבע "קרן" הערב 19.4 ב־9.30
ת"א "אהל" מחר מוצ"ש 20.4 ב־9.30
תל־אביב "היכל התרבות" ערב יום העצמאות 24.4 2 הצגות ב־9.00 — 12.00 (חצות)

בקרוב
אריה אליאס
בקומדיה ישראלית
אבא מצליח אבל עצבני

כרטיסים: "רוקוקו" דיזנגוף 93 וביתר המשרדים

דרושה בחורה אינטליגנטית בעלת נסיון ואחרי שרות צבאי לעבודה במרכזיות ומוסיקה בשפה העברית.
נא לפנות בין 9.00—4.00 למשרדנו, רח' דיזנגוף 108 תל־אביב [illegible]

למשרד גדול בירושלים

דרושה פקידה

למחלקת חשבונות

הכישורים הדרושים:
— השכלה תיכונית.
— נסיון קודם בעבודה משרדית.
— הדפסה במכונת כתיבה בעברית.

על המעוניינות לפנות לת.ד. 2045 ירושלים למספר 85, ולצרף קורות חיים בכתב־יד.

לחברת „מבני תעשיה" בע"מ
רח' קרליבך 29, תל־אביב 67132

דרושים

1. מהנדס בכיר
לעריכת חוזים ובקורת חשבונות

2. מהנדס
לתאום ופקוח באיזור הצפון

תנאי העבודה ייקבעו לפי כישורי המועמד
● נא לפנות בכתב בציון קורות חיים ונסיון עבודה מלא.

למרכז חישוב גדול באיזור חיפה

דרושים

בוגרי תיכון
לאחר שירות בצה"ל
לתפקיד מפעילי מחשב

מועמדים מתאימים יקבלו הכשרה במחשב מהגדולים בארץ.
העבודה הינה במשמרות.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב בלוויית תאור קורות חיים ופירוט ציוני תעודת הבג־רות לת. ד. 9757 חיפה 31096, עבור „מפעילי מחשב".

למוסד גדול בירושלים
דרוש
אדמיניסטרטור
משפטן, כלכלן או רואה חשבון מוסמך בעל נסיון באדמיניסטרציה
תנאי עבודה טובים
סודיות מובטחת
נא לפנות בכתב לת.ד. 2045 ירושלים למספר 202.

דרושים לתפקיד
קציני בטחון
צעירים בוגרי תיכון למשרות באיזורים: ירושלים, תל־אביב ו־חיפה. אפשרות גם ת־עסוקה חלקית (לסטודנ־טים וכו') או עבודה לתקופה קצרה יחסית. תנאים טובים לבעלי כישורים ונתונים מת־אימים. לפנות לת.ד. 248 בני־ברק עבור „ק. בטחון".

דרוש
טרקטוריסט
לשופל 950
לעבודה בסיני
לטלפן 03—280795 כל היום.

למשרדנו בתל־אביב
דרושה
פקידה־כתבנית
לחצי משרה
(12.00—16.00)
מועמדות בעלות נסיון תתבקשנה בכתב תוך ציון קורות חיים ונסיון קו־דם לת.ד. 3336 ירושלים עבור „כתבנית".

דרושים
רפדים
ונערים ללמוד מקצוע
שרוני ושות' בע"מ, טלפון 253615

למלון גדול בירושלים
דרוש
מנהל מכבסה
נא לפנות לטל. 67141 מחלקת המנגנון או לת. ד. 2494 י־ם.

מודעות לוח כפול
ראה גם במוסף לשבת.

לבנק גדול,
דרושות
נקבניות
I. B. M.
לעבודה במשמרות
על המעונינות להתקשר לטלפון 55286

ירושלים

עירית ירושלים

עירית ירושלים מכריזה בזה על משרות פנויות של: —

1. דובר העיריה במינהל הכללי (מכרז מס' 47/74)
הדרגה: 6—7 בדירוג העתונאים
2. עוזר לדובר העיריה במינהל הכללי (מכרז מס' 48/74)
הדרגה: 2—5 בדירוג העתונאים
3. מנהל המרכז בשכונת נוה־יעקב במינהל הכללי / הלשכה להסברה ויחסי צבור (מכרז 3/74)
הדרגה: ט"ז (טית זין) בדירוג האחיד או דרגה 4 בדירוג האקדמאים במח"ר
5. עוזר למנהל האגף לפתוח התיירות והתכלכלה במינהל הכללי (מכרז מס' 54/74)
הדרגה: י"ב—י"ג (יוד בית—יוד גימל) של הדירוג האחיד
5. עוזר לעניני תלונות במינהל הכללי / הלשכה להסברה ויחסי צבור (מכרז מס' 55/74)
הדרגה: י"ג—י"ד (יוד גימל—יוד דלת) של הדירוג האחיד
6. מהנדס בטיחות במחלקה לשירותי הנדסה (מכרז מס' 43/74)
הדרגה: 4 בדירוג המהנדסים
7. מפקח רשת (2 משרות) במחלקה להספקת המים (מכרז מס' 23/74)
הדרגה: י"ג—י"ד (יוד גימל—יוד דלת) של הדירוג האחיד
8. אחראי לציוד מכני הנדסי בגזברות העיריה (מכרז מס' 4/74)
הדרגה: י"ב—י"ג (יוד בית—יוד גימל) של הדירוג האחיד
9. מנהל חשבונות מחלקתי במחלקה לשפור פני העיר (מכרז מס' 15/74)
הדרגה: י"ב—י"ג (יוד בית—יוד גימל) של הדירוג האחיד

פרטים נוספים אודות המשרה וכמו־כן טפסים להגשת מועמדות אפשר לקבל בלשכת נהל השרות, רחוב יפו 22, חדר 213, קומה שניה.
בעלי הכשירויות הדרושות מתבקשים להגיש בקשותיהם לנהל שרות העיריה עד יום שני ז' באייר תשל"ד (29.4.1974).
ירושלים, כ"ד בניסן תשל"ד
16 באפריל 1974
המנהל הכללי

דרוש/ה
גרפיקאי/ת
בעלת כושר בצוע מעולה ונסיון.
העבודה בתנאים טובים!
לקביעת ראיון נא פנו טלפונית
פרסום פ.ב.ש. בע"מ
טלפונים: 622234, 615669 תל־אביב

KOPEL TOURS LTD.
דרושה
טלפוניסטית
מנוסה
למשרה חלקית
למרכזיה „תדיראן" הנדי
6 קווים — 86 שלוחות
עם ידיעה באנגלית
שעות העבודה מ־15.30—19.00
נא לטלפן 53617, תל־אביב.

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב

מכרז מספר 74/1
אוניברסיטת בן גוריון בנגב מודיעה על משרות פנויות:

1. במחלקה לפיסיקה
א. עוזר מינהל לפיסיקה
תאור התפקיד: עוזר לראש המחלקה בניהול הפעולות המינהליות במחלקה, מסייע לרמ"ח בהכנת התקציב המחלקתי, ועוקב אחרי ניצולו. מתאם את הפעילויות המשקיות של המחלקה ומסייע ברישום האפסניה.
הכשורים הדרושים: בוגר תיכון עדיף בעל השכלה אקדמית. נסיון של 3 שנים לפחות בתחומי מינהל ואפסנאות (לא מזכירות). ידיעת שפות עברית ואנגלית. כושר הבעה בכתב ובע"פ. בעל כושר לנהל משא ומתן.
הדרגה המוצעת: י"ג־י"ד בדרוג האחיד או 1—2 בדרוג מח"ר.

2. במחלקה לכימיה
ב. טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה
לתכנון ופתוח מערכות אלקטרוניות לעבודת מחקר ואחזקה שוטפת של מיכשור מעבדתי.
הכשורים הדרושים: בוגר בית ספר לטכנאים או הנדסאים ונסיון של 3 שנים. ידיעת אנגלית טכנית הכרחית.
הדרגה: תקבע בהתאם לכשורי המועמד.

3. במחלקה להנדסת חשמל
ג. הנדסאי אלקטרוניקה
תאור התפקיד: אחזקת המכשור האלקטרוני
הכשורים הדרושים: בוגר בית ספר להנדסאים. 3—4 שנות נסיון באחזקת ציוד אלקטרוני. ידיעת השפה האנגלית דרושה.
הדרגה: תקבע בהתאם לכשורי המועמד.

ד. מכשירן
תאור התפקיד: מכשירן לתיקון ואחזקת ציוד אלקטרוני.
הכשורים הדרושים: בוגר בית ספר מקצועי במגמת מכשירנות. 3—4 שנות נסיון באחזקת מיכון מערכות מכנוקה עדינה של ציוד אלקטרוני. רצוי ידע באלקטרוניקה.
הדרגה: תקבע בהתאם לכשורי המועמד.

4. בפקולטה למדעי הטכנולוגיה
ה. מזכירת הדיקן
תאור התפקיד: מזכירה אישית לדיקן (כולל התכתבות, תקיון ותאום פגישות הדיקן). עורכת סיכומים ופרטיכלים מישיבות. מסייעת בהדפסה הקשורה בפעילות המחקרית של הדיקן. מקיימת קשר בשם הדיקן עם אנשי סגל הפקולטה בנושאים שונים.
הכשורים הדרושים: בוגרת תיכון, השכלה אקדמ־אית רצויה. נסיון של 3 שנים כמזכירה. שליטה בעברית ובאנגלית. הדפסה בעברית ובאנגלית.
הדרגה: תקבע בהתאם לכשורי המועמדת.

כל המשרות הינן מלאות
למועמדים מחוץ לבאר־שבע תנתן עזרה בדיור. פניות בכתב בצרוף תולדות חיים ותעודות יש לשלוח עד יום ו' 26.4.74, אל מחלקת המנגנון, אוניברסיטת בן גוריון בנגב, ת. ד. 2053, באר־שבע. מיקוד 84120.
נא לציין על המעטפה מספר המשרה המבוקשת

למפעל תעשייתי ברחובות
העומד לפני התרחבות רבת היקף
דרוש
חשמלאי אחזקה
בעל רשיון של חשמלאי מוסמך
סיכויים טובים להתקדמות לאיש המתאים.
לפנות בכתב בצרוף העתקי תעודות וקורות חיים למנהל המפעל ת.ד. 2 רחובות.

עץ לבוד בע"מ
ETZ-LAVUD LTD
דרושה
מרכזנית
בעלת נסיון
נא לפנות למח' כח־אדם טלפון 914931 פתח־תקוה

ל„כביסון"
שרות למכונות כביסה בע"מ
דרושות פקידות
קבלת קהל
לפנות ביום ב' 22.4.74, בשעה 8.00 למשרדי החברה, רחוב תגר"א 39 תל־אביב

חברה בינלאומית גדולה
המספקת כימיקלים וטכנולוגיה למפעלים בקיצר לטפול במים
מחפשת
מהנדס כימאי
בעל נסיון בטפול במים במפעלים תעשייתיים, מערכות קירור, דוודים, וכו'.
לאחר תקופת הדרכה באירופה, יהיה אחראי אחריות מלאה עבור הפעולות המתרחבות של החברה בישראל, כולל יזום והרחבת מכירות טכניות ומתן שרות ללקוחות קיימים וחדשים. תנאי שכר והטבות מעולים.
נא לשלוח קורות חיים תוך פרוט כישורים ונסיון (הכל בשפה האנגלית), למר גירופ צ בכרך, ת.ד. 7198, חיפה.
ראיונות ייקבעו בחיפה או בתל־אביב מסוף חודש מאי 1974.

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
דרושים

★ **מהנדס מכונות בכיר**
נסיון של 10 שנים לפחות בתכנון בתעשיה הכימית או הפטרוכימית, תכנון צנרת ו־ציוד, וידע בבעיות כח וחום. העבודה דו־רשת תאום עם מתכנני הנדסה כימית, הנ־דסת מכונות, הנדסה אזרחית, מכשור ובק־רה וחשמל. ידיעה טובה של השפה האנ־גלית — הכרח.

★ **מהנדס מכונות**
נסיון של 5 שנים לפחות. (רצוי בתעשיית הפטרוכימית), נסיון בתכנון צנרת, בציוד ובבעיות כח וחום. העבודה דורשת תאום עם מתכנני הנדסה כימית, אזרחית, מכשור וחשמל. ידיעה טובה של השפה האנגלית — הכרח.

★ **מהנדס מכשור ובקרה**
בעל נסיון של לפחות 5 שנים בתעשייה הכימית, נסיון בעבודת תאום עם מתכנני הנדסת תהליך, הנדסת מכונות וחשמל. ידיעה טובה של השפה האנגלית — הכרח.

★ **מהנדס אזרחי**
בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתכנון הנ־דסה אזרחית, בתעשייה הכבדה או בתעשייה הכימית. העבודה דורשת תאום עם מתכנני חוץ של הנדסה אזרחית, הנדסה כימית, הנדסת מכונות והנדסת חשמל.

★ **מהנדס פרוייקט למתקני השרותים**
(מיכלי איחסון צנרת שטח, מדחסי אויר, מערכות מי קרור, טיפול במים וכו')
הכשורים הדרושים: מהנדס כימאי או מהנדס מכונות בעל נסיון בנושאים הנ"ל של 5 שנים לפחות. ידיעת עברית ואנגלית — הכרח.

★ **חשמלאים תעשייתיים**
בעלי רשיון מוסמך.

בדבר פרטים נוספים נא לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 99 חיפה מיקוד 31000.

למפעל תעשייתי במפרץ חיפה
דרושים
מנהל חשבונות עצמאי
לניהול מחלקת חשבונות
עם ידיעה בניהול אדמיניסטרציה
שפות עברית ואנגלית — על בוריין
פקידה־כתבנית בעברית
וידיעה באנגלית
מרכזנית
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת. ד. 4868 למס' 328

לחברת בניה בחיפה
דרוש
הנדסאי בנין
נא לפנות: „סנפיר", גורדון 27
טל. 664859 חיפה

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

בירושלים
דרושים/ות

כתבנית עברית
★ ידיעת השפה העברית על בוריה
★ השכלה של 10 שנים לפחות
★ אחרי שרות צבאי

כתבנית עברית/אנגלית
★ ידיעת השפה העברית על בוריה
★ ידיעה טובה של השפה האנגלית

בוגרי תיכון
★ אחרי שרות צבאי
★ המעונינים יוכשרו לתפקידי פקידות בנקאית

לשם קביעת מועד לראיון נא לפנות טלפונית 02—223311 קו פנימי 17.

ההנהלה המרכזית: רח' לינקולן 18, ת"א

למשרד גדול של רואי־חשבון בתל־אביב
דרושים
א. בוחנים
מכל הדרגות
הזדמנות טובה להשתלמות במקצוע ולהתקדמות במעמד.
ב. כתבנית מעולה
עברית—אנגלית
המועמדים יפנו בכתב בצרוף תיאור נסיונם המקצועי וקורות חיים לת.ד. 1188, ת"א, עבור מס' 100

למאפיה אוטומטית חדשה
הנבנית באזור הדרום
דרוש
מנהל טכני
בהצעות נא לפנות לת. ד. 2063 באר־שבע עבור „מנהל טכני"

דרושים
מפעילים לג'. ס'. ב'.
ולמערבל בטון נייד
בתנאים טובים
בשעות העבודה 946638 — אחה"צ 949243
(לפנות לאלי)

למפעל מתכת עם שלושים עובדים בדרום תל־אביב
דרוש
מנהל ייצור
בעל נסיון בתהליכי כבישה והרכבה
תפקיד אחראי ותנאים טובים
לפנות 447968

תדיראן
למפעל האלקטרוניקה
דרושים
מהנדסי אלקטרוניקה
בכירים
לניהול טכני מאורגן של ענף ההנדסה
התפקיד כולל: שיפור וקידום הייצור של מכשירים ומערכות קשר קיימים, תכנון ופתוח של מכשירים חדשים.
תחום נושא הפעילות: ציוד קשר צבאי תקני בתחום התג"מ, V.H.F.
אתגר למהנדסים בעלי יוזמה.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב לת. ד. 648 תל־אביב בציון פרטים אישיים ונסיון מקצועי או טלפונית למספר 848184 לשם קביעת ראיון.
סודיות מובטחת

למלון בינוני
במרכז תל־אביב
דרושים/ות
עובד/ת קבלה
יום
בוגרי תדמור
פקיד קבלה
לילה
בוגר תדמור
טל. 50941 ת"א

למשרד ליחסי ציבור
דרוש
תקציבאי
מועמדים רציניים מת־בקשים לפנות בכתב יד ברור לת.ד. 16091 תל־אביב, בצירוף תול־דות חיים, נסיון בעבו־דה ובציון השכר הנדרש
— סודיות מובטחת —

למפעל בטחוני
דרושים
פקידים/דות
בעלי נסיון צבאי בהקצוע הפקידות לעבודה בסביבות תל־אביב.
המעונינים מתבקשים לפנות לת.ד. 25034 תל־אביב 61330 בציון קורות חיים בכתב יד, כתובת ומס' טל.
סודיות מובטחת

למוסד ציבורי גדול
עבור היועץ המשפטי
דרושים:
מנהלת לשכה
הכישורים הדרושים: השכלה לפחות תיכונית, נסיון בעבודת מזכירות וניהול עובדים וידיעת השפה האנגלית.
כתבניות
רצוי בעברית ובאנגלית.
הצעות בכתב, בליווי קורות חיים, ותאור מפורט של השכלה, נסיון ורקע צבאי, יש להגיש לת.ד. 7061 ת"א — 61070 למס' 15 (129) עד לתאריך 25.4.74.

כימיקלים ופוספטים בנגב
דרוש לנו
מחסנאי טכני
בעל נסיון של 3 שנים לפחות, רצוי במפעל כימי; בעל נסיון בחלקי צנרת ומשאבות ב־מיוחד.
ידיעת השפה האנגלית הכרחית.
מועמדים מתאימים יפנו אל מח' כח אדם של מפעלנו לקביעת ראיון אישי לפי הכתובת: ת.ד. 1428 חיפה 31000, או טלפונית: 04-721381.

דרושים
שרברבי בנין יומיים
לעבודה קבועה
פרטים בין 8.00—12.00, 16.00—18.00, טלפון 453105/6, תל־אביב

דרושה נערה
אחרי שרות צבאי
לעבודות משרד כולל הדפסה שוטפת בעברית ובעלת ידע בסיסי באנגלית
הצעות לת.ד. 112, חיפה

למפעל לייצור פרוות
דרושות
תופרות
(אפשרי מתחילות)
לפנות: קוני פורס אינ־טרנשיונל בע"מ דלית אל כרמל — חיפה טל. 04—221196 בין 14—18 טל. 04—251667 בין 19—21
הסעה מובטחת

דרוש לנו
מנהל כספים
הכישורים הדרושים:
★ נסיון של כ־10 שנים בניהול כספים בחברה יצרנית מסחרית וכן תמחיר.
★ ידיעה יסודית ומעמיקה בהנהלת חשבונות, נתוח מאזנים וחוקי מס הכנסה.
★ ניהול משא ומתן בדרג בכיר.
★ ידיעת השפות אנגלית ועברית על בוריין.
★ נסיון בניהול חבר עובדים.
נא לפנות בהצעות מפורטות בכתב־יד בציון קורות חיים והמלצות עבודה קודמים לת.ד. 911 ת"א עבור מס' 10.
סודיות מובטחת

לחברת הובלה כל־ארצית
דרוש
מנהל־חשבונות עצמאי
למשרד בתל־אביב
בעלי נסיון של 5 שנים לפחות יפנו בצירוף קורות חייהם לת.ד. 20323 ת"א (עבור 254).

למשרד גדול בירושלים
דרושה
מזכירה בכירה
לניהול אדמיניסטרטיבי
הכישורים הדרושים:
★ השכלה תיכונית לפחות.
★ שליטה בשפות עברית — אנגלית.
★ נסיון קודם בניהול משרד.
★ הדפסה במכונת כתיבה עברית־אנגלית, הכרחית.
על המעונינות לפנות בצרוף קורות חיים בכתב יד לת.ד. 2045 ירושלים למספר 90.

דרושה פקידה
עם ידע באנגלית עבור מח' יצוא
נא לפנות חב' „עמית" בע"מ, טל: 614441

בלצן ושות' מהנדסים בע"מ
יועצים לניהול ולכלכלת בניה
רח' ליסין 11 תל־אביב, טל. 254603, 259280

דרושים

1. **מהנדס בנין מנוסה**
לניהול מערכות שליטה בעזרת מחשבים על פרויקטי בנין רחבי היקף לעבודה בירושלים ו/או בת"א.

2. **מהנדס בנין צעיר**
לעבודות תאום ופיקוח ולעזרה בכינון והחזקה מערכות ניהול ומעקב במחשב על פרויקטי בנין רבי היקף בירושלים ו/או בת"א.

3. **טכנאי / שרטט**
בצוות ניהול ומעקב על פרויקטים רבי היקף בירושלים ו/או בת"א.
מועמדים שיתקבלו יעברו הדרכה בניהול פרויקטים ברשתות ובעזרת מסופים (טרמינלים) של מחשבים. להתקשר בכתב או טלפונית לקביעת ראיון.

4. **כלכלן / רואה חשבון**
נסיון של 5 שנים בעריכת סקרים כלכליים, ניהול כספים במערכת חשבונות רבת היקף, עבור אחד מלקוחותינו באיזור ת"א (לפנות רק בכתב).

מדינת ישראל

נציבות שירות המדינה
מודיעה על
מכרז קיבוצי מס' מק/4/74

לצוערים במשרד החוץ

ירושלים

מספר המשרות: 17.
תיאור התפקיד: התמחות כללית בשטחי העבודה השונים במשרד החוץ בירושלים במשך שנתיים.
הדרגה: 1 של הדירוג האקדמאי במדעי החברה והרוח (לאחר שתי שנות התמחות ובאם יוחלט על המשך השירות במשרד, תוענק דרגה 2).
דרישות המשרה:
א. השכלה אקדמאית (לפחות תואר ראשון) במדעי הרוח, החברה או משפטים. רצוי באחד החוגים הבאים: כלכלה, יחסים בינלאומיים, מדעי המדינה, מדעי המזרח, הסטוריה, גיאוגרפיה, מדעי היהדות, לימודי סין, לימודים רוסיים ומשפטים.
ב. התמצאות בבעיות מדיניות אקטואליות ובנושאים כלליים אחרים לרבות יהדות, הסטוריה, גיאוגרפיה, חברה ומדינה, תרבות ואמנות, כושר ניתוח, הסברה והבעה בכתב ובעל פה. ידיעה מושלמת בשפה העברית. ידיעה טובה בשפה האנגלית. יועדפו מועמדים היודעים גם אחת מהשפות הבאות: ספרדית, צרפתית, רוסית, ערבית וגרמנית.
ג. גיל עד 30. לאחר שירות חובה מלא בצה"ל. מצב בריאות תקין, בעל אזרחות ישראלית (כולל בת הזוג).

הערות:
א. הצוערים שיעמדו בדרישות ההתמחות ישולבו בתום תקופת ההתמחות בשרות החוץ. עליהם להיות מוכנים למלא כל תפקיד בישראל או בחוץ לארץ, לרבות בארצות קשות שירות.
ב. הנהלת משרד החוץ שומרת לעצמה את הזכות להפסיק את התמחות הצוער בתוך תקופת ההתמחות אם יימצא בלתי מתאים לדרישות התפקיד.
ג. רשאי להגיש את מועמדותו גם מי שאיננו בעל השכלה אקדמאית מושלמת אך הוא עומד לקבל את התואר הראשון בתום שנת הלימודים תשל"ד.
על מועמד כנ"ל להמציא בעת ההרשמה אישור על לימודיו בשנת הלימודים האחרונה. במקרה שייבחר, תחל העסקתו רק לאחר קבלת התואר. מועמד שלא ימציא אישור על קבלת התואר הראשון תוך שנה מיום פרסום המכרז תבוטל מועמדותו.
ד. המבחנים בכתב יתקיימו בחודש אוגוסט 1974 ובעל פה בחודש דצמבר 1974. התחלת תקופת ההתמחות במשרד החוץ פברואר — מרץ 1975 (מועד משוער).
ה. לחייל מילואים, אחרי 75 ימי שירות, וכן לחייל ששוחרר מהשירות בנסיבות האחרות האמורות בחוק החיילים המשוחררים (הוראת שעה) תשל"ד — 1973, תינתן זכות קדימה בועדת הבחינה בהתאם לתקנות השירות, אם הוא עונה לכל דרישות המכרז ויצרף תעודה על זכאותו (מחשלישות הראשית) בהתאם לחוק הנ"ל.

בקשות יש להפנות ללשכת מחוז ירושלים בנציבות שירות המדינה קרית בן־גוריון, ירושלים בצירוף כל המסמכים הדרושים באמצעות טופס 2115. את הטופס ניתן לקבל בלשכות נציבות שירות המדינה, ובכל בתי הדואר.
חייל רשאי להגיש מועמדות גם במכתב רגיל ילאו דווקא בטופס הנ"ל, ואז יציין בקצרה פרטים אישיים, השכלה ונסיון.
על המועמדים לדאוג, שבקשותיהם בצירוף ה' מסמכים הנדרשים וכל מסמך אחר שבדעתם להגיש (בצירוף תרגום הנאמן לעברית, אם הם ערוכים בלועזית), יגיעו לנציבות שירות המדינה לא יאוחר מהתאריך האמור בצירוף המסמכים הנחוצים, אחרת לא תובאנה בחשבון.
המועד האחרון להגשת הבקשות הוא כ"ו סיון תשל"ד (16.6.1974).

דרוש
חשמלאי רכב
לטכנו־אור
תנאים טובים
טלפון 951484

להברה גדולה
בירושלים
דרוש
נער לעבודה
משרדית
לפנות טלפונית—52320
בשעות 12—8 לפנה"צ
לחווה

תדיראן

למפעל האלקטרוניקה בחולון
דרושות
פועלות יצור
לעבודה במשמרות
משמרת ראשונה 16.30 — 07.00
משמרת שניה 22.00 — 16.30
ההכשרה תנתן במקום
תנאים סוציאליים טובים
הסעות לחולון, בת־ים, לוד, רמלה, ראשל"צ, אשדוד
מועמדות מעוניינות תפנינה ישירות למפעל רחוב השופטים 26 אזור חולון.

דרוש
שותף פעיל
בעל תעודת הסמכה
למכון מבוסס
בענף הרדיאטורים
במרחב ת"א
ת.ד. 30423 ת"א
סודיות מובטחת

דרוש
להברת יבוא ושיווק
מוצרי אלקטרוניקה
טכנאי שרות
מעולה
נא לפנות לטלפון
443126/7/8 תל־אביב

"ראד" הנדסת
בנין בע"מ
בצפון תל־אביב
דרוש/ה
שרטט/ת
קונסטרוקציות
בנין
מנוסה, ליום שלם.
טל. 443854, 451342
בין 15.00—19.00

מזכירה
לאחר שירות צבאי
למשרד הנדסי בצפון
תל־אביב
הדפסת עברית—אנגלית
טלפון 259377
שרת 14, ת"א

דרוש
עובד צעיר
בעל כושר גופני
לביח"ר לסנדלים
הכשרה במקום
נמרוד NIMROD
רח' פרץ 26, ת"א
טל' 621105

לחברה רצינית בענף מכונות
משרדיות
דרושים:
1. מנהל מכירות
2. אנשי מכירות
עדיפות לבעלי נסיון קודם
*
לפנות בכתב בציון הנסיון והתנאים המבוקשים
לת. ד. 4143, תל־אביב עבור מס' 9
סודיות מובטחת.

לדניש אינטריורס

דרושים
- **רפד** למשרה חלקית
- **צבעי רהיטים**
- **מרכיב מטבחים**

תנאים טובים ומשכורות גבוהות
לבעלי מקצוע מעולים.

נא לפנות טלפונית ל־784131
לגב' לאה, לקביעת ראיון.

משרד החינוך והתרבות
אגף הנוער — מחוז הדרום

דרושים:
מרכזי ומדריכי קייטנות ופנימיות

לאגף הנוער במחוז הדרום דרושים מרכזים ומדריכים לקייטנות, פנימיות ומחנות קייץ במחוז (מאשדוד־אילת). מדריכים ומרכזים יפנו בכתב, בצרוף תעודות והמלצות למשרד החנוך והתרבות, אגף הנוער, באר־שבע.

לטחנת ירושלים
בע"מ
דרוש
טוחן
לטחנת אורז
להתקשר: ירושלים
טלפון 526718—02
רמת־גן טלפון
722393—03 אחרי
4.30 אחה"צ

דרוש
מחסנאי טכני
עצמאי
בגיל 40—30
רצוי מסביבות פתח־תקוה. להתקשר „בלרס"
טלפונית 900153,
900288 או ת.ד. 4
ראש־העין

למפעל גדול בדרום

דרושים:
* מחסנאים ראשיים
* מחסנאים
בוגרי בי"ס מקצועי או קורס טכני שווה־ערך
ובעל נסיון בניהול מחסנים
(חשמל, אלקטרוניקה, חלקי חילוף מכניים)
עדיפות תנתן לבעלי ידע במיכון
למועמדים המתאימים מובטחים תנאי שכר טובים, אפשרות להשתלמות מקצועית ועזרה בדיור
בפרטים נא לפנות לת. ד. 387 באר־שבע, קורות חיים ונסיון מקצועי

לרגל הרחבת פעולות חברת נשיונל בישראל

דרושים
1. סגן מנהל מכירות
2. סוכני מכירות
למערכות סטריאו, מקלטי טלויזיה וכו'
3. סוכני מכירות
למכונות חשוב אלקטרוניות
4. טכנאי אלקטרוניקה

לפנות בכתב בצרוף פרטים על נסיון קודם לת.ד. 7038 תל־אביב
סודיות מובטחת!

NATIONAL
חברת האלקטרוניקה הגדולה ביותר ביפן

א.אי.ל ישראל בע"מ
AEL
תעשיות אלקטרוניקה
דרושים
מהנדס מכונות
- לעבודה בהעמקת יצור חלקי מתכת בנושא טלפוניה.
- בעל 3 שנות נסיון לפחות.
- ידיעת אנגלית רצוי גרמנית.
הנדסאי מכונות
- לתכנון בייווד אלקטרוני.
- רצוי בעל נסיון באותו תחום.
הנדסאי מכונות
- לרכוז נושאי המתכת בטלפוניה.
- נסיון של 5 שנים.

תנאים טובים למועמדים המתאימים
נא לפנות בכתב או טלפונית 787131 או 782141 אל מח' כוח אדם רח' מבצע קדש 48 בני־ברק 51203.
סודיות מובטחת

עץ לבוד בע"מ
ETZ-LAVUD LTD

דרושים
מפעילים
לעבודה אחראית
הכשרה למקצוע תינתן תוך כדי עבודה במשכורת מלאה וכל התנאים הסוציאליים.
העבודה במשמרות
●
המעוניינים מתבקשים להתקשר למח' כח־אדם טלפון 914931, או לכתוב לת. ד. 38 פתח־תקוה

למפעל בטחוני
בחיפה

דרושים:
מהנדס רכב
(נסיון במנועים)
טכנאי מכונות
טכנאי רכב
שרטט מכונות
מחסנאי מתכות
מחסנאי כלי עבודה
פקיד חשבונות
(רצוי נסיון בשכר)
פקיד למחלקת כח־אדם
(גיוס, ראיון עובדים רצוי בעל רשיון נהיגה).
שעות העבודה 16.00—06.45.

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, השכלה ונסיון קודם לד.צ. 2639 צ.ה.ל.

לנו הסעה לנהריה, כרמיאל, נצרת, עפולה, חדרה.

למפעל מתכת דרושים
- מנהל/ת חשבונות
סוג ג'
להכנת שכר עובדים וקופה.
- נער לעבודה בחנות.
- נער לעבודות משרד ושליחויות
- עובד למחסן.
- רבולבריסט

תנאים טובים למועמדים המתאימים
להתקשר טלפונים: 33108, 32176.

תדיראן

למפעל הסוללות ברחובות
דרושים

1. אלקטרונאים
לעבודה מענינת בהנדסה וייצור של ספקי כח.
בוגרי בתי"ס של חיל האויר, במקצועות אלקטרוניקה המי"מ, חשי"ם, או בוגרי בתי ספר מקבילים לאלקטרוניקה.

2. מזכירה
מתן שרותי מזכירות למהנדסים ולמנהלי פרוייקטים
נסיון בעבודות מזכירות שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית כולל הדפסה.

3. מחסנאי
עם נסיון 3 שנים כמחסנאי טכני. וידיעת אנגלית (קריאה, כתיבה).

מועמדים/ות יפנו לשם קביעת ראיון לטלפון 950051 או 950056

דרוש
מהנדס נסויים
תאור התפקיד:
— תכנון ניהול ופענוח נסויים
— תכנון ופיתוח ציור ומיכשור לנסויים
— פיתוח ושכלול שיטות מדידה ורישום
הכשורים:
מהנדס אלקטרוניקה (או אוירונוטיקה) בעל 3—5 שנות נסיון בעבודות פיתוח.
מקום העבודה: מוסד למחקר ופיתוח באיזור חיפה
● נא לפנות בציון קורות חיים, השכלה ונסיון מקצועי קודם, לת.ד. 9757 חיפה 31096 (עבור „מהנדס נסויים").

למלון קרלטון
בעל 4 כוכבים
נהריה
דרושים:
- פקיד/ה קבלה
- פקיד לילה
- מרכזנית

נא לפנות למנהל הקבלה
טלפון 922211—04

הנדסה אלקטרומכנית
בע"מ
ת. ד. 9805 חיפה
דרושה
מזכירה מנוסה
ליום עבודה מלא
הכישורים הדרושים:
ידיעת השפה העברית על בוריה כולל הדפסה, כושר ארגון וניהול, ידיעה בסיסית בהנהלת חשבונות.
תולדות חיים ונסיון קודם נא לשלוח לת. ד. 9805 חיפה לא יאוחר מ־30.4.74

המועצה האזורית מרחבים
מפגש מרחבים ד.נ. הנגב
טל' 83051—057 — 83014—057

דרושים עובדים

א. בהתאם לסעיף 13, צו המועצות המקומיות (שירות עובדים) תשכ"ב, 1962, מכריזה בזה המועצה האזורית מרחבים על משרות פנויות כדלקמן:
1. רכז תרבות תורנית במשרה מלאה בדרגה י' אחיד.
2. עובד סוציאלי קהילתי במשרה מלאה בדרגה י"ב—י"ג אחיד.
3. עובד סוציאלי כשיר לטפול במשפחה, במשרה מלאה בדרגה י"ב—י"ג אחיד.
4. עובד סוציאלי כשיר לילד ולנוער ליד בתי־הספר, בדרגה י"ב—י"ג אחיד.
5. רופא שיניים בחצי משרה, לתלמידים, דרוג רופאים.
6. מנהל חשבונות ראשי, משרה מלאה בדרגה י"ד אחיד.
7. פסיכולוג חינוכי, חצי משרה, דרגה ד'—ג' ממ"ש.

ב. הדרישות למשרות הנ"ל: השכלה ותעודות מתאימות, הכרת מערכות העבודה, ידיעות ביחסי עבודה תקינים, רצוי בעלי נסיון בעבודה מתאימה.
ג. הבקשות למכרז יש להגיש, לא יאוחר מיום: 13.5.74 בשעה 12.00, במזכירות המועצה.
ד. טפסים להגשת הבקשות למשרה פנויה, אפשר להשיג בכל משרדי העיריות, המועצה ומשרד הפנים.

חביב שרבף, יו"ר המועצה

מדינת ישראל
הכנסת

מזכירות הכנסת מודיעה בזה על משרה פנויה במנגנון הכנסת
מכרז מס' 16
תואר המשרה:
טכנאי חשמל
(חשמלאי תעשייתי)
הדרגה: ד'—ה' לדירוג טכנאים.
תיאור התפקיד: אחזקה של מיתקנים חשמליים מכל הסוגים וטיפול בלוחות זרם חלש ומיתקני שמע.
דרישות המשרה: השכלה מקצועית עם תעודות של טכנאי ורשיון חשמלאי מוסמך מאושר ע"י משרד הפיתוח, יכולת קריאת תוכניות, ידיעת השפה העברית על בוריה, רצויה השפה האנגלית.
מקום העבודה: במשכן הכנסת בירושלים.
הצעות מועמדים אפשר להגיש על טופס „בקשה למשרה פנויה" (מדף 1661) שאפשר לקבלו בכל משרדי הדואר בארץ, ולצרף את התעודות המתאימות. את הבקשה יש לשלוח אל: מחלקת כח־אדם, הכנסת, ירושלים, עד יום ו', י"א באייר תשל"ד (3.5.74).
הכנסת, 19.4.74

מהנדס י. יודסין
חברה קבלנית בע"מ

למשרדנו בחיפה
דרושה
מזכירה־כתבנית
הכישורים הדרושים:
- ידיעת השפה העברית ושפה זרה (אנגלית, צרפתית או איטלקית)
- הדפסה בעברית ושפה זרה.

שעות העבודה: בימים א—ה מ־13.00 עד 18.00

בהצעות נא לפנות: לת.ד. 7074, חיפה טל. 254163—04
— סודיות מובטחת —

דרוש
איש נמרץ וחרוץ
בעל נסיון
בנושא הגברת קול
ו/או הקיצור בכך
לתפקיד מכירות.
תנאים וסכויי התקדמות טובים למדי
נא לפנות לטל. 443126־7־8 ת"א

לסוכנות גדולה לביטוח
בתל־אביב
דרושה
כתבנית עברית
מנוסה
שעות העבודה מ־8.00—15.00
תנאים טובים למועמדת המתאימה
לפנות לטלפון 50651 למר קריאל

„אראל" מערכות בקרה בע"מ
אזור התעשיה יבנה
דרושים
1. חשמלאים להרכבת לוחות
2. מחווטות
בדבר פרטים נא לפנות למח' כח אדם. טלפון 95251—055 או בכתב לת.ד. 172, יבנה.

למשרד גדול
של רואה חשבון
בתל־אביב
דרושים
בוחנות/ים מרכזות/ים
לרבות סטודנטים/יות
בראית חשבון
המעוניינים יפנו בכתב יד בציון פרטים על השכלתם ומקומות עבודה קודמים לת.ד. 888 תל־אביב מיקוד 61000 או בטל' 261718 לשם קביעת ראיון אישי
— סודיות מובטחת —

למרכז מגן דוד אדום
דרוש
מנהל חשבונות
לעריכת פקידות יומן והתאמות
הכישורים הדרושים: סוג ד' ברנה"ח נסיון שנתיים (רצוי).
המעוניינים יפנו בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 9240 ת"א עבור „מנהל חשבונות"

תדיראן

למפעל
למוצרי צריכה אלקטרוניים
באזור
דרושים
1. אלקטרונאים
לכוון בדיקה ואתור תקלות של מכשירים אלקטרוניים.
בוגרי קורסים מטלול יום או ערב עם נסיון במפעל תעשייתי.
2. פועלות יצור
לעבודות יצור והרכבה אלקטרונית
ההכשרה תנתן במקום.
לקביעת ראיון נא לפנות ישירות למפעל רחוב הפלד 50 אזור או טלפונית 918585.

מגדל־בנין
חב' לבטוח בע"מ
ירושלים
דרוש
חניך לתיקיה
גיל 10—17
על המעונינים לפנות למשרד, ברחוב הסורג 2, ירושלים.

דרוש
איש מכירות
לחנות ואולם תצוגה
למערכות סטריאו
מתבקשות פניות מבעלי נשיון במכירות בחנות, עם ידע והכרת ציוד סטריאו
נא לצרף פרוט מלא של קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לת. ד. 36480, תל־אביב.
סודיות מובטחת

דרושה מזכירה עצמאית
עם שליטה בשפות אנגלית וגרמנית
לעבודה מענינת במשרד יצוא
לפנות: ת.ד. 6562 ת"א
או טלפון: 221521—03

פאן־לון
חברה להנדסה ולבנין בע״מ
סניף ירושלים

לעבודה קבלנית ביו ושלים
דרושות קבוצות של:

- **ברזלנים**
- **בנאים**
- **טייחים**
- **רצפים**

רק בעלי מקצוע מנוסים ובעלי המלצות
מתבקשים לפנות טלפונית 02—39750 (לאורה)

דרושים
1. חשמלאים — בוגרי בתי־ספר ללוחות.
2. מסגרים, רתכים
3. מחסנאי

תנאים טובים למועמדים המתאימים.
נא לפנות טלפונים: 642518, 640656 חיפה.

טכנאי למכונת העתקת מסמכים
דרוש
למתן שרותי אחזקה למכונות צילום מסמכים

* ידע בחשמל או באלקטרוניקה
* בוגר בי״ס מקצועי או תיכוני
* רצוי נסיון קודם בענף

לעבודה מיידית

מועמדים בעלי נתונים מתאימים, נא לפנות לת.ד. 16284 תל־אביב עבור „טכנאי למכונות העתקת מסמכים״.

למפעל בתל־אביב דרושים:
1) מפעילים
2) עובדי ייצור

לציוד אוטומטי בתעשית מוצרי נייר
תשלום מלא בעת הכשרת המועמדים כולל תנאים סוציאליים מלאים
על המעוניינים לפנות לת. ד. 1106 תל־אביב
סודיות מובטחת

למפעל מזון בגוש דן
דרוש
חשמלאי אחזקה
העבודה במשמרות.

על המעוניינים לפנות טל׳: 722191
בין השעות 9.00—10.00

למוסד למחקר ופיתוח
בסביבות חיפה
דרוש
מנתח מערכות
לניתוח מערכות מידע ניהוליות
נדרש נסיון קודם של מספר שנים במקצוע

- המעוניינים מתבקשים לפנות לת.ד. 9757, חיפה 31096 (עבור 12) ולציין קורות חיים, השכלה, נסיון מקצועי קודם ומספר טלפון להתקשרות. סודיות מובטחת.

תדיראן

למפעל למוצרי חשמל
דרושים
1. מנהל מחלקת הרכבת מזגני קור
   נסיון בניהול העבודה
   הכשרה טכנית תנתן במקום
2. עובדי/ות יצור
   הכשרה תנתן במקום

*

מועמדים מתאימים יפנו לקביעת ראיון לת. ד. 648 תל־אביב בציון פרטים אישיים ונסיון מקצועי או טלפונית למפעל 856111.

למשרד התיירות דרושות
מזכירות־כתבניות
בשפה העברית (רצויה ידיעת כתבנות אנגלית), לאחר שרות צבאי.

בדבר פרטים נא לפנות לאמרכלות משרד התיירות, רח׳ המלך ג׳ורג׳ 24, טלפון 223361/207, ירושלים.

דרוש
מנהל חוף רחצה
באזור חיפה

התכונות הדרושות: כושר אירגוני, נסיון בעבודה עם צוותות ועובדים, מו״מ ויחסי צבור.

*

לפנות ת.ד. 4758 חיפה בציון פרטים אישיים, קורות חיים ונסיון. סודיות מובטחת.

דרוש
פקיד מחסן
בעל נסיון בנהול, רישוי מחסן, מעקב אחרי תנועות וניהול כרטסת מלאי

* בוגר בי״ס תיכוני
* רקע בהנהלת חשבונות
* ידיעת השפה האנגלית — רצויה

לעבודה מיידית

•

מועמדים בעלי נתונים מתאימים, נא לפנות לת.ד. 16284 תל־אביב, עבור „פקיד מחסן״.

לצה״ל דרושים
באזור תל־אביב

* מהנדס אלקטרוניקה
* טכנאי/הנדסאי מכונות
  לאחר סיום עבודת הפרוייקט
* שרטט
* נהגים לרכב משא

על המעוניינים לפנות בכתב לד. צ. 2128 — שלישות

חברת ברום ים המלח בע״מ
דרושים
1. מנהלי מכירות
לשווק בהתאם לאזורים גאוגרפיים ו/או קבוצות מוצרים.
* נסיון קודם בסחר בינלאומי (רצוי כמיקלים או חמרי הדברה)
* ידיעה מלאה וכושר בטוי בכתב באנגלית. (צרפתית או ספרדית כשפה נוספת רצויה)

2. סגן מנהל מחלקת משלוחים
* נסיון קודם בשטח המשלוחים — יצוא או יבוא.
* ידיעת השפות אנגלית ועברית על בוריין.
* התמצאות בתהליכי תיעוד יצוא (בנקים ומוסדות ממשלה).

— מקום המגורים באר־שבע —

נא לפנות, בצירוף קורות חיים, לחברת ברום ים המלח בע״מ, ת. ד. 180, באר־שבע 84100.

למכון הנרייטה סאלד
המכון הארצי למחקר במדעי ההתנהגות
רח׳ קולומביה 9, קרית מנחם, ירושלים 96583
דרוש
חוקר בכיר
בתחום חינוך מבוגרים
במשרה מלאה (או בחצי משרה)

דרישות המשרה הן:
א. תואר Ph. D. באחד מיתחומים: פסיכולוגיה חינוכית, פסיכולוגיה חברתית, חינוך
ב. נסיון קודם במחקר
ג. רצויים: הכשרה ונסיון פרגוני והתמצאות בנושאי חינוך מבוגרים
ד. ישראלי, תושב ירושלים

הדרגה המוצעת: 5—6 בדירוג המח״ר

הצעות יש לשלוח, בצירוף תולדות חיים ומסמכים על הכשרה ונסיון, עד ליום 30.4.74

לחברה מסחרית גדולה
דרוש שליח
אחראי ומהימן

שעות העבודה 16.00 — 8.00
תנאים טובים. מקבל קטנוע מהעבודה
לפנות טלפונית למס׳ 33214

דרוש פקיד
בעל יוזמה ויכולת לקיים יחסי ציבור, הבקיא בהנהלת חשבונות ממוכנת וגבית כספים. לפנות בכתב

kromasbest
שדרות רוטשילד 106, תל־אביב

לחברה גדולה
במרכז תל־אביב
דרוש
מנהל חשבונות
מנוסה
יום עבודה רצוף, תנאים טובים.

בהצעות נא לפנות בכתב יד, לת.ד. 3468 ת״א עבור „מנהל חשבונות״.

עץ הזית
דרושה מפעילה
בעלת נסיון
למכונה להנהלת חשבונות מסוג אקסקטה (ונדרר)
למשרה מלאה
לפנות: „עץ הזית״, קרית אריה פתח תקוה, ת. ד. 193

למפעל מזון גדול
במרכז תל־אביב
דרוש
שומר
העבודה היא בשלוש משמרות במשך כל ימי השבוע.

המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב לת.ד. 138 ת״א 61000 לקביעת ראיון.

למפעל בתל-אביב
דרוש
איש אחזקה
מסגר/מכונאי
תנאים טובים למועמד המתאים.

לפנות טלפון 03—821879
או ת.ד. 1670 תל־אביב.

דרוש טכנאי קירור
עם רשיון נהיגה
תנאים טובים
נא לצלצל בשעות הערב למספר 752648

לחברת השקעות בחיפה
דרוש מנהל חשבונות
סוג ד׳ או מדופלם

נא לפנות לת.ד. 44519 עבור מס׳ 20 חיפה
מיקוד 31040

לחברה מסחרית גדולה
במרכז תל־אביב
דרושה
כתבנית־קורספונדנטית
מעולה
עברית ואנגלית על בוריין, שפה נוספת רצויה, עם נסיון בעבודות משרדיות
שעות העבודה: 7.30—14.30
תנאים מצויינים למועמדת המתאימה (ללא הגבלת גיל)

על המעוניינות לפנות בכתב בפירוט תולדות חיים לת. ד. 3468 ת״א 61000, עבור מס׳ 194.

לחברה לניהול פרויקטים
דרושים
מהנדסים והנדסאי בניין
לעבודות באיזורים הבאים:
1. צפת
2. טבריה
3. עכו
4. חיפה
5. תל-אביב

הכישורים הדרושים: מהנדסים והנדסאים בעלי נסיון בביצוע ו/או פיקוח על הבנייה, בעלי שליטה טובה בשפה העברית.
התנאים למתאימים ייקבעו בהתאם לכישורים
נא לפנות בכתב־יד בצירוף קורות חיים לת. ד. 33008, תל־אביב.
סודיות מובטחת

למפעלי טכסטיל
באזור חדרה
דרושים
אורגי שטיחים
באים בחשבון גם אורגים בעלי נסיון שטרם עבדו באריגת שטיחים.
תנאי עבודה טובים.

לשם קביעת ראיון: נא לפנות בשעות העבודה למנהל כח אדם במפעלי טכסטיל קיסרית או טלפונית 063—88855/6

LIFE תבניות לייף בע״מ (1972)

למפעל לתבניות לתעשית הפלסטיקה
דרושים:
* חרטים
* כרסמים
* מתלמד

נא לפנות לישראל, טל. (04)720126

לחברת תעופה
דרוש
עובד מבצעים
בעל נסיון
מקום מגורים — תל־אביב
לפנות לטלפון 282271

חברת תרופות אמריקאית
גדולה המבוססת היטב בשוק הישראלי

מעוניינת להעסיק:
תועמלנים רפואיים
לאזורי מרכז הארץ, ירושלים והדרום

על המועמד לשלוט היטב בשפות העברית והאנגלית
יועדף בעל נסיון ו/או בעל רקע רפואי מתאים אשר יצטיין במרץ ויוזמה
הכרחי רשיון נהיגה

אם הינך מעוניין אנא פנה אלינו בכתב־יד לת.ד. 29001 ת״א בצרוף פרטים וקורות חיים
סודיות מובטחת

לבית־המדרש למורים ולגננות
באר־שבע
דרושים
א. **מדריכים פדגוגיים**
בעלי תואר ראשון לפחות
ב. **מורים**
בעלי תואר שני לפחות שילמדו את המקצועות: לשון עברית, ידיעת הארץ, ספרות ילדים, מתמטיקה, פסיכולוגיה, טבע, חינוך מיוחד
ג. **מורים**
למקצועות: ציור, מלאכה וריתמיקה — בעלי הסמכה להוראה
ד. **מהנדס טקסטיל**
(להוראה במגמה למלאכה)

הצעות בכתב בצירוף מיסמכים נא להפנות לת .ד. 65 באר־שבע

דרוש
איש שווק
התכונות הדרושות:
1. הבנה ונסיון בטקסטיל, ובמיוחד באריגים.
2. נסיון בסחר בדים גלמיים, מוגמרים ומודפסים.
3. ידיעות יסודיות במס קניה.
4. כושר לקיום מגע ומו״מ עם לקוחות.
5. כושר ארגוני ויכולת לקיים יחסי עבודה תקינים.

נא לפנות בכתב יד לת. ד. 3319, תל־אביב, עבור „שווק״, בציון פרטים ונסיון.
סודיות מובטחת

דרוש/ה
תועמלן/ית רפואי/ת
בעל/ת השכלה בשטח הרוקחות או הרפואה

נא לפנות למחלקת המנגנון ו/או המחלקה הפרמצבטית אביק בע״מ תעשיות כימיות ופרמצבטיות, ת.ד. 2077 ר״ג טל׳ 721261.

לחברה ארצית לבניה
דרושים עבור פרויקט גדול לבנייה מתועשת בסביבות ת־א

1) מנהל עבודה ראשי
לניהול עבודה של כ־300 יחידות דיור בבנינים רבי קומות.
2) מחסנאי
לעבודה הנ״ל.
3) מפעילים לעגורני צריח.
4) אחראי לעבודות נגרות

תנאים טובים לאנשים המתאימים.
נא לפנות בפרוט נסיון לת.ד. 4870 תל־אביב.

„הסנה״ חברה ישראלית לביטוח בע״מ
לעבודה מעניינת וקשה וריווחיות גבוהה

אנחנו מחפשים:
* בוגרי תיכון
* גילאים 25—38
* בעלי אישיות, יוזמה שאיפה לעצמאות כלכלית

אנחנו מציעים:
* קורס ביטוח חיים המעניק תואר סוכן מורשה בביטוח חיים
* לימוד ע״י צוות מדריכים מוסמכים בעלי נסיון רב בשטח המכירות והחיתום
* קריירה רצינית
* ידע והסמכה

המעוניינים המתגוררים באיזור ירושלים
מתבקשים לפנות לתאום פגישה וראיון
לסניף מחוזי יהודה — רח׳ הלל 6, ירושלים
ת.ד. 2214 או טלפון מס׳ 02-227488-9, 02-232059

אתה בעל משפחה?
זה עשוי לעניין אותך

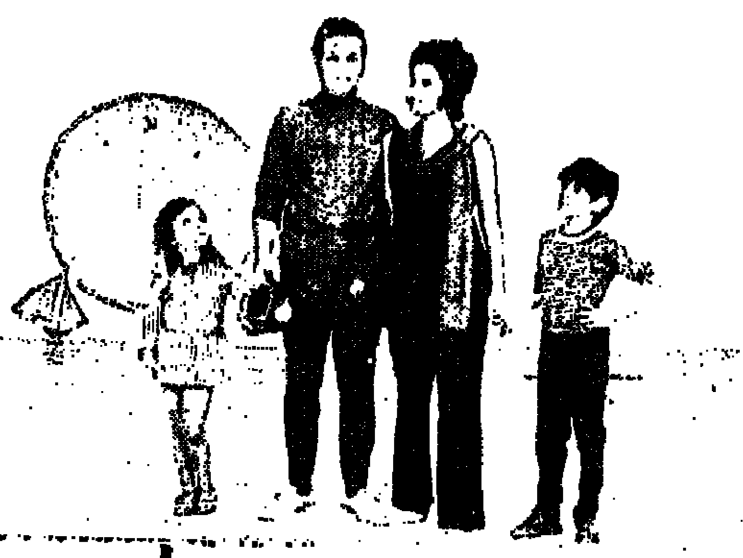

תמנע מציעה לך:
א. לימוד מקצוע הכריה והפעלת ציוד ניכרוה מכני כבד משוכלל.
ב. משכורת התחלתית של כ־1280 ל״י ברוטו (גם בתקופת ההכשרה).
ג. דירה של 3 חדרים (לאחר תקופה של 3—4 חודשים) תמורת — 50 ל״י לחודש.
ד. טיסה הלוך וחזור אחת ל־3 שבועות (עד להעברת משפחתך לאילת).
ה. כעובד משמרות תעבוד 5 ימים בשבוע (שבועיים מתוך שלושה).
ו. תנאים סוציאליים, תנאים סוציאליים גבוהים והטבות שונות.

לפרטים: המועמדים יפנו אישית למזכירות משרדי החברה בת״א — הקריה רח׳ ט׳ מס׳ 3 (מול קול ישראל) טל. — 255451 בכל יום ד׳ בין השעות 09.00—11.00 בבוקר, 16.00—18.00 אחה״צ. או למח׳ כח־אדם בתמנע וכן ליועצי התעסוקה ברחבי הארץ. יש להביא פנקס מלואים, תעודת שחרור ותעודת זהות.

בוא לתמנע
לעתיד טוב יותר, לך ולמשפחתך

לשכת הפרסום הממשלתית

התעשיה האוירית לישראל בע״מ
נמל־תעופה בן־גוריון

משרד העבודה
האגף להכשרה והשתלמות מקצועית

דרושים מועמדים לקורסים מקצועיים

* מבנאות מטוסים
מתקבלים מועמדים אחרי שרות צבאי, בעלי השכלה של 8 שנות לימוד לפחות.

* עיבוד שבבי (חריטה, כרסום והשחזה)
מתקבלים מועמדים משוחררי צה״ל, בעלי השכלה של 8־10 שנות לימוד.

מובטחים:
עבודה מאוד מעניינת
תנאים סוציאליים טובים
יחסי עבודה נאותים
דרוג מקצועי וקידום

- המשתתפים בקורסים יקבלו מילגות.
- המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב או אישית אל: יחידת התעסוקה, התעשיה האוירית לישראל בע״מ, נמל־תעופה בן־גוריון.